

VERZAMELING VAN ENIGE OEFENINGEN

BEHELZENDE UITGELEZEN

VERHANDELINGEN

OVER VERSCHIEDEN PLAATSEN VAN HET OUDE EN NIEUWE TESTAMENT,
GEDAAN BIJ VERSCHILLENDE GELEGENHEDEN

VOORNAMELIJK OP

AVONDMAALSTIJDEN EN BEDEDAGEN

DOOR

MR. JUSTUS VERMEER

IN ZIJN LEVEN DOCTOR IN DE BEIDE RECHTEN EN
OUDERLING DER GEREFORMEERDE GEMEENTE TE UTRECHT

MET EEN VOORREDE VAN

GERHARDUS VAN SCHUILENBORGH

BEDIENAAR DES HEILIGEN EVANGELIUMS TE TIENHOVEN

EERSTE GEDEELTE, 16 PREKEN

UITGAVE D. DONNER
LEIDEN

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2007

INHOUD

Stamboom Justus Vermeer

Approbatie

Voorrede door Gerhardus van Schuilenborch

1. Het grote voorrecht van Gods keurlingen in Christus te zijn. Voorbereiding Heilig Avondmaal

Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel: het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden. (2 Kor. 5:17)

2. De nodige plicht voor een iegelijk, die den Naam van Christus noemt.

Voorgesteld ter nabetrachting van het Heilig Avondmaal.

En een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid (2 Tim. 2:19).

3. De smartelijke verberging van Gods aangezicht, in zijn droevige gevolgen aangetoond. Ter voorbereiding voor de bededag, gehouden in het jaar 1735.

Als Hij het aangezicht verbergt, wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen? (Job 34:29)

4. Een onderwezene in Gods heiligdom. Gedaan op Biddag 1738.

Wie is wijs? Die versta deze dingen. Wie is verstandig? Die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen (Hoséa 14:10).

5. Het godonterend zondekwaad en bittere gevolgen, onder des Heeren weldaden Hem te verlaten. Gedaan na de Biddag.

Doet gij u dit niet zelven, doordien gij den HEERE uw God verlaat, ten tijde als Hij u op den weg leidt? (Jeremia 2:17).

6. De noodzakelijkheid der wedergeboorte, geen stof van verwondering.

Verhandeling ter voorbereiding voor het Heilig Avondmaal.

Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden. (Joh. 3:7).

7. De kracht en vrijheid en onbegrijpelijkheid van de werkingen van de Geest in de wedergeboorte. Verhandeling tot nabetrachting van het Heilig Avondmaal

De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is. (Joh. 3:8).

8. Jezus' tranen over Jeruzalem, nevens het gevaar, van Hem en Zijn leer geen recht gebruik te maken.

En als Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het

verborgen voor uw ogen (Lukas 19:41 en 42).

9. DE ZONDIGE GESTELDHEID VAN EFRAÏM EN JUDA

Waarom de Heere het vraagsgewijs aan henzelf overgeeft, hoe met hen te doen
Een verhandeling gedaan op Biddag.

Wat zal Ik u doen, o Efraïm! wat zal Ik u doen, o Juda; dewijl uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die heengaat. Hoséa 6: 4.

10. De geheiligde vrijmoedigheid van een betrachter der waarheid

Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn. (Joh. 3:21)

11. Een bestraffende afrading van de vijandschap tegen God en Zijn werk

Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren? (Hand. 13:10).

12. De betamelijke, Godeverheerlijkende en zielszaligende plicht van Gods Bondsvolk

Dankt God in alles; want dit is de wil Gods in Christus Jezus over u (1 Thess. 5:18).

13. Voornemen des gelovigen, om onder de Goddelijke bijstand in de heiligmaking vorderingen te maken.

Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben (Psalm 119:32).

14. De grote heilbelofte Gods aan Zijn ellendig volk, van hen te zullen genezen.

Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen razen, en zal henlieden genezen (Jer. 33:6a).

15. Het heerlijk goed dat de trouwe Jehovah aan Zijn Bondsvolk belooft te geven

En Ik zal hen openbaren overvloed van vrede en waarheid (Jer. 33:6b).

16. De verlossing en herstelling van Juda en Israël, een beeld der geestelijke bevrijding.

En Ik zal de gevangenis van Juda en de gevangenis van Israël wenden, en zal ze bouwen als in het eerste (Jer. 33:7).

Parenteel van Dyrick VERMEER

1 Dyrick VERMEER, geboren circa 1559 te vermoedelijk Rotterdam, (voorlopige) stamvader van de "Utrechtse" VERMEER's uit Rotterdam.

Gehuwd circa 1584 te Rotterdam met N(omen) N(ESCIO), geboren circa 1560.

Uit dit huwelijk:

1. m Adriaen Dyricksoon VERMEER, geboren circa 1585 te Rotterdam, wonende in de Roomburgerstraat.

Gehuwd (1) op 14-05-1611 te Utrecht met Woutertgen Gijsberts van de POLL, geboren circa 1590 te Montfoort, overleden voor 1615.

Gehuwd (2) op 16-05-1615 te Utrecht met Aeltgen van MIJERLOO, geboren circa 1593, wonende in de Nieustraet.

2. m , geboren circa 1588 (zie II).

3. v Lijsbeth VERMEER, geboren circa 1593, wonende in de Roomburgerstraat.

Gehuwd op 23-01-1614 te Utrecht (Geertekerk) met Schelton van HENSBROECK, geboren circa 1590.

II Cornelis VERMEER, geboren circa 1588, 'van Rotterdam', wijnkoper.

Opn: 7.11.1635: Pietertgen Jacobsdr, weduwe van Adryaen van Aller, in leven timmerman, machtigt Cornelis hermeer; wijncooper tot Utrecht, om van Maerten de Roy, schout van de Dom te Utrecht, het geld te innen dat zij van hem tegoed heeft. (bron: ONA Rtd, inv. 89, akte 340, notaris Jan van Aller Az.)

Cornelis woonde te Utrecht in de Schoutensteeg aan de oostzijde welk huis op 14 jun 1642 wordt verkocht; hij kocht voordien (12 sept. 1639) de helft van twee huizen staande op de hoek bij de Wittevrouwenbrug.

Zoon van Dyrick VERMEER (zie I) en N.N.

Gehuwd (1) op 19-09-1613 te Utrecht (Jacobikerkerk) met Mechtelien van LEEUWEN, geboren circa 1592, overleden voor 1630 te Utrecht.

Gehuwd (2) op 15-08-1630 te Utrecht, gehuwd voor de kerk te Utrecht in de Jacobikerkerk met Lucretia ('Luytjen') van EEWIJCK, geboren circa 1605, van Utrecht, dochter van Anthonis Joostenssoon van EWIJCK en Luytgen Jans van EEWIJCK, woonde te Maersen. Uit het eerste huwelijk:

1. v. Elisabeth VERMEER geboren circa 1628 (zie IIIa).

Uit het tweede huwelijk:

2. m. Justus VERMEER geboren 1634 (zie IIIb).

3. v. Mechteld VEFROMEER geboren circa 1635 (zie IIIc).

4. v. Aletta VERMEER geboren circa 1640 (zie III d).

IIIa Elisabeth VERMEER, geboren circa 1628, overleden voor 1686, dochter van CORNELIS VERMEER (zie II) en Mechtelien van LEEUWEN

Gehuwd op 18-11-1649 te Benschop met Nicolaes van BEUSECOM, geboren circa 1624, secretaris bij de Ridderschap, overleden na 1686.

Uit dit huwelijk:

1. m Cornelis van BEUSECOM, gedoopt op 29-02-1652 te Utrecht.

2. v. Cornelia Elisabeth van BEUSECOM, gedoopt op 04-08-1653 te Utrecht.

3. v Theodora van BEUSECOM, gedoopt op 11-05-1655 te Utrecht. Gehuwd met Justus van

CUIJLENBORCH.

4. m Christoffel van BEUSECOM, gedoopt op 29-04-1657 te Utrecht.
5. m Godert van BEUSECOM, gedoopt op 19-01-1659 te Utrecht.
6. v. Michelle van BEUSECOM, gedoopt op 16-12-1660 te Utrecht.
7. v. Agnes van BEUSECOM, gedoopt op 05-11-1662 te Utrecht.
8. v. Lucretia van BEUSECOM, gedoopt op 20-07-1664 te Utrecht.
9. v. Henrina Margaretha van BEUSECOM, gedoopt op 04-04-1666 te Utrecht.
10. v Anna van BEUSECOM, gedoopt op 27-07-1669 te Utrecht.
11. m Cornelis van BEUSECOM, gedoopt op 27-04-1671 te Utrecht.

IIIb **Justus VERMEER**, geboren 1634, ontvanger van de Utrechtse Statenrol (1671-1692), vroedschapsraad van Utrecht (1674-1680), huismeester en voogd van het Cruysgasthuis buyten de Wittevrouwenpoort, overleden op 30-10-1705 te Utrecht, zoon van Cornelis Vermeer (zie II) en Lucretia van EEWIJCK

Gehuwd op 04-03-1663 te Utrecht (getuige(n): Maria van Heemskerek, bruydsmoeije [tante] en Nicolaas van Beusecom, bruydegomsswager), gehuwd voor de kerk te Utrecht (Domkerk) met Catharina SPLINTER, 33 jaar oud, gedoopt op 28-02-1630 te Utrecht, overleden op 04-05-1709 te Utrecht op 79-jarige leeftijd, dochter van Jacob SPLINTER, brouwer, rentmeester, lid van de vroedschapsraad (1627-1674) waarvan vele jaren schepen, investeerde grote bedragen in de V.O.C, en Emmerentia van HELSDINGEN, dochter van Adriaan van Helsdingen, brouwer, en Catharina Benninck (Bennings) Gerritsdr.

Uit dit huwelijk:

1. v. Emerentia VERMEER, gedoopt op 11-11-1664 te Utrecht in de Domkerk.
2. v. Emerentia VERMEER, gedoopt op 28-01-1666 te Utrecht in de Janskerk.
3. m. Dr. Cornelis VERMEER gedoopt op 05-06-1667 te Utrecht (zie IVa).
4. v. Emerentia VERMEER, gedoopt op 17-07-1670 te Utrecht, in de Domkerk.
5. m. Jacob VERMEER, gedoopt op 29-12-1672 te Utrecht in de Buurkerk.

IIIe Mechteld VERMEER, geboren circa 1635. Zij testeert in 1678 te Batavia. Dochter van Cornelis Vermeer (zie II) en Lucretia van EEUWIJCK

Gehuwd (1) op 16-05-1665 te Utrecht met Antonio ERHARDT, geboren circa 1635 te Hamburg. Relatie (2) met Hendrick DIJCKMAN, geboren te Amsterdam, kassier te Batavia. Uit het eerste huwelijk:

1. v. Catharina Erhardt gedoopt (remonstrants) op 08-02-1668 te Amsterdam (zie IVb).
2. m. Anthony Anthonisz ERHARDT.

IIIId Aletta VERMEER, geboren circa 1640, overleden na 1686, Dochter van Cornelis Vermeer (zie II) en Lucretia van EEUWIJCK

Gehuwd op 14-03-1677 te Utrecht met Gijsbert van DIEMERBROECK, geboren circa 1643, overleden na 1686, zoon van IJsbrant van DIEMERBROECK en Elisabeth van GESSEL. Uit dit huwelijk:

1. v. Cornelia Elisabeth van DIEMERBROECK, geboren circa 1678 te Utrecht. Gehuwd met Jacob WOERTMAN.
2. m. Hendrik van DIEMRBROEK, geboren circa 1680 te Utrecht (zie Wc).
3. v Magdalena van DIEMERBROECK, geboren circa 1683 te Utrecht.

IVa Dr. Cornelius VERMEER, gedoopt op 05-06-1667 te Utrecht, in de Domkerk,

student te Utrecht (1689), medisch doctor, overleden 1721 te Utrecht, zoon van Justus VERMEER (zie IIIb) en Catharina Splinter

Gehuwd op 28-jarige leeftijd op 03-03-1696 te Utrecht met Johanna Margaretha VREELANDT (Johanna Magrieta Vacelant), 20 jaar oud, geboren op 11-05-1675 te Batavia, gedoopt op 15-06-1675 (getuige(n): Constatijn Ranst, Nicolaas de Bitter, Catharina A bbema en Johanna Vrelant e.v. Jacob Does), overleden op 11-12-1748 te Utrecht op 73-jarige leeftijd, begraven op 23-12-1748 te Utrecht. In het ovl.register van Utrecht staat vermeld: aangebracht 23 Dec 1748 Vrouwe Johanna Margerethe Vreeland, weduwe van den Heer Cornelis Vermeen in leven medic.doctor op de Nieuwegragt bij 't Hieronymusschool, &zet na een meerderjarige dochter, begraven met 16 dragers f6,- swarte kist en beter f 8, - eens te laat in de kerk f6,- twee huylders 1'8,- 18 ellen laken gescheurd. Dochter van Gerrit VREELANDT, opperkoopman van de Verenigde Oostindische Compagnie in 't Casteel te Batavia, en Aletta ('Aaltje') de BITTER.

Uit dit huwelijk:

1. m. Mr. Justus VERMEER, gedoopt (geref.) op 25-12-1696 te Utrecht, in de Buurkerk, doctor in beide rechten, advocaat bij het Hof van Utrecht, ouderling der Gereformeerde kerk aldaar, poorter van Rotterdam (1738), schrijver van het boek "Enige oefeningen, behelzende uitgelezen verhandelingen over verschillende plaatsen van het Oude- en Nieuwe Testament,

...", een onder theologen heden ten dage nog steeds een bekend boek, overleden 1745 te Utrecht, begraven te Utrecht, in een grafkelder in de Buurkerk,

10-2-1722: voogd over zijn zuster Aletta.

29-2-1738: **Mr. Justus Vermeer**, geboren tot Utrecht, is poorter geëed present alle de Heeren Burgemeesteren dempto van den Staae; hiervoor betaald den 29e Februari] 1738, f 12,- (bron: Poorterboeken Rotterdam, 289-I fol. 131).

Behaalde zijn doctoraat in de rechtsgeleerdheid 1718, boekhouder te Utrecht, advocaat bij het Hof van Utrecht.

Grootgebracht in de sfeer van de gezelschappen (de afgezette predikant J Koelman trad wekelijks op in het huis van zijn grootmoeder Aletta VREELANDT geb. De BITTER) ging Vermeer nadat hij van de gereformeerde gemeente te Utrecht ouderling was geworden, ook zelf voor als oefenaar. Van verschillende oefeningen, zo t.g.v. de viering van het avondmaal of op bededagen, werd de tekst na zijn dood door zijn moeder en zijn zuster Aletta VERMEER uitgegeven, spoedig gevolgd door verhandelingen over de Heidelbergse Catechismus. Deze oefeningen, geheel op voetiaanse leest geschoeid, blijven tot op de dag van vandaag, ondanks de moeilijk leesbare stijl, zeer geliefd bij geestverwanten. Ze zijn tot in de 21e eeuw herdrukt. Zie ook: "Hollandse geloofshelden: levensbeschrijvingen van 10 bekende Nederlandse oudvaders", blz. 231-245, door H. Florijn (Den Hertog, Utrecht 1981).

2. v Aletta VERMEER, geboren te Utrecht, gedoopt (geref.) op 08-08-1698 te Rotterdam (getuige(n): Aletta van Schinne en Mr. Isaac van Schinne), rentenierster, overleden 1762 te Utrecht. Boedelscheiding 10 mei 1762.

Zie ook "Aletta Vermeer 1699-1762', vrouwen uit het gereformeerde piëtisme in Nederland (3) door F.A. van Lieburg, in Doe. Blad Nadere Reformatie, vol.10 (1986), blz.94-104 [CBGJ. 01-08-1760: Aletta Vermeer te Utrecht benoemd Anthony Francois Godin als executeur van de na te laten goederen in Engeland [ONA Utrecht, inv. U229a2, akte 72, not. A. Hoevenaar].

APPROBATIE.

De ondergeschrevene Professoren, thans uitmakende de Theologische Faculteit in de Academie des lands van Utrecht, gelezen hebbende, zoo veel hunne ambtsbezigheden toelieten, het boek, van hetwelk de titel: Verzameling van enige oefeningen, behelzende uitgelezen verhandelingen over verscheidene plaatsen des Ouden en Nieuwen Testaments, enz., opgesteld door de Heer en Mr. JUSTUS VERMEER, in zijn Ed. leven Doctor in de beide rechten, en Ouderling der Gereformeerde gemeente te Utrecht., verklaren in hetzelfde niets gevonden te hebben, hetgeen strijdig is met de leer der ware Hervormde kerk, of de formulieren van Enigheid, in Nederland aangenomen; maar integendeel vele klare blijken van des Ed. schrijvers ervarenheid in de leer der waarheid, gelijk mede een welgegronde onderrichting en besturing in de practijk der Godzaligheid, bijzonder tot ontdekking en verootmoediging strekkende. Waarom zij niet twifelen, of dit werk zal tot zeer veel nuttigheid en sichting strekken in deze dagen, waartoe ondergeschrevenen des Heeren dierbaren zegen van harte wensen.

UTRECHT, den 18 November 1746.

FRANCISCUS BURMANNUS Franc. Fil. Franc. Nep. S. S. Theolog. Doctor & Professor Academiae h. t. Rector.

DAVID MILLIUS, S. S. Theolog. Doctor & Professor.

A. VOGET, Theol. Doctor & Professor.

WILHELMUS VAN IRHOVEN, Doctor & Professor der H. Godgeleerdheid, alsmede der kerkelijke geschiedenis, h. t. Decanus.

G. M. ELSNERUS, S. S. Theolog. Doctor. & Professor.

VOORREDE

AAN ALLEN, DIE LUST HEBBEN OM DE WAARHEID IN DE LIEFDE TE BETRACHTEN.

De apostel heeft in Hebreëen 11:4 van Abel gezegd, dat hij door het geloof een meerdere offerande Gode geofferd heeft dan Kaïn. En hij doet erbij: “En door hetzelfde geloof spreekt hij nog, nadat hij gestorven is.” Onder de zaken, vervat in die laatste woorden, zijn ook deze. Daar was niet alleen een stem van zijn vergoten bloed, die sterk naar de hemel riep, Genesis 4, om wraak, Hebreëen 12, omdat zijn broeder uit nijd en boosheid, door aandrijven van de duivel, om het getuigenis van God op de gave van zijn broeder, hem ombracht, waardoor Abel de eerste bloedgetuige der waarheid werd. Maar hij spreekt nog, nadat hij gestorven is.

1. Met en naast al de zielen die bij het altaar, Jezus, in de hemel zijn, en wier bloed, om het Woord en het werk van God in hen, hier op aarde vergoten is, en roept met hen: “Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen die op de aarde wonen? Openb. 6:9, 10.” Dat spreken en roepen duurt tot aan de oordeelsdag, wanneer de wraak en de vergelding van God ten volle openbaar zullen worden.
2. Hij spreekt nog na zijn dood, en zegt een ieder die van hem leest of hoort, dat er tweeërlei soort van mensen in de zichtbare Kerk zijn, een vrouwen en een slangenzaad. En dat natuurlijke en geestelijke mensen daar tezamen verkeren, de één naar de Geest, de ander alleen naar het vlees geboren, Gal. 4:29. En dat er een groot onderscheid tussen hen is. Dat, hoewel zij één werk doen en dezelfde uiterlijke godsdienst oefeningen bijwonen, de één goed en aangenaam is bij de Heere, door Hem aangezien wordt en getuigenis op zijn gaven ontvangt. En de ander niet, maar verworpen bij God met al zijn doen, ledig weggezonden wordt, zoals men ook ziet in die twee bidders, Lukas 18.
3. Hij spreekt nog en zegt ons dat de Heere, naar Zijn vrij welbehagen, de één verkiest of aanneemt, en de ander verlaat, en door vrije genade onderscheid maakt tussen de kinderen in één huis geboren en opgevoed, onder dezelfde genademiddelen, en zo ook tussen mensen van enerlei belijdenis, genietende dezelfde bondszegelen als Doop en Avondmaal. Dat van twee op één bed slapende, op één akker werkende, of in één beroep bezig, de één gegeven wordt te geloven, terwijl de ander verhard wordt.
4. Hij spreekt nog en zegt tot ons dat *zonder geloof het onmogelijk is Gode te behagen*. Maar dat men alleen de toeleiding krijgt tot God door het geloof in Zijn Zoon, en de gaven op Hem (het altaar) gelegd, als een reukwerk opklimmen. Dat de Geest des geloofs (dat vuur van de hemel) de offerande voor God aangenaam maakt, en dat men, hoe menigvuldig of schoonschijnende de plichten ook mogen zijn, als men in het kleed van zijn eigengerechtigheid verschijnt, en in het eigen vuur of kracht staat, zoals Kaïn, door God niet aangezien wordt, dat zulk offer Gode niet behaagt.
5. Hij spreekt nog en zegt ons dat zij, die de toevlucht genomen hebben door het geloof tot Jezus, of in en door Hem naderen, hoe onvolmaakt en vol gebreken hun plichten ook zijn, en wat het kwade geweten en de duivel ook inbrengen, om en door die Middelaar en Voorspraak voor God, een goed antwoord en getuigenis van God op hun gaven ontvangen, toegang verkrijgen en zo barmhartigheid vinden.

6. Hij spreekt nog en zegt ons na zijn dood, dat er van den beginne vijandschap is gezet tussen het vrouwen en slangenzaad, en dat die er altijd zijn en blijven zal. Dus dat zij, die God vrezen en dienen in geest en waarheid, om hun getuigenis en het werk van God in hen, in de wereld gehaat en verdrukt zullen worden, en dat er om de zaak van God altijd in de gezinnen, steden en plaatsen, nijd en boosheid zal zijn. Dat de ene broeder opstaan zal tegen de andere, die door Gods Geest veranderd en geleid wordt. Ook dat sommigen tot den bloede toe zullen moeten strijden en hun leven laten om de waarheid en godsvrucht.
7. Hij spreekt, en zijn vergoten bloed roept ook nog met luider stem toe, dat de Heere in de hemel ziet en hoort wat men de vromen hier aandoet, en dat Hij de mishandelingen tegen Zijn volk gadeslaat. Dat hun namen op Zijn register zijn, en er een gedenkboek voor Zijn aangezicht is, en dat de Heere dat zoeken of vergelden zal in de tijd en hierna, als Hij met vlammend vuur wraak zal doen over het geweld en de overlast, die begaan is tegen degenen die in oprechtheid hebben gepoogd Gode te behagen en die getuigenis van God hadden dat zij rechtvaardigen waren.
8. Eindelijk, hij spreekt nog en zegt ons na zijn dood dat de naam van de rechtvaardige in gedachtenis zal blijven tot in lengte van dagen. Het einde van de oprechte zal vrede zijn en zijn werken zullen hem navolgen. Dat hij een goede reuk in de gemeente Gods nalaat, of met lof van hem in Gods Kerk gesproken wordt, en dat daardoor anderen in de goede en rechtvaardige weg versterkt en opgewekt mogen worden, om dezulken na te wandelen.

Dit heb ik vooraf, om tot mijn doel te komen, gepast geoordeeld in enige opzichten, vooral het laatste op onze vriend en Mr. Justus Vermeer, opsteller en schrijver van deze oefeningen, in welke hij ook nog spreekt nadat hij gestorven is.

Om zijn weg en handelingen in gedachtenis te houden, daartoe voelde ik mij verplicht, uit bijzondere en nauwe betrekking op zijn huis en persoon, en om bij deze gelegenheid enige dingen tot voorbeeld en opwekking na te laten aan hen die hem in zijn leven geacht en geliefd hebben. Om het voornaamste maar te noemen, wat meest tot stichting kan dienen, weet:

1. Dat hij in zijn jeugd door zijn tedere, Godvruchtige grootmoeder en moeder de Heere is opgedragen met vele gebeden en tranen.¹ In de lering en vermaning des Heeren opgevoed, werd hij al vroeg zeer lees en leergierig bevonden. Het was in die tijd, toen de ijverige ds. Koelman wekelijks ten huize van zijn grootmoeder oefeningen hield, waaronder ook zijn moeder in haar jonge jaren een naam en een plaats had gekregen onder de dochteren des vredes, die vervolgens deze eerstgeboren zoon steeds de Heere tot Zijn dienst overgaf, in geloof en verwachting dat een kind van zoveel gebeden, op zijn tijd ook goed zou doen aan Gods huis.

2. Ter studie geschikt, en tot doctor in de rechten verklaard,² kreeg hij een bijzondere lust in de dingen van het Koninkrijk Gods, toen hij in zijn enige en zeer geliefde zuster de droefheid naar God en het werk van een onberouwelijke bekering zag uitspruiten en zichtbaar doorbreken, en de Godzalige moeder zich zag verblijden dat zij haar beide kinderen voor de Heere zag opkomen uit de woestijn van deze wereld, als rookpilaren, en zo zag worden tot een plant en hoeksteen in Gods huis, Ps. 144:12, en dat dus grootmoeders en haar geloof in hen woonde.

3. Hij werd in het begin van zijn weg en in het vervolg, geoefend door vele bestrijdingen en vurige pijlen van de boze aangaande de eeuwige, vrijmachtige

¹ Justus, gedoopt 2^e kerstdag 1696

² 1718

verkiezing Gods en andere Goddelijke waarheden, en had toen veel te worstelen met het ongelooft en de plagen van zijn hart, waardoor hij een diep inzicht kreeg in de listige omleidingen van de duivel en het bedrog van 's mensen arglistige hart (zoals uit deze oefeningen te zien is) steeds gravende en verdiepende, totdat hij de Rotssteen Christus vond, en God Zich aan hem openbaarde in het aangezicht van Zijn Zoon. Hij rustte niet voordat hij een getuigenis van God op zijn gaven ontving en de Heere Zelf van vrede tot hem sprak, en het vuur des Geestes brandende tot wederliefde in zijn harten uitgestort vond. In die tijd had hij ook, naast zijn moeder en zuster, veel werk voor de Heere met de strik en verzoeking, Spr. 20:25, waarin hij in zijn jeugd onbedacht geraakt was, en die hem, volgens het schrijven van de Godzalige ds. Bernardus Smytegelt aan zijn Ed., veel slingering en benauwdheid van het gemoed veroorzaakte. Maar door licht en kracht des Geestes bij het heilige Woord geholpen, kwam hij het te boven, brak hij door alle tegenstand van binnen en buiten heen, schudde dat stof van zich af en maakte zich los van die banden van zijn hals, en was daarna anderen een middel tot bewaring en redding in dergelijke gevallen.

4. In het vervolg geroepen tot diaken en boekhouder, kreeg hij door goed dienen een goede opgang in de gemeente en veel vrijmoedigheid in het geloof, zodat hij op zijn tijd aangesteld werd tot regeerouderling in Gods Kerk, om mede opzicht over de gemeente te hebben. Toen vond hij veel lust en opgewektheid des harten uit medelijden over de onwetenden en dwalenden in zijn wijk, om zulken terecht te brengen en volgens de kerkorde en het voorbeeld van Godvruchtige ouderlingen uit vroeger tijd door profeteren de mensen te stichten. Tot dat doel richtte hij onder hen een oefening op tot onderwijzing in de weg des Heeren, of de ongeleerden en ongelovigen door de verlichting des Geestes tot vernedering voor God en zo tot Christus mochten gebracht worden (1 Kor. 14:24, 25).

5. Het was bij deze gelegenheid dat hij uitvoerig de leer der waarheid in onze Catechismus vervat, verklaarde, en de nuttigheden aandrong, waaraan hij vele jaren bezig was en het bijna teneinde had gebracht toen hij van zijn post afgeroepen werd.

Naar het getuigenis van verstandige Godvruchtigen, werden de Goddelijke waarheden in die oefeningen zeer helder onderscheiden, en geestelijk en praktikaal uitgelegd tot ontdekking en besturing, en het is voor verscheidenen een middel geweest waardoor zij aan zichzelf zijn bekendgemaakt en tot God bekeerd. Anderen, die door de openbare middelen in het hart waren geraakt, werden verder daardoor ontdekt aan hun wettische gronden en kregen licht in de weg van verzoening, en velen werden er bemoedigd en versterkt in de weg der waarheid en Godzaligheid. Sommigen gedenken daaraan nog met zegen.

6. Avondmaalsbedieningen en bededagen gaven aanleiding tot deze oefeningen, die nu uitgegeven worden. De andere, over de Catechismus, worden bewaard tot een nadere gelegenheid om ze algemeen mee te delen.

Hieruit ziet men hoe hij zijn licht liet schijnen onder de mensen, en welk getuigenis hij voor de waarheid en Godzaligheid gegeven heeft.

a. Zijn ijver voor de waarheid, zoals die in Christus Jezus is, en de afkeer van de valselyk genaamde wetenschap blijken er overal in. Hij spreekt veel van de noodzakelykheid van de kennis van zonde en ellende, en van de heiligheid en rechtvaardigheid van God, tot ontdekking van hen die op hun doen en plichten rusten. Hij dringt vooral aan op het sterven aan de wet, ten opzichte van eigengerechtigheid en kracht, op de noodzakelykheid van de vereniging met de Heere Jezus door Zijn Geest, op een geloof door de liefde werkzaam, op het wandelen naar de Geest en het doden van de werken des vlees door verworven

- kracht van Christus.
- b. Hij geeft daarin een voorbeeld van zachtmoedige wijsheid, in het besturen van hen die iets zien van hun schuld en onmacht, om toch niet te rusten voor zij gekomen zijn tot de Middelaar des Verbonds en het bloed der verzoening. Hij wijst aan de afkerigheid en onmacht van de mens in deze, dat hij het van de Vader horen en leren moet, dat dit een werk en een gave Gods is, en raadt hen aan te nemen het getuigenis dat God in Zijn Woord van Zijn Zoon getuigt.
 - c. U vindt daarin zijn hoogachting voor de openbare bediening van het Woord, voor het werk van de herders en leraars in de gemeente, zijn aandrang om zich toch bij die te legeren en te houden, steeds te waken bij de posten en zich niet door schijnredenen van het uitgaan op de voetstappen der schapen te laten aftrekken, waarom hij ook, naar de orde der Kerk, zijn oefeningen altijd op een gemeenzame wijze met vragen en antwoorden verrichtte, zoals die dus met de meeste vrucht gehouden werden.
 - d. Bijzonder dringt hij daarin aan op de heiliging van Gods dag en van die grote instelling het Heilig Avondmaal, en hij wijst aan welke dingen, de zegen en het goede daar beloofd waren. Ja, wat zelfs Gods volk zo dor en mager doet blijven bij die dierbare genademiddelen.
 - e. U zult er uitvoerig de oorzaken in vinden van de twist des Heeren met ons land, wat de Heere daaraan al gedaan heeft, welke oordelen er van tijd tot tijd over uitgestort zijn, hoe dikwijls het verschoond en zichtbaar gered is, en hoe het onder een zware schuld blijft versmachten, ongevoelig en verhard onder een geest van diepe slaap, en dat hij met grond vreesde voor zwaardere en versmadende roeden.
 - f. Vele raadgevingen en besturingen zijn er ook in vervat, om in deze boze tijd zijn klederen onbesmet te bewaren, om door Woord en wandel van het boze af te wijken, en op welke wijze in de bres te blijven staan voor land en Kerk.

In dit werk bezig te zijn was al zijn lust en zijn vermaak. Hij gaf er zich geheel aan over, en werd gewoonlijk in het spreken en bidden zo zichtbaar door de Heere geholpen, dat het openbaar werd aan het geweten van Gods volk, dat Jezus, naar Zijn belofte, in het midden van de samenkomst was. Hij had bijzondere talenten om de moeden, duisteren en bestredenen uit de bevinding een woord te rechter tijd toe te dienen, die dikwijls gesterkt en bemoedigd door rechte redenen vandaar gingen, en hun loop en strijd hervatten. Zij, die zich van zijn bijzondere raad bediend hebben, weten hoe hij meermalen in duistere en moeilijke gevallen de blinden tot ogen en de bezwijkenden tot steun geweest is.

En zij die met hem in zijn huis dat biddende gezelschap gehouden hebben, kunnen getuigen welke lasten en uitstortingen hij gezien en gedragen heeft, en hoe daar als het ware een gedurig gebed ten goede voor land, stad en Kerk is opgezonden. En ook welke indrukken hij had van de naderende oordelen, vanwege de stoute en hooggaande ongerechtigheden van het volk.

Als ouderling was hij ook nuttig en tot een voorbeeld voor zijn medeouderlingen, onder wie hij geacht en geliefd was. Zich houdende aan het getrouwe Woord dat naar de leer is, was hij vreedzaam, niet partijdig oordelende, en verdroeg hij in liefde en zachtmoedigheid de gebreken van degenen die lust hadden in oprechtheid. Die broederschap heeft meermalen zijn ijver en getrouwheid gezien in voorstelling en tot verbetering van de dingen die vervallen waren, in het helpen weren van de ergernissen, in het waken tegen de inbrekende zonden, in het aandringen op de heiliging van Gods dag, en in het beraden van de middelen daartoe, bij de regenten steeds aanhoudende dat

de oorzaken van Gods toorn tegen het land uit het midden weggedaan mochten worden, omdat de bedestonden begonnen en dan met vrucht konden worden gehouden.

Bij het beroepen van leraren zag hij naar één die getuigenis van allen en van de waarheid zelf had, die in eenvoud en oprechtheid, als in de tegenwoordigheid van God, sprak van de weg des Heeren, en als een schrift en godgeleerde de moeden een woord ter rechter tijd wist toe te spreken. Ook betoonde hij zich overal een helper van de dienaren des Woords, in het zware werk der bediening, zoals Aron en Hur, ondersteunende die zich in de bres stelden en de breuk van Sion tracht en te helen. Hij werd door hen en van de gemeente bij zijn overlijden betreurd, en met tranen en smarten door velen ten grave gebracht.

In zijn laatste jaren werd hij beproefd en gelouterd door deze en gene bezoeken. In het jaar 1742 met een gevaarlijke beenbreuk, door de val van een wagen. Zo was hij enige weken met pijn gebonden op zijn leger, maar de Heere leerde hem wat nuttig is. Hij heeft er onder andere van aangetekend, dat hij 's avonds tevoren, toen hij in zijn oefeningen over de Catechismus handelde over het gebed, bijzonder inzicht kreeg en zich wat uitbreiden moest over het gesloten boek van Gods besluit. En dat hij toen ontdekt had die verkeerde geneigdheid van het hart om daarin te willen zien, en aangewezen had dat men door de Geest der gebeden vooraf soms wel indrukken van een naderend kwaad of van enig gevaar krijgen kon, maar toch moest waken tegen dat vooruitlopen en die bepaling van onze eigen geest, die zich daaronder vermengt: *het zal dit of dat zijn*; dat het Gods eer is een zaak te verbergen, en dat het ons niet toekomt om te weten de tijden of gelegenheden die de Vader in zijn eigen macht gesteld heeft, dat het zo Godeverheerlijkend is om tijd en wijze aan de Heere over te laten, in kinderlijke vreze wakende en biddende te blijven en zo het gesloten boek te laten voor de Heere. Ook dat hij 's morgens, voor hij wegreed, met licht en kracht aan zijn hart in de huisoefening las Hebr. 2:17, 18, en vervolgens samen zong Ps. 121:3, 4. Bij dat schriftgedeelte had hij een teken gelegd, en het was hem daarna op zijn legerstede tot een staf

Bij de val en de beenbreuk zag en erkende hij ten eerste *de goede hand van God over hem, in de paarden te doen stilstaan, zodat die hem niet kwetsten.*

Bijzonder (zegt hij verder) verdwenen als in een ogenblik de listige en verborgen bestrijding over het aanwezen Gods en de harde gedachten alsof de Heere geen gunstig oog op mij had, en werd ik beschaamd over mijn laagheid, onkunde van God en Christus, mijn wettische gestalte over eigen zin en wil in tijdelijke zaken. Ik kreeg hoop dat deze beenbreuk tot heerlijkheid Gods zou zijn. Ja, ik riep uit: *Gij hebt Uw goede raad over mij uitgevoerd, en mij niet alleen in gerechtigheid, maar in liefde en gunst gadeslagen.* En ik was over en met die zaken zo werkzaam (vervolgt hij) dat ik weinig pijn gevoelde, en het mij meer smartte dat sommigen van de omstanders zo lichtvaardig des Heeren Naam noemden, waarover ik hen ook nog aansprak.

Terwijl hij met een vaartuig naar de stad gebracht werd, werd hij in zijn gedachten bevestigd aangaande de personen, te gebruiken tot zijn genezing, en kon onderweg opnieuw de weg des Heeren met hem als goed en recht omhelzen. Hij riep overluid uit: "O, mijn goedheid! Wat is Uw weg goed. Ik was het waardig, en U rechtvaardig." Ja, hij zong eens:

*“Goedheid en waarheid verheven,
Zijn des Heeren wegen al,
Voor hem, die daarnaar zijn leven
En zijn gangen richten zal.
O Heer!, door Uwen naam klaar,*

*Wil mij goediglijk mijn zonden
Vergeven, want zere zwaar
Ende groot zijn zij bevonden.” Psalm 25:4*

Hij dacht toen ook aan het gesloten boek, waarvan hij 's avonds in zijn oefeningen gesproken had. Vooral, meldt hij, was het hem tot sterkte dat Jezus' benen niet gebroken waren, en hij zag daarin zijn heling. Hij kreeg ook de zonden, als de oorzaken van deze smartelijke weg, in het oog, waarover hij op zijn bed liggende en veel lezende in Job 33, nog verder vernedering vond, terwijl hij steeds liep tot de geopende Fontein, Zacharia 13:1.

Onder het werk van de doktoren betuigde hij dikwijls, zulk een verborgen kracht te gevoelen tot zijn genezing en versterking. Hij sprak veel van dat doorwonden en helen van de ziel door des Heeren hand. Het was bij zijn bed soms een Bethel, vanwege de hulp des Geestes onder en bij het bidden, vooral aanhoudende om heiliging van die roede, om teerder voor de Heere te leven en bij Hem te blijven.

Na enige weken, toen hij het ambt van ouderling voor die tijd zou neerleggen, verscheen hij weer in het bedehuis in het openbaar onder de gemeente. Hij werd er genadig door de Heere ontmoet onder het bidden, prediken en zingen. Hij werd ook met veel liefde weer ontvangen door allen die om zijn herstel gebeden, met zegen zijn oefeningen genoten hadden en die ernaar verlangden om hem weer te mogen horen. Kort sprak hij bij die gelegenheid over Joh. 17:15, waarbij veel licht en hulp des Geestes en waarover veel zegen was.

Hij ging zo nog enige tijd voort onder aanhoudende, zware pijnen en benauwdheid van het lichaam, en werd bij trappen bereid tot de dag van zijn dood. Zijn lichaamskrachten namen steeds af. Maar hij had lust om door zijn Heere wakende en doende gevonden te worden, en hij volhardde daarin steeds onder vele ontroerende aandoeningen der toehoorders, onder wie zijn laatste werken, als in Gode gedaan, steeds meer openbaar werden.

Na het zalige afsterven van de zeer geachte en geliefde heer Petrus Laan, laatst professor te Franeker, en van de beroemde Godzalige vrouw Mansvelt, werd hij deze aarde moe, de wereld zat, en sprak hij veel van het geluk van de zalige zielen die boven de strijd verheven zijn. Ja, soms nam hij zulk een hoge vlucht in bidden en spreken, dat anderen hem niet na-ogen konden, en wel eens dachten en tegen elkaar zeiden dat hij eerlang bij hen zou zijn.

In zijn laatste dagen werden zijn Godzalige moeder en zuster, naaste anderen van zijn bijzondere vrienden, langzaam voorbereid op het smartelijke afscheid van deze hun vriend, vooral in dat gezelschap van bidders te zijnen huize terwijl hij met veel tranen en gevoel toen nog sprak van Gods weg met hem. Hoe zijn zuster het middel in Gods hand was geweest tot zijn overtuiging van zonden. Hoe hij in het vervolg, door veel strijd heengevoerd, toevlucht tot Jezus genomen had. Welke kwaden en benauwdheden hij gezien had, en hoe op de grootste en zwaarste gewoonlijk de meeste vertroosting Gods volgden. Hij herhaalde nog hoe het zijn lust en poging was geweest, om tot Gods eer en nuttig in zijn stand te zijn. Dat hij geen grote dingen had gezocht, maar meest dat hij tot vergaderen en opbouwen in Gods Kerk gebruikt mocht worden. Hij betuigde ook nu vrede in Gods ogen te vinden, bij hetgeen hij (hoewel onder veel gebrek) tot herstel van het verval in de kerk voorgesteld had.

Het was in het laatst, die twee à drie dagen voor zijn dood, dat hij tot zijn bedroefde moeder, en zuster tot bemoediging zei: “Moeder, gij zult mij haast volgen; dan zullen

wij meer naar de hemel verlangen als een van ons zal zijn voorgegaan.”

Dan weer riep hij uit over de vrije genade: “O, waar die valt, daar valt zij vrij, en ziet geen zonde aan. De Heere laat het werk Zijner handen niet varen, maar voleindigt dat.”

Ook werd hij gewoonlijk onder koortsen en zware pijnen gesterkt door een of ander goed woord dat onder het lezen of onder de samenspraak met licht en kracht in zijn hart kwam, terwijl hij de hoop uitdrukte om haast verlost te zijn van het lichaam der zonde en des doods.

‘s Morgens, zijn laatste dag, nadat hij wat geneesmiddelen genomen en wat rust naar het lichaam genoten had, zei hij blijmoedig tot zijn zuster die bij zijn bed stond: “Ik moet op, zusje, help mij op.”

Zij nam hem op in haar armen en merkte zijn verwondering; hij kon niet met woorden uitdrukken wat hij zag. En met een verheven stem zei hij nog: “Zusje, zusje! op, op! naar Boven!” De verwondering en blijdschap straalden hem uit de ogen.

Onder de troostredenen van zijn zuster eindigde hij zijn dagen, en ontsliep hij zeer zacht in haar armen, terwijl zij hem, zoals Elisa Elia nariet: “O, dat die Geest op mij kome.”

Hij ontsliep op 11 mei 1745 in de Heere, in de morgen toen de Fransen bij Doornik velen van de onzen versloegen, en zich de weg baanden om ons land rondom te benauwen. Hij ging dus heen, nadat hij kort tevoren nog een sterk voorgevoel van de naderende, zware oordelen uitgedrukt had.

Zo ging die eerwaarde ouderling en mededienstknecht naar Gods huis, om zijn Heere al deze dingen te boodschappen waarvan hij hier getuigd had. En zijn werken volgen hem na, zijn naam onder Gods volk in gezegende nagedachtenis blijvende. Ons voetstappen nalatende in deze duistere en benauwde dagen, om in de verzoeken bij de Heere te blijven en met woord en wandel een getuigenis te geven voor de Naam en voor de zaak van God. En wakende en strijdende voor de waarheid en Godzaligheid, de kroon der rechtvaardigheid in te wachten, die de overste Herder aan de getrouwe ouderlingen en aan allen die Zijn verschijning liefhebben, geven zal in die dag.

Tienhoven, 11 oktober 1746

Gerhardus van Schuilenborgh

1. Het grote voorrecht van Gods keurlingen in Christus te zijn.

Of een verhandeling ter voorbereiding voor het Heilig Avondmaal.

Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel: het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden (2 Kor. 5:17).

Deze woorden behoren onder de beweegredenen, waarmee de apostel Paulus zijn getrouwheid in zijn bediening en apostelschap bewijst. Hij dringt hierin aan tegen de valse apostelen en ijdel sprekende leraars onder de Korinthiërs, die het gezag van Paulus verachtten en zich openlijk bij hem, ja bóven hem durfden verheffen, tot groot nadeel van het Evangelie.

De apostel had in de voorgaande hoofdstukken ook al verscheiden beweegredenen gebruikt. Hij spreekt nu in dit hoofdstuk over de liefde van Christus die hem drong in het werk van zijn bediening, waaruit voortvloeide zijn gestorvenheid aan zichzelf. Hij schreef dat hij niet meer zichzelf leefde. Dit was een terecht oordeel, omdat de valse leraars dit niet kenden. Het onderscheidde Paulus dus grotelijks van de valse leraars.

Paulus bewijst deze rechte gestorvenheid, uit wezenlijke gevolgen en proeven, die hij bij zich bevond. Deze bewijzen dienden ook tot ontdekking van de valse leraars, die precies tegenovergesteld waren. Paulus noemde als bewijzen niemand te kennen naar het vlees. Dat betekent: niemand te schatten naar uitwendige grootheid, rijkdom, eer, afkomst en aanzien in de wereld. En hij zegt zelfs: “En indien wij ook Christus naar het vlees gekend hebben, zo kennen wij Hem nu niet meer naar het vlees.” Paulus beleed dat hij vroeger ook zo verkeerd was, dat hij de wereld hoog en Christus laag geschat had. Maar hij was dus veranderd van gemoed. En het gevolg daarvan was die omwending in zijn oordeel, die dus de valse apostelen niet kenden.

Nu gaat de apostel over tot een besluit dat hij maakt en tevens tot de grond waaruit die omwending voortvloeide, te weten tot het nieuwe schepsel, dat de valse leraars ook niet hadden. En zo verzegelt Paulus hier die eeuwige waarheid dat allen, zowel leraars als andere gelovigen die deel aan Christus hebben, ook nieuwe schepselen moeten zijn. Paulus toont dat in onze tekst, als hij zegt: *Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden.*

Om deze woorden eenvoudig en met enige orde te behandelen, merken wij daarin twee hoofdzaken op:

- I. Het onderwerp van dit getuigenis: *wie in Christus is.*
- II. Het getuigenis zelf, als een wezenlijk gevolg en kenteken van de vereniging met Christus: *die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan; ziet, het is al nieuw geworden.*

- I. Het onderwerp van dit getuigenis: *wie in Christus is.*
 - A. Wij merken vooraf enige dingen aan.
 - B. Zullen we aantonen wat de uitdrukking behelst, in Christus te zijn.
 - C. Zullen wij zoeken de gestalte na te gaan op welke wijze de gelovigen daartoe komen.

A. Wij merken vooraf enige dingen aan.

- (1) Christus moet hier aangemerkt worden als het Hoofd van Zijn uitverkoren volk, dat in Hem gerekend is als in de tweede Adam, tegenover de eerste Adam, in wie allen sterven. 1 Kor. 15:22. Hij is het Hoofd van het genadeverbond, waarvan de grondslag in de eeuwige vrede raad gelegd is. Het verbond, waarin de Heere Jezus Zich van eeuwigheid tot Borg en Verlosser heeft aangeboden, om langs drie ambten en twee staten Zijn volk uit hun natuurstaat en van de hel te verlossen, door het dragen van de straffen op de zonden bedreigd en door het verwerven van het recht op de hemel. Zo is Christus een gepaste Schuil- en Verbergplaats. Volgens Jesaja 32:2: “En die Man zal zijn als een verbergings tegen den wind, en een schuilplaats tegen den vloed.” Hij is de weg van behoud, volgens Jes. 45:22: “Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde.” De Naam des Heeren is een sterke toren; de rechtvaardige zal daarheen lopen en in een hoog vertrek gesteld worden.
- (2) Hoe noodzakelijk is het daarom voor ieder mens, dat hij in Christus is. Hieraan hangt het leven. Hieraan hangt het leven; en buiten deze vaste Borg is er geen veiligheid. Als we zien op de kortheid van de tijd en de grootheid van de zaak, wat moest ieder mens dan toch gedrongen worden uit liefde voor zijn ziel, om haast te maken, om daarbinnen te mogen raken, eer de deur gesloten wordt. Matth. 25:10. Zie toch eens hoe onveilig het is buiten Christus.
- (3) Van nature is niemand in Christus, maar ieder mens, hoofd voor hoofd, is buiten Hem. Alle mensen zijn van nature vijanden van Christus. Ef. 2:12. Ja, wat verder gaat, dat alle mensen van nature vijanden van Christus zijn. Jezus zegt: “Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven zoudt hebben.” Joh. 5:40. Matth. 23:37. Alles van een mens is er tegen gekant om door Christus behouden te worden. Ieder mens leeft dus in groot gevaar om buiten Christus om te komen, door de menigvuldige vijanden en beletsels die hem van Christus terughouden; en die hem buiten houden en daar bewaren. Daarom wordt een mens genoemd *een woning des satans*. Matth. 12:26. Satan houdt hem gevangen naar zijn wil. 2 Tim. 2:26. Hij is een gevangene van een tiran, op wie de satan in de val een recht gekregen heeft. Daarom wordt de satan *een rechtvaardige* genoemd, Jes. 49:24. Gebonden met verdrukking en ijzer, Psalm 107:10. Een mens wordt genoemd gebonden te zijn in een “kuil zonder water.” Zach. 9:11. Derhalve ziet, hoe niemand van nature in Christus is, en hij niet wil en niet kan.
- (4) Zien we nu hoeveel iemand hebben kan, zonder dat hij in Christus is.
 - a. Hij kan vele gaven van kennis in het heilige Woord hebben, bevattingen van het genadewerk, talenten om daarmee nuttig te zijn. We zien dit duidelijk in Matth. 25, bij de wijze en dwaze maagden. Beiden hadden lampen en olie, beiden ontwaakten op de komst van de bruidegom te middernacht. Het enige onderscheid was dat de dwazen geen vaten hadden; ze misten de Fontein. Toen was het te laat om te zoeken, en de deur werd gesloten. In vers 15 lezen we dat aan ieder talenten werden uitgedeeld. En wat moet Judas de verrader in zijn beste tijd talenten gehad hebben. Het schijnt dat de apostelen nog geen bevestigd licht in Judas’ onoprechtheid hadden, toen Jezus zei in Matth. 26: “Voorwaar, Ik zeg u dat een van u Mij zal verraden.” Ze werden bedroefd, en ieder van hen zei: “Ben ik het Heere?” Jezus gebood ook, dat zij naar de woorden van de Schriftgeleerden en Farizeeën die op de stoel van Mozes gezeten waren, zouden doen, maar niet naar hun werken, Matth. 23:2, 3. En wat nog hoger gaat, Paulus zegt: “Al ware het, dat ik de talen der

mensen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zo ware ik een klinkend metaal of luidende schel geworden. En al ware het dat ik de [gave] der profetie had, en wist al de verborgenheden en al de wetenschap; en al ware het, dat ik al het geloof had, (namelijk der wonderen) zodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zo was ik niets.” 1 Kor. 13:1, 2. Dit zeggen van Paulus vooronderstelt dat iemand al die dingen hebben kan zonder liefde. In Hebr. 6:46 spreekt Paulus over eens verlicht te zijn geweest, over de hemelse gaven gesmaakt te hebben, over des Heiligen Geestes deelachtig geworden te zijn, gesmaakt te hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw, en dan afvallig te worden. Dit vooronderstelt dat iemand die dingen hebben kan en buiten Christus zijn.

- b. Ook kunnen sommigen buiten Christus soorten van vrucht dragen. Daartoe geeft ons de Heere Jezus aanleiding in Joh. 15: 2, waar Hij spreekt van “in Mij vruchten te dragen.” Hij zegt: Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, neemt Hij weg. Dit geeft aan dat buiten Christus heel wat vertoond en gedaan kan worden. Jóas, de koning van Juda, deed wat recht was in de ogen des Heeren al de dagen van de priester Jójada; en na Jójada’s dood bogen de vorsten van Juda voor hem en hij hoorde hen en diende de afgoden. In Markus 6 staat dat Heródes Johannes de Doper in waarde hield, en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen en hoorde Johannes gaarne. En vervolgens staat er dat hij afviel toen er een welgelegen dag gekomen was. Bileam scheen in Num. 33 indruk van God op zijn hart te hebben toen hij het volk zeggende, zeggende: “Wat zal ik vloeken, die God niet vloekt, en wat zal ik schelden, daar de Heere niet scheldt, want van de hoogten der steenrotsen zie ik Hem, en van de heuvelen aanschouw ik Hem.” En hij zei tegen Balak: “Zal ik niet waarnemen te spreken wat de Heere in mijn mond gelegd heeft?” Nog verder gaat het in Num. 22:18. Daar zei Bileam tegen de boden van Balak: “Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zo vermocht ik niet het bevel des Heeren mijns Gods te overtreden of te doen (te weten te vloeken) klein of groot.” Een mens in de natuurstaat kan veel werk maken van godsdienstplichten, zoals blijkt uit de farizeeër in Lukas 18:11-13. Hij zei: “O God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar, ik vast tweemaal per week, ik geef tienden van alles wat ik bezit.” Maar zie eens welk verschil met de tollenaar. Die stond van verre, en durfde zijn ogen niet opslaan naar de hemel, maar sloeg op zijn borst en riep: “O God! wees mij zondaar genadig!” Hoever kwamen ook de heidenen in het stuk van matigheid en rechtvaardigheid in handel en wandel. O, wat kan een mens veel hebben en doen buiten Christus en buiten waarheid in zijn binnenste. Ziet het in die jongeling, Matth. 19:16, die tot Jezus kwam en zei: “Goede Meester! wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven beërven moge?” Als men nu uit de rijksten en aanzienlijksten eens iemand zag komen bij de arme en verachte menigte van Gods volk, en men hoorde hem roepen: “Wat zal ik goeds doen om het eeuwige leven?” O, wat zou dat op prijs worden gesteld! Maar Jezus eiste één ding van die jongeling, namelijk zijn hart (dat zijn goed had) aan Hem te geven en Hem zo te volgen. Maar de jongeling ging bedroefd weg, want hij had vele goederen. Zien we tenslotte nog iets dat alles te boven gaat. Paulus spreekt in 1 Kor. 13:2: “Al ware het, dat ik al mijn goederen tot onderhoud der armen uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam overgave, opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zo zou het mij geen nuttigheid geven.” Leert hieruit hoe ver iemand komen kan en wat hij hebben kan buiten Christus. Laat het zaad, in steenachtige aarde gevallen, ons een bewijs zijn hoe snel iemand wat kan lijken, maar als de zon opgaat, verdort het zaad omdat het geen wortel heeft. Als verdrukkingen en vervolgingen komen,

vallen zij af, Matth. 13:20, 21. Maar in vers 28-30 gebiedt Jezus dat onkruid niet uit te trekken, maar te laten staan tot de oogst.

B. Laten we nu eens zien wat deze uitdrukking betekent: *in Christus te zijn*.

1. We vinden deze manier van spreken in het heilige Woord. Het betekent met Christus verenigd te zijn, Ef. 1:13. Het geeft te kennen met Christus verenigd te zijn, tot Hem te komen, in Hem te geloven, zoals dit verwisseld wordt in Joh. 6:35: “Die tot Mij komt zal geenszins hongeren, en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten.” Het drukt ook uit één Geest met Christus te zijn. 1 Kor. 6:17. Nu, om de *nauwheid* van deze vereniging uit te drukken, kan men zeggen dat het een eigenlijke, geestelijke, ware en allernauwste vereniging is, die wordt vergeleken bij:

- een wijnstok met zijn ranken (Joh. 15:5),
- bij een boom en zijn enten (Rom. 11:17),
- bij het hoofd en de leden (Ef 1:22, 23),
- bij de spijs met het lichaam (Joh. 6:54-56),
- bij een kleed met het lichaam (Rom. 13:14).
- bij een huis met zijn fundament (1 Petrus 2:4, 5)
- en bij een huwelijksvereniging, volgens Hos. 2 :18 en 19: “En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid, en in barmhartigheid; en Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof, en gij zult den Heere kennen.”
- De Heere Jezus drukt de nauwheid van deze vereniging uit in Joh. 17:21: “Opdat zij allen één zijn, gelijkewijs Gij Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn.” Deze band van vereniging is van de nooit begonnen eeuwigheid, zij wordt hier in de tijd gewerkt en in de eeuwigheid voltooid. Ef. 1:4, Spr. 8:31.

2. Deze vereniging wordt vaak in de oprechten bestreden; hier woelt de vijand het sterkste om de werkzaamheden van de gelovigen te verdonkeren. O door het licht dat zij hebben in hun boze hart, en door hun weinige geoefendheid kunnen ze het goede van het kwade niet onderscheiden. Daardoor worden ze in het duister gehouden als ze de sluitreden eens opmaken. Ze zeggen dat ze het alles missen, en zo weten zij niet de dingen die hun van God geschonken zijn, 1 Kor. 2:12.

3. Deze band van vereniging wordt wel eens verzegeld aan des Heeren volk. Die geniet de een wèl, maar de ander niet. Heman miste het (Ps. 88), maar Job genoot het en zei: “Ik weet, mijn Verlosser leeft.” David sprak in Ps. 23: “De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.” En Paulus zei: “Ik weet, in Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag.” De een geniet het ook in meerdere mate dan de ander. David wilde zeggen in Ps. 46: 24: “Al keerde de natuur om: Wij zullen niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën, laat hare wateren bruisen, laat ze beroerd worden, laat de bergen daveren. God is ons een toevlucht en sterkte, Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden.” En in Ps. 27: “De Heere is mijn licht en mijn heil, voor wien zou ik vrezen? De Heere is mijn levenskracht, voor wien zou ik vervaard zijn? Ofschoon mij een leger belegerde, mijn hart zou niet vrezen.” Een ander geniet iets in mindere mate en soms onder duisterheid en bestrijding, en onder kracht van ongerechte dingen. De Bruid zei in Hoogl. 2:9: “Ziet, Hij staat achter onze muur.” Maar ook al stond er een muur tussen, zij geloofde toch dat Jezus daarachter stond, en een oog op haar noden en ellenden had, om haar te helpen. Zo zijn er gelovigen die hun hele leven met vreze des doods (van nog eens te zullen omkomen) der dienstbaarheid

onderworpen zijn. En er zijn dus weer anderen die God tot een Vader aanroepen, en door de Geest der aanneming tot kinderen roepen: *Abba, Vader*". Rom. 8:15. Dit welwezen des geloofs volgt na het wezen. Dit blijkt uit Ef. 1:13: "In welken (te weten Christus) gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte." Zie dan hoe zeer verkeerd het is, als iemand wat aan het werk zijnde, meer staat naar verzekering dan naar waarheid in zijn binnenste, het waarachtig geloof in Christus. Hiervan komt ook dat vruchteloos werken.

4. Zoals Christus de *verdienende* Oorzaak is, zo is de Heilige Geest de *werkende* Oorzaak van deze vereniging met Christus. De Heilige Geest werkt deze verenigingsband langs het Woord, bijzonder der beloften. De Geest der beloften wordt daarom ook wel genoemd de Geest des geloofs, 2 Kor. 4:13. Hij verzegelt het ook gewoonlijk door de Sacramenten, instellingen daartoe ingesteld, 1 Joh. 5:8: "Drie zijn er die getuigen op de aarde: de Geest, en het water, en het bloed, en die drie zijn tot één." Dat is, die dienen voor de gelovigen tot verzegeling van een zaak (namelijk) dat God waarachtig en onveranderlijk is. Daarom is hun genadestaat een eeuwige grondvest. Het is de Geest Die het geloof werkt, volgens Ef. 2:18: "Door Hem hebben wij beide den toegang door énen Geest tot den Vader." De Geest versterkt de gelovigen en verzegelt langs Woord en sacramenten, welke instellingen de vensters en traliën zijn waardoor de Bruid haar liefste zag, ook toen zij in het duister was (Hoogl. 2:9).

C. Laten we overgaan om *iets van de gestalten te noemen die hierin opgesloten liggen* en op welke manier de gelovigen tot die grote zaak komen.

1. De Heilige Geest werkt in allen die ooit met Christus verenigd worden, vroeg of laat, overtuiging van hun zonden (Joh. 16:18); van hun verloren staat: Jezus zoekt het verlorene. Lukas 19:10. Van het gemis van God en Christus, en van de banden die hen binden. Van hun diepe onwilligheid, waaruit de zwaarste onmacht vloeit: "Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven zoudt hebben" (Joh. 5).

Dit alles drijft de mens tot worstelen en bidden. Van Paulus staat er toen hij overtuigd was: "Ziet, hij bidt" (Hand. 9:2). Als God Zich aan zulk een in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid ontdekt, en als zulk een in het licht van Gods aangezicht iets mag zien van de gruwel van de zonden, is het dan een wonder dat er troost bij de dood gezocht kan worden, wanneer het Evangelie van de hemel verborgen en bedekt blijft bij zo'n ziel?

De Heere handelt naar Zijn vrijmacht. De een kan jaren tevoren in overtuiging leven, zonder dat hij tot Christus gebracht wordt. Een ander juist zeer kort, zoals Paulus in drie dagen. En de stokbewaarder uit Hand. 16 in één nacht. Sommigen door veel vrees en beroering, onder diepe indrukken van de verschrikkelijke toorn van God, en wat zij eeuwig te wachten zullen hebben (Judas :23). Anderen op een stille verstandige wijze, die zo klaar hun zonden zien en daarmee breken, en roepen om licht en openbaring van Christus. Die bewaard worden voor het aangrijpen van valse christussen, en hartelijk rusteloos zijn. Klaagl. 3:49, 50 .

2. Zulk een ziel krijgt op Gods tijd een openbaring van Christus. Tevoren wist zij dat er een Jezus was, door onderwijs, horen en lezen. Maar zij heeft nooit de kennis van Christus door openbaring van Hem aan haar ziel gehad. Job 42:4, 5. Jezus zegt in Joh. 14:21: "Die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden, en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren." Hij belooft Zich zo te openbaren, zoals Hij niet doet aan de wereld, vs. 22. De wereld geniet de openbaring van het Woord, en daarom moet dit een geheel andere openbaring van Christus zijn door het Woord, die alleen Gods kinderen genieten. Deze

openbaring van het Evangelie en bekendmaking van Christus is niet alleen áán maar ook in de ziel, volgens Gal. 1:15 en 16. Als Paulus zegt: “Wanneer het God behaagd heeft Zijn Zoon in mij te openbaren”, dan gaat dat gepaard met ontdekking van zulke dingen die ze nooit tevoren gezien heeft, zoals haar eigen wettischheid en verkeerdheid, hoe haar beste doen (ook hoewel ze meende dat ze Evangelisch werkte), alleen bebolwerkt wetswerk is dat haar maar ophoudt, ja dat haar verderf verhaast. En dan ziet zij met kracht dat het Evangelisch werken een werk des Geestes is, dat bij ogenblikken geleerd en gegeven moet worden. Wat beklaagt zulk een ziel met schaamte haar verkeerde begrippen en handelingen! Hier, en hier ook alleen, wordt de onmacht recht gezien als haar schuld, en staat zulk een ziel verslagen en verwonderd dat God zo onbegrijpelijk goed over haar is. Dat Hij zo Zijn hand aan haar legt. Recht gevoel van zonden en onmacht maakt hier eerst Christus recht dierbaar. Die openbaring is haar als koud water voor een vermoeide ziel. Zo’n ziel kan zich echter gebonden vinden om met haar zonden tot Christus te komen. Ze vindt onwilligheid bij zich, bekende en onbekende banden houden haar terug. Voordat zij Christus kende, meende ze dat Christus onwillig en zij daarentegen gewillig was. Maar nu ziet ze dat geheel anders. Daarom in de derde plaats:

3. Het werk van de Geest is om haar te leren tot Christus te komen, Hem aan te nemen en zich aan Hem over te geven met al haar zonden en banden, zonder iets achter te houden. En dat op de aanbidding die Christus wel eens doet aan zulk een ziel, zeggende dat Hij haar, hoe ellendig en gruwelijk zij is, wel hebben wil. Daarom wacht en stelt zo’n ziel niet uit als haar dit gegeven wordt, maar zegt: *“Zie hier ben ik, ik kom tot U; maak Gij mij maar alles wat Gij weet dat ik wezen moet, en doe maar alles wat aan zulk een vuile en onwaardige moet gebeuren. Hebt U lust met vrije goedheid Uw schepsel te beschamen? O, God der liefde, hallelujah! Amen.”*

De bewijzen hiervan in het heilige Woord zijn vele. Joh. 1:12: “Zovelen Hem aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden; namelijk die in Zijn Naam geloven.” Het is opmerkelijk dat Boaz tegen Ruth zei, nadat zij haar volk en haars vaders huis verlaten had en tot hem gekomen was: “De Heere vergelde u uw daad, en uw loon zij volkomen van den Heere, den God Israëls, onder wiens vleugelen gij gekomen zij t om toevlucht te nemen.” De Heere geeft eerst de daad uit vrije genade en hangt er dan nog zulk een loon aan. David zegt: “O! hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen” (Ps. 31:20).

4. Zoals de ziel zich van haar kant, met alles wat zij is en heeft, aan Jezus heeft overgegeven, zo ontvangt zij de Persoon des Middelaars met al wat Hij heeft, als Profeet, Priester en Koning tot een eeuwige Inwoner in haar ziel. Dit wordt wel bij een huwelijk vergeleken, waarin men met de persoon ook gemeenschap krijgt aan zijn goederen. Wat moet hier een arme, naakte, onreine bruid, die rondom in schulden zit, toch verwonderd en verbaasd staan! Alles wat Christus is, is Hij voor haar. Tegen haar schulden ontvangt ze door toerekening Christus’ eeuwige gerechtigheid. Tegen haar onheiligheid en ongelijkvormigheid ontvangt ze Zijn Geest. Tegen haar onvolmaakte daden ontvangt ze Christus’ heiligheid en volmaakte gehoorzaamheid. Christus wordt zulke dwazen ook tot wijsheid in allerlei gevallen, volgens 1 Kor. 1:30: “Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing.” Christus wordt zo’n onmachtige tot sterkte, om in Hem vruchten te dragen, volgens Joh. 15: “Blijft in Mij en Ik in u: gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in den wijnstok blijft, alsoo ook gij niet zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de wijnstok en gij de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, draagt veel vrucht, want zonder

Mij kunt gij niets doen.” Zo wordt Christus aan een gelovige ziel in al Zijn dierbaarheden bekend, en leert de ziel door de Geest van Hem afhangen om licht en kracht. Ze leert met schulden en zonden in Zijn gerechtigheid te schuilen. Met haar vijanden en ongerechtigheden in Zijn sterkte. Met haar blindheid in Zijn licht, met haar dwaasheid in Hem als de Opperste Wijsheid. Met de onvolmaakte daden van haar nieuw schepsel in Zijn gehoorzaamheden. Ja, ze leert met al haar handelingen in de Zijne schuilen, en zich door het geloof te verbergen. Dat is iets van het wandelen in Hem.

Maar niemand moet denken: *Is dat de gestalte van degenen die in Christus zijn? Dan heb ik geen genade, omdat ik die laatste zaken niet heb.*

Nee, dat is geheel verkeerd. Het komen tot Christus met zijn zonden, een welgevalen te hebben om door Christus gerechtvaardigd en geheiligd te worden, en om de Zijne voor tijd en eeuwigheid te zijn, dat is het wezen van de zaak. Maar deze genoemde zaken dienen tot uitlokking, of het de Heere mocht behagen om het hart van iemand van die vromen naar die weg heen te trekken. Zien we nu de tweede hoofdzaak:

II Het getuigenis zelf, dienend tot een wezenlijk kenteken van de waarheid van vereniging met Christus.

Dit getuigenis luidt: “Die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan; ziet, het is alles nieuw geworden.”

A. We zien eerst iets over *het nieuwe schepsel*.

B. Enige bijzonderheden, *dat het oude voorbijgegaan is*.

1. Door het nieuwe schepsel moeten we verstaan het nieuwe leven, het wedergeboren deel. De Heere Jezus zegt in Joh. 4:6: “Hetgeen uit het vlees geboren is, is vlees, en hetgeen uit de Geest geboren is, is Geest.” Dit wordt genoemd *de nieuwe mens*. Ef. 2:10: “Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken.”

2. Dit wordt dus een *nieuw schepsel* genoemd, omdat het een werk van God is dat volkomen is. Ook al is het klein, het heeft toch al zijn delen. Het is een aanvankelijke heiliging of vernieuwing van al de delen en vermogens van de mens, in zijn ziel en lichaam. En dus is het een herstelling in de staat waaruit de mens gevallen was.

a. Deze vernieuwing vindt plaats in de ziel en al haar vermogens.

Het *verstand* wordt verlicht om te begrijpen de dingen die des Geestes zijn, zowel zijn eigen ellenden en gevaren, waarvan het Woord spreekt, maar die men nooit gezien of geloofd heeft, als ook de uitgevonden weg van de verlossing door Christus. Daar wegen zulke zaken het allerzwaarst in z'n beoordeling. Dat was anders zo verkeerd, want het had al zijn zorg over tijdelijke zaken, maar die van het eeuwig belang en de beoefening daarvan, achtte men lichter.

Deze omwending en aanvankelijke heiliging heeft ook haar plaats in de *wil*, waarin haat tegen God als heilig en rechtvaardig, tegen Christus als geen gedaante noch heerlijkheid hebbend, tegen de weg om door Hem gerechtvaardigd, geheiligd en gezaligd te worden, en tegen Gods volk en waarheid heerste. Daar is nu een omwending in die wil. Er is liefde tot God, tot gemeenschap met God door Christus, welgevalen in Zijn weg. O, dat is zulk een zo dierbaar. Er is nu innige, hartelijke en verenigende liefde tot Christus' volk, zaak en waarheid. Zo volgt de wil hetgeen het verstand en oordeel als het allergewichtigst overweegt.

b. Hieruit volgt dat *het lichaam*, welks leden tevoren wapentuigen der ongerechtigheid waren, deze vernieuwde ziel volgt en dienstbaar is, zodat het zijn leden stelt tot wapentuigen der gerechtigheid (Rom. 6:13). Dit nieuwe schepsel strekt zich uit over de gehele mens, waarom het genoemd wordt “de nieuwe mens aandoen” (EL 4:24) en “de

verborgen mens des harten” (1 Petrus 3:4). Dit is iets van de hemel in het hart dat weer naar boven wil, en begerig is naar de volmaaktheid. De mens in de natuurstaat bestaat uit ziel en lichaam, maar de wedergeboren mens uit geest, ziel en lichaam. Dat leert Paulus ons uitdrukkelijk in 1 Thess. 5:23: “De God des vredes heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden onberispelijk bewaard.” Het deel, dat hij boven de natuur heeft, is het nieuwe schepsel.

3. De redenen waarom dit werk van God bij een nieuwe schepping of bij een nieuw schepsel wordt vergeleken, zijn allereerst al om de overeenkomsten die er zijn tussen dit genadige werkstuk van God en een schepsel in de natuur. Hoe teer, jong en klein het ook is, het heeft echter zijn volkomenheid in al zijn delen; er ontbreekt niets aan. Zie eens hoe begerig het is naar voedsel om er groter door te worden.

Vervolgens komt zo’n schepsel in de natuur langs veel verdrukkingen en tegenheden tot zijn grootte en volkomenheid. Paulus zegt in Ef. 4:13: “totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en de kennis des Zoons Gods, tot een volkomen man, tot de maat van de grootte der volheid van Christus.” En zo spreekt hij in 2 Tim. 3:17: “Opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.”

Maar het schijnt dat Paulus de wijze van de nieuwe schepping bij *gelijkenis* afleidt van de eerste schepping. (Ik zeg niet dat Paulus er een tegenbeeld van maakt, waarvan de eerste schepping dus een *voorbeeld* was; want ik weet niet dat zulke voorbeelden in de staat der rechtvaardigheid plaats konden hebben, enz. enz.)

Zoals God alles in de eerste schepping door Zijn almachtige wil, met één woord voortbracht uit niet, zo doet Hij ook in de herschepping. Hij roept alles in één ogenblik. Hij stort licht en genade in de ziel, bij welk licht de duisternis wordt gezien. Maar dit is een chaos, evenals in de eerste schepping. Het is woest. Maar uit dit nieuwe beginsel formeert God, zoals in de eerste schepping, door Zijn herscheppende genade alles in orde, zodat op Gods tijd de Zon der gerechtigheid opgaat en de vruchtbaarheid daardoor veroorzaakt wordt. Dit gebeurt bij trappen. Zoals na de schepping de wisseling van dag en nacht bleef, zo is het ook met de nieuwe schepselen. Ze zijn verwisseling van duisternis en licht onderworpen. Hieruit blijkt dus dat dit genadige werk van God terecht bij een nieuw schepsel wordt vergeleken.

B. We zullen nu zien wat het betekent en wat de bewijzen zijn van het nieuwe schepsel: ***Het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden.***

1. Paulus dringt hiermee aan om niet alleen het nieuwe schepsel te ontdekken, maar hiermee ook aan te dringen opdat het nieuwe schepsel zich meer naar buiten gaat vertonen. We lezen in Jes. 43 :18 en 19: “Gedenkt de vorige dingen niet en overlegt de oude dingen niet, zie Ik zal wat nieuws maken, nu zal het uitspruiten, en zult gijlieden dat niet weten? Ja, Ik zal in de woestijn een weg leggen en rivieren in de wildernis.” Hij ziet hier op de beloften Gods uit Jes. 65:17: “Want ziet, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, en de vorige dingen zullen niet [meer] gedacht worden, noch zullen in het hart opkomen.” Petrus zegt: “Maar wij verwachten naar Zijn beloften nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in welke gerechtigheid woont.” Daarom wil Paulus zeggen: “Hoe betamelijk is het voor dezulken die deel hebben aan die rijkere uitstortingen des Geestes, en aan die klaardere bediening des Evangelies, en aan die zekere beloften van God in heerlijkheid, volmaakt, zonder zonden eeuwig te zullen dienen, dat zij overeenkomstig zulke voorrechten het nieuwe schepsel naar buiten ook in heiligheid vertonen.

2. Voorafgaand om de bewijzen te tonen die in dit nieuwe schepsel gevonden wordt, zeggen we nog: dat we wel in gedachten houden dat er in elke gelovige twee delen zijn: vlees en Geest.

- We moeten ook weten dat het vlees zijn kracht niet kwijt is. Alleen krijgen ze er in de wedergeboorte wel wat tegen, dat is het nieuwe schepsel. Hun zondige hart wordt niet beter. Integendeel. Paulus zegt dat het zelfs wel eens zondiger wordt door zijn kracht meer dan ooit te tonen. Rom. 7:9.

- Satan is wel zijn recht ontzegd om de gelovigen te verderven, maar zijn macht is hem niet ontnomen om hen te bestrijden. Als ze genade krijgen, worden ze pas goed het voorwerp van bestrijding van de duivel. Zolang zij in zijn macht zijn, zal hij hen wel in rust laten. Lukas 11:7. De duivel kan hen dus niet uit de hemel houden, maar hun het leven hier wel bang maken met op hun natuur- en gemoedzonden te werken, met het doel om hen in duisternis te brengen, opdat ze alle genade zullen ontkennen. Maar ze hebben deel aan Christus, en Die zegt in Joh. 14:30: "De overste dezer wereld komt, doch hij heeft aan Mij niets." David klaagde dat hij zijn genadestaat niet kon zien door de kracht van de zonde en de bestrijding van de vijand. Psalm 65:4.

3. We zullen nu zien welke bewijzen in de gelovigen gevonden worden van het nieuwe schepsel. De woorden: "*Het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden*" zeggen dat ieder mens die met Christus verenigd is, van hart en staat veranderd is. Christus heeft hun hart opgeëist. Christus is door het geloof in hun hart komen wonen (Ef. 3:17). Dus hebben zij een nieuw hart naar de belofte van Ezech. 36:26.

- ? Uit deze verandering van het hart volgt de verandering van staat. De satan was hun heer en koning. Zijn naam was in het Hebreeuws Abaddon en in het Grieks Apollion. Ze waren in het rijk van satan, de sterk gewapende (Luk.11:21), een synagoge des satans (Openb. 3:9). In de macht der duisternis (Kol. 1:13).
- ? De wetten waarnaar ze leefden, waren de gewoonten en wijzen van deze wereld, van eigen zin en eigen wil. Ef. 2.
- ? De voorrechten en beloningen die zij in dat rijk genoten, waren op zijn best alleen tijdelijk, en dat nog niet zonder smart. Daarom werden zij genoemd lieden dezer wereld, welker deel in dit leven is. En na de tijd hadden ze de eeuwige dood te wachten.
- ? Ze waren vrienden van de wereld, en vijanden van God en Zijn volk. Wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld.
- ? Ze waren vijanden van Christus en van de weg van vrije genade in Hem. Jezus zegt daarom in Joh. 5:40: "Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven zoudt hebben". Dit blijkt bijzonder in alle natuurlijke mensen, hieruit dat ze wanhopen al hun eigen kracht hen begeeft. Ze willen door geen ander en zeker niet door Christus zalig worden.

Maar ziet, dit oude is nu voorbijgegaan, *het is al nieuw geworden*.

- ? Ze zijn veranderd, ziet het is alles nieuw geworden. Christus is hun Heere en Koning geworden. Ze hebben met hun hand geschreven: "Ik ben des Heeren en zich genoemd met den naam Jakobs" (Jes. 44:5). Ze zijn in Christus' Koninkrijk overgebracht.
- ? Gods wet is in hun binnenste gegeven en in hun hart geschreven, om nu niet meer naar de begeerlijkheden der mensen, maar naar de wil van God, de tijd die overig is in het vlees, te leven. 1 Petrus 4:2.
- ? Ze hebben heerlijke voorrechten en beloften van beloning. O, welk een loon moet dat zijn, waarvan het vooruitzicht iemand alles kan doen verzaken. Mozes weigerde

een zoon van Farao's dochter genoemd te worden, verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben.

- ? Ze zijn met hun hart van de wereld gescheiden: "Vertrekt, vertrekt, gaat uit van daar, en raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van hen, reinigt u, gij, die de vaten des Heeren draagt" (Jes. 52:11).
- ? Ze zijn vrienden van God en Zijn volk geworden. Een iegelijk, die liefheeft Dengene, die geboren heeft, heeft ook lief dengene, die uit Hem geboren is, 1 Joh. 5:1. Daarbij is Christus, door Zijn verdiensten, alleen uit vrije genade, hun boven alles dierbaar. 1 Petrus 2:7.

4. Nu zal nog blijken dat dit nieuwe schepsel zich zelfs in de zwaarst bestreden gelovige in zijn werkingen aan anderen vertoont. Hoe het oude is voorbijgegaan en het alles nieuw geworden is, zelfs al werd dit door de kracht der bestrijding in hen verdonkerd, zodat ze niet meer zien kunnen dat die ongestalte van hun hart met genade bestaan kan. Daardoor komen ze soms tot het ontkennen van de genade, wat met veel beroeringen gepaard gaat. Dit blijkt uit de volgende zaken:

a. Uit de innerlijke strijd tegen de zonde, de wereld en satan. We lezen in 1 Joh. 5: "Al wat uit God geboren is, overwint de wereld, en een iegelijk, die uit God geboren is, zondigt niet." Dit ziet op het nieuwe schepsel, waaraan God Zijn hand houdt, dat zal niet altijd onderliggen, maar eens opkomen en overwinnen. Het nieuwe schepsel strijdt tegen de zonde, en die strijd is hier al overwonnen, daarom is het maar een achterna strijden. Christus heeft de strijd met zijn prikkel, gestreden! Uit die opstand van de geest tegen het vlees blijkt dat er in hun hart iets is dat niet zondigen kan noch wil. Maar die het aan de zijde Gods houdt. Al is het dat de zonde in hen doet wat ze wil, en zij er als een gebonden slaaf eronder liggen, het nieuwe schepsel zucht onder de zonde en schreeuwt het uit: "Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?"

b. Het blijkt ook uit de liefde tot Christus, die in hun hart is uitgestort. Dit kunnen ze voor zichzelf niet zien, en het er niet voor houden. En toch willen ze die inwendige genegenheid voor Christus voor geen duizend werelden missen. Er ligt iets van de hemel in het hart dat weer naar boven trekt, dat Christus zoekt. Dat blijkt uit al dat klagen: "Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, ga ik achterwaarts, ik merk Hem niet, Hij is geweken, Hij is heengegaan. Als gij Hem vindt, zegt Hem aan dat ik krank ben van (ontbering en gemis van) liefde (Hoogl. 5:8).

c. Het blijkt ook uit hun vereniging met het genadewerk van God in al de vromen, naar mate zij God beeld vertonen, naarmate zij teer, verloochend omtrent alles buiten God leven. Naar die mate hebben ze onderscheidend licht om zielen getrouw te behandelen. En is hun liefde tot zulken ook groter. Ze achten de Godzaligen hoog, ze zoeken hun gemeenschap. Hun lust is tot de heiligen en heerlijken op aarde.

d. Het blijkt ook uit hun begeerte naar heiligheid en zelfs naar de volmaaktheid. Ze durven niet denken dat ze er ooit toe komen, maar toch roept hun gestalte er dikwijls sterk om. En wel door zuchten over hun verkeerdheid, onheiligheid en ongelijkvormigheid, over hun dorre, dodige en zondige gestalte, over hun onwillig hart dat naar de aarde getrokken wordt als het wil opvaren. Ze verlangen geen heerlijker dag. Niets zou hun dierbaarder zijn, dan dat Christus Zijn hand eens aan hun hart legde, hen reinigde en van zonden en banden vrijmaakte. O vrienden, eens zal het waar worden, wat de Heere Jezus heeft gezegd: "Vader, Ik heilig Mijzelfen voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid" (Joh. 17:19). Zijn voorbiddingen zijn gedurig voor de troon: "Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven

hebt”.

e. Tenslotte blijkt het uit dat besluit des harten, dat er zelfs bij de allerduisterste gelovigen is. En dat is: Hier liever aan de voeten van de Heere Jezus als een onwaardige te blijven liggen, en (stervende) liever daar te sterven, met billijken en rechtvaardigen van God, indien Hij zulk een voor eeuwig met genade voorbijging, dan weder te keren naar de vleespotten van Egypte, naar de goddeloze wereld. Hierover is bij zulken geen twijfel, ach nee, het is hun volle keuze en besluit. Hier past het woord uit Matth. 16:25: “Wie zijn leven zal willen verliezen om Mijnentwil, die zal hetzelfde vinden.” Dezulken zullen niet verloren gaan in eeuwigheid.

Toepassing

Ik denk dat deze zaken nuttig kunnen zijn in deze tijd, om er ons bij te bepalen, bij gelegenheid dat wij geroepen worden om los te laten en met de Heere in een verbond te komen, of om dat te vernieuwen. Het zijn zaken waaraan wij ons zouden kunnen beproeven, of wij recht hebben aan de tekenen en zegelen van het genadeverbond, naar Paulus” vermaning en raad in 1 Kor. 11:28, 29: Maar de mens beproeve zichzelf, en etc. alzo van het brood en drinke van den drinkbeker; want wie onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

1. De zaken raken niet alleen degenen die in het lidmatenboek staan, maar ook anderen, hoofd voor hoofd, omdat ze nodig zijn om ten Avondmaal te gaan én om wel te sterven. Wat onlangs een van onze leraren uitdrukte: dat hij die in de grond der zaak geen recht had om hier aan te zitten, ook onbekwaam is voor het avondmaal van de bruiloft des Lams.

a. Alle mensen worden buiten Christus geboren en liggen verdoemelijk voor God, met de gehele wereld in hun natuurstaat. Wat moet die val diep zijn, dat de mens in zulk een gevaar leeft, en dan zo blind, zo zorgeloos. Dat de een zich hiermee vermaakt en een ander met iets anders, net zoals de begeerlijkheid hem drijft. Hij vermaakt zich met dingen van de wereld en verwaarloost zijn ziel voor de eeuwigheid. Wat is toch alles waarop een mens hier prijs stelt? Als hij het alles en tot in de hoogste top verkregen heeft, laat het zijn ziel ledig als hij overgaat naar zijn eeuwig huis. Menigmaal komt op een sterfbed een beroering in het geweten en wordt de deur gesloten. God zegt: Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten als uw vreze komt.”

b. Zijn allen die in Christus zijn, nieuwe schepselen? Worden zij bekeerd en omgewend, van hart en staat veranderd? Komt alleen iemand in de hemel aan wie dat genadig werk van God gebeurd is? Schatten zij de wereld laag en Christus hoog? Vrienden, dan moet ieder van ons toch wel onderzoeken of hij gegronde redenen van kommer heeft over zijn eeuwige staat of niet. O, konen wij het geloven en eens los laten, er zou hoop zijn.

c. Kan een mens in de natuurstaat, buiten Christus, zeer ver komen in gaven en verrichtingen? En is er ook een tijd en schijn geloof? Kan men Evangelische bevattingen hebben? Het Woord met vreugde ontvangen, en dat zonder wortel? Is menigmaal ware genade zo moeilijk van schijnwerk te onderscheiden? Ja, is het de aard van de natuurstaat om valse gronden niet gemakkelijk los te laten en aan bedrog vast te houden? En is het een almachtig en vrijmachtig werk van God om een mens van zijn valse grond te brengen, en hem in Christus over te zetten? O zeker, wat behoorde dan ieder te roepen om licht, om zichzelf eens te zien, opdat hij de toekomstige toorn ontvlieden mocht. Het is nu nog de tijd op terecht te komen. Na deze tijd zal er geen tijd meer zijn.

2. Zijn er onder ons die als bij gerucht iets gehoord hebben van hun verlorenheid in zichzelf, en enige tijd afzonderen om te vragen welke de goede weg is om te bewandelen? De enige weg en het enige middel is zich voor God neer te leggen zoals men is, en te bidden om licht. De Heere wil het schenken aan die tot Hem bidden en Zijn instellingen waarnemen, bijzonder de prediking van het Woord. Het gevaar van in de natuurstaat gebonden te liggen en van de valse gronden waaraan een mens buiten Christus gehecht is, moet hier vroeg of laat gezien worden, zal iemand tot ware belijdenis en vernedering komen, en zal hij God billijken en rechtvaardigen indien Hij het doodvonnis over hem beliefd uit te voeren. Kunt u in dit werk voor de Heere niet voort, dan is dat niet vreemd, want alles wat in de mens is, strijdt hiertegen. Blijf echter over uw ellende klagen en vragen of het de Heere behagen mocht u er een indruk van te geven dat men zijn ellende buiten Christus toch recht ziet en dat u alle genade en licht onwaardig bent. Op Gods tijd, als de mens hier gebracht wordt en getrouw blijft aan zijn licht, zal de Heere Zich als een God des aanzien in zijn Zoon openbaren, licht uit de duisternis scheppen, en de ziel overzetten in Christus, en dan is zij behouden.

3. Gods volk heeft in deze tijd licht nodig om te onderzoeken hoe het tussen de Heere en hun ziel staat, opdat ze met vrucht en zegen aan des Heeren tafel kunnen komen. Welke scheiding er is, welke verberging van de Heere ze ondervinden, en hoe het hart daaronder gesteld is. Ook hebben ze nodig hun gesteldheid tegenover hun zonden na te gaan; of er banden van ongerechte dingen zijn waaraan hun hart vast zit. Al deze dingen kunnen reden zijn waarom de Heere die weg met hen houdt, maar er is geen veiliger weg dan de schuld bij zichzelf te zoeken. Het is waar, de Heere is vrij en soeverein, maar dat neemt niet weg dat dit andere ook waar is: Doe mij weten waarom Gij met mij twist” (Job 10:2). Daarom is de enige weg te onderzoeken waarom de Heere Zich verbergt, of waarom ongerechtigheden de overhand krijgen. Dat we mochten zuchten dat God ons bij zulke zaken bepalen wil, ten einde wij tot belijdenis en verootmoediging voor God komen en de sterkte des Middelaars aangrijpen mogen tot verzoening en kracht. De Heere is vrij om licht te geven op Zijn tijd.

Onder de druk van ongerechtigheid tot Christus te komen in het Avondmaal kan veel nut hebben. Een onoprechtheid in een zaak, zodat men het aan de zijde Gods niet houdt, is duizendmaal nadeliger voor een ziel, dan dat ze onder grote en sterke verdorvenheden ligt, waarmee ze tot Christus tracht te komen.

Dat de duistere en bestreden zielen mogen zien en geloven dat de Heere hen roept, is hun vreemd. Ja, de Heere roept u bij name, en daarvoor is het krachtigste bewijs in uw eigen toestand. Het is Gods weg over u, om u duister te maken door u in te leiden in de verdorvenheden van uw hart, en in de verkeerdheden van uw natuurstaat, en in de vijandschap tegen God, Zijn zaak en volk. En dat wel zo krachtig dat er een overmeestering is over het nieuwe schepsel, waaruit alleen vloeit dat het genadewerk niet gezien kan worden, zoals David zegt: vanwege mijn ongerechtigheden heb ik niet kunnen zien. Dit zou u tevoren vreemd geweest zijn, wanneer anderen eens zeiden dat het verdorven deel nog zo in zijn kracht bestond. En dat het alleen door een tweede genade was dat het ten onder gehouden werd. Hieruit kan men zien hoe nodig zulken deze weg hebben om aan zichzelf bekend te worden en om (wanneer zij hieruit eens opkomen) de weg van vrije genade dierbaarder te schatten, meer medelijden te oefenen met anderen die in zulk een stand zijn, en om dus daardoor meer geoeffenden nuttiger te worden naar buiten.

Nu is het dat de Heere het Bondszegel voor zulken voornamelijk heeft ingesteld. Dat blijkt bijzonder uit de aard en natuur van het Sacrament, omdat het tot voeding en

versterking dient, en aan de zijde van God getrouwheid en onveranderlijkheid verzegelt: “Bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer” (Jes. 54:10).

En aan de andere zijde, het aandeel van de ziel aan Christus. Ziet de ziel haar aandeel niet, dan is dat al haar smart, en zij is bewust dat zij het leven in haar hand niet vinden kan. Hoe menigeen wordt daar geholpen en gered die, ofschoon hij het niet ziet, het echter in nederigheid tot deze stelling heenwendt, om daar op de Heere te zien en te wachten wat God langs Zijn eigen bevel werken wil, de Heere vrij en zichzelf onwaardig verklarend. Men moet zich van Gods gewone weg, tot licht, sterkte en genezing ingesteld, niet onttrekken. Dan werkt men de vijand in de hand, waaruit blijkt dat God voor duistere en bestreden zielen het Sacrament bijzonder heeft ingesteld. Daarom kunt u opmaken dat de Heere u bij name roept.

Maar u zult mogelijk zeggen: *het aandeel aan Christus moet er zijn, zal het verzegeld worden, en dat zie ik niet*. Dat is niet nederig voor God gewerkt, dat men zulk een bepaling maakt van het eerst te moeten zien. Breng uw zuchten over het gemis van Christus, uw bloedend hart over het lichaam der zonden daar, dat zal nederig zijn. U bent en ziet u ook aan alle kanten ellendig, en u kunt en wilt uzelf niet pleisteren of genezen. Daarom wordt u daar geroepen, en uw stand geeft u een recht dat andere zielen niet hebben.

Dit is ook een eeuwige waarheid, dat oprechten, en die alleen, hartelijk bekommerd zijn over hun oprechtheid voor God, wat een groot bewijs voor hun oprechtheid voor God is, omdat anderen zo gemakkelijk het beste van hun hart denken. En wanneer zij bij tijden enige kommer in hun oordeel krijgen, vooral als er ontdekkend gesproken wordt, en dan overtuigd worden dat zij te licht zijn en dat de oprechten in de grond wat anders hebben, dan zichzelf weer genezen kunnen, een of ander woord aangrijpen en gemakkelijk geloven dat de Heere dat tot hun ziel ter bevestiging spreekt. Oprechten zijn echter zeer bekommerd over hun oprechtheid, bevreesd voor bedrog, en in hun hart ligt: ‘Heere, zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil’ Ps. 35:3.

Mocht ieder van ons met deze gestelde zaken eens werk krijgen in het verborgene. En mocht des Heeren volk, inzonderheid die als in graven liggen, daaruit eens opkomen langs deze instelling van God. Wat zou het een wonder zijn voor hen die hun hart daar zo zuil, lelijk en ongesteld daar gebracht hebben. Ze zouden ook moeten uitroepen: *wie ben ik, onwaardige, dat de Koning naar mij omziet?* O, dit zou de grootste zegen zijn, die dezulken in dit *nieuwe jaar* zouden kunnen genieten.

Dat het voor ieder van ons het jaar van het welbehagen des Heeren eens mocht zijn. O, dat de Heere de vleugelen van Zijn genade over ieder van ons uitbreiden mocht. Dat ieder dat geluk mocht genieten, dat hij in dit jaar een tijd van genadebezoeken Gods en een vindenstijd aantrof. Dat hij van banden losgemaakt werd, in een staat van vrijheid overgezet, en eens voor God mocht leven. Dit wens ik van harte. De Heere zegene tot het een of ander doel ons samenkomen. Amen.

2. De nodige plicht voor een iegelijk, die den Naam van Christus noemt.

Voorgesteld ter nabetrachting van het Heilig Avondmaal.

En een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid (2 Tim. 2:19).

Paulus' bedoeling in deze brief is niet alleen Timótheüs te onderwijzen en te bevestigen in de prediking, maar ook alle leraars te leren hoe ze de bediening van het Evangelie moeten waarnemen. Het is duidelijk dat Paulus deze brief in Rome geschreven heeft, in de tijd toen hij daar gevangen was, zoals we lezen in de acht eerste verzen van het eerste hoofdstuk. Hij heeft deze brief kort voor zijn dood geschreven, omdat hij in hoofdstuk 4 zegt *dat de tijd van zijn ontbinding aanstaande was*.

Deze brief valt in drie hoofddelen uiteen.

Eerst een voorrede, waarin Paulus zijn innige liefde tot Timotheüs aantoont, veroorzaakt door het gelovig gebed in zijn hart voor hem en omdat Paulus hem als een kind der belofte kon zien, in wie het geloof woonde, dat ook in zijn moeder Eunice en in zijn grootmoeder Loïs gewoond had.

Dan volgt van hoofdstuk 1:6 tot hoofdstuk 4:8.

Tenslotte enkele bijzondere zaken en zegewensen in deze brief.

- (1). We zien hierin eerst enkele vermaningen aan Timótheüs, tot aan het einde van hoofdstuk 2.
- (2). In het derde hoofdstuk zoekt Paulus Timótheüs te versterken en te beschermen tegen valse broeders en verdrukkingen.
- (3). In hoofdstuk 4 wekt hij Timótheüs op om al de delen van zijn ambt getrouw waar te nemen, en dringt dat ook met krachtige beweegreden aan.

Wat de vermaningen uit de eerste twee hoofdstukken betreft, daarin onderscheiden we het volgende.

A. 1. Paulus vermaant de apostel Timótheüs om de gaven des Geestes op te wekken, die hij bij de bevestiging van zijn ambt ontvangen had, en tegen alle kracht van tegenstand te gebruiken (hoofdstuk 1:6 en 7).

2. Hij vermaant hem dat hij zich het Evangelie en ook het lijden van Paulus niet moest schamen, maar zich liever ook tot lijden schikken (vers 8 tot 12).

3. Hij vermaant hem om te blijven bij die manier van prediken die hij van de apostel gehoord had, in geloof en liefde, waarop de Heere het zegel zo krachtig gezet had (vers 13).

4. Hij vermaant hem om het toebetrouwde pand, namelijk de gezonde leer, door de hulp van de Heilige Geest getrouw te bewaren, en bij de zuivere waarheid te blijven; met beweegreden van hen die afgeweken waren en die bij de waarheid gebleven waren. (vers 14-18).

5. Hij vermaant hem om zich door genade te sterken door de kracht van Christus, en zo het Evangelie voort te planten en verdrukkingen te lijden (hoofdstuk 2, vers 113).

6. Hij vermaant hem ook om zich te weren tegen de ijdel roepende leraars en al hun woordenstrijd. Hij geeft hem ook kentekenen waaraan die te kennen zijn, en hij wil dat Timótheüs met zijn voorbeeld zou tonen hoe men preken moet (vers 1418).

7. Vervolgens vermaant hij hem om de leer van de volharding van de ware gelovigen vast te houden (vers 1921).

8. En tenslotte vermaant hij hem tegen de begeerlijkheden van de jonkheid die zo hinderlijk zijn in dat heilige werk. Hij geeft raad om de vrede met God na te jagen, door geloof en liefde. En hij raadt ook de gemeenschapsoefeningen met degenen die de Heere aanroepen uit een rein hart, en waarschuwt dat Timótheüs zich wachten moet voor alle dwaze vragen, die de jeugd zo eigen zijn, (vers 22-26).

B. Paulus vermaant dus om de leer van de volharding der gelovigen vast te houden. Dat had te maken met het feit dat in die tijd twee ketters waren opgestaan, Hymenéus en Filétus, die de opstanding der doden loochenden en dus het geloof van sommigen verkeerden. Daarop zei Paulus: “Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die Zijne zijn.” Het is alsof hij zei: “Hoewel sommigen zijn afgevallen, kunnen de ware gelovigen niet afvallen omdat het vaste fundament Gods staat.” Hierdoor moeten we verstaan de eeuwige vrederaad en de verkiezing in Christus, die onveranderlijk vast zijn. En dan zegt hij: “Hebbende dit zegel...” Dat is: ‘tot bevestiging en verzekering en tot een merk.’”

De Heere *kent* degenen, die Zijne zijn. Nu doet de apostel daarbij een duidelijk zegel en bewijs van hun verkiezing namelijk *de verkiezing of de uitverkiezing in de tijd*; dat is de onderscheiding van anderen; anders genoemd: de roeping, vloeiende uit de eeuwige verkiezing, zijnde het zegel erop. Zo maakt men uit zijn roeping zijn verkiezing vast, 2 Petrus 1:10. Daarom wil *kennen* hier zeggen: *onderkennen*, zoals Joh. 10:14. Ik *ken* de Mijnen en word van de Mijnen gekend.

Nu doet de apostel daarbij een klaar zegel en bewijs van hun verkiezing en roeping, namelijk het werk van God in hun hart, waaruit ze de waarheid van hun staat kunnen opmaken, want de apostel zegt: Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.”

Deze woorden, die we genomen hebben tot onze tekst, zijn een helder bewijs van de waarheid van ‘s mensen geloofswerkzaamheden omtrent Christus. En dit is nu zeer gepast tot opwekking na het houden van het Heilig Avondmaal.

We letten hierin op twee hoofddelen:

HET NOEMEN VAN DEN NAAM VAN CHRISTUS

- I. De personen die aangesproken worden: *Een iegelijk die den Naam van Christus noemt.*
- II. Hun plicht en bevel: *Sta af van ongerechtigheid.*

I. De personen die aangesproken worden; daarin zien wij:

- a. wat we verstaan moeten onder de Naam Christus
- b. Wat het inhoudt Die te noemen
- c. Wat de uitdrukking inhoudt: *Een iegelijk die den Naam van Christus noemt.*

a. Christus is de God-Mens Die beloofd is als de Messias. Andréas zei tegen zijn broeder Petrus: “Wij hebben gevonden den Messias, hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus.” We zullen eerst zien wat Zijn Naam hier te kennen geeft.

1. Zijn Naam betekent de Persoon van Christus zelf, zoals we lezen in Matth. 12:21: “In Zijn Naam zullen de heidenen hopen.”

2. Zijn Naam betekent ook Zijn deugden en volmaaktheden, zoals Hij een voorbeeld is ter navolging: “Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart.” Dat heeft Hij bijzonder in Zijn lijden betoond. Als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezicht Zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open. Hij heeft dat ook betoond in Zijn heiligheid en zuiverheid, in Zijn liefde en

gehoorzaamheid. Zo zijn de gelovigen geroepen om te verkondigen de deugden Desgenen die hen geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 2:9).

3. Christus' Naam betekent ook Zijn last en bevel. Hiervan lezen we: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade, laat u met God verzoenen." Het betekent ook Zijn kracht en verdienste. Zo lezen we in Hand.3: "In den Naam van Jezus Christus, den Nazaréner, sta op en wandel."

4. Christus' dienst en Zijn leer. "De eilanden zullen naar Zijn leer wachten", Jes. 42:4

5. Christus'kracht en verdiensten. Zo leest men in Hand. 3:6: "In den Naam van Jezus Christus, den Nazaréner: sta op en wandel." Zie ook Joh. 14:13.

5. En tenslotte betekent het ook Christus' eretitels, waardoor Zijn werk wordt uitgedrukt. Zo is Zijn Naam Profeet, Priester en Koning.

Als Profeet is Hij de Leraar, Joël 2:23; Herder, Ez. 34:23; Overste leidsman, Hebr. 12:2; de Opziener der zielen, 1 Petrus 2:25; Raad, Jes. 9:5.

Als Priester is Hij de Heere onze gerechtigheid, de Goël en Losser, Job 19:25.

En als Koning de Sterke God, de Vredevorst, Jes. 9:5; de Overste van de koningen der aarde, Openb. 1:5. Deze ambtnamen zien op 's mensen blindheid en onwetendheid; óf op de erfschuld en dadelijke schuld. Ook op de onmacht, onwilligheid en vijandschap die er in het hart ligt. En de ganse heilige Persoon op de gehele onheilige natuur.

b. Laten we nu vervolgens zien wat het inhoudt om *de Naam van Christus te noemen*.

1. Het wil zeggen, uit overtuiging van zijn ellende en verlorenheid buiten Christus en de dienst der zonde die over hem heerst, moe geworden, zich op de aanbidding van Christus aan het hart aan Christus overgeven, met de hartelijke keuze dat Hij hun Heere en Koning wil zijn, het gebied voeren over ons hart, over al de vermogens en de innigste bewegingen van de ziel; en ook over de leden van het lichaam om voor Hem en naar Zijn wil te leven. Dan noemt zulk een zich naar de Naam van zijn Overste, zoals de Gideonieten (Richt. 7:18). En we lezen in Jes. 44:5: "Deze zal zeggen: Ik ben des HEEREN, en die zal zich noemen met den naam van Jakob; en gene met zijn hand schrijven: Ik ben des HEEREN, en zich toenoemen met den naam van Israël." Dit overgeven van zichzelf aan de Heere is de grond van alles.

2. Vervolgens behoort bij dit noemen van de Naam Christus, om van deze zaken belijdenis te doen en ervoor uit te komen. Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid en met de mond belijdt men ter zaligheid. Hieruit ziet u dat het geloof in Christus het recht belijdenis doen moet voorafgaan. Daarom is aan deze belijdenis de zaligheid vast. In Matth. 10 zegt Jezus: "Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is." Dit staat tegenover Christus en Zijn Evangelie zich te schamen en Hem te verloochenen.

3. In de derde plaats behoort hiertoe zich naar buiten met daden te vertonen als een die van Christus is, en met zijn wandel en gedrag de Naam van Christus uit te drukken. Dat is de zalving van Christus tot profeet, priester en koning, die de gelovigen deelachtig zijn, naar buiten te laten zien. Hiermee kunnen zij zonder woorden, en alleen met hun gedrag, anderen winnen. Daarvan zegt de Heere Jezus: "Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken" (Matth. 5:16). En de apostel Petrus zegt: "Houdt uw wandel eerlijk, opdat zij uit de goede werken die zij in u zien, God verheerlijken mogen, in de dag der bezoeking" (1 Petrus 2:12). En zo wordt het genoemd een goede wandel in Christus.

4. Ook behoort tot het noemen van de naam van Christus, Hem onbepaald volgen in al de wegen die Hij met ziel en lichaam houdt. En dat gewillig en niet uit nood of gedwongen. Dit is het Lam volgen, waar het ons voorgaat. Dat is Christus' volmaakte wandel tot een voorbeeld van onze zelfverloochening stellen. Zo heeft Christus met Zijn

lijdzaam, verloochend en onderworpen lijden ons een voorbeeld nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden navolgen. Dat wordt genoemd een wandelen gelijk Hij gewandeld heeft.

5. Dit noemen van de Naam van Christus is hetzelfde als het verbond te maken over de offerande van Gods Zoon, Psalm 50:5. Het geschiedt door allen die onder het Evangelielicht geboren worden en leven. De een in waarheid, de ander uitwendig en in schijn, Ex. 19:8.

We hebben gezien wat tot het noemen van de Naam van Christus behoort, en we zullen er nu op letten wanneer dat gebeurt. Opdat zij die aan God trouweloos zijn geweest ontdekt mochten worden. En een ander de bewaring van God mogen erkennen, dat ze van God niet goddeloos zijn afgeweken.

1. Dat gebeurt allereerst in onze Doop. Daar wordt in de naam van de dopeling een verbond met God gemaakt, en Christus' Naam over ons genoemd. O, vrienden, God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest doen daar grote beloften. En daar wordt in onze naam beloofd de wereld te zullen verlaten, onze oude natuur te doden en in een nieuw, Godzalig leven te zullen wandelen. Daar geeft zulk een zich aan God over en kiest de Heere Jezus. Wat is het daarom trouweloos en onverantwoordelijk om, wanneer men jaren van onderscheid gekregen heeft, te tonen dat men het niet meent! Om dan van God af te gaan, Hem te laten varen, en de wereld en de zondedienst te kiezen.

2. He gebeurt ook van de dopeling zelf. Wanneer hij in die kerk, of bij die leer blijft; en zonder woord, door gedrag zijn toestemming daaraan geeft. O, wat zijn er zó velen die zeggen dat ze Joden zijn, en zijn het niet, maar liegen, Openb. 2:9

3. Nadrukkelijker gebeurt het wanneer men van die leer der waarheid belijdenis doet. Dan keurt men goed, wat uit Zijn Naam in de Doop is geschied. En wel zodanig, dat men zich zou laten dopen, als dat nog niet gebeurd was. Daarmee zegt een ziel: "Ik heb gezworen, en ik zal het bevestigen. Ik zal de rechten van uw gerechtigheid onderhouden." O, wat wordt het op deze manier weinig aangemerkt.

4. Verder gebeurt het veel in benauwdheden, in gevaren of op ziekbedden. Wat roept een mens dan uit de benauwdheid! Welke geloften doet hij dan aan God! Welke voornemens heeft hij dan dikwijls, om het later beter te doen en zijn leven te beteren. En wat komt er terecht van al die beloften? Als de roede is weggenomen, gaat men weer zijn oude weg! Daarom staat er zo uitdrukkelijk in Ps. 76: "Doet geloften en betaalt ze de Heere."

4. Het gebeurt ook op verbodsdagen (bid en dankdagen), wanneer men met de gemeente als met een eenparige schouder opkomt. Dan betuigt men willens of onwillens; wetend of onwetend, dat men onder de vloek en de eed komt, Neh. 9:38. "In alle dezen maken wij een vast verbond." Maar vrienden, waar zijn de voornemens om na de bid of dankdag de ongerechtigheden af te breken? O, wij zijn aan niemand ontrouwer geweest dan aan de Heere.

5. Tenslotte gebeurt het ook uitdrukkelijk aan het Avondmaal, door de handen te leggen aan het brood der kinderen. Door het nemen, eten en drinken van de panden van Christus' liefde. Daar zweert men de Heere trouw. Daar neemt men hemel en aarde, engelen en mensen tot getuigen, dat men de zijde van God kiest. Daar zegt men dat men nergens meer smart over heeft dan over zijn eigen, verdorven hart, en over de wereld die in het boze ligt. Daar betuigt men dat men niets meer in de hemel en op aarde heeft dan de Heere Jezus, dat men Hem aanneemt tot alles waartoe Hij van de Vader geworden is. Ja, daar betuigt men dat men nu voortaan voor Hem alleen zal leven en Hem waarachtige dankbaarheid bewijzen. Daartoe verbindt men zich aan de Heere, als met een eed: *daartoe helpe ons de almachtige God en Vader van onze Heere Jezus*

Christus, door Zijn Heilige Geest, amen. O, mochten wij eens ziende worden, en ieder van ons bij zijn ontrouw bepaald worden!

O, mochten wij ziende worden en elk bij zijn trouweloosheid geraken! Kijk eens welke gevolgen dit moest hebben wanneer een mens zich zo menigmaal aan God verbindt! En welke gevaren zijn er te duchten als hij van zijn verbondmaken niets meent. Het gevolg hiervan is toorn te vergaderen als een schat in de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel van God. Het is zich een oordeel eten en drinken. Dat blijkt uit de verharding des harten en de verblinding van de ogen die bij velen volgt. Zo kwam er een oordeel over de gemeente van Korinthe, door het ontheiligen van het Avondmaal. Mag de Heere niet zeggen met Ps. 50: “Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen en neemt Mijn verbond in uw mond, dewijl gij de kastijding haat en Mijn woorden achter u henen werpt.” Dit is door zijn ontrouw aan God zijn banden vaster te maken. Maar Paulus spreekt hier anders, en zegt: “Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.”

c. De uitdrukking: “Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid,” houdt het volgende in:

1. Met de woorden “een iegelijk” spreekt Paulus iedereen aan: geleerd of ongeleerd, (want Paulus spreekt hier ook over valse leraars) groot of klein, man of vrouw, jong of oud. Welk beroep hij ook uitoefent. Of hij uitvluchten zoekt of niet. Of hij een grote zondaar is of niet. Of hij een openbaar goddeloos mens is die in alle kwaad geworteld is, of een zedige burger, of een godsdienstig mens die uiterlijk oprecht is in handel en wandel. Hij zegt dus: *Een iegelijk* die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.

2. Hoe nodig is het voor elk van die genoemde personen, dat zij de Naam van Christus in waarheid noemen! Anders is hun verderf onvermijdelijk. Alleen die met Hem verenigd is, is een christen. Daarmee gaan we over tot de tweede hoofdzaak:

II. Het merkteken van hen die in waarheid de Naam van Christus noemen, wordt tegelijk voorgesteld als een plicht en bevel: *Sta af van ongerechtigheid*

- a. Wat hebben we onder ongerechtigheid te verstaan?
- b. Wat het afstaan van die ongerechtigheid is.

a. *Wat hebben we onder ongerechtigheid te verstaan?* De apostel Johannes leert ons dat de zonde de ongerechtigheid is. Hieronder verstaan we alles wat van de volmaakte regel van de wet afwijkt, met gedachten, woorden en daden. En dat met betrekking op God, op onszelf, en op onze naasten. Vooral ziet het op de grond, de wortel, waarvan deze alle maar takken zijn. Dat is de afwijkende en onheilige natuur; de erfzonde uit Adams val. Immers, de mens heeft het verbond van God verbroken en is van God afgefallen, van Zijn heilige wet. Hij is beroofd van het beeld van God en gevallen in de macht van satan, dood in zonden en misdaden.

b. Laten we nu eens zien wat het betekent om *af te staan van de ongerechtigheid*.

1. We moeten hieronder *niet* verstaan dat men van openbaar goddeloos en ongodsdienstig nu uiterlijk oprecht en nauwgezet leeft. De jongeling in Matth. 19 kwam nog verder. Voor het oog van allen kwam hij, die een groot man was, tot die verachte schare bij wie de Heere was en noemde Hem goede Meester. Hij wilde ook zalig worden. Ja, hoever kwam de farizeeër? Hij vastte tweemaal per week en gaf het tiende deel van zijn goed aan de armen. Het blijkt ook dat Paulus zeer godsdienstig was vóór zijn bekering.

2. We moeten het ook *niet* opvatten alsof een gelovige geheel vernieuwd wordt, en de zonde en zijn zondige natuur helemaal kwijt raakt. Dat niet! Er is niemand die niet zondigt, geen mens op aarde is oprecht. De gelovigen struikelen dagelijks in vele. Jak. 3:2. Het verdorven deel blijft. Paulus vond een wet, die krijg voerde tegen de wet zijns gemoeds. Ja zelfs vond hij de kracht van de ongerechtigheid sterker dan vóór zijn bekering. Rom. 7. Toen het gebod gekomen was, was de zonde levend geworden. De zonde werd in hem bovenmate zondigende door het gebod. Het verschil tussen een gelovige en een ongelovige is niet, dat de natuur van de een zo kwaad niet is als van de ander. Maar een gelovige heeft een ander deel gekregen: Hij of zij is een nieuw schepsel! Gal. 5:17.

3. En hierom veronderstelt het afstaan van ongerechtigheid: door de wet van de Geest des levens in Christus, vrijgemaakt te zijn van de wet der zonde en des doods. Gestorven te zijn aan de eerste man en eens anderen geworden te zijn (Rom. 7:3).

4. Het afstaan van ongerechtigheid sluit in zich een hartelijke droefheid en smart over de zonden; een droefheid naar God met vernedering van het hart en rechtvaardiging van God, als David in Ps. 51: ‘tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen, opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein in Uw richten.’ De kracht der zonden wordt nergens meer in gebroken, dan in de ware droefheid en vernedering. Daarin moet zij haar knak krijgen. Daarom zegt Paulus dat de droefheid naar God een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Zo iemand heeft hierbij een werkzaam gevoel van zijn onmacht. Hij kan het zelf niet doen, en ziet dat het door de Heere Jezus moet geschieden. En roept daarom sterk om licht en kracht.

5. Het afstaan van ongerechtigheid bestaat ook in een hartelijke verlooche ning van alles wat God haat. Het bestaat in een betuiging met een volkomen hart tegen het kwaad, omdat men God heeft lief gekregen. Het is ook een dadelijke verbreking van de oude mens, door het komen met hem tot het kruis, omdat de Heere Jezus aan het kruis overwonnen heeft opdat Hij in de ziel overwinnen zou.

6. Tenslotte bestaat het afstaan van ongerechtigheid in een strijden tegen de zonde. Dat is er een onafscheidelijk gevolg van. Ook blijkt het uit een lust en liefde om daarom dicht bij Jezus te blijven. Om steeds wapens van Hem te krijgen om tegen de zonde te strijden. En om door Hem geleerd te worden hoe die wapens te gebruiken, namelijk zoals de apostel zegt in Ef. 6:18: ‘Met alle biddingen en smekingen, biddende te allen tijde in den Geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid. Want de strijd is niet (alleen) tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, de machten, de geweldhebbers dezer wereld, der duisternis dezer eeuw, en tegen de geestelijke boosheden in de lucht.’ Paulus streed moedig. Hij liep, maar niet als op het onzekere; hij streed, maar niet als in de lucht slaand.

Laten we nu eens zien *waarvan zo iemand afstand doet* en waarvan hij met zijn hart afscheid neemt.

1. Van zijn verdorven, vleselijke verstand dat vijandschap tegen God is. Dat wil zich niet onderwerpen onder de gehoorzaamheid van het Woord, zoals blijkt uit de dwaling van Hymenéus en Filétus. Dat behoort tot de ongerechtigheid. Daarom moeten in de overgang tot Christus, alle hoogten en sterkten vallen onder de gehoorzaamheid van Christus. Een mens moet kind worden, om het Koninkrijk te ontvangen. Iemand die genade heeft kan wel dwalen, maar als iemand zich boven het Woord verheft, kan hij geen genade hebben, want dit strijdt onmiddellijk tegen de genade. Zulk een scheidt zich hiervan af, en erkent de wereldse wijsheid als aards, natuurlijk en duivels, als zij niet ondergeschikt is aan de ware wijsheid in het Woord (Jak. 3:15).

2. Ook scheidt zo iemand zich af van zijn verdorven wil en genegenheden, van zijn

wereldse gezindheid, van zijn zoeken van hoge dingen. Hij scheidt van zijn gedachten, van zijn lusten, van zijn bewegingen en het opvolgen van zijn begeerlijkheden, van zijn hart en boezemzonden. Hij scheidt van zijn onordelijk leven, dat zoveel wanorde in zijn hart veroorzaakt, en zo dienstbaar is aan de zonde. Hij scheidt van zijn eigen kracht en eigen bedoeling. Ja, zo iemand scheidt van zijn verdeeld hart en wordt dus aller zonden vijand.

Zie ook eens hoe onafscheidelijk het afstaan van ongerechtigheid vloeit uit het noemen van de Naam van Christus. Om de volgende zaken.

1. Omdat Christus geen gemeenschap kan hebben met iemand die de zonde koestert en erin leeft. Hij is geen dienaar van de zonde, maar de Heilige Gods. Het Heilige, Dat uit Maria geboren werd. Hij heeft zich voor hen die Zijn Naam noemen geheiligd, opdat zij geheiligd zouden worden in waarheid. Joh. 17:19.
2. Omdat degene die de Naam van Christus in waarheid noemt, in de hemel zal komen. Daarin komt niets dat onrein is, want zonder heiligmaking zal niemand God zien. Hebr. 12:14.
3. Zo iemand krijgt een nieuwe natuur. Hij wordt een nieuw schepsel, het oude gaat voorbij en het wordt alles nieuw. 2 Kor. 5:7.
4. Zo iemand ontvangt de Geest van Christus. Die wordt hun tot een Geest van heiligmaking en leidt in alle waarheid, zuivert de verdorven begrippen en de dwalingen van het verstand. Daarvan leest men in Jes. 19: “Die dwalende van geest zijn, zullen tot verstand komen, en die Geest zuivert hen, wordt in hen een Geest des oordeels en der uitbranding.” De mens die de Geest niet heeft, heeft de Naam van Christus dus nooit in waarheid genoemd. Zovelen er door de Geest Gods geleid worden, zijn kinderen Gods. Rom. 8:14.
5. Hierin ligt tenslotte ook dat het verenigen met de Heere Jezus een dagelijks werk moet zijn, dat uitgedrukt wordt door de woorden: *Blijven in Hem*. Hierin ligt de noodzakelijkheid om dagelijks gebruik van de Heere Jezus te maken tot rechtvaardiging, om zo dagelijks van ongerechtigheid te kunnen afstaan, want zonder Hem kan geen zonde gedood worden. Daarom is het alsof de apostel zei: “Als iemand lust heeft van zijn zonden te scheiden, hij noeme de Naam van Christus, Hij rake Jezus met Zijn zonden aan.” En ook: “Niemand zal Jezus aanraken, of er zal kracht van Hem uitgaan, ja die mens zal van zijn zonden scheiden.”

Toepassing

Zie eens welk een heerlijke staat het is een Christen te zijn en de Naam van Christus in waarheid genoemd te hebben. En merk eens welke heerlijke uitwerkingen het heeft: Zulk een staat af van ongerechtigheid. Wat moet de vereniging met Christus dan dierbaar, krachtig en heerlijk zijn! Er is niets in de wereld, ook geen beloften of bedreigingen, die macht hebben om iemand van één zonde met zijn hart te doen afstaan, omdat het verdorven hart buiten het bereik is van zelfs de dierbaarste en krachtigste middelen. Dat kunnen zelfs geen wereldse rechters. God heeft dat werk voor Zichzelf gehouden om harten te raken en los te maken van zonden. De liefde van Christus en de vereniging met Hem, zijn het enige die invloed hebben op het hart en de allerliefste boezemzonden. Zij alleen zijn het die de natuur vernieuwen en de ziel vrijwillig maken op de dag van Gods heirkraft, om uit liefde tot God te scheiden van de zonden en alles wat God haat.

O vrienden, vergelijkten we ons nu eens bij die zaken, want het een mag toch niet van het ander gescheiden worden. Die de Naam van Christus noemt, die met Hem verenigd

is, sta af van ongerechtigheid. Niemand staat af van ongerechtigheid, als hij niet geleerd heeft Jezus door de Geest Heere te noemen.

A. Laten we eens zien hoe het toegaat, als een mens de Naam van Christus in waarheid noemt. Misschien mag de een zien dat hij deze zaken niet bevindelijk kent, en mag een ander zich vernederen over Gods goede hand over hem, en de Heere de eer geven.

1. Die de Naam van Christus noemt, of een christen is geworden, heeft door de Geest der overtuiging bevestigd licht ontvangen dat hij dat niet is. Dat is iets geheel anders dan verstand van waarheden te hebben, of burgerlijk godsdienstig, eerlijk en nauwgezet te zijn in zijn handel en wandel. Deze zaak raakt de eeuwige staat van een mens. In Christus te zijn, met Hem verenigd. Hoeveel hij ook ziet, zo iemand ziet bij overtuigend licht dat hij het mist. En dit missen van het enige nodige drukt hem neer.

2. Zo iemand is een bidder geworden, die uit zijn gemis aan het roepen is geraakt. Van Paulus lezen we: “Zie, hij bidt!” O, zo’n mens roept uit onwaardigheid om licht, en hij rechtvaardigt God met zijn hele hart, ook als Hij het doodvonnis over hem zou uitspreken en hem geen genade geven. Hij erkent alles verbeurd te hebben.

3. Zulk een heeft ook een geheel andere gestalte aangaande zijn onmacht. Dit zijn geen uitwendige beschouwingen en hij gebruikt het niet als schuilplaats. Nee, het geeft hem geen rust. Hij wordt door Christus’ Geest ingeleid in zijn onmacht, waardoor hij zich des te verdoemelijker ziet voor God. Dat brengt hem van zichzelf af en doet hem te sterker roepen.

4. Zo iemand kent bevindelijk een heel andere ontdekking en openbaring van Christus dan hij ooit door onderwijs verkregen heeft. Paulus, die zo onderwezen was aan de voeten van Gamáliël over de Messias en de weg der zaligheid, zegt hiervan: “Nademaal het Gode behaagd heeft, Zijn Zoon in mij te openbaren.” Hij had dus een andere openbaring nodig, dan de middelen hem konden geven. Daarom belooft de Heere Jezus ook in Joh. 14: “Ik zal Mijzelf aan hem openbaren. Ik en de Vader zullen komen en woning bij hem maken.” Wanneer de openbaring van Christus door het Woord en de prediking genoeg zou zijn, zouden allen zalig worden die onder het Evangelie leven. Maar Jezus belooft Zich aan Zijn volk te openbaren, zoals Hij niet doet aan de wereld. Ook Job spreekt nadrukkelijk over dit onderscheid in hoofdstuk 42: “Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog, daarom verfoei ik mij in stof en as.”

5. Daarbij ontdekt dat licht van de Geest de afkerigheid van het hart naar Christus, de onwilligheid om tot Hem te komen en ook de gronden van steunen op eigen werken. Johannes zegt: “Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven zoudt hebben.” Dat gelooft zulk een ziel, en als zij zich al aanbiedt, kan ze zich niet overgeven. Ze vindt zich rondom in vaste banden. Dit maakt haar verlegen, bekommerd en roepend. Dit maakt Christus dierbaar, en de ziel begerig om uit zichzelf tot Hem te worden overgehaald.

6. Aan die deur van vrije genade staan met belijdenis, als een onwaardige, wachtende, zuchtende en roepende, is het werk van de Geest van Christus. Het is Zijn werk om zo’n ziel de bereidwilligheid, noodzakelijkheid, volheid en sterkte van de verhoogde Middelaar te doen zien. En de ziel te doen geloven dat Hij zulk een ziel roept en hebben wil, hoe ellendig ook gesteld. Dit is als koud water op een vermoeide ziel. Hier is de Heere Jezus als een balsem tegen wonden en als een medicijnmeester, niet voor gezonden maar voor zieken.

7. Tenslotte werkt de Geest in zo’n ziel het geloof in Christus. Dan ondervindt hij dat hij geloven kan als hij wil, maar ook dat het geloof terecht een werking van God genoemd wordt: het geloof der uitverkorenen. En dat het hem gegeven wordt in Christus te geloven, Fil. 1:29. U is het gegeven en anderen is het niet gegeven. Ook

ondervindt de ziel de kracht van die waarheid: “Niemand kan tot Mij komen, tenzij hij het van den Vader gehoord heeft, en de Vader hem trekke” (Joh. 6:44). Zulk een ziel staat daar niet lang, maar gaat bedaard en wèl overwogen over. Zij krijgt dat van de hemel, zo vuil, zo zondig, zo schuldig, zo blind en zo verkeerd als zij is. Zo machteloos, ja zo verdoemelijk, om tot Christus te komen en de zoom van Zijn kleed aan te raken. Dit is het wenden naar Hem om behouden te worden, Jes. 45:22. Dit is het vluchten naar en in Hem, om zijns levens wil. Zulk een ziel geeft zich over. Ze geeft het hart aan Hem over, dat hart, dat zo ondoorgrondelijk, arglistig, dodelijk en boos is. Ze kent geen veiliger weg dan het hart aan Hem te geven, Die harten doorzoekt en nieren beproeft. Ze weet dat het anders nergens veilig is. Daar is haar rust, in het overgeven en in aangenomen te worden door de Heere Jezus. Zij zingt met een zekere dichter:

*Daar is mijn hart geheel en al
Of 't wil, of 't kan: het móet en 't zal,
'k Moet U, mijn Heiland minnen,
U, lieve Jezus, U alleen,
U zoete Jezus, anders geen.
En wil 't niet, dring er binnen
Dring het – dwing het,
Doe het zwichten – voor Uw schichten
Al zou 't scheuren,
Dring erin, en 't zal niet treuren.*

Zulk een ziel krijgt zich te verenigen met Christus, en zo gaat ze met al haar schulden in Zijn eeuwige en volmaakte gerechtigheid over. Met haar zonden en zondige natuur in Zijn heiligheid. Met haar onwilligheid en onmacht in Zijn algenoegzaamheid en sterkte. Met haar dwaasheid en blindheid in Zijn licht en wijsheid. Met haar onwaardigheid in Zijn waardige Persoon. Met haar onvolmaakte werken en plichten in Zijn gehoorzaamheid en volmaakte voorbedding. Met al haar bekommelingen in Zijn zorg, met haar hele zin en wil in Zijn wil over. En de ziel krijgt dus de zin van Christus. Zo geeft ze het gehele bestuur over haar ziel en lichaam in Zijn handen, en ook de wegen om in de hemel geleid te worden. Ze neemt de gehele Jezus aan. “Zovelen Hem aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven.” Dus doet zij Hem aan als een kleed en dekt haar arme, naakte ziel met Christus. Zo wordt Christus zulk een ziel wat Hij van de Vader geworden is, namelijk tot wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing (1 Kor. 1:30).

O vrienden, dat God ons beware voor bedrog. Deze zaken worden naar Gods onfeilbaar Woord in meerdere of mindere mate vereist, zal iemand in waarheid de Naam van Christus noemen en afstand doen van ongerechtigheid. Maar wat blijkt het tegendeel! Namelijk dat de mens zo vast in zijn zonden zit en dat hij de minste aanspraak of waarschuwing niet kan verdragen. Wat komt het hart dan in opstand. O, wat is dat een overduidelijk bewijs van getrouwd te zijn aan zijn zonden, en niet verlost te willen worden uit zijn natuurstaat.

B. Maar wie iets van verre ziet van hetgeen hij mist, óf waar hij de Naam van de Heere Jezus al heeft genoemd, maar ontrouw aan de Heere is, óf van zijn gruwelijke daden tegen een goeddoend en lankmoedig God, die moet weten dat de Bijbel ons leert dat er maar één zonde is waarvoor geen vergeving is. En dat is deze niet, hoewel zijn toestand hachelijk en gevaarlijk is. En ook dat de Heere niet velen verwaardigt met dit vrije genadegeschenk. Zulken zou ik, naar Gods heilig Woord, het volgende willen raden.

1. Doe van de zonden die u ziet, met hoe weinig indrukken dat ook zijn mag ook belijden voor de Heere. Roep tot God om meer licht, om toch meer ontdekt te worden. Bidt om genade om gebracht te worden bij uw zondige natuurstaat, die de ziel van God scheidt.
2. Vindt u dat u ongevoelig in dat werk bent, en niet verder kunt? De eenvoudige weg is aan te houden! Blijven belijden dat u alle licht onwaardig bent, dat u alles verzondigd hebt, en dat u daarvan echter geen indruk hebt.
3. Ervaart u banden waaraan ge u vast voelt? Banden van de wereld en wereldse begeerlijkheden, banden van hartstocht of andere zonden waarvan u niet scheiden kunt? En kunt u er niet los van komen? O, dat voor de Heere eerlijk te klagen, namelijk dat u niet wilt en dat u niet kunt, kan de weg zijn waarin de Heere ware vernedering schenken wil.
4. Hebt u het geluk dat de Heere Zijn Geest onder die werkzaamheden zendt, Die uw ziel leert, en hartelijk zonden doet belijden, en dat u God kunt rechtvaardigen, al was het dat Hij het doodvonnis over u voltrok? O, dit toevallen aan de Heere behoort ook tot het verliezen van het leven, om het te vinden (Matth. 16:25).
5. En kunt u als een onwaardige tot God roepen om opening van Zijn weg, om openbaring van Christus in uw ziel, om overwonnen te worden door Hem Die de sleutel der hel en des doods heeft? O vrienden, houdt dan aan met vrijmoedigheid, want de Heere wil op Zijn tijd komen. "Mijn tijden", zegt David, "zijn in Uw hand." "Zo Hij vertoeft," zegt Hábakuk, "verbeidt Hem, want Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven."
6. En tenslotte, dat we toch mochten blijven waken en bidden tegen zorgeloosheid, moedeloosheid en wanhoop. Wat bij de mens onmogelijk is, is mogelijk bij God. Jezus is gekomen om gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen opening der gevangenis, om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren (Jes. 61:1). Misschien zijn sommigen van Gods volk zeer bekommerd dat ze van hun ongerechtigheden niet hebben afgestaan en daarom de Naam van Christus niet in waarheid genoemd hebben. En ze menen daartoe de volgende redenen te hebben.

Nu nog een woord tot opwekking en besturing van des Heeren volk, die deze dag of acht dagen geleden aan het Avondmaal zijn geweest, en daar des Heeren Jezus' Naam genoemd hebben. Ik spreek dan niet van de grote menigte onbekeerde, zorgeloze en geruste mensen die menen met hun avondmaal gaan wat van hun schuld af te doen en daarom op hun wijze ook wel verlangen naar een avondmaalbediening, en die ook veel schoner en rechtvaardiger zijn in hun eigen ogen wanneer zij er geweest zijn. Onder dezen zijn soms het gevaarlijkste degenen die burgerlijke, eerlijke en godsdienstige mensen zijn, die de zuiverste waarheid met woorden belijden, en de kracht tot hun verandering verloochenen, en vastzitten op hun eigen en oude grond. Vrienden, zulken zijn zeer ongelukkig. En worden zij niet ontdekt en bekeerd, dan zal het avondmaalgaan tot een zegel dienen van hun verdoemenis, en dat zij hun oordeel en verdoemenis daardoor des te zwaarder gemaakt hebben. Maar ik bepaal mij nu tot des Heeren volk en degenen die begerig zijn naar gemeenschap met Christus, en het daarom naar het Avondmaal gewend hebben.

1. Vrienden, het zal erop aankomen hoe het ieder aan die maaltijd onder de breking des broods gegaan is. Wat ieder daar al gebracht en gelaten heeft en ook wat ieder daar gekregen en van daar meegenomen heeft. Dit dient ieder voor zichzelf nauwkeurig te onderzoeken.
 - a. Heeft iemand van ons daar iets gezien van de volheid van de genade en de liefde die

in Christus is?

b. Of is de Koning iemand in Zijn heerlijkheid voorbijgetrokken, zodat dit op dat ogenblik gepaard ging met ontdekking en licht in zijn wettische verkeerdheden, en ging dat licht weer weg en maakte de Heere Jezus geen woning in de ziel?

c. Of heeft iemand van ons daar een begeerte gebracht of gevonden om Gods zijde te kiezen en daar te houden, zoekende kracht uit dit ingestelde bevel tegen alles wat van binnen en van buiten daartegen opkomt? Of heeft iemand van ons daar gebracht zijn blindheid aangaande de eeuwige waarheden van Gods Woord, met begeerte naar licht om de mening en de zin van Christus te verstaan? In zulk een geval kan het Avondmaal ook tot licht en verzegeling dienen.

d. Of is er iemand onder ons die gewaar is geworden dat zijn hart daar door de Heere Jezus is opgeëist, en dat hij het ook aan de Heere gaf, hetzij bij aanvang, hetzij bij vernieuwing, zodat hij zich geheel aan Hem kwijt werd, en heeft hij op de aanbieding van Christus Hem ook aangenomen zoals Hij is, en heeft hij dus de Heere Jezus in zijn ziel ontvangen?

2. Tot besturing en waarschuwing dient dat bijzonder nodig is:

a. Een oog te houden op die zaken die daar gevonden zijn, ook op hetgeen men daar gebracht heeft, alsook op het licht dat men tot ontdekking van zijn staat of verkeerdheden, of in sommige waarheden of gevallen genoten heeft.

b. Ook is het zeer nodig dat goede licht veel te erkennen en aan te kweken, met dankzegging, uit erkentenis van onwaardigheid, alsmede die zaken met gebeden te achtervolgen, teneinde de blijdschap van de ziel langs die weg volkomen mocht worden.

c. En ook is niet minder nodig tot dit alles om een oog te houden op zijn verdorven hart en op de kracht van velerlei verzoekers, en dat men het zelf niet bewaren kan, omdat het niet vreemd is dat men zorgeloos wordt na iets ontvangen te hebben. Dit is te zien in de bruid, Hooglied 5:14, en in de discipelen, Markus 14:38, daar Jezus ook bij het bidden het waken voegt.

3. Maar is er iemand onder ons die aan het Avondmaal gebracht heeft een hard en ongevoelig, duister, verward en onverootmoedigd hart? Die in de voorbereiding zoveel opwekking gekregen heeft dat hij het aan het Avondmaal bezien wilde en daar wilde gaan zitten wachten, met begeerte naar ware begeerten en is er niets nagebleven? Tot raadgeving en bemoediging dient:

a. Dat zulken nodig hebben te zuchten om toe te zien dat zij door moedeloosheid en hopeloosheid aan de genade niet zorgeloos en daarop lossen worden. Dit kan heel gemakkelijk het gevolg zijn door de verdorvenheid.

b. Maar zij hebben dagelijks uit te zien naar de Geest Die verbeurd is, om daardoor bij zichzelf en bij de oorzaken, en dus tot vernedering voor God gebracht te worden, en om in die weg te blijven aanhouden.

c. Zulken hebben ook te weten dat de Heere vrij is, en hen daarom zo ongesteld ten Avondmaal kan doen gaan, omdat zij nog niet tot die laagte gebracht zijn van God met hun hart vrij te verklaren.

d. Ook kan lang daarna achteraf blijken, in moeilijke gevallen en verzoeken waarin men komt, als de ziel maar aanhoudend is om vernedering en droefheid naar God over de zonden, dat dit Avondmaal niet ongezegend was geweest. Maar integendeel dat er kracht was uitgegaan, wanneer zulken God de eer nog zouden kunnen geven dat Hij Zijn eigen tijd, wijze en mate heeft.

Maar er zullen misschien sommigen van des Heeren volk zeer bekommerd zijn, dat ze

van ongerechtigheid niet afgestaan hebben, en daarom de Naam van Christus niet in waarheid genoemd hebben. Om de volgende reden:

1. Omdat in hun ziel zo'n grote kracht van verdorvenheid is overgebleven en de zonden vaak zo sterk zijn. Hierop moeten we antwoorden dat het niet altijd waar is dat iemand meer zondigt omdat hij de zonde meer ziet. Het is juist licht dat de zonde openbaar maakt. Maar nu blijkt ook zo bijzonder uit het leven van Paulus dat de zonde na de bekering wel eens heviger woelt dan ervoor, wat we al eerder hebben bewezen uit Rom. 7 en 8. Ook het gezicht van Ezechiël is een bewijs hoe het toegaat als de Heere Zijn hand aan iemand legt: De Heere leidde hem ook in het hol van de wand en zei dat hij nog grotere gruwelen zien zou dan deze. Dit te zien en te voelen is ook nodig ter heiligmaking. Zo'n besluit is ook een duidelijk bewijs van weinig evangelielicht en daarom moet men sterk aandringen op de belofte van het verbond in Ezech. 36:5: "Ik zal rein water op u sprengen." En dan volgt in vers 31: "Ik zal u een walging van uzelf geven." Als de zonden de vrijmoedigheid ontnemen is dat wettisch, maar als de grootheid van de zonden temeer naar Jezus' bloed drijft, is dat Evangelisch. En dus is er geen doding van de zonden te wachten, dan langs de weg van dagelijks met zijn schulden tot Christus te komen, en vereniging met Hem door het rechtvaardigende geloof. Hieruit moet de omwending vanbinnen voortkomen.

2. Sommigen van Gods volk besluiten dit, omdat ze zo weinig strijd tegen de zonden in zich bevinden, en ze denken dat ze de zonden steeds beter overwinnen. Zulken moeten weten dat dit bewijs niet genoeg is. De vraag is niet hoe gróót de strijd is, maar of er een ware strijd is. Dit laatste kan er zijn, terwijl de ware strijder onderligt. Hij vecht echter door. Het nieuwe schepsel kan zo zwak en verzwakt zijn, dat het nauwelijks leven vertoont. Paulus drukte het uit in Romeinen 7, dat hij onder de zonde verkocht was en gevangen genomen. Ja, hoe velen wilden hun hart wel blindelings overgeven aan de Heiland om van alle zonden ontdekt en gereinigd te worden. En als ze zien op sommige boezemzonden vinden ze weinig of geen kracht. Dat kan soms een doorn zijn, die een mens nodig heeft om hem naar God te drijven langs de weg van worstelen over zijn blindheid en indrukkenloosheid. Onder dat zuchten en klagen zou de strijd vermeerderd kunnen worden.

3. Weer anderen besluiten dat ze de Naam van Christus niet in waarheid genoemd hebben, omdat hun wil onder sommige zonden verstrikt is.

Hierop antwoord ik dat het inderdaad een droeve stand is als men zonden voelt, terwijl men er niet van scheiden wil. Ja, zonden die men koestert en waarbij men tegelijk ervaart dat de Heere Zijn aangezicht verbergt. Dat veroorzaakt grote verwarring en verwoesting in het hart. En die kunnen hoog gaan! Zulke sterke en verouderde kwalen zijn als reuzen. Zie het in Israël, waar Enakskinderen voor hen in Kanaän waren, hoewel de Heere beloofd had die te verdelgen. En al was het niet direct en haastig, Hij zou het toch allengskens doen. Dit is ook een geslacht dat niet uitvaart door vasten en bidden. God moet Zijn hand buitengewoon aan zulk een leggen. Alleen de liefde van Christus, uitgestort in het hart, kan de ziel beschaamd maken, de banden breken en vrede in het hart veroorzaken, zodat de ziel het getuigenis in zich bevindt aller zonden vijand te zijn. Johannes zag een rivier, klaar als kristal, voortkomende uit de troon des Lams. Openb. 22:1. Die stromen moeten ook komen, en het is beloofd in Joël 3, dat die het dal van Sittim zouden bewateren. Zo dor zijn zulke harten ook, zo dor door de zonden. Tussen gevangengenomen te zijn, en de banden der zonden vast te houden, is een groot verschil. Een gelovige kan dus verstrikt worden, en door toegeven aan de zonden in een ellendige staat komen, zodat hierop volgt dat de Heere Zijn hand loslaat. Als de gemoedsstemming aan zo'n zonde gewoon raakt, dan straft God in Zijn heiligheid en waarheid de zonden met zonden in de ziel, zodat ze de genadestaat niet meer kan

opmaken.

En daarom vrienden, laat ons toch boven alles Gods Geest, licht en kracht zoeken! Ondanks alle verzoeking en opstand van binnen en van buiten, tegen alle verleidingen van ons verstand en ons verdorven oordeel. Dat we Gods licht zeer mochten waarderen, om dat in alle gevallen te achten boven alle verstand en redeneringen, hoe hoog dat ook gaat. O, dat redeneren, in plaats van eenvoudig en direct met de Heere te werken, veroorzaakt veel ongestalten. Redeneren en geloven staan rechtstreeks tegenover elkaar. O vrienden, in die gevallen wordt onze staat beproefd. O, mochten wij er beproefd uit opkomen, als goud gelouterd zevenmaal. Dan zou dat nadrukkelijke woord uit 1 Petrus 1:6 en 7 aan ons bewaarheid worden: “In welken gij u verheugt, nu een weinig tijds (zo het nodig is) beproefd zijnde door menigerlei verzoeking; opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus.” Amen.

3. De smartelijke verberging van Gods aangezicht, in zijn droevige gevolgen aangetoond. Ter voorbereiding voor de bededag, gehouden in het jaar 1735.

Als Hij het aangezicht verbergt, wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen? (Job 34:29)

Vrienden, wegens het gevaar voor land en Kerk, en wegens de indrukloosheid, zorgeloosheid en verharding des harten van Nederlands inwoners, is in des Heeren voorzienigheid weer een verbodsdag uitgeschreven. Het werk van God ontmoeten is een zeer zwaar werk voor Nederland, en vooral voor des Heeren volk, voornamelijk omdat er zulk een grote kloof tussen God en ons land gevestigd is. Daarom is het gepast dat wij elkaar langs de weg van samensprekingen iets van deze scheiding en verberging van God, tot roem van Gods rechtvaardigheid zoeken onder het oog te brengen. Och, dat wij het eens recht met smart zien en gevoelen, en dus recht voorbereid mochten worden. Want met de rechte voorbereiding zal het toch moeten beginnen, teneinde wij de Heere in deze buitengewone instelling, op die grote verbodsdag, als schuldigen en onwaardigen mochten ontmoeten. Of er verandering mocht komen en Nederlands gevangenis eens gewend worden mocht als waterstromen uit het zuiden. Daarom dacht ik dat er gepaste zaken waren in de woorden van Elihu, die u zojuist zijn voorgelezen.

Deze woorden behoren tot de redenen van Elihu tegen Job. Dat blijkt uit het begin van hoofdstuk 32, waar Elihu op een zachte en zuivere wijze Job niet zozeer beschuldigt van zijn voorgaande onoprechte gesteldheid aangaande de Heere, maar hij beweerde alleen eeuwige waarheden die Job, door toedoen van zijn vorige drie vrienden, in zijn verdriet en moedeloosheid hadden geraakt. Elihu's toelig was om Job tot vernedering te brengen. Het schijnt dat Job in zijn zware weg tegen zijn drie vorige vrienden een taal gebruikt had op een manier, alsof God niet recht met hem handelde door hem zo zwaar aan te tasten en de oorzaken daarvan voor hem te verbergen.

Nu verdedigde Elihu in dit 34e hoofdstuk vooral het recht van God tegen wat Job in vers 5 gezegd had, namelijk dat hij rechtvaardig was, en God zijn recht had weggenomen. En in vers 9 dat het een man niet baat dat hij een welbehagen heeft aan God. Nu beweert Elihu echter de eeuwige waarheid dat God rechtvaardig is, en hij bewijst dat als volgt:

1. Uit de natuur van God en zijn gewone handelingen met schepselen die daaruit voortvloeien (vers 10). Verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht. En in vers 12: "Ook waarlijk handelt God niet goddelooslijk, en de Almachtige verkeert het recht niet." Dit betoont de Heere naar buiten in Zijn handelingen met de mensenkinderen, in ieder naar zijn werken te vergelden, en door Zijn goedheid uit te strekken door al het geschapene staande te houden. Dit zijn bewijzen dat God recht doet, en recht doen zal, anders zou er geen lankmoedigheid plaatsvinden (vers 13-17).
2. Ten tweede bewijst Elihu dit recht van God uit de koninklijke soevereiniteit van God. Hij stelt hierbij het onbetamelijke voor, dat men tegen een aards Koning zeggen zou: "Gij Belial". En tot aardse vorsten: "Gij goddelozen". Hoeveel te meer is het dan onbetamelijk dat men geen recht toewijst te aan Dien, Die het aangezicht der vorsten niet aanneemt, en Die de rijken voor de armen niet kent. De Heere ziet niet aan wat voor ogen is en handelt met de machtigen en de rijken op aarde (vers 20-28).

3. Ten derde leidt Elihu Job op om te eindigen in de grootheid van God en in Zijn soevereine almacht. Hij bewijst dat God Zijn almacht *dán* eens openbaart verenigd met Zijn genade, en *dán* eens met Zijn rechtvaardigheid. Hij zegt ook dat niemand beroerte kan maken, als God naar Zijn goedheid het hart stilt. Hij zegt daarvan: Als Hij stilt, wie zal dan beroeren?" Maar hij zegt ook het tegendeel, dat niemand hulp kan bieden aan een op wie Gods toorn rust. Daarvan zegt hij: "*Als Hij het aangezicht verbergt, wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen?*" Vers 29.

Deze woorden spreken over de droeve stand van een volk of mens waarop God vertoornd is. Wij merken hierin twee hoofdzaken aan:

- I. De handelingen van God: *Als Hij het aangezicht verbergt*; en
- II. 2. Het besluit van Elihu daaruit: *Wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen?*

I. Aangaande de handelingen van God, daarin zien wij:

- A. Wat de spreekwijze inhoudt.
- B. Welke zaken erin liggen opgesloten/

A. Wat de spreekwijze inhoudt.

De *werkende Oorzaak* van de verberging is God. Dit blijkt uit het vorige 10e en 12e vers, waar Hij als hij de Elohim voorkomt, Die de aarde richt. Ook als een God, Die niet aanziet wat voor ogen is en het aangezicht der vorsten niet aanneemt. Daarom als de Drieënige God, zoals de werken en handelingen van God naar buiten aan de drie Personen gemeen zijn. Maar vooral komt God hier voor als de Almachtige, de Algenoegzame, de Goedertierene, de sterke God, tot redding van Zijn volk. Die God, in Wiens gemeenschap en genieting alle zaligheid, uiterlijke vrede en zegen te genieten is. Aan God wordt *een aangezicht* toegeschreven. Vooraf moeten we weten dat God een Geest is en dat de Heere geen lichamenlijk aangezicht heeft. God wil echter van Zichzelf door zulke woorden in de heilige bijbelbladeren zaken aan de blinde mens te kennen geven.

1. Zijn wezen Zelf de heerlijkheid Gods in Zijn volmaaktheid, die vanwege de zonde niet gezien kan worden. Mij zal geen mens zien, en leven, Exod. 33:20.
2. Zijn alomtegenwoordigheid die hemel en aarde vervullen. "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben," Ex. 20:3. Dat betekent: nergens, omdat God overalometgenwoordig is. In het licht van Gods aangezicht geschieden alle openbare en heimelijke daden van de mens. "Het aangezicht des Heeren is tegen degenen die kwaad doen", Psalm 34:17. God houdt nooit op overalometgenwoordig te zijn en gerichten te oefenen.
3. De Tweede Persoon in de aanbiddelijke Drie-eenheid, de Zoon van God, Hebr. 1:3. De Engel van Gods aangezicht, Jes. 63:9. Dus kan God Zichzelf niet openbaren aan een zondaar dan in het aangezicht van Zijn Zoon, Joh. 14:8.

In deze voorgaande betekenissen kan de verberging van het aangezicht van God niet genomen worden. Temeer omdat de openbaring van Christus in de meest vervallen kerkstaat genoten wordt van hen die naar de eeuwige verkiezing moeten toegebracht worden. En ook voor sommigen van Gods volk die deze toegang voor zichzelf nog wel eens vinden. Maar hier is een groot onderscheid tussen de openbaring van Christus aan de ziel tot bekering en om Zijn volk in het leven te houden, én tussen de genadige inwoning van God in een land of onder een volk. Mozes, Job en Daniël kenden Christus wel, maar als ze voor het algemeen in de bres wilden treden, zou God naar hen niet

horen, omdat Hij van hen in het algemeen geweken was.

Daarom moet hier door het aangezicht van God verstaan worden de genadige inwoning van God, of de gunstige tegenwoordigheid van God in de genade, zoals alle geestelijke openbaringen en gaven, en alle lichamelijk heil en vrede. Dit is hetgeen waarop Mozes zo gesteld was, dat des Heeren aangezicht met hem mee mocht gaan, of dat hij anders niet mocht optrekken. Zodat de Heere tot hem zei: “Moet dan Mijn aangezicht mede gaan om u gerust te stellen?” Dit is blijkbaar in oude tijden de heerlijkheid van het eerste huis geweest, en deze heerlijkheid was geweken van boven de Cherub tot op de dorpel van het huis. Ez. 10:4. Deze genadige tegenwoordigheid is de heerlijkheid, de sterkte, en de oorsprong van allerlei geestelijk en tijdelijk heil voor land, volk en gezin. En het is zoveel dierbaarder, als de bekering van mensen en de uiterlijke voorspoed daarvan een gevolg zijn; daar raadpleegt men de Heere in alle zaken, daar ontvangt men Goddelijke antwoorden, daar komen geen duistere zaken voor of de Heere is de Leidsman en het vertrouwen. Dan is het een bevestigd voornemen dat allerlei heil en vrede bewaard wordt, want men vertrouwt op God. En in welke gevaren een land of volk dan komt, daar heeft men God aan zijn zijde. En dan is het gevolg wel eens dat één er duizend slaat, en twee er tienduizend verjagen. Wat was de jongen van Elisa bemoedigd toen hij de vurige wagens en paarden zag: God aan zijn zijde.

Ja vrienden, deze genadige inwoning van God heeft ons land ook gehad en die missen wij nu. De Heere is uit land, volk en gezinnen geweken. Een mens kan God nu laten gaan zonder Hem na te roepen. Elk die zien kan, moet zeggen dat de Heere het aangezicht verbergt.

Maar laten wij nu eens zien, wat het verbergen van Gods aangezicht inhoudt.

Vooraf moet u weten dat God het schepsel volmaakt uit Zijn hand heeft voortgebracht, en naar Zijn beeld geschapen, zodat Gods wet, het afdruksel van Gods beeld, in zijn hart was afgedrukt, waardoor hij God volmaakt liefhad, diende en gehoorzaamde. Er was geen scheiding tussen God en mens, maar hij ging met God om als een vriend; hij kende Gods stem aan de wind des daags. Zo gewoon was hem die. Deze zon ging bij de mens niet onder.

Maar de mens is van God afgevalen, en de satan en zichzelf toegevalen. Van zulk een hoogte in zulk een diepte. Hij werd een vriend van alles wat God haat, een vijand van God, een vijand van gehoorzaamheid aan God. Hij kreeg het beeld van satan, die ook recht en macht over hem kreeg. En zo kwam er een oneindige kloof en scheiding tussen God en de gevallen mens. En zo werd hij onderworpen uit kracht van Gods heiligheid en rechtvaardigheid, dat hij God en Zijn heerlijkheid moest missen en moest een eeuwige verberging ondergaan. Hij had niets anders te wachten dan toorn en vloek, tijdelijk en eeuwig.

Maar de Heere had uit enkel goedheid en mensenzelfde, een Weg van eeuwigheid uitgedacht, om Zich in het aangezicht van Zijn Zoon aan sommigen van het gevallen mensdom weer in gerade te openbaren tot herstel van hun staat, en tevens om Zich weer aan een zondige en verworpen wereld goed en goedgevoelende te kunnen betonen. En zo was God in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende.

Nu dit tot grond gelegd is, kunt u zien dat de verberging van God, waarvan hier gesproken wordt, *niet zozeer betekent*:

- a. dat God, Die Zich in Zijn Zoon in genade aan Zijn volk geopenbaard heeft, Zich soms voor hen verbergt, en hun als het ware het gevoel van Zijn liefde onttrekt. Deze gewone weg van God wordt hier niet bedoeld, en is veelal zelfs een

- gunstige weg van God over hen, namelijk om hun te leren de genietingen des te dierbaarder te achten.
- b. Ook zal zozeer niet bedoeld worden dat Gods volk wel eens in geestelijke duisternis en dodigheid raakt, zodat het licht en de kracht wel eens zeer verminderd wordt. Dit is vaak een genadige beschikking van God voor Zijn volk, om hen aan zichzelf bekend te maken, ten einde zij nederiger en meer geoefend worden door zulke proefwegen, om daarna des te nuttiger te kunnen zijn. Tot dit doel is dit een verberging in Gods gunst. Zo is er een ogenblik in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedgunstigheid.
 - c. Ook behoort niet zozeer onder de verbergingen van Gods aangezicht, dat God een land of volk in het algemeen voor een tijd met zware roeden aantast, en een volk wel eens zeer benauwt, zodat het er van rondom donker uitziet. De heilige Schrift leert dat dit wel eens gunstige wegen zijn voor een volk dat God liefheeft. Dan komt God met Zijn Geest in de oordelen mee, en elk roept dan op zijn wijze zijn schuld uit tot God. Dan is er zo'n verharding en goddeloosheid niet. Men heeft in de beste tijd van onze kerk gezien, dat zware roeden het volk troffen. Dan waren de zieners, de beste leraars, blij, omdat het Gods weg was hen zo te zuiveren, en zij waren dan in Gods hand als medewerkers om hen recht te besturen hoe zich te gedragen om dat hoge doel van zuivering te verkrijgen. En zo waren de oordelen bewijzen van Gods goedheid en gunst over een volk, dat God daaraan Zijn hand nog hield.

Daarom zal het verbergen van Gods aangezicht, waarvan hier gesproken wordt, wèl betekenen: die rechtvaardige handelingen van God als Rechter, waardoor Hij een land of mens Zijn genadige inwoning en gunst onttrekt, wat gepaard gaat met openbaringen van Zijn toorn van de hemel, in uitgietingen van geestelijke en lichamelijke oordelen, zodat deze verberging van God een gevestigde rampstaat wordt. Deze dingen ziet men samengaan in Deut. 31:17 enz.

Deze verberging van God heeft tot gevolg (als de Heere geen buitengewone weg van bekering en redding opent) een algehele uitroeiing, waarvan men de bewijzen ziet in de eerste wereld, in Sódom en Gomórra, in de wegvoering van de tien stammen, in de verwoesting van Jeruzalem, en tot op de huidige dag nog in de natuurlijke takken, het Joodse volk, de beminden om der vaderen wil, *welke laatsten echter nog onder de beloften behoren*. “Want de kinderen Israëls zullen vele dagen blijven zitten zonder koning, zonder vorst, en zonder offer, en zonder opgericht beeld, en zonder Efad en Terafim; daarna zullen de kinderen Israëls zich bekeren en zoeken den Heere hun God en David hun Koning en zij zullen vrezende tot den Heere en tot Zijn goedheid komen, in het laatste der dagen.” (Hos. 3:4 en 5).

Dit verbergen van Gods aangezicht heeft verschillende benamingen in Gods Woord, zoals verbergen, Jes. 57:17; een heengaan tot Zijn plaats, Hos. 5:15; verlaten, Jes. 6:12; vergeten en toesluiten, Psalm 77:10; zwijgen, doof houden, niet horen en niet antwoorden, Psalm 83:2; toornen, Psalm 88:17; Zijn aangezicht tegen een volk zetten en voor een vijand houden, Lev. 26:23; verstoten, Ps. 88:15; en een wijken van God, Hos. 9:12; een waken van God over het kwade, Jer. 44:27.

Laten we nu de zaken die hierin opgesloten liggen, eens nader beschouwen, of wij met onze harten erbij gebracht werden tot vernedering.

A. De oorzaak waarom God het aangezicht voor een volk of mens verbergt, is in het algemeen de zonden. We lezen in Jes. 59:2: “Maar uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van

ulieden, dat Hij niet hoort.” En in Jer. 5:25: “Uw ongerechtigheden wenden die dingen af, en uw zonden weren dat goede van ulieden.”

Het is waar dat God als een vrijmachtig God Zijn aangezicht ook zonder oorzaak kan verbergen. God kan en mag met het maaksel van Zijn hand naar Zijn welgevallen doen, zonder dat iemand Zijn hand kan afslaan of zeggen wat doet Gij? Het is echter de meest gewone weg van God, dat Hij Zijn aangezicht verbergt uit oorzaak bij de mens, en tot zekere bepaalde einden. En zo geeft het heilige Woord van God ons verschillende oorzaken bij de mens op, waarom God dat doet. Mochten wij daarom maar zien of wij en ons land er aan schuldig staan. Wij zullen nu eens enige dingen noemen.

1. Wanneer er in een land, onder een volk, in een gezin onbetreunde zonden liggen, waarbij niemand ooit met zijn hart geweest is om zich te vernederen en die te betreuren. Dat noem ik een ernstige zonde, die dadelijk tegen Gods gebod gepleegd is. Waarin de grootheden en weldaden Gods een mens of volk verharden, en waarin geen vermaningen en waarschuwingen van Gods knechten meer helpen, waardoor het licht zo vermindert en de verharding zo sterk is dat ze geen benauwdheid meer veroorzaken. Integendeel. Er komen zulke oordelen van de hemel waarover men geen achterdocht meer krijgt, om daarvan te scheiden. Dit wordt in de Bijbel *een ban* genoemd. God zei in Joz. 7: “Ik zal voortaan niet meer met ulieden zijn, tenzij gij de ban uit het midden van u verdelgt; sta op, heilig het volk. Er is een ban in het midden van u, Israël. Gij zult niet voor het aangezicht uwer vijanden kunnen bestaan, voor gij de ban uit het midden weg doet.” Zó kan er een daad in een land liggen, of een doorbrekende zonde zijn, zoals in de eerste wereld, het vermengen van Gods zonen met de dochteren der mensen. Of bloedschulden, of afgoderijen gelijk de zonde van Jerobeam, waarmee hij Israël deed zondigen. Enz.

En met betrekking op een mens, wat kan er een zonde zijn die hem als een ban is, waardoor hij niet verder raakt; een hartstocht- natuur- of gemoedszonde, de een of andere boze lust die diep geworteld is; een wortel van hoogmoed kan een ban zijn, iets waarmee men niet voor God durft komen, waarmee men liggen gaat en opstaat, waarmee men menigmaal ten avondmaal is geweest, maar nooit is geraakt en verbroken. Zo iets is genoeg om te blijven zoals men is.

2. Vervolgens is een bijzondere oorzaak als een volk God, Zijn dienst en de zuivere godsdienst verlaat. O, vrienden! Dit is een bijzondere oorzaak. Die de Heere verlaten, zullen omkomen. We lezen in Ps. 81: “Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, en Israël heeft Mijner niet gewild, dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen.” Zo ook met betrekking tot de dienst van God en de zuivere godsdienst. We lezen in Deut. 31: “Ik zal dan Mijn aangezicht te dien dage ganselijk verbergen, om al het kwaad, dat het gedaan heeft; want het heeft zich tot andere goden gewend.” O, vrienden! God is een jaloers God. En niets is een land teerder dan de godsdienst. Dus wordt de zuivere godsdienst voor zulk een volk de voornaamste pilaar en zuil van zijn bestaan. Zoals vroeger de Heere in het heiligdom woonde, maar toen Hij daaruit vertrok, kon dat volk het niet meer tegen zijn vijanden uithouden. Zie dan waar het met een volk heengaat, als de godsdienst niet meer hoog wordt geacht of alleen als iets noodzakelijks wordt gehouden om de mens in toom te houden. Alle ervaringen leren dat het een volk waaronder God woont, wel gaat en dat er verwoesting over dat volk komt als God uit het midden wijkt.

3. Ook is een voornamelijk oorzaak van de ongunst en toorn van God, wanneer Gods volk, het heilige zaad en het steunsel van een land, in verval is. Dan slapen de wijzen en dwazen samen. Als zij, die al hun sterkte in God hebben, uit die sterkte zijn gevallen, en de aarden flessen gelijk zijn geworden, ingewikkeld in de wereld en haar gewoonten. Dan kan Gods volk niet in het openbaar opkomen, geen lasten voor de troon van God

dragen. Maar het moet klagen dat het vanwege zijn ongerechtigheden niet heeft kunnen zien. Ps. 40:13. *Ik zocht of er iemand was die de bres mocht toemuren, maar Ik vond geen*, Ez. 22:30.

4. Ook is een voorname oorzaak, die de uitroeiing verhaast, wanneer de middelen die God tot herstel geeft, niet alleen vruchteloos zijn maar zelfs verharding werken. Neem het maar eens in het stuk van de oordelen van God over een volk, die anders zo geschikt zijn tot bekering.

Of ook, wanneer Gods goedertierenheid zich nog in de oordelen mengt, en zo de lankmoedigheid zeer groot en zichtbaar wordt, als een volk daaronder onbekeerlijker wordt, is dit soms wel oorzaak van een uitroeiend oordeel.

Neem het ook eens in het stuk van de verbodsdagen die als middelen van verlossing voor kerk en land zijn ingesteld, en tot middelen van uitredding uit zwarigheden voor geslachten, gezinnen en mensen. Dus als die gepaste en geschikte middelen tot verharding dienen, en als de gesteldheid van een volk na zulk een biddag erger wordt. O, verbodsdagen! Een dag gehouden, maar zonder hervorming in land en huizen, dat is een stank in Gods neusgaten. Gods toorn ontsteekt ertegen en wordt verhaast. De Heere zegt: "Ik zou wel verlossen, maar zij spreken leugenen tegen Mij." Vrienden! Kan men niet zien, dat dit een grote oorzaak is?

5. Voegt daarbij wanneer een volk tegen de waarschuwing van de gezanten spreekt, zoals er staat in Ezechiël 12:22-28.

Als deze oorzaken onder een volk zijn, kan het niet anders of God moet Zijn aangezicht verbergen. God toont het met de volgende bewijzen en gevolgen. Mochten wij het met enige indruk zien, en tot vernedering opmerken.

1. Het eerste bewijs is als de Heere van Zijn bevelen wijkt en Zijn openbare instellingen verlaat. O, vrienden! Wat hebben wij, aan die duurgekochte bevelen, als we God missen? Het allerzwaarste oordeel van alle oordelen is, dat God uitstoot een geest des diepen slaaps, ogen om niet te zien, oren om niet te horen. Als God met Zijn Geest niet meer twist onder de middelen. Als de algemene overtuigingen minder worden, vrees en schrik voor hel en verdoemenis wijken, en de meeste mensen gerust en zorgeloos, zonder de minste ontwaking sterven, en gerust blijven tot zij hun ogen sluiten.

2. Vervolgens is ook een bewijs van het verlaten van God van Zijn instellingen, als er weinigen bekeerd worden. Of dat het met hen die bekeerd worden, niet zo doorbreekt. Of dat zij, bij wie het doorbreekt, zo spoedig uit hun kracht en sterkte vallen, en zo snel overvallen worden door de kracht der zonde, de wereld, en de verzoeking, zodat zulken soms al hun dagen voor zichzelf en voor anderen duister blijven. Of, dat zij onder de kracht van het eigen ik geraken en dus onbruikbaar worden om in Gods huis te werken. Dan schijnt het dat dezen omdat ze tot de raad der verkiezing behoren, bekeerd moeten worden, maar niet zozeer als een gunstige weg voor een volk, ten bewijs dat God in genade onder hen woont.

3. Ten derde is ook een krachtig bewijs hiervan, dat Gods volk op des Heeren dag onder de middelen, Gods stem niet meer zo aan hun hart hoort. Die dag is voor de welgestelde vromen een geestelijke marktdag om geestelijke voorraad op te doen voor de volgende dagen. Een dag waarop ze allerlei ziels- en lichaamsnoden aan God in de openbare gebeden opdragen, om daar, onder Woord en prediking, Gods stem weer aan het hart te horen.

4. Ook is het een bewijs dat God met Zijn Geest wijkt, dat de duivel zo sterk wordt, en als een leugengeest zoveel dwalingen in het land uitstrooit. Als hij mensen wapens in de hand geeft om de zuivere Gereformeerde gronden te bestrijden, en het noodzakelijke werk van de wedergeboorte en het toevluchtnemende geloof tot Christus te

ondermijnen. Dit weet hij voort te planten en te gebruiken in de nacht waarin de waarheid door het wijken van de Heilige Geest, haar kracht zo verloren heeft. O, als God het duister maakt, dan stoot men zijn voeten aan de schemerende bergen.

5. Ook is een krachtig bewijs dat God zichtbaar van Zijn voornaamste instellingen geweken is, als Gods getrouwe knechten worden weggenomen, om tussen God en een volk te staan, en om van Godswege het volk zijn ongerechtigheden en de oorzaken van de verberging van God bekend te maken. Als zij zo niet meer met de schuld van het volk voor God kunnen opkomen, daar uit onwaardigheid pleiten volgens Joël 2:17: “Laat de priesters, des Heeren dienaars, wenen tussen het voorhuis en het altaar, en laat hen zeggen: Spaar Uw volk, O HEERE! En geef Uw erfenis niet over tot een smaadheid, dat de heidenen over hen zouden heersen. Waarom zouden zij onder de volken zeggen: Waar is hunlieder God?”

6. Het is ook een voornaam bewijs van Gods verberging, dat God niet met Zijn Geest neerkomt onder Zijn oordelen, tot zuivering en bekering, zoals de belofte is in Mal. 3:2, 3: Dat de Heer zou zitten, louterende en de kinderen van Levi zou reinigen. Vandaar dat Gods getrouwe knechten in de beste tijd van onze kerk, van het jaar 1648 aan, zo verblijd waren als er oordelen kwamen, omdat er dan gewoonlijk ook werk kwam en zij konden medearbeider om dat schuim af te schuimen van een volk dat in de smeltkroes was. Kan men daaruit niet zien dat God geweken is, als zulke zichtbare en voelbare oordelen, en Gods lankmoedigheden daaronder, het volk meer verharden? Ja, als sterke geesten die alles aan tweede oorzaken toeschrijven, in het land vermeederen? En als tegen de oordelen die dienen om mensen van zonden te doen scheiden, alle zonden aanwassen? Zoals uitdrukkelijk in de Biddagbrief te zien is.

7. Tenslotte is een voornaam bewijs, als God aan een volk of mens voorspoed geeft, maar in Zijn toorn. Er is geen zwaardere straf over een schuldig volk of mens, dan dat hij ongestraft heengaet. Daardoor raakt hij in de waan dat zijn schuld zo groot niet is. Dit is ook een middel om de maat van zijn ongerechtigheid vol te maken. Zulk een volk roept: “Vrede, vrede zonder gevaar.” Maar dan volgt dat een haastig verderf hen overkomt, als de barensweeën een bevruchte vrouw. Wanneer een volk uit de benauwdheid aan het roepen zou raken en zijn zonden betreuren, en de Geest erin meekomt, zou ons heil kunnen beginnen. Maar als het zo blijft, wordt een volk overgegeven en niet meer in gunst gadeslagen. Dan zegt God in Psalm 81: “Dies heb Ik het overgegeven aan het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen.”

8. Ook zien we hoe groot het verval van zeden onder ons is. Laten we daar elkaar nog iets van onder het oog proberen te brengen.

a. Wat is de hoogmoed en de trotsheid van veel mensen groot, en dat in zulke benauwde tijden. Wie breekt zijn wereldgelijkvormigheid af? Wat is er een heimelijk nadoen van de manieren van deze eeuw! Welke afgod dient men? Paulus geeft hem de rechte naam, in Ef. 2:2: “Een wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht, des Geestes, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid.” En hij noemt het in vers 3, een doen van “de wil des vleses en der gedachten.” O vrienden! Waren wij daarbij! Wat zijn kronen en tronen hooggeschat. Gods toeleg is echter anders. Zijn doel is vele kinderen tot de heerlijkheid te leiden. De aardse heerlijkheden zullen ophouden, als de laatste ziel zal ingezameld zijn. Dan zullen die dingen vergaan, en als een dekkleed ineen worden gerold.

b. Wat is het verval groot in de gezinnen. Wat maken ze er weinig werk van om de kinderen indrukken te geven dat er een God is, dat ze een ziel hebben die voor een eeuwigheid geschapen is, dat ze bekeerd moeten worden en deel aan Jezus moeten krijgen, zullen zij niet verloren gaan. Dat ze met erfzonde in de wereld zijn gekomen, en

dat elke zonde de dood verdient. Dat ze gedoopt zijn en aan God zijn opgedragen. En hoe is in hun naam beloofd dat ze de wereld verlaten en in een Godzalig leven wandelen zouden. Is het niet een bewijs van Gods wijken in het algemeen, dat dit zo weinig geschiedt? En waarvan komt het, dat menig nageslacht zo arm en heidens geworden is?

c. En waar zijn de huisgodsdiensttoefeningen van vaders en moeders met hun kinderen? Waar zet zich nog iemand, om met zijn weinige licht en bekwaamheid, met een oog op God om hulp, dat werk te aanvaarden? O vrienden, wij leven maar eens. We moeten nu doen wat we in de eeuwigheid zouden wensen gedaan te hebben en waarop zegen beloofd is. Och! Dat ieder beginnen mocht zo goed hij kon. Het zou onder de hand toenemen, en de Heere zou het zegenen.

d. Wat leven jong en oud goddeloos. Kinderen staan op tegen hun ouders. Vanwege onze blindheid zien wij dat zo niet, maar als we slechts ogen hadden, zouden we zien dat zulke kinderen hun dagen niet tot de helft brengen. Ook hierin moet een bekering in ons land komen, van vaders tot hun kinderen, en van kinderen tot hun vaders. En waar is het recht godsdienstige gedrag tegen overheden, leraars, en allen onder wie wij behoren? Is het niet meestal gedwongen? Och, zagen wij toch het verval eens in onszelf.

e. Wat is ook het verval groot op des Heeren dag! Dat is de voornaamste oorzaak van het verval in zeden in ons land. Op plaatsen waar Gods gebod geëerbiedigd wordt, breken ook andere grove zonden niet zo door.

9. Tenslotte is ook een bewijs van het wijken des Heeren, voor hen die ogen hebben, als Gods knechten en volk, die anders nog vrijmoedig toegang hebben en voor God in het verborgene veel vrede hebben als zij zoeken in te treden voor land en kerk, als de Heere gunstige woorden tot hen spreekt, dat ze onder de beloften liggen, dat zij in de binnenkamers gaan tot beveiliging, echter nu zo bekommerd en vol vrees worden voor de toekomstige oordelen! Dan moet Gods volk het daar laten liggen in de eeuwige bestelling van God, en daaronder wachten of God nog lust mocht hebben aan het land, en het verwoeste weer oprichten.

Zie dus eens welke bewijzen van Gods verberging er zijn. Vrienden, moet men daarom niet met Elihu vragen: *“Wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen?”* We zien dat in de tweede hoofdzaak:

II. *Wie zou Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen?*

Laat ons zien hoe nodig het is voor een volk of voor een mens dat hij God aanschouwt. Het is nodig dat een mens God aanschouwt om Hem de eer te geven. Alles is van en door God. Wat heeft de mens nodig om God in al Zijn wegen te kennen! Wat ontmoeten hem soms zaken, waar hij zonder God en zonder ondersteuning niet zou doorkomen. Daarom heeft hij open toegang nodig, om met al die zaken tot God te komen, en daar raad en bestuur te zoeken, volgens de beloften in Ps. 32: *“Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die gij gaan zult. Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn.”*

Een volk of mens komt soms in duistere wegen, waarin hij God zo nodig heeft tot een toevlucht en tot het vertrouwen van zijn ziel, om met David te kunnen zeggen in Ps. 118: *‘Heere! Geef Gij ons hulp uit de benauwdheid, want des mensen heil is ijdelheid.’* Wat ziet het er treurig uit, als God in zulke wegen gemist wordt. Wat is het hier dus nodig God te aanschouwen.

Wat heeft elk niet nodig God te aanschouwen in de genademiddelen. *“Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer”*, Psalm 63:3.

Vrienden, Elihu zegt dus: *“Als God het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk, als voor een mens alleen?”* Elihu wil zeggen: Als

God Zich werkelijk aan een volk of mens onttrekt, als God met al Zijn volmaaktheden tegen een volk of mens is, kan niemand het uithouden tegen de Almachtige. Wie zou dan geweld doen op de hemel? O, wat zou het hierna wezen voor diegenen, die buiten Jezus sterven!

1. Wie zou Hem dan aanschouwen van alle sterfelijke mensen, die anders in het algemeen, op hun manier, nog wel eens naar God opzien in nood. De zondaren te Sion zijn dan verschrikt. Beving heeft de huichelaar aangegrepen. Zij zeggen: “Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan?”

2. Ja, als de oordelen vallen over een land, volk of mens, wie zal zulk een volk dan helpen? Welke vleselijke wapenen zullen dan nog krachtig zijn? Als God er in gunst onder is, zijn driehonderd strijders onder de Heere en Gideon genoeg tegen vele duizenden vijanden. Maar als God vertoornd is, al beraadslagen dan alle koningen en vorsten van de aarde samen, maar Die in de hemel woont zal lachen. Hij zal ze verpletteren met een ijzeren scepter, en in stukken slaan als pottenbakkersvaten.

3. Ja, wie van Gods volk zou Hem dan aanschouwen? Als God toesluit, en rookt tegen het gebed? Dat betekent zoveel als: “Bidt niet voor dit volk ten goede, en hef geen geschrei, noch gebed voor hen op, noch loop Mij aan, want Ik zal u niet horen.”

4. En tenslotte, laten de voornaamsten van Gods volk, die nabij God leven, de voornaamste bidders wier krachtig gebed veel vermag, laat die dan komen. O vrienden, zij zullen het moeten laten. Hoor eens hoe de Heere spreekt in Jer. 15:1: “Al stonden Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, zo zou toch Mijn ziel tot dit volk niet wezen.” En in Ezéch. 14 lezen we: “Ofschoon deze drie mannen, Noach, Daniël en Job, in het midden deszelven waren, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo zij een zoon of een dochter zouden bevrijden! Zij zouden alleen hun ziel door hun gerechtigheid bevrijden.”

Zie dan hoe dit besluit gegrond is in de grootheid en almacht van God, waar Elihu door deze woorden Job probeert in te leiden. En ook in het Woord, in de waarheid, in de rechtvaardigheid en heiligheid van God. Als de leeuw brult, wie zal dan niet vrezē! Toen een hand aan de wand kwam en Bēlsazar in al zijn vreugde zat, raakten de banden van zijn lendenen los en zijn knieën stieten tegen elkaar, de koning verschrikte en zijn glans werd veranderd. En Nebukadnēzar gaf op zijn wijze God de eer, en zei: “Nu prijs, verhoog en verheerlijk ik de Koning des hemels, omdat al Zijn werken waarheid zijn, en al Zijn paden gericht.” En hij erkende de grootheid van God, dat hij de Allerhoogste is. O vrienden! Als het zo met een volk of mens gesteld is, dan is het gevolg dat het oordeel zich daarhenen wentelt als de wateren en dat er geen stuiten meer aan is.

Toepassing

Ziedaar vrienden, de staat van ons land en onszelf. Zie eens tot welke hoogte van verberging van God het gekomen is. Ieder die bij ondervinding weet wat het is de genadige inwoning van God te genieten, zal moeten erkennen dat de verlating groot is. En wat zijn er redenen van vrees voor het versmāden van de roede! Wat knagen de wormen nog aan de vastheden van ons land, maar wie heeft knaging over zijn zonden als de oorzaken? O, mochten wij de worm vanbinnen voelen, eer het te laat is. En wat is er nog een gegronde vrees voor oorlog, pest en hongersnood, voor overstromingen van water.

A. Laten we eens enige gronden van vrees voor verdere verberging, en zware tijden

volgens Gods Woord aan u voorstellen.

1. Een voorname grond is, omdat de toestand van ons land zeer overeenkomt met de dagen van Noach. De eerste wereld bekende niet wat er bedreigd werd. Zo zou het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen. Ze waren toen ook etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot de dag toe in welke Noach in de ark ging, en ze bekenden het niet totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam. Diezelfde zorgeloosheid leeft onder ons.

2. Men roept nu ook: Vrede, zonder gevaar. Maar Gods Woord dreigt dat zulken een haastig verderf zal overkomen, gelijk de barensood een bevruchte vrouw. O vrienden, onze schaduw is reeds van ons geweken. De Heere dreigde weg te nemen de profeet, de ziener, de oversten over honderd en de oversten over duizend. Waar zijn de helden van Nederland? Al die getrouwe en grote admiraals en generaals? Rust dat oordeel niet reeds op ons?

3. Is ook niet de voorname grond van vrees, dat de wijsheid van de wijzen vergaat, en het verstand van de verstandigen weggenomen wordt? Wat is er een schranderheid en een scherpzinnig oordeel in allerlei wetenschappen en natuurlijke zaken. Maar wat is er een dodelijke blindheid in geestelijke zaken, om te zien wat tot zijn vrede dient. De zonden liggen er; de verharding tegen alle vermaningen en het verder verlaten van God is daar; en echter stelt men de dag des kwaads ver. Dit is het droevigst teken.

B. Maar het Woord leert ons ook dat er een overblijfsel zal blijven: *een arm en ellendig volk, dat op de Naam des Heeren zal betrouwen*. De gronden dat de Heere ons niet altoos verlaten mocht, zijn deze.

1. Omdat er nog zoveel nageslachten van de oude Godzaligen in ons land zijn, die ook met hun nageslachten behoren onder de beloften van God, die aan Godzalige voorouders gedaan zijn. Die lieden gaan nog in de weg van hun hart, ze moeten nog bekeerd worden, hoe onwillig ze nu ook zijn om Jezus' juk op zich te nemen. Ze zullen echter de Heere worden aangeschreven, en ze zullen aankomen, en Zijn gerechtigheid verkondigen.

2. Omdat de Heere Zijn kerk nog in ons land heeft, en dat er een volk is dat nog vergadert wordt tot degenen die al toegebracht zijn. En omdat men nog nergens hoort over de hele aarde dat God een kerk uitgebreid opricht. Het is Gods weg geweest als Hij de kerk uit Duitsland verplaatsten wilde, dat Hij voor die tijd eerst ons westers deel met het Evangelielicht begunstigde en daarna langzamerhand de kerk in Duitsland heeft afgebroken. En dit is onlangs nog gebleken met de uitroeiing van de Franse kerk.

Maar vrienden, deze zaken zijn te zwak om er zorgeloos op te worden, want het kan snel veranderen als God lust heeft Zijn Kerk te verplaatsen. Dit dient dus alleen ter aanmoediging in het zoeken van Gods aangezicht.

C. Naar het Woord des Heeren is ook te wachten, dat dit overblijfsel in de smeltkroes zal komen. De Heere zou zitten, louterende en het zilver reinigende; Hij zou de kinderen van Levi reinigen en doorlouteren als goud en zilver. Daarna is de belofte dat zij opkomen zullen en de Heere een rein spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Laat ons eens zien, waarvan Gods volk gezuiverd moet worden.

a. Van het verlaten van hun eerste liefde, en van het niet beantwoorden aan zulke grote dingen die God aan hen, in het voorbijgaan van zoveel miljoenen mensen, gedaan heeft.

2. Van hun blindheid, die nu als een deksel op Gods volk ligt, waardoor zij geen zonden en dwalingen kunnen onderkennen. Wat wordt de dwaalzucht en de redeneringskracht bij velen een afgod. Neem het ook eens in het dagelijks gebruikmaken van de Heere Jezus tot rechtvaardigmaking. Wat is er een blindheid om als een ellendige,

verdoemelijke in zichzelf, met zijn schuld en zonden dagelijks tot het bloed van de Heere Jezus te komen. Integendeel, als men gelooft dat er een wortel der zaak is, dan werkt men de hoogte in om de heiligmaking te bevorderen. Maar alles buiten die lage weg, om door het verenigende geloof met Christus tot rechtvaardigmaking dagelijks in Hem te blijven. Wat is het bedrog hier groot en een oorzaak van grote vermindering van licht in Gods volk. Hoe menigeen die de wortel der zaak niet heeft, zal hier schipbreuk lijden. Te menen dat men toeneemt in heiligmaking, en dat men ondertussen zijn verderf bevordert en zich bebolwerkt in wettisch werk. Wat wordt die blindheid groot!

3. Van hun hoogmoed en wereldsgezindheid, die gevolgen zijn van hun verlaten van de Heere, en van het verbergen van Gods aangezicht. Het hart zou weer los moeten raken, de banden en voden van de wereld zullen ze moeten werpen voor de mollen en vledermuizen, zullen ze ooit weer nuttig worden om voor de Heere te leven en te werken.

4. Van hun eigen ik en wettisch werken. Wat zijn velen ervan af, om uit, door, tot, en voor God te werken! Wat ligt het eigen ik diepgeworteld. Wat loopt men weg met gaven, bevattingen en uitdrukkingen waardoor het nu zo'n donkere nacht is. Ze zeggen met de Joden: "Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze." Net als degenen die blij waren over de tweede tempel, maar het eerste huis niet gezien hadden waar de anderen over zuchtten. O, als het bij die zielen eens licht en dag werd, dan zouden zij zien dat de kracht van het Evangelie gemist wordt en dat zij in dat vermeende evangeliewerk, maar louter wettisch werk, Jezus nooit zullen vinden.

5. Van hun partijschap, die Paulus onder *de werken des vleses* noemt. Wat wordt menigeen door persoonlijke afkeer onbruikbaar om zijn naaste, die van de waarheid afdwaalt, nuttig te zijn. O vrienden! Men zal de dwalingen moeten haten, en God en de personen liefhebben, als men nuttig wil worden. Gods volk, dat God en Zijn waarheid liefheeft, moest dit grote kwaad, dat dwaalgeesten zo eigen is, onder de voeten treden.

6. Van hun liefdeloosheid over Gods Naam en dag. Wat is er weinig teerheid en smart vanbinnen, wanneer Gods Naam wordt gelasterd. En wat is de Heere goed, dat Hij de Kerk dat voorrecht gegeven heeft om een dag in de week zijn beroep te staken, om God aanvankelijk te verheerlijken over het werk der schepping en der verlossing, dat in de hemel volmaakt het werk zal zijn. O vrienden, liefde voor Gods dag te hebben, is God te allen tijde aangenaam, en het is voordelig voor de ziel van een mens. Ieder die God en Zijn dag liefheeft, zal moeten zeggen: O, hieraan sta ik schuldig, en van dat kwaad zou ik gezuiverd moeten worden.

7. Van hun onverloochendheid. Wat ligt Gods volk veel open voor twisting en murmurering tegen kruiswegen. Wat kunnen ze weinig ongelijk verdragen. Wat hebben ze werk om onder des Heeren hand te bukken. Wat zijn ze er ver vanaf om in de strijd te staan tegen het verdorven vlees. Wat leeft en gedraagt hij zich vaak als een natuurlijk mens! Dit komt omdat ze geen ontdekking hebben van hun eigen ik. Dat zij niet zien dat zulke wegen nodig zijn tot hun zuivering. En dat zij hun wil niet genoeg kwijt zijn en het bestuur over zich niet in des Heeren hand stellen.

8. En tenslotte, aangaande land en Kerk, wat blijft men sterk zien op de steen en niet zozeer op die hem werpt, en waarom hij geworpen wordt! Zie eens wat een twisten er is over de leraars. Een ieder klage vanwege *zijn* zonden. Als ieder de oorzaak van de wangestalten in land en Kerk in zichzelf zocht en vond, zou er snel verandering naar buiten in Gods gunst komen. De Heere zou Zijn hand snel veranderen. Dat hard roepen tegen de wangestalten van de Kerk in het algemeen zal niet helpen. Dat is maar hoogmoed. Het laat ons zoals we zijn, en het zal ook de zaak naar buiten niet veranderen. Het sterkste roepen moet voortkomen uit onwaardigheid; dat men het kwaad verdiend en het goed verbeurd heeft.

Hieruit zien we dus waarvan Gods volk gezuiverd moet worden. En ook hoe noodzakelijk het is, dat zij in de smeltkroes worden gebracht.

Maar vrienden, waar zullen onbekeerde en zorgeloze mensen blijven, die het gevaar van hun ziel niet zien?

O, vrienden! Waar zullen zij blijven in dien dag die de Heere maken zal? Als die tijd eens komt dat het ene wee niet voorbij zal zijn, of het andere zal het achtervolgen. En voor dezulken zal dat zijn de beginselen van eeuwige smarten. Dan onverzoend voor de Rechter van hemel en aarde te verschijnen, wat zal dat zijn! Ziet men soms dat voor een mens die iets van de heiligheid van God ziet en het verzuim van zijn tijd, dat voor zulk een de wereld te benauwd wordt, en dat hij zich met zijn verstand niet meer behelpen kan, o, wat zal dan eens eeuwig zijn! De eeuwigheid zal zo lang zijn. Zonder einde!

Mochten degenen die niet geheel zorgeloos zijn, maar soms iets van hun gemis van God en van de weg tot Zijn gemeenschap zien, eens haast maken om hun ziel te bergen, terwijl de dag van de toorn des Heeren nog niet komt. Zef. 2:2.

1. Mijn vrienden! Beloof uzelf geen vrede zolang de weg van verzoening met God voor u verborgen is. Roep sterk tot de Heere uit uw onwaardigheid, of God u de weg opende, en u hem vond. In Jezus is hij te vinden. Die Man zal zijn als een verberging tegen de wind, en een schuilplaats tegen de vloed.

2. Het is tijd om haast te maken. Het licht staat nu nog op de kandelaar, maar wie weet hoe lang nog. Het is ook met ons land aan de avond, en de dag is aan het dalen. En waar zou u aankomen, als met de dwaze maagden de deur eens gesloten werd? Ja, de tijd kan wel komen dat u begeren zou één van de dagen van de Zoon des mensen te zien, en dat u hem niet meer zien zou. Hoe graag is men voor het sluiten van een poort binnen. Als de deur dicht is, blijft zij in het slot, ook al schreeuwt u uzelf moe. Eer dan de poort sluit, strijdt ziel, om in te gaan, terwijl de poortklok luidt.

3. Als u er nog eens ernstig op gezet werd, wie weet wat er dan gebeuren zou. God Zelf geeft nog de middelen, en toont daarbij dat het aan Zijn kant niet scheelt. O, zucht en roep om licht, om ontdekking en openbaring van Christus aan uw ziel. De Heere heeft er lust in. Hij wacht opdat Hij genadig is. Ja, Hij wil Zichzelf verheerlijken om, waar de zonden veel zijn, de genade overvloedig te maken.

Maar om nog enige aanleiding te geven tot zaken waartoe ieder in deze tijd geroepen wordt.

O vrienden, ieder van ons komt onder de vloek en onder de eed, en geeft daaraan toestemming met zijn opkomen. Daarom zal aan een goede voorbereiding *voorafgaand aan de Verbodsdag* zeer veel gelegen zijn.

1. Dat ieder in bedaardheid van zijn gemoed, met een oog op de Heere om licht, eens zocht na te gaan de wegen die God met zijn familie, huis en personen gehouden heeft. Iemand zal misschien denken: hoe dit te doen? Neem hier eens dat grote, dat God ons onder het evangelielicht heeft laten geboren worden. En gaan wij de families eens na: wat zijn daaromtrent wondere wegen en voorzienigheden in hen uit verre landen hier te planten in een land, waar het licht der waarheid op de kandelaar stond. En daarbij, uit welke geringe beginselen zijn vele families voortgekomen, die daarna zo gezegend en verhoogd zijn. Welk een zegeningen over de kinderen. Wat zijn er ook de vele bewaringen in ziekten, gevaren, uitreddingen en de verlossingen. Als men zijn ogen maar open deed, zou ieder een getuige van Gods goedheid en lankmoedigheid gemaakt worden.

2. Dan is ook zeer nodig om bij zichzelf te overwegen zijn zonden tegen de Heere en

Zijn goedheden. Zijn ondankbare gedragingen, vooral hoe God met Zijn eigen zegeningen getergd is door wereld e gelijkvormigheden. Als de Heere geld in een familie gaf, dat die familie de afgod der wereld met dat geld diende en God verliet, zou God dat niet bezoeken? O, wat kan een grotere ondankbaarheid zijn. Vrienden, bij die dingen stilstaan kan erg nuttig zijn. Ook bijzondere huis en familiezonden op te zoeken. Wat liggen er menigmaal zaken op harten, huizen en families, en men is zo blind dat men zich nog verwondert over oordelen en slagen die op de families rusten. En in het bijzonder dat ieder eens zocht te komen bij zijn bijzondere zonden van hartstocht, zijn boezemzonden die hem beletten om verder gekomen. O, te roepen om daarbij gebracht te worden zal het allernodigste zijn. En kan men niet, dan zal het moeten beginnen van het klagen voor God over zijn blindheid in deze en over zijn onoprechtheid omtrent de Heere en de zonden. En dat men de scheiding tussen God, zijn ziel en zijn huis niet ziet, en dat men het licht verbeurd heeft en onwaardig is. Daar zal het moeten beginnen.

3. Ook zal het nodig zijn na te gaan de weldaden Gods aan Nederland. God heeft dit land verkoren als eertijds Palestina. God heeft ruim tweehonderd jaar geleden het licht der waarheid geschonken, en tot onderstand bij dat koninkrijk de schatten van het Oosten en Westen. Hoe menigmaal heeft de Heere ons land gered als de wateren aan de lippen waren. Hoe menigmaal heeft Gods goede hand verlossers verwekt. Daartegenover zien wij Nederlands zonden en ondankbaarheid. Wat zouden die wegen van God Nederlands zonden zwaar maken, en gewicht te doen hebben op ons hart.

4. Ook is zeer nodig voor de verbodsdag dat ieder de zaken die afgebroken of hersteld moeten worden, gezien heeft. O vrienden, benauwdheid over iets wat men aan de hand houdt, of waarmee men niet voor God durft komen, is bewijs genoeg dat het kwaad is. Als men een aards koning te wachten had, zou men dan met elkaar niet wegdoen waarin hij ongenoegen zou hebben? Dat wij dan in het verborgen belijdenis mochten doen van zonden, die men ziet en niet ziet. En dat wij in die weg verzoening zochten te vinden. Om veel te bidden om opening van de weg des Verbonds. Om met zijn huis het verbond met God tegen al de ongerechte dingen en ontrouw van zijn hart te maken, of te vernieuwen over de offerande van Gods Zoon. Om op te staan uit de drek en Christus' sterkte aan te grijpen, en dus in staat gesteld worden om die dag te kunnen opkomen voor het gemeen.

Op de verbodsdag zal dan nodig zijn:

1. In het verborgen en daarna met zijn gezin opnieuw belijdenis van zonden te doen. Kan men hierin niet verder, dan toch aanhouden voor de Heere zoals men is, en klagen dat men zo blind en verhard is. Daarbij staan naar vernedering, en wachten op de Heere om daarin voortgeholpen te worden.
2. Voornamelijk ook trachten om God te rechtvaardigen in alles wat ons land, onze kerk, onze huizen en personen is overkomen. Met zijn hart te kunnen zeggen: "Heere, Gij zijt rechtvaardig en elkeen van uw oordelen is recht." Zo zou men het land, de kerk, zijn familie en zijn eigen ziel in des Heeren hand kwijt kunnen worden. Zodat hij met zijn hart zou kunnen zeggen: ziedaar Heere, doe wat goed is in Uw ogen. Dat is God de eer van Zijn rechtvaardigheid geven, eer Hij het duister maakt. Jer. 13:16.
3. Hierbij hoort dat men op die dag bijzonder staat naar indruk en gevoel van zijn onwaardigheid. Vrienden, wij moeten het van de hemel krijgen. De gestalte van de hoofdman roept zo sterk: Heere, ik ben niet waardig dat Gij onder mijn dak zou komen. Wie hier het laagst wordt, en waar de meeste bereidheid gevonden wordt om zonden te belijden, zal er het best aan toe zijn.

Ziet ook wat ieder in het bijzonder in het oog te houden heeft in al zijn werkzaamheden, en tot besturing:

- (1) Ieder heeft te staan naar indruk en een werkzaam gevoel van die waarheid, dat het niet bij een man is dat hij zijn weg richt of wel aanstelt, maar dat de Heere de Formeerder is van de harten en gestalten. Dan zal dat boven liggen met een opzien naar de Heere: Wie is tot deze dingen bekwaam?
- (2) Ook heeft ieder bijzonder te staan naar oprechtheid. Dat is: geen zonden verschonen. Als men een zonde verbergt, zal de Heere het naderen tot Hem niet toelaten. Hij zou antwoorden naar de gruwelen, dat wij weten mochten dat de heimelijke zonden staan in het licht Zijns aanschijns (Ps. 90:8).
- (3) Ook heeft ieder bijzondere acht te geven welke zonden of dwalingen hem onder het oog gekomen zijn en waarvan het hart zelfs niet los wil. Dit is zeer op te merken en aan te kweken. Och, dat wij die kleine aanraking waarderen mogen!
- (4) Dat ieder tot ware vernedering ook de weg van vasten eens gebruikte. Op zichzelf zou dit niets zijn, maar in de instelling Gods gegrond, is de vernedering van het lichaam door vasten dienstbaar aan de vernedering van het gemoed. Het ene is hier wel eens behulpzaam aan het andere. En als wij er indruk van mogen hebben, wij hebben ons brood ook verzondigd.
- (5) Tenslotte zal vereist worden op die dag dat ieder al zijn noden, en die van land en kerk, paren zal met de openbare gebeden, en dat ieder onder de prediking van het Woord in nederigheid zoeken in te wachten een woord van de hemel aan zijn ziel, naar de lasten die hij draagt.

Tot bemoediging voor des Heeren volk, die zin hebben in de ontdekking en lust om de Heere te ontmoeten, dient het volgende:

- a. Dat de Heere Jezus de allerzwaarste verberging en allerdiepste verlaten van Zijn Vader heeft ondergaan en doordragen, zodat Hij daaruit is opgekomen. Hij, Die wist wat volmaakt genieten was, wist ook en kon alleen voelen wat verlaten worden was. Niemand dan Christus kon zeggen dat hij de hoogte, de lengte, de diepte en de breedte daarvan kende. En waarom dit alles? Alleen opdat u niet al te zeer zou worden verlaten; opdat de verberging van God voor u niet eeuwig zou zijn, maar slechts voor een ogenblik. Opdat u in uw verlaten soms ondersteuning zou genieten. Ja ook, opdat u vruchten uit die donkere wegen tot uw heiligmaking zou deelachtig worden. Hij zegt daarom in Joh. 17: "Vader! Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat zij geheiligd zouden worden in waarheid."
- b. O, gelovigen! Het meerdere, namelijk uw ziel en de zaken van uw eeuwig belang, hebt u immers aan de Heere toevertrouwd? Zou u dan over het meerdere, het lichaam en het land, al te zeer bekommerd zijn? O, het zal met het buitenste wel gaan, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet. Ja, als de krachten der hemelen zullen bewogen worden, als zij met gedruis zullen voorbijgaan, en als der goddelozen schrik en vrees komen zal als een verwoesting en als een wervelwind, dan hebt u de belofte dat u bemoedigd het hoofd zult opsteken. O, dan zullen die duistere, bestreden en bekommerde zielen, die niet weten of het werk wel waarheid is, die het niet durven geloven, anders openbaar komen.
- c. Tenslotte dient bijzonder tot opwekking voor Gods volk, dat Jezus uw Borg is, Wiens dadelijke gehoorzaamheid uw dekkleed is. Jezus heeft volmaakt geleden, en gevestigd veertig dagen. O, schuil dan met uw zonden in Zijn eeuwige gerechtigheid. Zie, dat u met alles de zoom van Zijn kleed mag aanraken. Zie het recht dat u op Christus hebt, om met al uw daden in Zijn volmaakte heiligheid en

gehoorzaamheid te mogen schuilen, of het reukwerk van Christus' hand opgaan mocht ten goede voor ons Nederland en Kerk. Wij eindigde met een woord van belofte en bedreiging uit Psalm 18: 26, 27: "Dat God zich bij de goedertierene goedertieren zal houden, bij de oprechte man oprecht, en bij de reine rein, maar bij de verkeerde Zich een worstelaar bewijzen zal." Amen.

4. Een onderwezene in Gods heiligdom erkent dat al Gods doen is majesteit en heerlijkheid, en is een betrachter van dezelve, waaraan een blinde wereldling zich overal stoot, en tot zijn eeuwig verderf in valt.

Gedaan op Biddag 1738.

Wie is wijs? Die versta deze dingen. Wie is verstandig? Die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen (Hos. 14:10).

De profeet Hoséa had een woord des Heeren, bijzonder tot Efraïm of het koninkrijk van Israël, te weten het rijk der tien stammen. Het was zijn toelag in deze Godsspraak:

a. om hun zonden onder het oog te brengen, als oorzaken van de oordelen van God die reeds op hen rustten en die ook nog boven hun hoofd hingen. En ook om die zonden te bestraffen, vooral de zonden van afgoderij die zij pleegden met de kalveren te Dan en Bethel, waarbij Jeróbeam, de nieuw opgeworpen koning van Israël, na de afscheiding van Juda, gans Israël zondigen deed. Deze zonde, als de moederzonde, is van zulke zware nasleep geweest, dat God die met een overstromende vloed van allerlei heidense zonden gestraft heeft, zodat die zich uitstrekten tot allerlei standspersonen. Ook heeft die een nasleep van geduchte oordelen van God achter zich nagelaten, zodat alle volgende koningen van Israël onder die zonden uit de beker van Gods toorn hebben moeten drinken. Hierom was de ernstige toelag van de profeet, zijn ganse boek door, Israël tot bekering op te wekken.

b. Omdat de raad en vermaningen van de profeet geen uitwerking hadden, maar integendeel de zonden tegen Gods oordelen meer en meer toenamen, had God de profeet ook gezonden om Israëls verwoesting uit Gods Naam aan te kondigen. De hele ondergang van het rijk, hun wegvoering naar Assyrië in een zeer langdurige gevangenis onder heidense volkeren, wier zonden de hunne geworden waren.

c. Maar eindelijk had de profeet ook last, om in Gods Naam de rechtvaardigen te zeggen dat het hun onder dit alles wel zou gaan. Hierover troost en bemoedigt hij de gelovigen met heerlijke beloften van een zekere terugkeer in hun land, en van allerlei soorten van genade die zij te wachten hadden in en om hun hemelse koning Messias, Wiens rijk zou worden uitgebreid onder alle volken, zodat zelfs de heidenen tot Hem zouden worden bekeerd, en eeuwig in Hem gezegend en verzadigd worden.

We moeten nu eerst iets zeggen *van de samenhang van dit hoofdstuk met het laatste vers van het vorige, 13e hoofdstuk.*

De profeet had zeer opmerkelijke oordelen van God over Efraïm uitgesproken, en wel tegenover de zegen van Efraïm. De zegen van Jakob over Efraïm stemde overeen met zijn naam, namelijk vruchtbaarheid der aarde, als een tak aan een fontein, en vruchtbaarheid der baarmoeder en der borsten. Gen. 49:22-26.

Zie tegenover deze tweevoudige zegen nu ook tweërlei oordeel gedreigd, in vers 15 van het vorige hoofdstuk, en in dit 14e hoofdstuk vers 1. Dit oordeel behelst niets dan onvruchtbaarheid.

1. Tot de aarde, zoals we lezen in hoofdstuk 13:15: “Daar zal een oostenwind opkomen, een wind des HEEREN, opkomende uit de woestijn, en zijn springader zal uitdrogen en zijn fontein zal verdrogen, diezelfde zal den schat van alle gewenste huisraad roven.”

2. En dan tot de baarmoeder en de borsten. In het eerste vers van dit veertiende hoofdstuk lezen we: “Samaria zal woest worden, want zij is wederspanning geweest tegen haar God; zij zullen door het zwaard vallen, hun kinderkens zullen verpletterd en hun zwangere vrouwen zullen openge-snedden worden.”

Zie hieruit welke noodzaak de profeet had, om Efraïm op het allerkrachtigst tot bekering op te wekken en tot het afstaan van zonden. Hij doet dat van vers 2 tot vers 9 ingesloten. En wel op de allerteerste en vriendelijkste wijze, en met de allerhartelijkste beloften van Gods vrijwillige liefde over hen. En ook van hunlieder wederbrenging in hun land, en van hun bloeien daar als koren en als de wijnstok, zodat Efraïm, door al de goedheden van God beschaamd gemaakt, eindelijk zeggen zou: “Wat heb ik meer met de afgoden te doen?” En ook dat hij alle geestelijke en eeuwige vrucht uit de Messias genieten zou: “Uw vrucht (zegt de Heere) is uit Mij gevonden.”

Dan besluit de profeet dit zijn gehele boek met al de gezegden, in des Heeren Naam, ja zijn ganse bediening. Hij had lange tijd in Gods lankmoedigheid onder Israëel gepredikt, zoals blijkt uit de verscheidene koningen onder wie hij heeft geprofeteerd. En dus zet hij daarop het zegel van zekerheid, en dat op een wonderbaar, bevestigende en toepassende wijze. Hij brengt zo alle man hierbij, vragende, vermanende, beklagende, vertroostende en bedreigende, in onze woorden, zeggende: **“Wie is wijs? Die versta deze dingen. Wie is verstandig? Die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.”**

Woorden, vrienden, die wij kort zullen toelichten, en die niet ongepast zijn omdat de toestand van ons land niet veel verschilt van de toestand van Efraïm. En daarom: O, hoe gepast!

Wij merken in deze woorden twee voornamen hoofddelen aan:

I. Een heerlijke en aller voordeligste slotvermaning aan Israëel om al de wegen Gods ter harte te nemen, die op een allerkrachtigste manier wordt voorgesteld: *Wie is wijs? Die versta deze dingen.*

II. Een aller overtuigendste, aansporende drangreden om al de wegen Gods ter harte te nemen: *Want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.*

I. In de eerste plaats beschouwen we de voorwerpen waarop deze vermaning kan passen. De profeet noemt ze tweërlei: het zijn wijzen en verstandigen.

1. Door een wijze kunnen we verstaan een voorzichtige, een bedachtzame, een vooruitziende. “Ziet dan hoe gij voorzichtig wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen”, Ef. 5:15. Salomo zegt in Pred. 8: “De wijze kent tijd en wijze”. We lezen in vers 14 *dat een wijze zijn ogen in zijn voorhoofd heeft*, die ziet vooruit, hij ziet het kwaad en verbergt zich. In dit opzicht kan iemand in de natuurlijke zin wijs zijn, maar daarom nog geen verstandige worden genoemd.

2. Door een verstandige kunnen we verstaan een oordeelkundige, iemand die na een goede overweging zaken beoordeelt, en die dat met zijn begrip of met verlichting van zijn verstand opvolgt. Zo iemand kan naar buiten bijzonder nuttig zijn. Paulus bad voor de Kolossen dat zij mochten vervuld worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand.

Maar wij hoeven hier niet slechts tweërlei personen te verstaan, omdat de vreze des Heeren, volgens Ps. 111, het beginsel van alle wijsheid is, en dat allen die ze doen, goed

verstand hebben. En in Deut. 4:6 lezen we: “Behoudt Zijn geboden, en doet ze, want dat zal uw wijsheid en uw verstand zijn.” De verdubbeling van deze spreekwijze geeft te kennen dat de voornaamste daad van wijsheid en verstand is, opmerken wat God door Zijn knechten en door alle wegen van oordelen en zegeningen tot de ziel spreekt.

Beschouwen we nu de vermaning zelf: *die versta deze dingen, die bekenne ze*. Wat wordt bedoeld met deze dingen?

Al de woorden van Gods wil en waarheid die de profeet aan het volk had voorgedragen, als daar zijn:

1. De verborgenheden in het heilige Woord, oneindig ver boven het menselijke verstand, die als verborgenheden te verstaan zijn tot zaligheid. Bijvoorbeeld:

a. De leer van de hooggeprezen Drieëenheid, het onbegrijpelijke maar waarachtige bestaan van de Goddelijke Personen in dat wezen, welke de grond van de gehele godsdienst is.

b. De volstrekte eeuwigheid van de besluiten van God, zo eeuwig als God eeuwig is. Zodat de besluiten Gods de besluitende God Zelf zijn, ten aanzien van hun eeuwigheid. Waaronder ook behoort de voorverordining ten leven en ten verderf, Rom. 9

c. De vereniging van de twee naturen in enigheid des Persoons van de Zoon van God.

d. De voorzienigheid van God, ja de medewerking en bepaling tot zijn heerlijk doel, in de val van Adam, uit kracht van zijn onafhankelijke soevereiniteit.

e. Tenslotte de toerekening van de schuld van Adam aan al zijn nakomelingen. O mensen, hier is de put diep en hier heeft niemand wat om mee te putten. Omdat de arme en verdorven rede zover niet strekt, daarom valt de arme mens hierover in het verderf.

2. Doe hier nog bij al zulke waarheden, waartegen het hart van een onbekeerd mens als vuur en vlam is gekant, zoals:

a. de nietigheid van alle eigengerechtigheid, hoe hoog zij gaat, waarover de profeet het volk menigmaal aantast. Paulus zegt ons in Rom. 11, dat Israël niet heeft verkregen hetgeen het zocht, maar de uitverkorenen hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden. En waarom toch? Omdat zij zochten uit de werken der wet. O, hoeveel een mens ook heeft en hoever hij komt in zijn uitwendige godsdienst en vasthouden aan zijn ingebeelde Jezus, maar die eeuwige waarheid zal waarheid blijven, namelijk dat na de val door de werken der wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden.

b. Vervolgens de noodzakelijkheid van de wedergeboorte, en van de vernieuwing van een zondaar van dood tot leven. En de bekering tot God, zoals de profeet Israël zo vaak onder het oog brengt, en de onmogelijkheid om anders Gods Koninkrijk te zullen zien. O, hoeveel duizenden geleerden vallen hierover in het verderf.

c. Ook de dodelijke onmacht van een mens ten goede. We lezen in Rom. 8, dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God, dat het zich der wet Gods niet kan, ja niet wil onderwerpen. Het was een harde taal van Jozua tot Israël, toen hij zei in Jozua 24: “Gij zult den Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God.” En zie eens de Heere Jezus en de schare, waarvan we lezen in Joh. 6. Toen Jezus hen daar in hun onmacht dreef, zeggende: “Niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem van den Vader gegeven wonde; tenzij hij het van Mijn Vader hore en lere. Ja, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke.” En dan lezen we: “Van toen af gingen velen terug, en wandelden niet meer met Hem.”

3. Versta ook door deze dingen, al de wegen van God met de tien stammen en Juda gehouden: van zegeningen en oordelen, en bijzonder ook alle beloften en bedreigingen die de profeet aan hen gedaan had. En ook in het bijzonder de voorzegging dat hun

ondergang daar zou zijn en de tien stammen weggevoerd zouden worden naar Assyrië, als zij zich niet bekeerden en niet hoorden naar de raad en vermaning van de profeet.

Over deze dingen nu is de vermaning aan Israël, dat elke wijze en verstandige deze dingen *verstaan moet en bekennen*. Wat is verstaan? Verstaan is hier weten of waarnemen, zoals in Psalm 107:43. “Wie is wijs? Die nemen deze dingen waar.”

a. Dit verstaan veronderstelt dat een mens dood is in zonden en misdaden, zodat hij geen ogen heeft om te zien, geen oren om te horen, en geen hart om te verstaan en te bewaren. Hierdoor kwam het dat zij in de dagen van Noach niet bekenden, noch geloofden, totdat de zondvloed kwam en allen wegnam. Alzo, zegt Jezus, zal het ook zijn in de toekomst van de Zoon des mensen.

b. Daarom veronderstelt dit verstaan de verlichting en levendmaking van de Heilige Geest bij de stem van het Woord, zodat de waarheid der zaken aan des mensen gemoed openbaar wordt. Hierom kreeg de profeet Ezechiël opdracht om te profeteren tot de Geest, Ez. 37:9

Dit *verstaan* zal dan insluiten:

1. Een ontwaken uit zijn zorgeloze doodsslaap. Dit gaat gepaard met ontzetting, schrik en afkeer van zichzelf, dat hij in zulke gevaren zo zorgeloos geslapen heeft. Als in het opperste van een mast, in het midden van een woedende zee. Zo iemand ziet nu pas waar hij is.

2. Het sluit dus in een gevoelig weten van de zaken *door het geloof*. Want anders is er ook wel een weten en verstaan, dat de mens niet gelukkiger, maar rampzaliger maakt.

a. Dit weten en verstaan gaat gepaard met de vrijmakende kracht van Christus' Geest, uit alle dienstbaarheid der zonde en der wereld. Het is hier zoals Jezus zegt in Joh. 8: “Gijlieden zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken.”

b. Ook goddelozen kunnen een gevoelige kennis hebben van de oordelen van God, maar die is alleen natuurlijk. Zij gevoelen de verdrukkingen, ja wel eens op een verschrikkelijke wijze de toorn van God, tot knaging, kwellen en beangstiging van hun geest. Maar zij nemen het niet ter harte. Ze merken het niet, zodat ze God, noch hun zonden in de oordelen zien.

Met de wijzen van hart is het zo anders. Die zien God in Zijn oordelen. Ze horen des Heeren stem tot de stad, en horen dus de roede en Wie ze besteld heeft. Ze zien Gods ongenoegen in de oordelen over de zonden tot hun vernedering, en dus krijgen zij, volgens Lev. 26, een welgevallen aan de straffen hunner ongerechtigheid, en ze klagen meer over de zonden dan over de plagen. En zo ontknopen de wijzen de oordelen van God in hun oorzaken, en worden daardoor gelouterd en tot Hem bekeerd van hun onverloochendheid. “Ik zal het derde deel in het vuur brengen, en Ik zal het louteren gelijk men het zilver loutert, en het zal Mijn Naam aanroepen, en Ik zal het verhoren; Ik zal zeggen: het is Mijn volk, en het zal zeggen: de Heer is mijn God”, Zach. 13:9.

c. De goddelozen hebben wel een natuurlijk gevoel van de zegeningen van God, maar dat is niet meer dan een beestachtige genieting. Als zwijnen die de vruchten opvreten die van boven vallen, en die nooit naar boven opzien vanwaar ze komen. Zo genoot Israël de kwakkelen in de woestijn, maar zij vergaten God. Dat getuigt onze profeet Hoséa in het vorige hoofdstuk in vers 6: “Naar dat hunlieder weide was, zijn zij zat geworden; als zij zat zijn geworden, heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten.”

Maar de wijzen verstaan deze dingen anders. Die hebben lust om Gods liefde en

goedheid daarin te proeven en te smaken, om God te erkennen als de oorsprong daarvan, om de zegen des Heeren hoger te schatten dan het genot de aarde, om daardoor tot God getrokken te worden, om over de goedheid van God in verwondering te mogen wegzinken, om zich op het allernauwst weer aan de Heere te verbinden. Die willen zichzelf aan de Heere kwijt, zoals Jakob zegt: “Wanneer God met mij zal geweest zijn, en mij behoed zal hebben op deze weg, ... zo zal de Heere mij tot een God zijn.” Gen. 28:20-22.

De tekst spreekt nu over **bekennen**. Het woord bekennen betekent zoveel als erkennen, ten volle toestemmen, en wel zodanig dat het de ziel niet ledig noch onvruchtbaar laat. Daarvan lezen wij in Lukas 19: “Och, of gij ook bekendet in dezen uwen dag, hetgeen tot uw vrede dient, maar nu is het verborgen voor uw ogen.” Zien we nu wat tot dit bekennen behoort.

1. Een omwenteling van het hart van de zonde, van de wereld, van eigenliefde, ja van alle schaamte en mensenvrees. Zulk een ziel ziet haar gevaren. Ze ziet dat ze met de grote God te doen heeft, Die heilig is.

2. Dan is het niet vreemd dat hierbij komt een vallen op zijn aangezicht, in zijn schuld voor God, een hartelijk belijdenis doen voor God en mensen. Hoe riep Paulus uit, toen God hem inwendige ogen gaf: ‘Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?’ Hoe riepen de stokbewaarder en de drieduizend, toen zij zichzelf zagen. Hoe sloeg de tollenaar op zijn borst.

Wat is een wezenlijk en onafscheidelijk gevolg van dit waarachtige bekennen?

1. Een andere soort van droefheid over de zonden, dan de ziel ooit gehad heeft. Er komt liefde tot God in het hart, en daarbij wordt de zonde eerst recht zwaar. Zulk een ziel ziet de lankmoedigheid en goedheid van God, en dat zij tegen die God gezondigd heeft. Die ontdekking is van dien aard, dat zij die meer wenste te hebben. Haar wenen over haar zonden, haar wenen aan de voeten van de Heere Jezus is haar dierbaarder dan de hele wereld. Haar overgeven in de hand van haar Rechter, haar heiligen en rechtvaardigen van de Heere in haar hart, is haar zo dierbaar. Haar wachten op een: “Misschien, wie weet, God mocht Zich wenden”, is haar hoog en wonderlijk.

2. Een onafscheidelijk gevolg is dat zulken bewaard worden voor bedrog des harten, voor aangrijpen van valse christussen, voor het zich geruststellen op een woord of tekst, of op een verschijning buiten het Woord. Zij blijven rusteloos buiten Christus, totdat het de Vader behaagt Zijn Zoon aan en in hen te openbaren. Dan zegt de Vader: “Al zijn uw zonden groot, Mijn genade is nog groter. Daar is Mijn Zoon, Hij is van Mij gezonden voor zulke blinden die de weg niet weten, voor zulk een zaad van boosdoeners en voor zulke verdervende kinderen. Hij is geworden tot wijsheid, gerechtigheid en heiligmaking. Grimmigheid is bij Mij niet.”

O, hoe meer zo iemand zijn onmacht gevoelt, hoe meer hij gedragen wordt. De hand des geloofs, de scepter van genade wordt hem toegereikt. Zo iemand bekent Jezus alleen de Vorst des vredes te zijn, hij bekent de liefde van Christus die alle kennis te boven gaat. Hij kiest vrijwillig al Christus' wegen met Hem tot zijn dood toe, blindelings. Hij ontvangt de gehele Christus als Koning, Profeet, zoals hij Hem als Priester tegen zijn zonden ontvangt. Hij is voldaan met de naakte Jezus, Die buiten Jeruzalem gekruist is. Een klaar bewijs hiervan is de nieuwe natuur die zo iemand in de vereniging met Christus deelachtig wordt. O, dan is het bekennen ook een dadelijk werk naar buiten. Die in Christus is, is een nieuw schepsel. Die hartelijke lust en liefde om God te verhogen, om voor God te leven. En daaruit vloeit het hervormen. O vrienden, is het een wonder dat daar hervorming uit voortvloeit?

Onbekeerde mens, u meent dikwijls dat het onverstandige, dwaze en lage geesten zijn.

Maar zie hier. Wat was Adam? Wat was Abraham? Wat waren Mozes, David, Salomo, Paulus en anderen? Ja, wat zegt Hoséa hier? Hij zegt dat dit eerst wijzen en verstandigen zijn!

We zien dus dat de profeet deze woorden bijzonder nadrukkelijk en krachtig voorstelt. *Wie is wijs? Die versta deze dingen; wie is verstandig? Die bekenne ze.*

Hiermee wil hij te kennen geven:

1. Een heimelijk verwijt van dwaasheid, dat hij doet aan de grootste hoop van zijn toehoorders. Daaronder kunnen wel veel schranderen in natuurlijke zaken geweest zijn, maar ze waren dwazen in het geestelijke.
2. Vervolgens geeft de profeet hiermee te kennen dat het een zeer klein getal is dat wijs en verstandig is tot zaligheid. Een mens is nog wel gretig om aanlokkelijk nieuws te horen, om welsprekendheid te horen, of om Jezus te volgen uit vleeselijke voordelen. Maar erg weinigen hebben lust om de waarheden in hun hart overgedrukt te krijgen. Gods Woord leert ons dat het een kleine kudde is, dat weinigen uitverkoren zijn, en dat alleen een enge weg tot het leven leidt. Alleen Noach en de zijnen werden behouden in de eerste wereld, en daaronder was nog een Cham. Paulus predikte voor een gehele hogeschool in Athene, maar slechts zeer weinigen werden bekeerd. “Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wien is de arm des Heeren geopenbaard? Jes. 53:1.
3. Ook geeft de profeet hiermee te kennen hoezeer hij bewogen was met de grote hoop, het afgodische volk. O, hoe vreesde hij voor het bedreigde over hen, omdat hij hun ziel liefhad. Daarom wilde hij hen sterk opwekken. Daarom zuchtte hij tot de Heere. Hij wilde hen bewegen om acht te geven op hetgeen hij gepredikt had. De profeet kon niet verdragen dat hij zestig jaren, ja zoals sommigen meenden zelfs zeventig jaren, onder dat volk gepredikt had, en dat de kalveren te Dan en Bethel waren blijven staan. O, wat moet hem dat gesmart hebben. Daarom zien we in de tweede plaats:

II. De aansporende drangreden: *Want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.*

We zien deze drangreden

A. eerst van de zijde van God, en

B. daarna van de zijde van Israël, ten opzichte van het zalig voorrecht van de een en de onnoemelijke zielsschade van de ander.

A. Het is de Heere, de Jehovah, aan Wie *wegen* worden toegeschreven. Jehovah is die nadrukkelijke Naam, welke het soevereine, onafhankelijke en onveranderlijk ZIJN Gods uitdrukt. En omdat God onveranderlijk in de beloften voor Zijn volk is, ligt hier ook opgesloten dat God de Onveranderlijke is in de bedreigingen voor de goddelozen. Onder deze wegen verstaan we alle handelingen van God met de tien stammen en met Juda. Ook alle leerstukken der zaligheid, door Gods knechten dat volk voorgedragen. Daarom hebben we na te gaan, waarom dit wegen des Heeren genoemd worden. Dat blijkt uit het volgende:

1. Gods wil en waarheid worden Gods weg genoemd. De Farizeeën zonden hun discipelen met de Herodianen tot Jezus, die tot Hem zeiden: “Meester, wij weten, dat Gij waarachtig zijt en den weg Gods in der waarheid leert.” Matth. 22:16. Paulus zei tegen Elymas de tovenaer, die de stadhouder van het geloof probeerde af te trekken: “O gij kind des duivels, zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?”
2. Ook alle handelingen van God met mensen hier op aarde worden wegen, ja *Gods wegen* genoemd. David zegt in Ps. 77: “O God, Uw weg is in het heiligdom.” Daarom bidt ook David zo menigmaal in Ps. 25: ‘Heere, maak mij Uw wegen

bekend, leer mij Uw paden. De Heere is goed en recht, daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in de weg Hij zal de zachtmoedigen Zijn weg leren.”

Zie nu ook de reden waarom deze dingen wegen, ja, *des Heeren* wegen worden genoemd.

1. Ze worden *wegen* genoemd, omdat de handelingen van God ieder mens brengen tot zijn einde. De één wandelt erin ten leven, en een ander valt erin ten verderve.

2. Het worden *wegen des Heeren* genoemd, in tegenstelling tot goddeloze wegen die vergaan zullen. In tegenstelling ook tot schadelijke ketterijen, waardoor de weg der waarheid gelasterd wordt.

3. De profeet noemt dit zo om een mens tot verloochening van zichzelf te brengen. Onze benauwdheden in drukwegen komen meestal voort uit eigenliefde van ons trotse hart, dat zo onbuigzaam is. Niemand met wat zelfkennis zal zeggen dat God naar zijn zonden met hem handelt. O, als God de fiolen van Zijn gramschap uitgieten zou, wie zou bestaan? Toch zijn het voor een goed gestelde ziel nuttige wegen, om Gods volk voor de hemel bekwaam te maken. Van achteren zien zij doorgaans dat onder wegen van kastijding, heerlijke doeleinden Gods waren. Dan zit de Heere, volgens Maleáchi, om de kinderen van Levi te reinigen en te louteren.

4. Het worden ook *des Heeren wegen* genoemd, om de mensen op te leiden in de soevereine en onafhankelijke vrijheid Gods. God is en blijft toch altijd dezelfde Onveranderlijke, de Allerheerlijkste in en om Zichzelf, de altijd dankenswaardige God, welke wegen Zijn majesteit ook met het maaksel van Zijn handen houdt. Het zijn alle Zijn wegen. God ontdekt immers zoveel van Zijn soevereine deugden in de wegen van tegenspoed aan Zijn volk, waarin Hij te prijzen is. Ook omdat God alles werkt naar Zijn verborgen raad. Het is de zaligheid voor het schepsel om die te aanbidden. Och vrienden, mocht de beschaamdheid ons bedekken, dat wij zo vervuld zijn met eigenliefde. Als wij het recht beseften, wat is dan gelegen aan een made, aan een vorm, die minder is dan niet. Onverstaanbaar zijn thans Van Lodensteyns woorden, als hij zegt:

*Gij alleen zijt alles waardig,
Wij die stof zijn, nietmetal.*

Nu getuigt de profeet van deze wegen des Heeren, *dat zij recht zijn*. Dit in tegenstelling tot de kromme en verkeerde wegen van de goddelozen. Gods wegen zijn recht, omdat God recht is. “Verre zijt de Almachtige van onrecht”, zegt Elihu, Job 34:10. Deze rechttheid bestaat:

1. In de redelijkheid van Gods wegen, zodat elk redelijk schepsel, dat door God opnieuw verlicht is, die wegen moet goedkeuren. Hierom wordt de godsdienst genoemd een redelijke godsdienst. Wat is immers redelijker en rechter, dan dat God Zijn eer van alle eeuwigheid gezocht geeft? Wat is redelijker dan dat God betoont te zijn Die Hij is, namelijk onafhankelijk Soeverein? Wat is redelijker dan dat God van Zijn eigen schepsel gediend wil worden en verheerlijkt? Wat is redelijker dan dat God de gevallen mens, die het te beurt valt, door overtuiging gewillig maakt, en zo tot Zijn gemeenschap overbrengt?

2. Deze rechttheid bestaat ook in de overeenstemming van al Gods wegen met elkaar. Er staat niet één tegenstrijdigheid in de gehele Bijbel, tussen een van Gods wegen, van oordelen of zegeningen, van beloften of bedreigingen. Het is waar, de aardse en natuurlijke wijsheid vat het anders. Die zegt: “De weg des Heeren is niet recht.” Maar de Heere zegt: “Wel mens, uw wegen zijn onrecht en vol bochten, en wilt u die dan vergelijken met de rechte wegen des Heeren?” Is het niet recht, dat God de mens heeft

laten vallen tot Zijn heerlijk doel? Moest God hem dan bewaard hebben? Was dat dan recht? Nee, dat was niet recht, want dan was de Heere niet onafhankelijk geweest. En is het niet recht dat het de goddelozen hier wel, maar de rechtvaardigen kwalijk gaat? Dat de goddelozen het grootste deel van de aarde bezitten, terwijl de vromen hun liefste pand kwijtraken en naar hun oordeel hun geestelijk brood wordt weggenomen, is dat niet recht? O, zie eens Gods heerlijk doel, en nu zult zwijgen met Aäron, en met Eli zeggen: “Hij is de Heere.” Job zei tegen zijn vrouw, die wilde hebben dat hij God vloeken en sterven zou: “Gij spreekt als een der zottinnen spreekt; zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet?”

Als God uitroeiende oordelen over een volk brengt, is dat niet recht? Ja vrienden, het is niet anders dan recht. God is heilig; God is geen God Die lust heeft aan goddeloosheid. God is te rein van ogen om het kwade te aanschouwen. Ja, als God het doet na zoveel waarschuwingen van Zijn knechten, na het zoveel jaren in Zijn lankmoedigheid gedoogd te hebben, is God dan niet rechtvaardig als Hij Zijn eer zoekt in de dag der wraak en der vergelding? Wanneer Hij de leraars wegneemt, en het volk zonder lerende priester laat? Als Hij ellende op ellende laat komen, en gerucht op gerucht? En als een volk het gezicht van een profeet zal zoeken, maar als de wet vergaan zal van de priester en de raad van de oudste, is dat niet recht? Zie maar op het einde. De Heere zegt: “Ik zou hun doen naar hun weg en zij zullen weten dat Ik de Heere ben.”

3. Deze rechtheid bestaat ook in hun effenheid. Gods wegen zijn effen en rechte wegen. Wij lezen in Ps. 26: “Mijn voet staat op effen baan.” Regelrecht voor een arme wandelaar naar de hemel, zelfs de dwaas kan er niet op dwalen. Het worden genoemd: sporen der gerechtigheid”, Psalm 23:3. De eenvoudigste mensen met de minste wereldse wijsheid, kennen deze rechte wegen menigmaal zo goed, dat de geleerdste mens verwonderd moet staan kijken.

Maar daar komt het verdorven verstand tegen op, vindend zoveel onrecht in Gods wegen. Maar vrienden, wij zeggen alleen dat het genade is en zonder licht en genade niet geschieden kan, dat in alle opzichten en met het garse hart de Almachtige recht wordt toegekend. Dit alleen is de zaligheid van Gods volk. Het is wel wonderlijk dat onbekeerden dikwijls zo sterk strijden kunnen voor Gods waarheden, maar dat komt omdat ze die buiten betrekking op zichzelf beschouwen, en hun staat daarop gronden.

B. Zien we nu de drangreden van de zijde van Israël. Daarin beschouwen wij:

- I. Het zalig voorrecht van de één, en
- II. De onnoemelijke zielschade van de ander.

I. Het zalig voorrecht van de één. Immers, *de rechtvaardigen zullen daarin wandelen*. Wie zijn die rechtvaardigen?

1. Alleen gerechtvaardigden in de Goddelijke vierschaar door het geloof in Christus, en die dus vrijgesproken zijn van de schuld en straf der zonde, en die in Hem het recht op al de goederen van het genadeverbond gekregen hebben. Voor zulken is geen verdoemenis, omdat zij in Christus Jezus zijn. Dat zijn gerechtvaardigde goddelozen. Rom. 5:4.

2. Het zijn zulken die in de vereniging met Christus onafscheidelijk een nieuwe natuur gekregen hebben, om voor God te leven en Hem te verhogen. Hun lust en blijdschap is recht te doen, zoals Zacharias en Elizabeth, die rechtvaardig waren, wandelende in al de geboden Gods, onberispelijk.

Zie nu verder eens wat het wandelen in deze rechte wegen des Heeren te kennen geef .

(1) Met vol genoegen die wegen omhelzen en verkiezen. Dus ook de wegen van

duisternis en licht, die God met hen belooft te houden tot hun dood toe. Als ze recht gesteld zijn, willen zij God ook door bijzondere wegen volgen; het Lam volgen waar Het hun voorgaat, al is Gods weg met hen als in de zee, en al worden Zijn voetstappen hun niet bekend.

2. Ook geeft het te kennen zich te vermaken in de wegen des Heeren, door op Gods deugden en volmaaktheden te letten. Zo wandelen Gods kinderen in de eeuwige wegen van God, door overdenkingen en heilige overpeinzingen over die hogere weg van verzoening die van eeuwigheid bij God was. Over die eeuwige verkiezingsliefde en gift aan de Zoon. Over die wonderlijke weg van volbrenging van Zijn borgtocht. Over die verandering van hun ziel, en over de vrijheid van genade in het voorbijgaan van zoveel anderen, totdat ze wegsmelten in hun onwaardigheid. Ja, zo wandelen Gods kinderen in het midden der oordelen Gods, der dwalingen en ketterijen. En ze houden een oog op Gods deugden, welke weg God met goddelozen houdt, met spotters en versmaders van Gods zaak en knechten. Zij zien waar de oordelen vallen, wie en hoe zij treffen, en ze heiligen God in hun hart. Ps. 94:15.

3. Het geeft ook te kennen een voortgang en toenemen in die rechte wegen des Heeren. De belofte is volgens Ps. 84: 8: Zij zullen gaan van deugd tot deugd, van kracht tot kracht. Als ze recht gesteld zijn, nemen ze toe in heiligmaking en verloochening aan zichzelf. Ze steken hun hoofd omhoog in de donkerste tijden, als der goddelozen vrees als een wervelwind komt, en de banden van hun lendenen van verschrikking lossen worden. Zo leren zij ook in alle donkere wegen God prijzen en verhogen, en ze verlustigen zich in het duister in de Almachtige.

II. Zien we nu het tweede deel van de drangreden: *Maar de overtreders zullen daarin vallen. Wie zijn die overtreders?*

Niet alleen atheïsten en verkrachters van de beide tafelen der wet. Maar ook alle onbekeerden, zoals wij allen van nature zijn. Al zijn ze nog zo zedig, uitwendig godsdienstig, eerlijk en oprecht. Dat is goed, maar niet genoeg tot zaligheid. Dit kan een heiden ook hebben.

Ze worden overtreders genoemd omdat ze de wet hebben overtreden; omdat ze uit hun rechte gang gevallen zijn en nu niet recht meer kunnen gaan. Ze kunnen niet anders dan overtreden.

Deze overtreders nu, zegt de profeet tenslotte, *zullen in de rechte wegen des Heeren vallen. Wat betekent dat?*

1. Ze zullen zich stoten aan de rechte wegen des Heeren. Ze vallen over de lage staat van Christus en Zijn volk op aarde. Hij is toch een Steen des aanstoots en een Rotssteen der struikelingen. Hij is gesteld tot een val veler in Israël, en tot een teken dat wedersproken zal worden. Lukas 2:34. Natuurlijke mensen hebben altijd wat tegen die verachte hoop. Ja, dat kan ik niet wegnemen; het is een slechte hoop in hun eigen ogen, veel slechter dan u ze aanziet. Maar dat volk moet uw volk worden, of u gaat verloren.

2. Velen stoten zich aan de verdoemelijkheid van hun eigen doen en plichten. Ze zijn afkerig van dat kwade geld te laten vallen en *om niet* gezaligd te worden.

3. Zij vallen over de leer van de wedergeboorte en de leer van de onmacht. Ze beschuldigen dus God van onrecht, en vallen ten verderve.

4. Velen vallen over de leer van de val in Adam en de verkiezing. Had hij zich gehouden om de geopenbaarde wil van God te kennen én aan zijn hart geopenbaard te krijgen, hij zou naar den mens gesproken behouden kunnen worden.

5. Velen vallen over de zuivere, orthodoxe leer der waarheid vanwege zijn blindheid; en rust daarop dat hij een voorstander ervan is. De Joden roemden ook dat zij Abrahams zaad waren, maar Jezus zei dat zij uit de vader de duivel waren. Zulken hebben de

woorden van de waarheid, maar kunnen vervolgers worden van Gods volk.

6. Menigeeen valt over de kracht en het licht in het Woord; en bij Gods volk tot hun overtuiging. Hij haat het licht, Joh. 3:20. Als Stefanus sprak, berstten hun harten, Hand. 7:54.

7. Ja tenslotte, velen vallen ten verderve over de oordelen en zegeningen van God. Ze worden verhard onder Gods oordelen, en worden hoe langer hoe atheïstischer. En als God Zijn beste knechten en volk, het beste huisraad inhaalt, is men blij en tevreden. Dan hoort men hun woord niet meer. Maar is dat niet anders dan toorn te vergaderen als een schat in de dag des toorns? Ja, de zegeningen drijven hem van God af, zodat hij wordt als een groene, inlandse boom. Maar hij valt, en God zegt: “Zwijgt, want deze was niet om Mijn Naam te verheerlijken.”

De overtreders vallen dus in de rechte wegen des Heeren tot hun ondergang, zodat zij blijven liggen. Dit stoten en vallen ter verplettering, is als een schip tegen een rots. De rots blijft staan, maar het schip wordt verbroken. De eeuwige, rechte wegen des Heeren staan vast; de eeuwige waarheden zullen niet veranderen. Maar mens, uw arme ziel zal schipbreuk lijden. Wat zal dat vallen naar zijn, als de lichaamsogen gesloten worden. O, verschrikkelijk zinken, als u de adem geeft. Elk beginsel van de waarheid dat u gehoord hebt, blijft bij de goddelozen liggen als een vuur, dat ten jongsten dage onuitblusselijk zal uitbarsten. Het Woord is toch als een hamer en vuur. Dient het niet tot een reuk des levens, dan dient het tot een reuk des doods ter dood. Vrienden! Dit vallen zal zijn zonder opstaan. En daarom zegt Paulus: “Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten.”

Toepassing

Ziet vrienden, in Israël en zijn ondergang ligt een beeld van ons Nederland. Hebben wij dan geen redenen van vrees? Hebben wij geen reden ons voor God te verootmoedigen? Is het geen tijd, ja is het niet de ure om te ontwaken?

1. God heeft alles gedaan wat er te doen is, menigten van wegen gehouden om ons achter Hem te trekken. Hij heeft allerlei oordelen gezonden, en bij dat alles Zijn knechten, de profeten, die ernstig vermaand hebben tot bekering. O, hoe bang hebben de mensen het, daar nu het vuur van oorlog ontbrandt! Maar wat laat het alles bij ons na?

2. In het algemeen laat het niet anders na dan verharding. Het atheïsme breekt door. En dat in het midden van die tere lankmoedigheid van God. Men wordt gewend aan het roepen van Gods getrouwe knechten. Maar Gods lankmoedigheid zal eindigen, de dagen van wraak en vergelding naderen. De dagen dat het ene wee nog niet zal weggegaan zijn, of het andere zal er alweer zijn. En waar ziet men nog verandering in de gezinnen? Waar valt de Dagon van de wereld voor Christus? En wat is er een algemeen verval, ook onder Gods volk, zonder dat het nog gezien wordt!

3. Wat hebben wij anders dan verschrikkelijke tijden te verwachten? Staan wij niet bloot voor het zwaard, zoals een blote geitenkudde? Dat trof ook de tien stammen. En ook onze schaduw is van ons geweken. De bidders durven geen oordelen meer afbidden, zij moeten maar roepen om de Geest daaronder. Ja, waar openbaart Jezus Zich aan Zijn volk, als zij voor land en Kerk tussentreden? Wanneer vallen zij met de zaken als dood aan Zijn voeten? O, sommigen hebben vrede in hun ziel, en toegang met hun eigen noden, maar merken de twist van God over die zaak. We zullen het wat dit betreft hierbij laten.

We mogen elkaar daarom wel toeroepen: “Wie is wijs? Die versta deze dingen. Wie is verstandig? Die bekenne ze; want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen

zullen daarin wandelen, maar de overtreders zullen daarin vallen.” Waar is de wijze? Waar de schriftgeleerde? En waar de onderzoeker dezer eeuw? Hier is een schat te vinden.

1. Mensen die hier nog buiten staat, maar enig werk met uzelf hebt, zoek u te bergen terwijl de dag van de toorn des Heeren nog niet komt. Och, was u maar in de behouden haven. Gods volk heeft liefde en een zucht voor u. Roep maar sterk tot de Heere, dat Hij haastig die dood wegneemt waarin u ligt.
2. Zoek het in de weg van ootmoed, en zie dat u uw onwaardigheid in het oog mocht krijgen. Dat u eens als een goddeloze los mocht laten. De weg is om God met uw hart te rechtvaardigen, ook als Hij geen genade gaf.
3. Bid dat de Heere u ervoor bewaart om ergens op te rusten of ergens op vast te raken. O, u weet niet wat een ongeluk dat is. Probeer de gestalte van de tollenaar te krijgen die van verre stond, en als een onwaardige die niets te eisen heeft. Vraag of de Heere u enig liefdewerk tot Hem wil geven. O, dat u eens bedroefd naar God werd. Och, of Jezus Zich eens aan u beliefde te openbaren. Het is vanouds niet gehoord, wat God doen wil aan diegenen die op Hem wachten.

Kinderen van God, uw geluk is onbeschrijflijk wat uw staat betreft. Laat werken dat werken wil, het moet medewerken ten goede. Ja, al keerde de natuur zich om, u hebt in die opzichten gronden tot bemoediging. “Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en gij zult uitgaan en toenemen als mestkalveren... Dan zal het onderscheid eerst recht gezien worden tussen dien die God dient, en dien die Hem niet dient. Mal. 3:18.

Maar vrienden, het verval van Gods volk is groot. Vele oorzaken van het verval in het algemeen, blijken uit het volgende.

1. In hun ver afzijn van de Heere en van hun hart, en daarom ver van de ware kleinheid en geestelijke armoede. Ver van het gezicht van zonde, en dus ver van een dagelijks schuilen in Christus tot rechtvaardigmaking, en om langs die weg de heiligmaking te bevorderen. Velen werken uit de hoogte, en spreken veel van het Evangelie, maar ze missen de kracht en het wezen van evangelische gestalten. Ze zitten vast in hun wettische werken, maar ze weten het niet. Het blijft een eeuwige waarheid, *dat de armen het Evangelie verkondigd wordt*.
2. Het blijkt ook uit hun onverloochendheid, zodat ze geen ongelijk kunnen verdragen. Ze keren niet tot zichzelf in en zien zich niet schuldig voor God. O, wat zijn er duizenden zaken waaruit de ongestalte van hun hart blijkt, zoals in ziekten en gevaren. God en Christus moeten de eerste toevlucht zijn in allerlei zaken, en niet de tweede oorzaken. Een bewijs van grote afwijking des Geestes en veraf zijn van herstel.
3. Uit dit alles volgt liefde tot de wereld en het schepsel, hoogmoed van het hart. Men houdt zich bezig met het zien van de wereld, als een afgod die men dient, alsof men nog onder de macht van de wereld was. Wat is men dicht bij Dagon, bij de mode van de wereld. Maar wat is dat anders dan een wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht. Ja, welke wijde begrippen heeft het hart van rijkdom, staat en eer. Het is een duidelijk bewijs dat Christus daar niet heerlijk van binnen woont.
4. En zie eens de oorzaken in dit alles, waarom u God mist in het openbaar, bijzonder op Gods dag en ook wel in het verborgen. Menigeen is in het verborgen nog wel heel voldaan, maar dat is juist zijn ongeluk. Ja, mijn lieve vrienden, dat is de oorzaak dat velen vromen nu niet in de bres kunnen staan. Hun kracht is vervallen door hun ongerechtigheid. Ongerechte dingen worden dikwijls verschoond op bid- en

dankdagen, en dan laat God het naderen tot Hem niet toe.

Dit is dus de oorzaak van het algemene verval,

- ? omdat Gods volk het heilige zaad is, een steunsel van land en Kerk. Zij alleen kunnen treuren, zij alleen hebben verstand van kermen. En als zij nu niet goed gesteld zijn, kunnen ze ook niet ter hulp komen.
- ? En ook omdat hun blindheid en meegaan met de grote hoop, Gods oordelen over een volk verhaasten.
- ? Als Gods volk goed gesteld zou zijn, zou er geen vrees voor oordelen te vrezen zijn. Maar nu moeten we zeggen met Ezéch. 22:30: "Ik zocht, zegt de Heere, of er iemand was, die de bres mocht toemuren, maar Ik vond er geen."

En daarom nog een woord tot u volk des Heeren. Och, dat u als uit uw graven, als uit Basan en uit het diepste van de zee mocht worden wedergebracht! Dat u eens in het oog mocht krijgen dat het niet bij een man is, dat hij zijn weg wel aanstelt. Jezus' Geest en kracht moeten het doen. Zijn liefde moet uw hart weer breken, Zijn dood moet aan uw ziel en aan uw zonden worden gebracht, en die de doodsteek geven. Er staat: *zij zullen weerom nederwaarts wortelen schieten*, Jes. 27:6.

Ten laatste dan, volk des Heeren, tot uw bemoediging en opwekking. God heeft op u neergezien; de eeuwige, vrije genade is op u gevallen, zo verdoemelijk als u was. Want de Heere heeft u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heeft Hij u getrokken met goedertierenheid. Jer. 31:3. En die Hij liefheeft, zal Hij liefhebben tot het einde toe.

O, dat dit alles u opwekken mocht. Dat u zich veel mocht aanbieden voor een zinkend land en een zinkende Kerk, of God u daarvoor gebruiken mocht. Uw staat ligt eeuwig vast. God heeft gezworen als bij de wateren van Noach, dat Hij niet meer op u toornen noch u schelden zal. Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermen. Jes. 54:9, 10. Ja, uw zaad heeft de belofte dat het de Heere dienen zal, en aangeschreven zal worden tot in geslachten. En ook dat die geboren zullen worden, Hem nog zullen loven, omdat Hij het gedaan heeft. Psalm 22:31, 32. Vertrouw dan uzelf en de uwen aan de Heere toe. U zult eens volmaakte wandelingen hebben onder de groten en kleinen die voor de troon staan, en het aangezicht uws Vaders zien, en met Zijn beeld verzadigd worden, en dan eeuwig God de ere geven over de rechte wegen des Heeren. Amen.

5. Het godonterend zondekwaad en bittere gevolgen, onder des Heeren weldaden Hem te verlaten.

Gedaan na de Biddag.

Doet gij u dit niet zelven, doordien gij den HEERE uw God verlaat, ten tijde als Hij u op den weg leidt? (Jeremia 2:17).

In het vorige hoofdstuk zien wij dat de profeet Jeremia blijkbaar door God geroepen en gezonden was tot Juda, om hen nog te waarschuwen eer God hen naar Babel zou doen wegvoeren, of het Joodse volk de uitvoer van Gods toorn mocht voorkomen. Daartoe heeft de profeet in de lankmoedigheid van God nog veertig jaren onder dat volk gesproken. Van deze roeping en zending wordt men met klaarheid overtuigd uit het gehele eerste hoofdstuk. De heilige profeten hebben niets aangekondigd dan waartoe zij bijzonder last kregen. Zij moesten ten allen tijde afhangen van Gods mond. Daarom leest men zo menigmaal, dat des Heeren woord tot hen geschiedde. Zo is het ook hier met Jeremia. Die krijgt zijn eerste last om des Heeren woord aan te kondigen aan Juda, zoals we lezen in dit tweede hoofdstuk vers 1 en in het begin van vers 2. De profeet stelt hierin aan het volk voor welk heerlijk volk zij geweest waren, en wat God aan hen gedaan had. Maar ook wat zij de Heere vergolden hadden, hoe schandelijk en ondankbaar zij Gods liefde beantwoord hadden (vers 48).

De profeet ontdekt de ellendestaat waarin zij waren, op de volgende wijzen.

1. Uit de goddeloosheden die onder hen gevonden werden, waarin zij de heidenen gelijk geworden waren (vers 9-13).

2. Uit de straffen en oordelen die om hun zonden op hen rustten (vers 14-17).

a. De profeet vraagt in het algemeen: “Is Israël dan een knecht? Of is hij een ingeborene des huizes? Waarom is hij dan ten roof geworden?” De profeet spreekt hier met verwondering over dat volk, dat Gods erfdeel en een koninklijk priesterdom was. Hij vraagt of het een zoon of slaaf was. Het scheen dat hij als slaaf als een prooi aan zijn vijanden was overgegeven. Van God verlaten!

b. Vervolgens stelt de profeet de oordelen ook in het bijzonder voor, in vers 15 en 16. Hun vijanden hadden over hen gebruld als jonge leeuwen, en het land en de steden verwoest. Niet alsof zij lagen onder een zwaar juk, maar alsof zij een prooi voor het wild gedierte geworden waren. Als jonge leeuwen hadden zij met grote kracht en vermaak die verwoesting aangericht. Ja, wat nog erger is, hun vrienden de Egyptenaren, legden hun kracht aan om hun schedel af te weiden. Dat waren de inwoners van de steden Nof en Tachpanhes, op wie zij gewoon waren in nood te steunen als op een rietstaf, zodat ze meer bij Egypte dan bij de Heere hulp zochten. De Egyptenaren waren dus verhoogd boven Israël, ze hadden Israël van zijn voornaamste hoofden en rijkdommen beroofd. Hun Koning was weg, en zij waren van hun sieraad ontbloot.

c. Tenslotte noemt de profeet de oorzaken waarom God rechtvaardig zulke wegen met hen hield. In vers 17 wijst hij aan hoe Israël uit zijn verlaten van de Heere, en wel toen de Heere hen op de weg leidde, overtuigd moest worden dat de oorzaak van Gods oordelen niet bij de Heere, maar bij henzelf lag. De profeet zegt dan ook in onze tekst:

Doet gij u dit niet zelven, doordien gij den HEERE uw God verlaat, ten tijde als Hij u

op den weg leidt?

Wij willen deze woorden met enige orde behandelen, of elk van ons verwaardigd mocht worden om de schuld en de oorzaak van Gods rechtvaardige weg met zichzelf en met Nederland bij zichzelf met overreding te vinden. Want, vrienden, dat zal bij elk van ons een blijvende gestalte moeten zijn, zal elk met vrucht recht werkzaam kunnen zijn in de nabetrachting van de grote Verbodsdag. Wij merken daarin twee hoofdzaken aan.

- I. De oorzaak waarom de toorn van God tegen Zijn volk zeer ontstoken was, namelijk *zij hadden de Heere verlaten, ten tijde als Hij hen op de weg leidde.*
- II. Ten tweede spant de profeet de vierschaar in hun eigen geweten, als hij vraagt of zij er niet van overtuigd waren dat de schuld bij hen lag, zeggende: *doet gij u dit niet zelf?*

I. Aangaande het eerste, daarin zien wij:

A. Het volk dat de profeet aanspreekt

B. De trouwe behandeling: *Gij verlaat de Heere uw God, ten tijde als Hij u op de weg leidt.*

A. De profeet spreekt hier tot het volk van Juda.

Juda was een van de twaalf zonen van Jakob, aan wiens stam heerlijke beloften waren gedaan, zoals blijkt uit Gen. 49:10: “De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt.” Hierop konden zij bijzonder zien in tijden van nood. De nakomelingen van Jakob werden met de naam Israël genoemd, en ze hadden maar één koning tot na de dood van Salomo, toen ten tijde van Rehabeam de tien stammen van het huis van David werden afgescheurd. Na deze tijd hadden zij twee koningen: Jeróbeam over de tien stammen, naar Israël of Efraïm genoemd. En Rehabeam over Juda en Benjamin. Hier spreekt de profeet Juda aan.

Dat de profeet des Heeren woord tot Juda verkondigt, blijkt uit de koningen onder welke Jeremía geprofeteerd heeft, als Josia, Jójakim en Zedekia; daaronder behoorden Jóahas na Josia en Jóachim na Jójakim, allen koningen van Juda. Het blijkt ook uit het teken van de ziedende pot, dat alleen op Juda en Jeruzalem toegepast wordt, en uit de last die de profeet kreeg in hoofdstuk 2:2: “Ga en roep voor de oren van Jeruzalem.”

Maar hier schijnt een zwarigheid, omdat in het vorige 4^e vers de profeet roept tot het huis van Jakob en ál de geslachten van het huis van Israël. Dit is de reden, omdat – na de overwinning van Samaria en de wegvoering van de tien stammen naar Assyrië – nog enigen ten tijde van Josia, hun toevlucht onder Juda genomen hadden en daar gebleven waren, 2 Kron. 35:17, 18.

De profeet behandelt dit volk getrouw. Hij zegt: “Gij verlaat de HEERE uw God, ten tijde als Hij u op de weg leidt.” Hiermee brengt de profeet onder het oog wat God aan hen gedaan had. De Heere had hen op de weg geleid. We zullen ons er nu niet mee ophouden dat de handelwijze van God met een mens of volk bij een weg vergeleken wordt, want dat blijkt uit het gehele woord. We zien dat bijvoorbeeld in Ps. 25: “De Heere is goed en recht, daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in den weg. Hij zal de zachtmoedigen leiden in het recht en de zachtmoedigen Zijn weg leren.”

Laten we Gods weg en leiding met Israël eens nagaan. En mochten we daarin ook Gods weg met ons land en onszelf zien. Dat de Heere hen op de weg geleid had, door de woestijn naar Kanaän, moet niet alleen in het uitwendige verstaan worden. Maar zie hier

voornamelijk Gods leiding in het geestelijke, door Zijn knechten de profeten die hen naar de hemel opleidden, en de weg der verzoening en des vredes aanwezen.

1. God had dit volk van alle volken op de aardbodem afgescheiden, uit kracht van de beloften aan Abraham, Izak en Jakob gedaan, in de oprichting van het genadeverbond. Daarvan lezen we in Ps. 105: “Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid; des Woords, dat Hij ingesteld heeft tot in duizend geslachten. Des verbonds, dat Hij met Abraham heeft gemaakt, en Zijns eeds aan Izak. Welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot een inzetting, aan Israël tot een eeuwig verbond. Zeggende: Ik zal u geven het land Kanaän, het snoer van ulieder erfdeel.” En de Heere had hen tot Zijn volk gemaakt, hen op en aangenomen, Zijn Koninkrijk onder hen opgericht, het Evangelie des vredes onder hen gezonden en Zijn knechten de profeten, vroeg op zijnde en zendende, om dat hun te verkondigen. En dus was alleen bij hen de aanneming tot kinderen, de heerlijkheid en de verbonden. In dit opzicht zegt de Heere in Amos 3:2: “Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend.”

2. God had dit volk verlost uit de macht van Farao, en uit de harde dienstbaarheid van Egypte. Hij voerde hen uit door een sterke hand en uitgestrekte arm. Hij voerde Zijn volk als schapen, en leidde hen als een kudde in de woestijn. Ja, Hij leidde hen zeker, met een zeer verstandig beleid, doende tekenen en wonderen voor de ogen van de Egyptenaren. Omdat de Heere hen geplant had als een edele wijnstok, een zeer getrouw zaad, daarom hield God Zijn hand aan hen, en waren Zijn oog en zorgen over hen, om hen te geleiden, te bewaren en te redden.

3. Gods weg was wonderlijk, door hen door de woestijn naar Kanaän te voeren, naar Zijn beloften.

a. De Heere heeft Mozes verwekt tot hun leidsman, naast Aäron om hen te besturen, te leiden, en om voor hen als middelaar bij de Heere tussen te treden.

b. De Heere heeft hen ook een vuur en wolkkolom tot hun leiding en bescherming gegeven. Die hadden zij op de weg maar te volgen. En zij wisten daaraan, wanneer en door welke weg zij reizen moesten. Daardoor werden zij ook beschermd tegen de vijanden. Hij breidde een wolk uit tot een deksel, en een vuur om de nacht te verlichten. En toen de Egyptenaren hen achtervolgden, heeft de Heere hen droogvoets door de Rode Zee geleid, maar Farao met zijn wagens en ruiters omgebracht. De wateren overdekten hun wederpartijders; niet één van hen bleef over. Dus was Gods weg met Israël in de zee en Zijn pad in grote wateren.

c. De Heere heeft ook Zijn wet op Sinai gegeven, nadat God op een plechtige wijze Zijn verbond met hen vernieuwd had, de wet der zeden tot een spiegel om zichzelf daarin te zien, en die dierbare schaduwwet tot hun Evangelie. Waarbij zij een lerende priester hadden, om hen langs die afbeeldingen op te leiden tot de Messias en Zijn voldoening. Ja, God heeft hun zaad in dat welgeordineerde genadeverbond ook op en aangenomen, en beloofd hun God te zijn tot in geslachten. En zo maakte de Heere aan Jakob Zijn woorden bekend, aan Israël Zijn inzettingen en rechten. Zo deed Hij riet aan andere volkeren.

d. De Heere heeft hen uit de hemel in die dorre woestijn onderhouden met brood uit de hemel, het manna, en met water uit de steenrots die hen volgde. Zij baden, en God deed kwakkelen komen, en verzadigde hen met hemels brood. Hij opende een steenrots en daaruit vloeiden de wateren die door de dorre plaatsen gingen als een rivier.

e. De Heere heeft hen ook telkens beschermd tegen hun vijanden, die het op hun leven toeligden, en om hen uit te roeien, zoals in de woestijn gebleken is in Amalek. En bijna aan het einde van de woestijn, verbrak God nog Sihon, de koning van Hesbon, en Og,

de koning van Basan, aan deze zijde van de Jordaan.

f. Toen heeft de Heere hen op een wonderbaarlijke wijze door Jozua, die God in de plaats van Mozes verwekt had, droogvoets door de Jordaan geleid in Kanaän. Hij heeft de wateren opgebonden, en toen ze daar door waren, weer doen heenvlieten. Hij heeft ook de Kanaänieten in hun hand gegeven en die voor hun aangezicht verslagen, zoals direct bleek hoe God in Kanaän voor hen streed, in Jericho en Ai. En ook hoe God hen in dat land beschermde tegen machtige vijanden, reuzen, Enakskinderen, die de Heere in Zijn wijsheid daar overgelaten had. Hij beloofde die zelfs uit te roeien, maar allengskens, om hun nuttig te zijn en tot vernedering te dienen.

4. God had dus op een oneindige wijze Zijn lankmoedigheid over hen uitgestrekt, en Zich betoond zoals Hij Zijn Naam voor Mozes uitgeroepen had in Ex. 34:6: "HEERE HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid." En dat tegen al de vreemde lusten en hunkeringen naar Egypte, tegen al hun twistingen tegen de Heere, tegen hun gruwelijke boosheden en tegen de verachtelingen van de rijkdommen van Gods lankmoedigheid aan, was Gods lankmoedig. Omdat er een eeuwigheid in Gods lankmoedigheid is, verdroeg de Heere het vele jaren over hen, en betuigde tegen hen door Zijn Geest, door de dienst van Zijn profeten. God gaf hun telkens tijd en wachtte om hen genadig te zijn. Hij stelde Zijn toorn uit door het bedreigde kwaad af te wenden als het bang was. O, wat was die oneindige bewaring groot, in die grote en vreselijke woestijn, waar vurige slangen en schorpioenen waren. En wat is het niet zichtbaar gebleken in Kanaän, hun ganse leven door?

5. God gebruikte allerlei middelen als zij afgeweken waren, om hen naar de Heere te doen wederkeren. Maar het had meestal geen uitwerking, zodat de Heere zeggen mocht, als Jes. 1:15: "Waartoe zoudt gij meer geslagen worden, gij zoudt de afval te meerder maken, het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat." Toen heeft God hen weer overladen met allerlei zegeningen. Hoe blijkbaar was Gods zegen menigmaal in hun wapenen, bijzonder onder de regering van David en Salomo. Toen de Heere Salomo rust gegeven had van zijn vijanden, ging hij de Heere een huis bouwen. En daarin heeft God hen Godzalige profeten, priesters, rechters en koningen gegeven. Wat hebben die heerlijke dingen van de Christus gesproken. Wat moest hun hart door zulke dingen niet achter de Heere getrokken zijn. God zocht hen te doen wederkeren door vermaningen en waarschuwingen van Zijn knechten waarvan de geschriften der profeten vervuld zijn. Terecht mag Mozes Israël wel zegenen, in Deut. 33: "Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den Heere, het schild uwer hulp, en die een zwaard is uwer hoogheid; daarom zullen zich uw vijanden u geveinsdelijk onderwerpen, en gij zult op hun hoogten treden." En mag de Heere Zelf niet zeggen in Jes. 5:4: "Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?" En in Micha 6: "O, Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?"

B. Maar hoe gedroeg Israël zich nu tegen de Heere? De tekst zegt: "Zij verlieten den Heere, hun God, ten tijde als Hij hen op de weg geleid had."

De Jehovah, de Onveranderlijke, Die is, Die Hij is en worden wil Die Hij is, en dat voor Israël. Ja, de Elohim, de Drie-enige Verbondsgod van Israël, Die de God des eeds was. Waarmee zij allen in het Verbond gekomen waren, de een in waarheid de ander uitwendig. Ja, die God, Die Zich al hun dagen zulk een goeddoend God betoond had, en hen zo wonderlijk en goedertieren geleid had. Zij verlieten de Heere, hun God. Waarin bestond die verlating?

1. Zij erkenden de Heere niet in Zijn bijzondere reddingen en leidingen, in en door de

woestijn, noch in de weldaden die Hij aan hen bewezen had in Kanaän. God heeft het toch gedaan om Zichzelf, tot eer van Zijn grote Naam. Maar vrienden, ze hebben God, hun Maker en Weldoener ondankbaar verlaten. Zij hebben Hem niet geprezen, ze zijn Zijn daden vergeten. Wat is dat een schrikkelijke zonde. Als ze maar de minste tegenspoed kregen, stonden ze direct op tegen Mozes en Aäron, zeggende: “Och, dat wij in Egypte gestorven waren door de hand des Heeren, toen wij bij de vleespotten zaten.” Zij werden daarom terecht genoemd een wederspanning geslacht, een geslacht dat zijn hart niet richtte en welks geest niet getrouw was met God, Psalm 78:8.

2. Zij verlieten de Heere zodra ze uit Egypte geraakt waren, door de Rode Zee gevoerd, en zodra God Zijn wet op Sinai gegeven had, door het maken van een gouden kalf. Zij zeiden dat dit hun goden waren, die hen uit Egypte hadden opgevoerd, waaraan Aäron zelf ook schuldig stond en dit werk onder zijn bestuur geschiedde, Ex. 32.

3. Zij verlieten de Heere ook in de woeste en huilende wildernis, in een land van kuilen, waar veel gevaren waren. Een land van dorheid en schaduw des doods, waar spijs en drank ontbrak, waar geen water was en de schrik des doods hen gedurig aangreep. Een land waar geen mens doorging vóór Israëls komst. Daar onderhield de Heere hen. Hij gaf hun water uit een steenrots, die hen volgde. En dat kostelijke manna, dat brood der machtigen. Maar ze verzochten God en begeerden spijs naar hun lust. Zij zeiden: “Zou God een tafel kunnen toerachten in de woestijn? Ziet, hij heeft de rotssteen geslagen dat er water uitvloeide en beken overvloedig uitbraken, zou Hij nu ook brood kunnen geven? Zou Hij Zijn volk vlees voorbereiden?” En wat deden zij verder? Zij verachtten het dierbare manna, en prezen het vlees, de vis, de komkommers, de pompoenen, de ajuin en het knoflook van Egypte. Deze zonde was zwaar. God sloeg hen met een zware plaag, en allen die belust waren geweest, stierven met het vlees nog tussen hun tanden, eer het gekauwd was.

4. De tien stammen verlieten God toen ze zich van het huis van David afscheurden, waaraan de Heere Zich verbonden had. Ze dienden de kalveren te Dan en Bethel, en werden hoe langer hoe verharder en onvruchtbaarder. Zij gingen dus goddeloos van God af, tot de maat van hun ongerechtigheden vol was, en God Zijn toorn openbaarde.

5. Juda en Benjamin verlieten de Heere, wanneer zij hun zuster Samaria rechtvaardigden om al de gruwelen die zij gedaan had. De Heere verwierp de tent van Jozef en verkoos de stam van Efraïm niet, maar de stam van Juda en de berg Sion, die God liefhad. Psalm 78: 67, 68. Daartegen Zondigde Juda en stelde ook de dag des kwaads ver.

6. Dit verlaten van de Heere hun God was algemeen, zoals blijkt uit het vorige, 8e vers. De priesters vroegen niet: “Waar is de Heere?” En dat waren juist degenen die gesteld waren om dat wijken van God te voorkomen, door het volk de weg van vernedering te leren, en zo tot God te doen terugkeren. Maar ze konden gemakkelijk dragen dat God hen verliet. Het waren blinde leidlieden der blinden. Ook de profeten profeteerden door Baal, en wandelden naar dingen die geen nut deden. Zij pleisterden met loze kalk, ze voorzegden leugen, en zeiden: “Alzo zegt de Heere.” Maar de Heere had niet gesproken. Zij vermengden zich met de heidenen, en dienden hun goden, en die werden hun tot een strik. Daarbij hadden ze hun zonen en dochteren aan de duivelen opgeofferd; ze dienden de Baalim en Astaroth. Ze leefden in overspel, bloedschanden en hoererijen. Gods toorn ontstak menigmaal over deze zonden, en dan gaf God hun in de handen van hun vijanden. Maar als zij in de benauwdheid tot God riepen, verloor Hij hen weer uit hun angsten. Zij echter weken weer af, en verlieten de lankmoedige God. Zij verwekten de Heere tot toorn en tergden Hem met hun ongerechtigheden en verlieten de Heere hun God.

7 Tenslotte is hierin nog op te merken dat in de tekst niet staat: “Doordien gij den

HEERE, uw God hebt verlaten...” Maar het staat in de tegenwoordige tijd: “Doordien gij den HEERE, uw God verlaat...” Dat geeft te kennen de dodelijkheid en ongeneeslijkheid van die hartenplaag onder Juda. Het was hun levenswerk geworden om God, hun Maker en Weldoener te verlaten.

De verzwarende omstandigheid van hun verlating was, dat zij de Heere hun God verlieten *ten tijde als Hij hen op de weg leidde*.

Dus niet alleen toen God hen in de woestijn door vuur en wolkkolommen leidde, maar vooral toen Hij Zijn profeten zond die aanhoudend de weg des vredes en der verzoening, de weg naar de hemel aanwezen. Hierin ligt dus de zwaarte van de zonde opgesloten.

1. Zij verlieten God dus, toen de Heere met woorden, eden en daden toonde dat Hij het goed met hen voorhad. De Heere had met ingewanden van ontferming gesproken in Ps. 81: “Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had, dat Israël in Mijn wegen gewandeld had.” Hij had hen vriendelijk genodigd, hoe slecht zij het er ook afgebracht hadden. “Al hebt gij met vele boeleerders geboeleerd, keert nochtans weder tot Mij, spreekt de Heere.”

2. Daarom kunnen we zien dat zij veel waagden door God te verlaten, terwijl de Heere hen op de weg leidde. Hierin was een groot gevaar. We weten allen hoe het ook in onze tijd gesteld is. We zien voor onze ogen dat het ogenblik dat voorbij is, in eeuwigheid niet weerom komt. De tijd is onzeker. Zie hoe snel God de levensdraad afspint. Zie ook dat alle tijden geen vindenstijden zijn, en dat de Heere de mens kan overgeven aan het goeddunken van zijn hart. Daarom was het een zeer hachelijke zaak God te verlaten, toen Hij hen op de weg leidde.

3. Zien we tenslotte nog dat in deze woorden nog wat meer ligt opgesloten, namelijk om God te verlaten toen Hij hen op de weg leidde.

- a. Een uiterste afkerigheid van God, of grote boosheid. Het wordt ook wel genoemd een goddeloos afgaan van de Heere. Psalm 18:22.
- b. Een verachting en versmading van Gods Woord en knechten. We lezen in Hebr. 12:25: “Zie toe, dat gij Dien, Die spreekt, niet verwerpt.” Als Gods knechten zeggen: “Hoor naar het geluid van de bazuinen”, maar als er dan geantwoord wordt met woord en daad: “Wij zullen daarnaar niet luisteren”, is dit een teken van genadeloos zijn. Daaronder behoort ook een versmading van de waarschuwingen, een verwerpen van de tucht, de woorden van vermaning en bestraffing achter zijn rug te werpen, Spreuken 1:7.
- c. Het is ook een verbreken van het verbond, als God de mens terecht wil brengen en tonen de getrouwe God te zijn, maar als de mens niet geholpen of door de Heere geleid wil worden. Dat is alle banden te verscheuren.
- d. Tenslotte ligt er ook een verschrikkelijke hardnekkigheid en verharding van het hart, die zware verblinding tot gevolg heeft en dodelijke zorgeloosheid uitdrukt. “Een man die dikwijls bestraft zijnde, zijn nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, dat er geen genezen aan is.” Dit heeft ook zijn waarheid in een volk. Zulk een volk heeft zware oordelen te wachten, als de maat van hun ongerechtigheid vol is. Ziet vrienden, zover was het nu met Juda gekomen. Mochten wij onszelf en ons Nederland, er als in een spiegel in zien. En hiermee gaan we over tot onze tweede hoofdzaak:

II. Nu spant de profeet de vierschaar in hun eigen geweten, als hij vraagt of zij er niet

van overtuigd waren dat de schuld bij hen lag, zeggende: *doet gij u dit niet zelf?*

Deze zaken geeft de profeet aan het eigengeweten van Juda over. Hij laat hen zelf oordelen of de oorzaken van alle zware oordelen van God niet bij hen waren tot hun vernedering. Hij vraagt dan: “Doet gij u dit niet zelf?” Hierin beschouwen wij eerst de oordelen die op Juda en het huis van Israël reeds rustten en ook die nog boven hun hoofd hingen, als een gevolg van het verlaten van de Heere, ten tijde als Hij hen op de weg leidde. Deze oordelen zijn een gevolg van zulke misdragingen tegen de goeddoende God. Zie eens hoe te allen tijde Gods weg is. Namelijk om een volk zwaar te bezoeken dat de Heere met allerlei zegeningen begunstigde, dat Hij veel heeft laten waarschuwen, maar dat ondanks alles de Heere verlaat. Let hierbij op het volgende.

1. Dit ziet men al in de eerste wereld. God zond Noach, de prediker der gerechtigheid, tot dat boze geslacht. Ja, Christus predikte door hem. Maar toen zij niet wilden horen, zijn vermaningen verachtten, ja zelfs het bouwen van de ark in de wind sloegen, kwam de zondvloed en verdelgde ze allen.

2. We zien het ook in Sódóm en Gomórra. God had Lot daarheen geschickt, die dag en nacht zijn rechtvaardige ziel kwelde door het zien en horen van hun onrechtvaardige werken. Lot, die hen ook menigmaal gewaarschuwd zal hebben, zoals uit hun eigen zeggen blijkt. Maar toen zij hem niet wilden horen, en zijn bestraffingen achter hun rug wierpen, kwam God met vuur en zwavel uit de hemel, en verbrandde hen, en keerde hen om.

3. Dit zien we ook in Israël. Zodra ze verlost waren uit Egypte, en de handen van Farao ontkomen door de Rode Zee, en God hen Zijn heiligste wetten gegeven had, verlieten ze God door het oprichten van een gouden kalf, dat zij daar dienden in navolging van de Egyptenaren onder de gedaante van een os. O, wat ontbrandde Gods toorn als een vuur. God wilde hen verdelgen, maar Mozes stelde zich tussen de Heere en het volk, en verbad de Heere, zodat God met het ganse volk geen voleinding maakte. Het verlaten van de Heere had dit zware gevolg, dat ieder zijn zwaard aan zijn heup moest gorden, en ieder zijn broeder, vriend en naaste doden, zodat er op die dag vielen omtrent drieduizend man.

4. Zie het ook bij de tien stammen, toen zij zich afgescheurd hadden van Juda en Benjamin. Toen Jeróbeam, hun koning, hen deed zondigen met de offerdienst van de kalveren te Dan en Bethel. Toen hij de zonden van Levi verstootte, en priesters maakte uit de geringsten van het volk, en dat tegen alle waarschuwingen van de profeten. Schrikkelijk waren de woorden die de koningin uit de mond van Ahia hoorde. Het gevolg van die zonden was, dat alle koningen van Israël uit de beker van Gods toorn moesten drinken. Toen de maat van hun ongerechtigheid vol was, en zij hoe langer hoe verharder en onvruchtbaarder onder de genademiddelen geworden waren, zond God de Assyriërs, de roede van Zijn toorn, tegen dat huichelachtige volk. God liet hun land verwoesten en hen wegvoeren tot aan het einde van de aardbodem. Tot op de dag van vandaag weet men nauwelijks of er een overblijfsel is van dat machtige volk, en zeker niet waar zij zich ophouden.

5. We zien het ook bij Juda en Benjamin, die voor hun ogen zagen wat God aan de tien stammen gedaan had. En hoe God hen nog spaarde, zoals Asaf het uitdrukt in Ps. 78: “Hij verwierp de tente Jozefs, en de stam Efraïms verkoos Hij niet, maar Hij verkoos de stam Juda, den berg Sions, die Hij liefhad.” Maar ondanks de waarschuwingen van de profeten, en wel bijzonder van Jeremia in ons teksthoofdstuk, stelden zij de dag des kwaads verre, en zij rechtvaardigden hun zuster Samaría en vertoornden God door gemeenschap te hebben aan de zonden van hun zuster. En dat ondanks de waarschuwingen van de profeet Jeremia, die zei: “O, mijn ingewand, mijn ingewand, ik heb

barensweeën, o wanden mijns harten! Mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen, want gij, mijn ziel, hoort het geluid der bazuin, en het krijgsgeschrei. Wast uw hart van boosheid, o Jeruzalem, opdat gij behouden wordt.” Maar ondanks die vermaningen hoorden zij niet; zij verlieten de Heere. Daarom zegt God in Jer. 4:12 en 13: “Daar zal Mij een wind komen, die hun te sterk zal zijn. Nu zal Ik ook oordelen tegen hen uitspreken. Zie, hij komt als wolken, en zijn wagens zijn als een wervelwind, zijn paarden zijn sneller dan arenden, wee ons, want wij zijn verwoest.” En wat was het gevolg? De koning van Juda, Zedekía, werd door de Babyloniërs gevangen, verblind, en met gans Juda en de overgeblevenen van de geslachten van Israëel, naar Babel weggesleept. En Jeruzalem, die schone stad, die vorstin onder de landschappen en volmaakt in schoonheid, werd met die heerlijke tempel verbrand, en haar muren omvergeworpen. In verder? Toen zij na de 70-jarige gevangenis uit Babel terugkwamen, en dezelfde boze weg insloegen, de godsdienst verbasterden, en zich weer met vreemde volkeren in het huwelijk vermengden, liet God hen alweer waarschuwen door de vorst Nehemía. Gods zond nog meer andere profeten, waaronder ook Maleáchi was. Maar weer verachtten zij de Heere, en spatten uit in verachting van God, Zijn Woord en Zijn knechten. Hoe menig oordeel is op hen gevallen! Tot eindelijk, nadat zij de Heere der heerlijkheid gekruisigd hadden, en geroepen hadden: “Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen”, stad en tempel zijn verwoest door Titus Vespasianus. Toen zijn de Joden in de heilige voorzienigheid gruwzaam behandeld, zoals Jozéfus getuigt, dat in die belegering 1.100.000 mensen gesneuveld zijn, en 97.000 gevangengenomen. Dit was in de heilige voorzienigheid aan de afgang van de Olijfberg, waar Jezus de stad naderde, en over haar weende. Daar sloegen de Romeinen nu hun leger neer, daar zitten nu nog die beminden om der vaderen wil, dat oude volk van God, zonder Efod, zonder Terafim, zonder opericht beeld.

Maar vrienden, mochten wij hieruit leren dat God, Die de natuurlijke takken niet gespaard heeft, ook ons niet sparen zal. Zie maar hoe Gods weg in alle tijden geweest is. God bracht zware oordelen over een volk dat Hij op Zijn weg leidde, maar dat de Heere verliet. Omdat God rechtvaardig is!

Maar al komt het niet altijd tot lichamelijke oordelen, dan rusten op een volk of mens die God verlaat, ten tijde als de Heere het wèl met hem voorheeft, deze oordelen.

1. God wijkt met Zijn genadige inwoning en tegenwoordigheid van zulk een volk. Zulk een volk raakt zijn heerlijkheid en sieraad kwijt. Ze worden hoe langer hoe minder belangrijk voor hun vijanden. Als hun schaduw van hen geweken is, zijn ze als een blote kudde geiten.

2. Zulk een volk heeft zware verhardingen te wachten. Zware verblindingen in de zonden, zodat het dan overal heen kan. Waar men tevoren nog bekommering over had, zondigt men nu voort zonder klopping. Dan is het als in Ps. 81: “Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, en Israëel heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelden in hun raadslagen.”

3. Zulk een volk heeft alle woorspoed in Gods ongunst en toorn, zelfs de minste slagen en oordelen. Het heeft alle oordelen te wachten, die God door Zijn knechten uit Zijn Woord over hen heeft uitgesproken. Zulk een volk zegt met woorden of in hun hart, tegen de waarschuwingen van Gods knechten, als Ezech. 12: “Hij profeteert van vele dagen, zijn gezicht is van verre tijden.” Maar vrienden, komen de oordelen zo blijkbaar niet, en gaat een strafbaar volk naar het schijnt ongestraft heen, o, dat is het zwaarste oordeel! Paulus noemt dat in Rom. 2 een toorn vergaderen als een schat. Als het besluit zwanger is, dan is er nog vermanen aan en dan is het nog tijd om zich te bekeren. Maar

als het baart, o, dan is er geen genezen meer aan. En vrienden, als kaf gaat de dag voorbij.

4. Zulk een straf en zonde worden nog erger na de bid of dankdagen. Zo'n dag alleen uiterlijk waarnemen zonder dat men die wil achtervolgen met hervormingen van zijn hart, zijn huis, zijn gezin en beroep, maakt de toestand van een mens of volk nog erger. Tegen mensen die hun afgoden aan de hand willen houden, zegt de Heere in Jes. 1:13: "Breng niet meer tevergeefs offer; het reukwerk is Mij een gruwel, het bijeenroepen der vergaderingen vermag ik niet, het is ongerechtigheid, zelfs de verbodsdagen."

5. De Godzaligen onder zulk een volk kunnen daar niet meer zo tussentreden. Zij weten niet waar ze beginnen moeten. Het ganse hoofd is krank, het ganse hart is mat. Ook al hebben ze het voor zichzelf nog goed, en al gevoelen ze vrede in Gods ogen, als ze echter voor het volk willen opkomen, dan sluit God toe, en rookt Hij tegen het gebed. Maar die zijn dan meestal vol van de grimmigheid des Heeren, en van de schelding huns Gods. En dus moeten zij het dan laten, en aan de Heere overgeven, wachtend op Gods tijd dat de Heere eens opstaat, Zijn vijanden bekeert of verstroot, en dat er dus van de hemel verandering komt.

6. Tenslotte, ieder mens die God verlaat terwijl God hem op de weg leiden wil, heeft te wachten dat hij verbroken zal worden. Of hij heeft een nare ontwaking op het sterfbed te wachten. Of, als hij zorgeloos sterft zoals hij geleefd heeft, als slapende in het opperste van een mast, in het midden van een woedende zee, dan heeft hij te wachten om wakker te worden in een eeuwige duisternis. O, vrienden, wakker te worden in de hel, dat zal wat te zeggen zijn. In één ogenblik voor eeuwig van zijn heil verstoken. En daar een worm hebben, die niet sterft, en een vuur, dat niet uitgeblust wordt.

Zie, al deze oordelen hangen boven het hoofd van een volk of mens die God verlaat terwijl de Heere hem op de weg leidt. Nu wil de profeet Juda en ieder mens bij de oorzaak van die oordelen bepalen. Daarom vraagt hij: Doet gij u dit niet zelf, doordien gij den HEERE uw God verlaat, ten tijde als Hij u op den weg leidt?"

1. In deze spreekwijze ligt de waarheid van die zaak opgesloten. Zij is dus sterk bevestigend. Het betekent dus: "U doet het uzelf aan, het is uw eigen schuld. Of de Heere heeft u dat gedaan, en zal u dat doen, omdat u Hem verlaten hebt. U alleen bent de oorzaak van de oordelen van God die op u rusten en die u boven uw hoofd hangen, omdat u Gods gunst van u afweert." Het komt alles uit op een: Waren er geen zonden, dan waren er geen plagen. En daarom: Wat klaagt dan een levend mens (aangaande de oordelen en straffen) een ieder klage vanwege zijn zonden. Dat betekent: Hij klage liever over de oorzaken.

2. Door dit vraagsgewijs voor te stellen, overtuigt de profeet de verlaters van de Heere, van de rechtvaardigheid van God en de billijkheid van Zijn weg. Job zegt in hoofdstuk 34: "Verre zij toch de Almachtige van onrecht, ook waarlijk God handelt niet goddeloos, en de Almachtige verkeert het recht niet." De profeet toont de billijkheid van Gods weg als hij het aan het oordeel van de mensen overgeeft, teneinde het geweten spreken mocht, en die ziel of dat volk overtuigd mocht worden dat de schuld bij hen ligt. O, vrienden, dat zou groot zijn, als de schuldige mens zijn schuld eens zag, en de Heere toeviel, en als hij uitriep: "O, het is mijn schuld van alles wat mij, ons land, en de kerk overkomt; ik alleen ben de oorzaak."

3. Door deze vraagsgewijze voorstelling wil de profeet de verlaters van de Heere brengen tot de belijdenis dat de oorzaak bij hen ligt. Hiervan is een mens zo ver vandaan, als de hemel van de aarde. Vrienden, het is genade als iemand dat krijgt. Het is de zegen, waar ieder naar staan moet, namelijk dat hij zichzelf en zijn schuld eens zien

mag. Maar hij is daar zo onnoemelijk ver vanaf. Och, dat God hem erbij bepalen mocht, om uit de diepte van zijn schuld eens werkzaam te worden. Dan worden de zonden zwaar en de plagen licht. Langs die weg kan het licht opgaan in de duisternis.

Toepassing

A. Vrienden, zijn deze woorden niet gepast in een tijd als deze? God toont ons dat Hij de inwoners van Nederland, in het algemeen en elk van ons in het bijzonder op Zijn weg wil leiden, door weer een dag ter bekering te geven, dat uiterste middel tot herstel. Zodat het einde van een verbodsdag was, dat de vijanden beefden toen zij hoorden dat er een verbodsdag was uitgeschreven omdat God voor Nederland te velde trok en streed met water, weer, wind, stof van de aardbodem, of door inwendige verschrikking die Hij in het hart der vijanden gaf, zodat zij voor het geritsel van een blad beefden. Och vrienden, zij behoeven voor onze biddagen nu niet zo benauwd te zijn. Wij hebben echter te beseffen dat wij nog leven, en ieder heeft gelegenheid om de zaken in zijn persoon, huis, geslacht en stand op te nemen zoals zij zijn. Wij hebben het gisteren mogen horen wat die de wacht op Sions muren is toevertrouwd, wat God aan ons Nederland gedaan heeft. Hoe de Heere het verkoren heeft om uit dit land Zijn volk te verzamelen, en krachtig te roepen uit het rijk der duisternis tot het Koninkrijk van Zijn Zoon. Hoe God het met ons gemeend heeft. Wij hebben ook mogen horen, het is ons voor ogen gesteld, hoe wij het tegen de Heere gemaakt hebben, wat wij vergolden hebben, onze verlating van Hem ten tijde als Hij ons op de weg leidde. Ook hebben wij mogen horen tot onze vernedering en ontwaking, wat wij te wachten hebben, en hoe het onze eigen schuld is, hoe wij zelf oorzaken zijn van de oordelen die op ons rusten en die boven ons hoofd hangen.

Vrienden, is het niet groot, dingen nog te mogen horen? Het is waar, menigeen heeft niets gehoord en niets gezien, omdat hij dood is. Het zijn echter middelen die God, als het Hem behaagt, tot ontwaken kan gebruiken. De Heere heeft ons op de weg geleid. Vrienden, leg er toch uw hart eens bij!

Wanneer verlaat een mens de Heere, ten tijde als Hij hem op de weg leidt?

1. Als hij de instellingen van God verlaat, waaraan de Heere Zich verbonden heeft. Als hij de hoogachting voor Gods bevel kwijtraakt. Dat is grote trotsheid, en daarvan is geen goeds te wachten. Of als hij de bestraffing niet kan verdragen, en die achter zijn rug werpt. Dat zijn zware zonden. Dan verlaat hij de Heere als God hem nog genademiddelen geeft. Dan hoort hij niet naar zijn bestraffers en wendt hij zijn oor af van zijn leraars.

2. Als hij op de Verbodsdag opkomt alsof hij onder Gods volk behoort, maar geen gedachten heeft om iets van zijn zonden en afgoden waaraan zijn hart vastzit weg te doen. Vrienden, weet u niet – hetzij hij het weet of niet weet – dat elk gekomen is onder de vloek en onder de eed, want hij heeft erin toegestemd. Hervormd hij nu niet, wil hij nu geen woord houden, dan verlat hij de Heere ten tijde als God hem op de weg leidt.

3. Als een mens inwendig haat en afkeer blijft houden tegen Gods volk, die het heilige zaad en steunsel van het land zijn. Vrienden, dat is een mens in zijn natuurstaat. Als er een toenadering tot God komt, kan het niet anders of men krijgt Zijn volk lief. Of, wat nóg een trap hoger gaat, wanneer men die vervolgt en zoekt uit te roeien; dat is gelijk de Joden deden. O, vrienden, denkt u dat het nu beter gaan zou als Jezus op aarde was? Meent u dat ze nu ook niet roepen zouden: weg met Deze! En een discipel is niet meerder dan zijn Meester. Dát is God verlaten!

4. Als een mens inwendige kloppingen des Geestes tot zijn overtuiging krijgt, zodat hij

bevreesd wordt dat zijn weg niet goed is, maar zich daartegen verzet. Vrienden, dan is het menigmaal Gods tijd om een mens tot zichzelf te brengen en te bekeren. Maar als hij dan niet volgen wil, verlaat hij de Heere, als Hij hem op de weg leidt.

5. Als een mens begerig is geworden naar het heil, zijn eeuwige staat grondt op een tekst die hem te binnenkomt, of op blote verbeelding of verschijning buiten het Woord. O, vrienden, dat is dodelijk. Wie weet of de wateren van vrije genade ooit zo hoog nog zullen gaan! Zulk een plaats kan zijn nut hebben als men er recht mee voor de Heere werkt, maar daarop te gaan neerzitten, is God verlaten als Hij hem op de weg leidt.

6. Als hij met zijn ziel geen werk gekregen heeft of behoudt. Dat behoort onder het verlaten van de Heere als Hij u op de weg leidt. U zult vragen: *Waarom weet ik, of ik er al recht werk mee gekregen heb?*

a. Is uw hart oprecht geweest met God, dan zult u niet één enkele zonde of afgod in huis aangehouden hebben. Dan zult u dezelfde man of vrouw niet blijven. Dan zult u niet zeggen: “Het komt op die kleinigheden niet aan”, maar dan zult u in uw hart hebben om te hervormen. Dit is een klaar bewijs: Waar de ark van God in huis of hart komt, daar valt Dagon.

b. Dan zult u geweend hebben, al is het altijd niet met uitwendige tranen, wanneer u uw zonden hoorde noemen, en de afgoden waaraan uw hart vast zat. Er is een scheiding gekomen tussen uw ziel en de zonde. Vrienden, lijkt dat vreemd? Leest dan maar eens Ezra 10:1: Als Ezra alzo bad en als hij deze belijdenis deed, wenende, en zich voor Gods huis nederwerpende, verzamelde zich tot hem uit Israël een zeer grote gemeente van mannen, vrouwen en kinderen; want het volk weende met groot geweend.”

c. Dan zult u geen grotere lust hebben, dan met God een verbond te maken tegen al uw zonden, en liefste boezemzonden en afgoden.

d. Hieraan zult u het ook kunnen weten of uw werk oprecht is, wanneer u meer gruwelen begint te zien dan deze. En als u van de takken, de zondige daden, gevoerd wordt tot de wortel, het zondige hart. En als u buiten Jezus rusteloos wordt, en bevreesd voor uzelf als anderen u van vrede spreken. Dan ligt het bij u als bij David in Ps. 35, waar we lezen: “Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil.” Dan zal het werk van God zijn eigen kenteken en getuigenis met zich meebrengen: Die in den Zoon gelooft, heeft het getuigenis in zichzelf (1 Joh. 5:10).

Vrienden, wat een heerlijke gevolgen het zou hebben, als ieder bij zijn zonden kwam, en niet langer twistte met het verval in kerk en huis, en met de oordelen van God.

1. Dan zou de eeuwige lankmoedigheid recht gezien en erkend worden. Ieder zou leven om God te rechtvaardigen, en droefheid hebben naar God over zijn zonden, en van daar zou er een geroep opgaan naar de hemel. Dan zou men niet meer streng zijn arbeid eisen gelijk de Joden, maar met de hoofdman roepen: “Heere, ik ben niet waardig, dat Gij in mijn huis of hart komt.”

2. Dan zou ieder lust hebben om zijn hart, zijn huis en gezin te hervormen. In de kerken zouden de voorgangers in beweging zijn, en met het hart roepen om meer en meer ontdekking. Dan zou een mens zo bekommerd niet zijn, dat zijn afgod aangeroord wordt: men zou daar juist naar verlangen. Dan zou er nog wel een priester gevonden worden, die het wetboek dat verloren was, nog niet vergeten was.

3. Dan zouden de hoogten van Baäl worden afgebroken. Ieder heeft immers zijn Dagon. Maar Dagon zou zijn kop verliezen. O, wat een voden zouden er geworpen worden voor de mollen en vleermuizen.

4. Dan zou men ook de vrees kwijtraken dat men dit niet kan uitvoeren, omdat de

stroom zo sterk is waartegen men moet oproeien. Zulk een zou meer door het geloof werken. Want vrienden, het is toch Gods werk. Dan zou de ziel meer afdrijven van het eigen, en meer met de hemel werken. Dan zou ieder er naar staan, om in al zijn doen en laten Gode welbehaaglijk te zijn, en niet om mensen te behagen.

5. Dan zou elk in zijn stand gevonden worden om in al zin doen en laten Gode welbehaaglijk te zijn; en niet om mensen te behagen. En de rechterhand des Allerhoogsten zou dan ook in- en uitwendig met het land en de kerk in het algemeen en met elk bijzonder veranderen. Maar vrienden, mag men niet zeggen? Wie zal leven als God dit doen zal? O ja, als er maar geloof was. Alle dingen zijn mogelijk degene die gelooft.

Zie eens welke nare gevolgen het zal hebben als ieder mens na de Biddag dezelfde blijft.

1. Er is geen vrede te wachten, al roept de gehele wereld van vrede, ja van een vrede zo bestendig in geheel Europa. De Bijbel zegt: daar is geen vrede te wachten. Zie eens 2 Kon. 9:22. Toen Joram aan Jehu vroeg: is het vrede?, zei hij: “Wat vrede, zolang de hoererij van uw moeder Izébel en haar toverijen zovele zijn?” Ja, het tegendeel is te vrezen. Als er geroepen wordt: vrede zonder gevaar, dan zal een haastig verderf hun overkomen, gelijk de barensood een bevruchte vrouw, en zij zullen het geenszins ontvlieden. Daar is ook geen inwendige vrede te wachten als men openbaar met God in oorlog staat. En vrienden, als God het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen, zowel voor een volk als voor een mens alleen? (Job. 34:29).
2. Dan is er meer afbreking in de toorn te verwachten. O, wat moesten ouders – al hadden ze zelf geen lust om God te zoeken – het niet doen uit liefde tot hun kinderen, het volgend geslacht! Wij zien in Gods Woord dat zelf op een uitwendige Ninevitische vernedering Gods toorn werd opgebonden. En die daarmee al begonnen bent, God mocht u wat meer geven dan u begeert: ook genade in uw hart!
3. Ja vrienden, daar is eindelijk te wachten een wind van oordelen die ons land te sterk zal wezen, Jer. 4, dat God des berouwens moede zal worden. En als de dag van de toorn des Heeren komt, dan is het te laat, dan zal Nederland nacht worden. En daarom, ik zeg met Joz. 24:15: “Doch zo het kwaad is in ulieder ogen den Heere te dienen, zo kiest u heden wie gij dienen zult, maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen.” Dat God er genade toe geve, dat die er lust toe hebben “Amen” zeggen mogen in des Heeren sterkte.

B. Mochten die zielen er eens wat van meenemen, die het om waarheid in het binnenste te doen is. Die God en Christus, en de heerlijkheid van Zijn dienst in het oog gekregen hebben, en uit de wereld en de zondedienst zijn gestapt. Vrienden, hebt u al wat gezien van de banden die u nog van de Heere scheiden? Hebt u al gezien wat de oorzaak is dat u het getuigenis van God over uw werk blijft missen? O, de Heere helpe u recht in de laagte, om uit de diepte te leren roepen. En dat u daar ook bewaard mocht worden, want het hart is zo ellendig, het kan daar niet lang blijven. Maar het móet daar blijven, zal Jezus en de weg van vrije genade recht dierbaar worden. Roep dan toch om meer ontdekking, en dat Jezus Zijn hand eens aan u leggen mocht. U weet wel wat er staat in Jes. 64:4: “Het is vanouds niet gehoord, wat God doen wil dien, die op Hem wachten.”

C. Dat Gods volk eens mocht zien wanneer zij de Heere hun God al verlaten, als Hij hen op Zijn weg leidt.

1. Als zij zo ongelovig zijn en werken, zich zo gewennen om Gods goede woorden van zich af te keren. Het is waar, men kan door toegeven het zover gebracht hebben,

dat er nu geen opkomen aan is. O, dat is zo nadelig. Krijgt u een woord en meent u het onderwerp van zulk een belofte niet te zijn, werk dan echter met dat woord en breng het voor de Heere. God mocht het licht langs die weg eens doen opgaan.

2. Als zij niet waken in de strijd tegen de zonden, of als zij langs verkeerde wegen werken om de zonden te doden door redeneringen. En als zij het niet zoeken door het lichaam der zonden voor de voeten van de Heere Jezus te brengen, langs de weg van rechtvaardigmaking, en door de dood van Christus door het geloof aan hun ziel te brengen tot doding. Paulus zegt dat het door de Geest geschieden moet.

3. Als zij de tucht niet liefhebben, dan is het naar gesteld, hoewel dit kwaad zeer groot en algemeen is. Dan onttrekt men zich uit Gods weg om heiliger en beter te worden.

4. Als zij veel van de aarde innemen. Dan staat Baal tegenover Christus, Dagon tegen de ark. Wat de één verliest, wint de ander.

5. Als God hen leiden wil door kruisen en drukwegen, en zij niet willen geleid zijn. Als het hart daarentegen hoog in plaats van laag wordt.

6. Tenslotte als zij van het nauwe pad afraken, van door de Geest geleid te worden in zichzelf, in hun machteloosheid en zondigheid, om uit die diepte zo te werken. Daar alleen is Jezus en de vrije genade recht dierbaar, en daar alleen kunnen zij lasten van land en Kerk en van anderen dragen.

Tenslotte dit laatste nog tot moed voor Gods volk dat lust heeft op de staan, en de handen aan het werk te slaan.

1. U mag bespot worden, omdat u het zo nauw neemt. Zij mogen u tot een roof stellen, omdat u van het kwade probeert af te wijken. Maar u zult daarbij veel inwendige vrede hebben. U hebt de Heere, uw God, aan uw zijde, en Zijn Woord is met u. Geef het alles maar in Zijn handen, Hij zal op Zijn tijd uw verantwoording wezen.

2. Dan zullen de belofte u toebehoren, om in een tijd van algemene oordelen in de binnenkamers geleid en bewaard te worden, totdat de gramschap overga. Jes. 26 en Jes. 32.

3. Vrienden, de rust is voor u aanstaande. O, wat zult u in Zijn kracht rusten van alle moeilijkheden hier beneden. Van zonden, ongeloof en uw ellendig strijden. De dagen van uw treuren zullen een einde nemen, en eeuwige blijdschap zal op uw hoofd wezen, terwijl de verschrikkingen eeuwig voor de goddelozen aanstaande zijn.

Tot uw besturing en opwekking nog het volgende:

1. Zoek daarom met uw zonden in Jezus' eeuwige gerechtigheid te schuilen. En met uw pogingen tot waarheid in het binnenste én met uw onvolmaakte werk, in Zijn volmaakte gehoorzaamheid te vluchten. Hij heeft volmaakt gebeden en gevestigd.

2. Waak tegen de inwonende zonden en afgoderij.

3. Zoekt indruk te hebben van hetgeen u op de Biddag gezien hebt van de gesteldheid tussen de Heere en het land in het algemeen. En dat u in die weg van billijken en rechtvaardigen mag verder geholpen worden. Zoekt u ook aan te bieden om de zaken, hoe hopeloos zij staan, in des Heeren hand over te geven.

4. Zucht veel dat de oordelen die er zijn, mogen zijn om te wassen en te zuiveren. En dat u ook de oordelen zoekt na te volgen, Psalm 94:15.

5. Houdt een oog op de tekenen der tijden wanneer Gods dag der wraak en der vergelding komt.

6. Gedenk veel voor de Heere aan de verdrukte Kerk en aan de gevangenen, alsof u

mede gevangen was. Zij roepen ons toe: Gaat het u niet aan, die over de weg gaat? Bidt dat de Joden bekeerd mogen worden, en de antichrist mag zinken. Nu zucht u nog in het donker onder Gods wegen, maar eenmaal zal de belofte vervuld worden uit Ps. 138: "Zij zullen zingen van de wegen des Heeren." Amen.

6. De noodzakelijkheid der wedergeboorte, geen stof van verwondering.

Verhandeling ter voorbereiding voor het Heilig Avondmaal.

Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden (Joh. 3:7).

In dit hoofdstuk vinden wij twee hoofddelen:

- A. Een samenspraak van de Heere Jezus met Nicodémus, vers 1-21
- B. Het laatste getuigenis van Johannes de Doper van Christus, vers 22-36.

In de samenspraak ziet men: Nicodémus, de man met wie de Heere sprak, was een overste der Joden en een leraar in Israël. Een man die inwendig achting en liefde voor de Heere Jezus had. Een mens die echter nog niet zover was doorgebroken dat hij er alles voor kon opgeven. Want, zo staat er, hij kwam des nachts tot Jezus, uit vrees uit de synagoge geworpen te worden. Later was het zo geheel anders met hem gesteld, zoals blijkt uit Joh. 19, toen hij er alles aan waagde, en met Jozef van Arimathéa het lichaam van Jezus openlijk begeerde, en dat in zulk een gevaarlijke tijd. Hieruit zien we hoe soms vreesachtige vromen, die tijdelijk niet voor Gods Naam en zaak durven uitkomen, door de vrijmoedige Geest in de gevaarlijkste tijden ondersteund worden, en dan opkomen voor de Heere.

Deze Nicodémus werd nu door Christus onderwezen, bij gelegenheid dat Jezus door tekenen en wonderen verscheidene bewijzen gegeven had dat Hij de Christus, de Messias was. Nicodémus wist van deze wonderen en kwam nu tot Jezus en zei: “Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen, die Gij doet, zo God met hem niet is.” De Heere Jezus neemt Zijn tijd waar om Nicodémus van het allergrootste wonder te onderwijzen dat aan ieder mens, hoofd voor hoofd, gebeuren moet, zal hij ooit zalig worden.

De Heere Jezus stelt deze waarheid aan Nicodémus voor in vers 3 tot en met 6. We zien dat Nicodémus in dit grote stuk zeer onkundig was, en daarom aan Jezus gevraagd had: “Hoe kan een mens geboren worden, nu oud zijnde? Kan hij ook andermaal in zijner moeders buik ingaan en geboren worden?” Jezus gaf hierna in het 7e vers een uitdrukkelijke vermaning, met als inhoud dat Nicodémus zich daarover niet moest verwonderen, want we lezen: “Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.” Wij zullen hierin twee hoofdzaken onderscheiden:

- I. Het onderwerp van Jezus’ vermaning: *gijlieden moet wederom geboren worden; en***
- II. De vermaning zelf *verwondert u niet, dat Ik u dat gezegd heb.***

- I. Het onderwerp van Jezus’ vermaning: *gijlieden moet wederom geboren worden;* daarin zien wij:
 - A. enige zaken vooraf
 - B. de natuur en aard van de wedergeboorte.

A. (1) Alle mensen missen van nature de grote zaak van de wedergeboorte. Niemand komt ermee in de wereld. Wij zijn allen dood, we liggen gevallen in Adam. Door één mens is de zonde in de wereld gekomen, en door de zonde de dood. Paulus schrijft: “Ook toen gij dood waart door de misdaden en de zonden, heeft Hij u levend gemaakt.” Daar ligt een mens nu: blind, verhard en ongevoelig. Vijandig tegen God en tegen Diens werk in de ziel; gekant tegen de wedergeboorte. De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn. Het verstand hindert hem en staat maar in de weg. Hij is ook onwillig om verlost te worden. Hij heeft de dood lief en is zo de eeuwige, ondragelijke toorn van God onderworpen.

(2) Niemand zal dus in de hemel komen, als hij niet wedergeboren is. Dit blijkt overal uit Gods Woord. Zonder heiligmaking zal niemand God zien. Zonder wedergeboorte is nog nooit iemand zalig geworden, zoals te zien is in de drieduizend zielen (Hand. 2:14). In de hemel komt niets dat onrein is. Een onbekeerd mens kan het daar trouwens ook niet uithouden. Het is hem hier soms al bang genoeg, en het stuit hem al tegen de borst om bij Gods volk te zijn, vooral als de Heere in het midden is. Daarom is het ook de belofte van het verbond, dat God Zijn uitverkorenen wederbaren en bekeren zal, en dus voor de Heere bekwaam maken (Jer. 31:3).

(3) Ieder mens heeft echter een weg die hem recht schijnt, maar die het niet is, waarop men dus bedrogen zal uitkomen. Jezus zegt: “Velen, zeg Ik, zullen menen in te gaan, en zullen niet kunnen” (Luk. 13:24).

1. Een mens kan veel algemene overtuigingen hebben, veel verstand en talenten, ja een leraar zijn, en deze zaak toch missen, zoals hier Nicodémus en ook als Judas, de verrader, die een apostel was. En zoals de Schriftgeleerden en farizeeën, die op de stoel van Mozes zaten. Of als de dwaze maagden, die ook olie hadden. Sommigen hebben overtuigingen en beroeringen als Felix en Agrippa. Hoe ver kan het gaan! Hoeveel kan iemand hebben, en toch onwedergeboren zijn en blijven. We zien dat uitdrukkelijk in Hebr. 6: De hemelse gaven gesmaakt, de Heilige Geest deelachtig geworden, gesmaakt het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw en ... afvallig geworden!

2. Een mens kan veel doen, en toch dit genadewerk van de wedergeboorte missen. Jezus zegt in Joh. 15: “Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, neemt Hij weg.” Hij geeft aan dat buiten Christus heel wat schijnvruchten gedragen kunnen worden. Jóas, de koning van Juda, was vroom zolang de priester Jójada leefde. Na Jójada's dood bogen zich de vorsten van Juda voor hem, en hij hoorde hen, en diende de afgoden (2 Kron. 24). Herodes hield Johannes de Doper in waarde, en als hij hem hoorde, deed hij vele dingen, en hoorde Johannes gaarne. Maar toen er een welgelegen dag kwam, namelijk de verjaardag, en hij in verzoeking kwam, viel hij af. Zie dit ook in Bileam, die indrukken van God in zijn hart scheen te hebben. Hij zei tegen de boden van Balak: “Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gaf, zo vermocht ik niet het bevel des Heeren mijns Gods te overtreden, of te doen (namelijk te vloeken) klein of groot.” Ja, hij profeteerde dat er een ster uit Jakob zal opgaan en een scepter uit Israël zal opkomen (Num. 24:17). En toch was hij maar een goddeloze. We zien dit ook bij de farizeër, die zei: “Ik dank U, o God, dat ik niet ben gelijk andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers; of ook gelijk deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit” (Luk. 18:11-13). O, wat een groot verschil met de tollenaar: Die stond van verre en durfde zijn ogen zelfs niet opslaan. Het blijkt

ook uit het zaad, dat in de steenachtige aarde gezaaid is. Dat ging snel op, maar het verdorde toen de zon opging, omdat het geen wortel had (Matth. 13).

3. De Bijbel leert ons dat er maar weinigen zijn die het krijgen. Velen zijn geroepen (onder die grote menigte) maar weinigen uitverkoren. Het is maar een klein kuddeke, dat de Vader het Koninkrijk geven wil. De weg is breed die tot het verderf leidt; velen gaan daarop. Maar de poort is eng en de weg is nauw die ten leven leidt. Daarom wordt het wel eens uitgedrukt: “Eén uit een stad en twee uit een geslacht, die te Sion zullen komen” (Jer. 3:13). Ja, het zijn er in alle tijden maar weinigen geweest. Zie het in de eerste wereld. Wat staan er weinigen in de heilige linie aangetekend. In de tijd van Sódóm waren er geen tien, en wie weet of er behalve Lot nog wel één was! Zo was het ook in de tijd van Elia, waaruit we kunnen zien dat er hele landstreken zijn waar er geen of maar weinigen zijn. Jezus zegt dat velen zullen zoeken in te gaan, maar Hij zegt er bij: “Zij zullen niet kunnen” (Luk. 13:14).

4. Maar ieder die het er in waarheid om te doen is, kan het krijgen. Ja, daar is grond voor!

(1) God van de hemel getuigt het en bezweert het: “Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, Ik heb geen lust in de dood des goddelozen, maar daarin heb Ik lust, dat hij zich bekere en dat hij leve” (Ezech 32:11). Hij zegt: “Jeruzalem, Jeruzalem, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen, gelijkerwijs een hen hare kiekens bijeen vergadert onder de vleugelen, maar gijlieden hebt niet gewild” (Matth. 23:27).

(2) De Heere toont dat het aan Hem niet ligt, omdat hij een mens nog laat leven, het woord der verzoening nog in de mond van Zijn knechten legt, laat bidden en smeken opdat een mens zich met God zou laten verzoenen. Waarom zou God dat doen, als Hij geen lust had om het te geven? Als God lust had aan de dood van een mens, zou Hij direct het leven van de mens afsnijden en hem onder de eeuwige toom verzegelen. Dit is dus een groot bewijs dat de Heere Zijn lankmoedigheid uitstrekt, en dus wacht om genadig te zijn.

(3) Het blijkt ook uit de wegen die de Heere met natuurlijke mensen houdt, zowel in wegen van bezoeken als in wegen van zegeningen. In beide is Gods doel, volgens Zijn geopenbaarde wil, om een mens tot Hem te brengen. En daarom zal degene die niet wedergeboren is, en dus verloren gaat, niet te verontschuldigen zijn voor Gods aangezicht op die grote dag. Hieruit kunnen we zien hoe nodig het is dat ieder haast maakt, en zijn hart eens legt bij zo'n gewichtig leerstuk als de wedergeboorte, en onder het horen sterk met zijn hart tot God roept. Want waarlijk, vrienden, of u het gelooft of niet, maar hieraan hangt dood of leven. En dat voor eeuwig!

B. Wat betreft de aard van de wedergeboorte, daarin zien wij:

Ten eerste over het woord wedergeboorte.

a. Het woord zegt zoveel als nieuwe geboorte. Ook wordt het wel een nieuwe schepping genoemd. Maar hier in Joh. 3, en ook op andere plaatsen in het heilige Woord, betekent het de vernieuwing van een zondaar van dood tot leven. Het staat tegenover de totale en algehele verdorvenheid van Adams kinderen. Het is een geboorte uit God: “Een iegelijk, die uit God geboren is, doet de zonde niet” (1 Joh. 3:9). Deze wedergeboorte wordt genoemd vernieuwing, een nieuw schepsel, omdat het oude voorbijgaat en alles nieuw wordt. Het wordt ook wel genoemd de besnijdenis des harten, een wegnemen van het stenen hart en het geven van een vleses hart, een trekking Gods.

b. Het woord wedergeboorte is ontleend aan de geboorte van een mens. Hierin zijn

begrepen de ontvangenis, de geestelijke groei tot een scheepsel, én de geboorte zelf. Het moet door ons, omdat we eindige scheepsels zijn en niet alles tegelijk kunnen bedenken, onderscheiden worden in de roeping, wedergeboorte, bekering, geloof en heiligmaking. De Heilige Schrift vat dit alles wel eens samen in één woord.

Ten tweede. De wedergeboorte kunnen we beschrijven als *een bovennatuurlijke weldaad van God, waarmee de Heere in het hart van de uitverkoren zondaar die doodgevallenen en onrein is in Adam, om de verdienste van Christus, een nieuw, Goddelijk leven instort. En dat door het onvergankelijke zaad van Zijn Woord, vruchtbaar gemaakt door de oneindige kracht van de Heilige Geest.*

De wedergeboorte is vol verborgenheden. Niemand kan het vatten. Daarom behoort ze tot de geloofsstukken, en moet ze in kracht ervaren worden. Niemand kent ze, dan die ze ontvangt. Een mens kan zijn natuurlijke geboorte al niet begrijpen, wat zal hij dan de geboorte uit de Geest bevatten!

De wedergeboorte strekt zich uit over de gehele mens, ziel en lichaam. En zij staat dus recht tegenover de besmetting van de oorspronkelijke zonde, die zich ook over de gehele mens uitstrekt. Daarom wordt zij vergeleken bij een zuurdesem, dat een hele klomp deeg door en door smakelijk maakt (Matth. 13:33).

U vraagt misschien *wie de verdienende en werkende oorzaak van de wedergeboorte is?*

a. Christus is de verdienende oorzaak van alle genadegaven en weldaden, die Hij door Zijn volmaakte gehoorzaamheid verworven heeft, om nu door de Geest alle genaden aan die zielen der uitverkorenen toe te passen. Daarom staat er ook dat de Geest het uit het Zijne zou nemen (namelijk uit Zijn verdiensten) en aan hen verkondigen (Joh. 16:14). Dit werk van de wedergeboorte is met betrekking tot het werk in de ziel aan de drie Goddelijke Personen eigen. “Want hetgeen de Vader doet, desgelijks doet ook de Zoon en de Geest” (Joh. 5:21).

b. Dit werk van wedergeboorte behoort onder de werken Gods naar buiten. Zo is het met betrekking op het werk in de ziel aan de Drie Goddelijke Personen gemeenschappelijk.

c. In het bijzonder wordt het toegeschreven aan:

- ? de Vader en de Heilige Geest. Zo lezen we: “Geloofd zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden” (1 Petrus 1:3).
- ? En van de Geest lezen we: “Hetgeen uit den Geest geboren is, dat is Geest” (Matth. 3:11).
- ? Het werk wordt voornamelijk toegeschreven aan de Zoon. De doden zouden horen de stem van de Zoon van God. De wedergeboorte is bijzonder het werk van Christus, door Zijn Geest. Daarom wordt de Heere Jezus ook wel genoemd de Fontein des levens (Ps. 36:10), de Wortel van de ranken, en de ware Wijnstok. Hij wordt ook wel genoemd de Tweede Adam, Die geworden is tot een levendmakende Geest. Zoals de eerste Adam de wortel is van het natuurlijke leven, zo is Christus de Vorst des levens.

C. Nu zien we hoe een mens door Christus' Geest wedergeboren wordt.

Eerst:

- Dat God als *Vader* in de wedergeboorte van de zondaar voorkomt, volgens Joh. 4:13 en Jak. 1:18
- Dat de Kerk van God de *moeder* is, welke de kinderen in de Goddelijke huishouding

voortbrengt. Daarom worden Gods getrouwe knechten medewerkers genoemd. Gal. 4:19.

- Dat het *zaad* Gods Woord is. Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaar, door het woord der waarheid. Jak. 1:18. Dus is God Woord *gepaard* met de vruchtbaar makende werking van de Heilige Geest, het zaad Gods; levend makende door het geloof. In deze zin schijnt het voor te komen in 1 Joh. 3:19.

- Uit dit alles blijkt dat in de wedergeboorte een mens wel lijdelijk is, maar niet als een steen of blok. Degene die wedergeboren wordt, moet een redelijk schepsel zijn, want dit wonder kan niet plaatsvinden aan een steen of blok.

Dit werk gebeurt in een ogenblik, want tussen dood en leven is geen derde staat. Er zijn maar twee soorten mensen op aarde: schapen en bokken. Iemand is duisternis of licht in de Heere. Iemand is een kind van God of een kind van de duivel. Bij de wedergeboorte spreekt de Heere maar één woord: Effatha, wordt geopend (Markus 7:34). Op dat ogenblik wordt de zondaar levend en raken zijn geestelijke zinnen werkzaam. Hij krijgt gezicht, gehoor, reuk, smaak, ja gevoel van goed en kwaad, van binnen en van buiten. Gods stem is met macht en heerlijkheid, zoals in de eerste schepping. God riep de dingen die niet zijn, alsof ze waren. Hij sprak slechts: "Daar zij licht." En er was licht (Gen. 1:3). Zo is het ook in de herschepping. Paulus schrijft in 2 Kor. 4:6: "Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis.: We lezen ook van de levendmaking in Ef. 2:1: "Ook toen gij dood waart door de misdaden en zonden, heeft Hij u mede levend gemaakt." Het is een herstelling van het beeld, dat die mens in Adam verloren heeft.

Ten tweede.

1. De gewone weg die allen vroeg of laat ondervinden is als volgt: Op het onverwachts komt de Geest des levens in zo'n ziel werken. Hij overtuigt hem of haar van zijn geestelijke dood door de zonde, van zijn gescheidenheid van God, van zijn gemis van Christus, van het ogenblikkelijk gevaar waarin hij leeft en wat nog boven zijn hoofd hangt. O, zo iemand ontwaakt, en verschrikt van zichzelf. Zoals een die in het opperste van een mast geslapen had, schrikken zou in welk uiterst gevaar hij verkeerd had. Daarom denken Gods kinderen soms met zoveel schrik aan hun vorige leven, en zeggen ze nog zo vaak in hun hart: "O, als ik toen en toen eens gestorven was!"

2. Zo iemand wordt hartelijk verlegen. Hij staat Gods werk tegen, maar wordt eindelijk vastgezet en overtuigd.

3. Ja, het wordt hoe langer hoe erger in zijn ogen. Hij krijgt dagelijks meer en meer licht; het wast als de wateren van Ezechiël, het wordt hem hoe langer hoe duidelijker dat hij in een uiterst gevaar verkeert. Hij ziet hoe langer hoe meer zonden en verkeerdheden. En zo begint hij een walging te krijgen aan zichzelf, en zich als het grootste monster te zien in de ogen van een heilig God. Ja als een hatelijke, ellendige, met wie God geen medelijden kan hebben in Zichzelven.

4. Zo iemand ontvallen ook al zijn steunsels, waarvan hij vroeger goede gedachten en verwachting had. Ja zelfs ontvalt al zijn steunen op plichten, en menigmaal het gebed zelfs waarin hij tevoren nog rust vond. Daarop schrijft zulk een met zijn gehele hart het doodvonnis, al had hij geen andere zonde dan de zonde van zijn bidden. Hij ziet dat hij eeuwig verloren moet gaan.

5. Het kan gebeuren dat zulk een ook wel uit het gebed van de vromen valt, en dat hem deze voorname steun ontnomen wordt (waar menigeen toch op rust). Het kan ook zijn dat Gods volk geen werkzaamheden in het verborgen meer met zo'n ziel heeft, zoals

vroeger. Maar ... nu lezen we in Ezech. 16:5 dat God zegt: “Als geen oog meer medelijden met u had, zag Ik u.” Zulk een wordt dan recht radeloos als die drieduizend zielen, die zeiden: “Mannenbroeders! Wat zullen wij doen?”

6. Dan ontvangt zulk een ziel evangelielicht in de ziel, onder veel worstelingen die de Heilige Geest verborgen werkt. Onder vele onuitsprekelijke zuchtingen, vroeg of laat, op Gods tijd. Alleen door soevereine en vrijmachtige verschijning en openbaring van Christus in de kracht van Zijn verdiensten en ambten. Dan wordt zo iemand door de genade des geloofs, door het aangrijpen van Christus' sterkte, door kiezen en aannemen van Hem, door overgeven van zijn weg, tijdelijk en eeuwig, uit de angsten der wedergeboorte uitgeholpen. Dan mag hij het hoofd opheffen en krijgt hij onder de kinderen een plaats en naam in Gods huis, volgens Jes. 56:5. We gaan hier voorbij aan de verschillende wegen, tijden, plaatsen en manieren waarop de Heere God, naar Zijn soevereine vrijheid, dit genadewerk in het hart legt.

We zullen dat liever in het volgende achtste vers nader behandelen, en gaan nu over tot onze tweede hoofdzaak:

II. De vermaning van de Heere Jezus: *verwondert u niet, dat Ik u dat gezegd heb.*

Uit het historische verhaal van Johannes blijkt dat het grote wonder van Christus, gedaan op de bruiloft te Kana in Galiléa, naast meer andere wonderen, aanleiding was dat Nicodémus de Heere Jezus opzocht om met Hem te spreken.

Nicodémus was een overste der Joden, een van het Joodse Sanhedrin of de grote raad; een leraar in Israël, een van de profeten.

Deze man was het voorwerp van de vermanende woorden van Christus. Hij had niet alleen zichzelf in het oog, in zijn komen tot Christus, maar ook blijkt dat hij met zijn medeambtgenoten, de andere farizeeën, over de werken van Christus gesproken had. Hij kwam uit aller naam. Dat blijkt als we vers 2 vergelijken met dit tekstvers, namelijk gijlieden (in het meervoud) moet wederom geboren worden. Hij wilde uit Jezus' mond meer weten van hetgeen waarvan hij al overtuigd was uit de vorige wonderen, om daarmee meer nut te kunnen doen in zijn vergaderingen.

De grote Leraar had bij de gelegenheid dat Nicodémus ingenomen was met de wonderen van de Heere Jezus, hem reeds onderwezen van het allergrootste wonder dat aan ieder mens gebeuren moet, of die mens leraar was en tot de grote raad behoorde; of het een bijzonder persoon was of niet. Hierdoor kon ieder die dat werk van God in zijn hart ondervond, ten volle overtuigd zijn dat Christus een Leraar was, van God gekomen, en dat niemand die tekenen kon doen die Hij deed. O, er is geen zekerder bewijs van een waarheid, dan haar bevinding in het hart te genieten. We lezen in 1 Joh. 5:10 dat “die in de Zoon van God gelooft, het getuigenis heeft in zichzelf.” Die ziel kan op al de geloofswaarheden zeker en met zijn hele hart afgaan, ook al zijn en blijven die onbegrijpelijk voor hem.

De Heere had zo sterk mogelijk die eeuwige waarheid van de noodzaak van de wedergeboorte, die niemand missen kan, aangedrongen in vers 3: “Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.” Dit zeggen was krachtig: zonder wedergeboorte kan niemand het Koninkrijk van God zien. Dat bevestigt de Heere hier dubbel, als Hij zegt: “Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u.” Dat is Amen, amen, dat zoveel betekent volgens het Hebreeuwse woord: *het zij zo, het worde zo, het is zekerlijk zo.*

Amen, of voorwaar heeft in verscheiden betekenissen gebruikt:

- In het toestemmen van zaken, Deut. 27:15, 16.

- In het wensen van enig goed, Jer. 11:5; 28:6.
- Ook in het verwachten van enig kwaad, Num. 5:22
- Het wordt door deze verdubbeling dus nog meer bekrachtigd en versterkt.

De Heere Jezus benadrukt, bevestigt en verzekert hier de noodzaak van de wedergeboorte. Als een heilig Mens, Die medelijden heeft over de rampzalige staat van een zondaar, wenst Hij het heil van de zondaar. De alwetende Heere weet het gedreigde kwaad dat de onwedergeborene zeker zal treffen. En daarom herhaalt de Heere Zijn bevestiging met een dubbel “Voorwaar, voorwaar...” In vers 5 lezen we: “Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan.” Hij bevestigt deze waarheid in vers 6, waar Hij zegt: “Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees...” Te weten: dat is natuurlijk en verdorven. En dan vervolgt hij: “En hetgeen uit den Geest geboren is, dat is geest.” Dat betekent: dat is aanvankelijk geestelijk en vernieuwd door de Geest.

Daarom staat ons nu te letten op de vermaning zelf van Christus aan Nicodémus en de zijnen. Hij zei: “Verwondert u niet, dat Ik u gezegd heb, gijlieden moet wederom geboren worden.” Jezus wilde zeggen: “Nicodémus, verwonder u niet dat Ik u gezegd heb, gijlieden, namelijk uw ambtgenoten zoals al die oversten der Joden, u allen móét... O, het is niet zomaar uw eigen keuze. Het is leven of dood! Het móét zo zijn: gijlieden moet wederom geboren worden...”

A. We zien eerst wat Jezus niet tegenspreekt.

1. Jezus spreekt hier niet tegen dat Nicodémus zich verwonderen mocht over het grote geluk dat Christus met hem sprak, en dat hij deze verklaring uit Jezus’ mond zelf gehoord had. Dat kon immers niet anders voor een ziel die de grote Leraar kende tegen zijn blindheid, die de grote Hogepriester kende aan zijn hart, tegen zijn scheidingmakende schulden, en die de grote Koning aan zijn hart kende in de kracht van de Heilige Geest tegen de overmacht van zijn zonden. Nee, dat kon niet anders, of zo iemand moest zich diep verwonderen, ja in verwondering vallen aan Jezus’ voeten, in een eeuwige verbondskeuze.

2. De Heere spreekt ook niet tegen dat Nicodémus zich verwonderen mocht over dat grote werk van God, de genadige wedergeboorte. En over het grote geluk van een mens, als de Geest hem die waarheid deelachtig gemaakt had. Want, moet er geen verwondering op volgen als men de opstanding uit de dood der zonde gewaar wordt? Als men deel heeft gekregen aan de eerste opstanding en daardoor bevrijd is van de tweede dood, moet daar geen verwondering op volgen? Als men weet dat men dood geweest is en nu gevoelt dat men leeft, ja dat men eeuwig zal leven, moet daar geen verwondering op volgen? Als men ziet dat dit grote teken van God over zulk een monster al in de eeuwigheid is begonnen, moet daar geen verwondering volgen? Is het een mindere zaak dan dat een natuurlijke dode voor onze ogen levend werd? O nee, het is juist een meerder werk, het is een groter wonder. Want in het natuurlijke is een mens lijdelijk, maar in zijn geestelijke dood heeft hij een dadelijke, tegenstaande, ja onverzoenlijke afkeer en vijandschap om levend gemaakt te worden, als hij staande, gewapend staat als een opstandeling tegen God.

B. Maar wat spreekt de Heere Jezus dan wel tegen?

Hij zegt als het ware: “Nicodémus, verwonder u niet, en laat uw medeleraars zich daarover niet verwonderen...”

1. Hiermee spreekt Hij tegen het vleselijke verstand: het ontkennen en niet aannemen van een zaak die men niet begrijpen kan. Het verheffen van de rede boven de Bijbel. En

zo raakt de Heere hiermee de trots van het dartele, menselijke verstand aan. Hij toont hiermee dat dit vallen moet voor hetgeen de Heere spreekt, zoals Dagon voor de ark. Het is alsof de Heere zei: “Nicodémus, blijft dat soort van verwondering, en van verheffen van u over zulk een waarheid, bij u? O, dat zal uw ziel kosten!” Alle hoogten moeten vallen, of genade moet uit de ziel blijven. De rede moet wijken voor het geloof en de ziel moet vallen. Augustinus zegt ergens: “Al wat natuur verheft, strijdt tegen genade.” Alle hoogten en sterkten moeten neergeworpen worden, en alle gedachten gevangen genomen onder de gehoorzaamheid van Christus. Jezus zegt in het volgende, 8e vers, dat het in het natuurlijke zo is dat de wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort en ziet de uitwerkingen, en begrijpt het echter niet. En toch gelooft u dat er een wind is die zulke werkingen doet. Wel, waarom ook zo niet hier? De Heere zegt: “Alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.”

2. De Heere wil dus zeggen:

a. “O, Nicodémus, zoek toch dit belangrijke stuk over te nemen, al kunt u het niet begrijpen.” Hiervan hangt af het Koninkrijk van God eeuwig te zien of ... niet te zien. Het is alsof Hij zei met de profeet Jeremía: “Hoort toch, en neemt ter oren, en verhef u niet, want de Heere heeft het gesproken.”

b. Verwonder u niet, dat Ik u dit verscheidene malen herhaald, uitgelegd en verklaard heb. Het is uit liefde tot uw kostelijke zielen. Weet toch dat u, en allen die op de stoel van Mozes zitten, nooit grond zult vinden die staande zal blijven in de ure van de dood, in uw leraarsambten. Al was u een geroepen apostel, het zal u ontvallen en ontzinken, als u zult menen daarop te kunnen leunen. Ja, wat zijn er velen die in hun ambten door Mijn bloed zijn gekocht om anderen te bedienen, en die zelf verloochnaars zijn en blijven van de Heere Jezus, volgens 2 Petrus 2:1. Daarom Nicodémus, wedergeboren te zijn is een heel andere zaak dan een leraar te zijn. Wedergeboorte is iets dat u en al uw medeleraars, met alle mensen, van het eeuwig verderf zal moeten bevrijden om behouden te worden.

c. Verwonder u dan ook niet, dat Ik deze waarheid een en andermaal zo dubbel bevestigd heb. Behalve dat Ik Leraar ben, naar Wie u gevraagd hebt en van God gekomen ben, ja de mond der waarheid Zelf, zo heb Ik het u nu zo dubbel bevestigd. O, Ik Die weet wat er op zal volgen, weet dat u uw zielen verliest, als u dit stuk blijft missen!

d. Ja, verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden. Dat is: U mag zich verwonderen over Mijn gedane wonderen. U mag ze bezien met verbazing als op de vorige bruiloft. Dat is nog een zaak buiten u. Maar verwonder u toch hier niet al te zeer. O, de tijd gaat met al dat verwonderen voorbij: U moet wederom geboren worden! Blijf dus niet hangen in natuurlijke verwondering over zulk een geestelijke zaak, die zo wezenlijk is dat u die niet missen kunt, dan op kosten van uw ziel en uw leven, en dat voor eeuwig. Laat dit u dus niet vreemd zijn: U moet wederom geboren worden.

e. Ja Nicodémus, verwonder u toch niet dat Ik van zulk een almachtig werk tot u gesproken heb, en dat uw kracht zover niet reikt. Ik heb niet gezegd dat u uzelf moet wederbaren, maar Ik heb gezegd: *Gijlieden moet wederom geboren worden*. Wel, Ik ben het, Die in Mijn kracht alle wonderen doe. O, zie toch af van uzelf, want alle dingen zijn mogelijk bij God. Verwonder u ook niet dat Ik van zulk een zaak tot u spreek, en dat u te ellendig en te onwaardig zou zijn om dit wonder te ontvangen. Wel Nicodémus, kunt u te vuil zijn om gewassen te worden?

f. Tenslotte: Blijf ook niet rusten in een toestemmen van die zaak, en alleen met verwondering graag van de wedergeboorte te horen en die eeuwige waarheid te

beschouwen. Weet dat u wedergeboren moet worden! Sta daarom naar deze zaak zelf, naar de wedergeboorte, naar de bevinding en het genot, en wordt dan vrij met Paulus roemende en verwonderende, onwijs. En verwonder u dan zalig, eeuwig en altoos.

Toepassing

Ziet vrienden, we hebben u een allernoodzakelijkste waarheid voorgesteld. We wensen in het volgende 8e vers te zien hoe verschillend en soeverein de werkingen van Gods Geest zijn. En dat zowel in de wedergeboorte, als in de middelen, plaatsen en tijden door Zijn gunstige voorzienigheid te beschikken waar en waardoor God dit genadewerk in het hart legt. Dat is zo vrij, zo onbegrijpelijk, zo onwederstandelijk als het blazen van de wind in de natuur; die blaast waarheen hij wil.

A. Verwonder u dus niet dat ik in deze avond van dit stuk van de wedergeboorte tot u en mijzelf gesproken heb, en dat ik u Jezus' woorden gezegd heb: "Gijlieden moet wederom geboren worden."

Het is waar, menigeen zal zich verwonderen omdat de tijd aanstaande is dat wij geroepen worden om op een blijkbaar wijze opnieuw onze hand te leggen aan de Middelaar Christus. Om tot Hem te komen in het sacrament, en om de zoom van Zijn kleed niet dat alles aan te raken.

Maar verwonder u daar niet al te zeer over. Weet liever dat iemand eerst een nieuw schepsel moet zijn om te wassen in genade en in geheiligde kennis. Hij moet eerst geboren zijn, zal hij ooit groeien. Zoals het zegel van de Doop voor het zegel van het Avondmaal gaat, dus ook hier.

Onze Doop verzegelt de genade van de wedergeboorte, waar zij waarlijk is. Het is een zegel van het geestelijke kindschap en van de afwassing van de scheidingsmakende zonden, en van de opneming van de ziel in de Goddelijke huishouding. En dus behoorde Gods volk veel te werken met zijn Doop en met de beloften, door de Drieënige God aan hen gedaan. En met hun inwilliging in des Heeren sterkte, waartoe ons doopformulier zeer gepast is. Om tijdens het lezen daarvan werk voor de Heere te krijgen ter bevestiging in de staat der genade, en om dus met temeer licht het sacrament van het Avondmaal te kunnen gebruiken.

Het Avondmaal is bijzonder gericht tot sterkte tegen duisternis en bestrijding, en tegen aanvallen die tegen het kindschap opkomen, en het verzegelt de gunst en getrouwheid van God. Namelijk dat de Heere niet zal laten varen het werk van Zijn handen, maar dat zal volvoeren tot op de dag van Jezus Christus. Daarom hebben Gods kinderen in die instelling de dood van Christus te verkondigen totdat Hij komt. Ze mogen zich niet onttrekken. Dus verzegelt het de groei en wasdom van de ziel in het geestelijke leven. En ook al de beloften van God in het algemeen, en de beloften die zij in hun bijzondere omstandigheden wel eens gekregen hebben wanneer ieder ten Avondmaal mag gaan met het oogmerk om Christus daarmee aan te raken om Hem met Zijn beloften opnieuw te krijgen, etende en drinkende Zijn vlees en bloed dat waarlijk spijs en drank is. Ja, om dus opnieuw hopen te worden op het woord dat de Heere ooit tot de ziel gesproken heeft, volgens Ps. 119:49. En dat alles tot sterkte in alle zware posten in het vervolg, tot een licht in alle voorkomende gevallen en zelfs tegen de donkere tijden in het algemeen die aanstaande kunnen zijn. De weg zou anders te veel kunnen zijn.

Daarom, o mens, geloof dit woord van de Heere Jezus toch. Zult u recht hebben om uw handen aan het brood der kinderen te leggen zonder kerkroef te begaan? U moet wederom geboren worden, anders zult u zichzelf zeer benadelen en uw oordeel en verdoemenis des te zwaarder maken.

Laat mij nog eens enkele dingen naar Gods Woord voorstellen, die werkelijke vruchten en gevolgen zijn van de wedergeboorte. Och, dat ieder van ons, niemand uitgezonderd, daarmee eens tot zichzelf mocht inkeren. Dat iemand eens zien mocht bij Gods licht, dat hij of zij nog niet anders is dan een natuurlijk mens en daarmee eens werk krijgen aan de voeten van de Heere Jezus, Die het geven wil aan allen die waarlijk zien dat ze het missen, en het bij Hem zoeken. Of dat een andere ziel de Heere hierover eens mocht heiligen omdat de grote God, eeuwige en vrije genade aan en in zijn ziel verheerlijkt heeft.

De vruchten of bewijzen van de wedergeboorte zijn vooral te vinden in de volgende negen zaken.

1. Ze hebben gevoel van smart over de hartenzonden, ook al breken zij niet uit in daden. O, wat roept David uit over zijn zonden en verborgen afdwalingen (Ps. 19:13).
2. Ze mogen hartelijk bidden. Wij lezen van Paulus: “Zie, hij bidt.” O, zulken hebben de Geest der genade en der gebeden.
3. Ze zijn zeer begerig naar voedsel, net als een pasgeboren kind het niet zonder eten of drinken kan stellen. Petrus zegt: “Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke, onvervalste melk, opdat ge door dezelve moogt opwassen.” O, er is een verlangen naar de genademidden, omdat het instellingen van God zijn, en de Heere daarmee voedsel toedient. Zie eens wat men te denken heeft van mensen die het Woord en de prediking verachten.
4. Ze zien de dierbaarheid van Jezus, volgens 1 Petrus 2:7: “U dan, die gelooft, is Hij dierbaar.” Namelijk tegen de zonden, blindheden, dwaasheden en verkeerdheden. Hij ziet Jezus zo noodzakelijk, om maar steeds in Hem gevonden te worden. Hij dorst naar Jezus’ gerechtigheid, ja soms wel eens zo dat die ziel zeer begerig wordt naar de onmiddellijke gemeenschap met de Heere, zoals David in Ps. 42 zei: “Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God; wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?”
5. Ze hebben liefde tot God, zoals een kind tot zijn vader. David zegt in Ps. 18:2: “Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijne sterkte.” O, die men liefheeft, diens gemeenschap zoekt men met zijn hart.
6. Ze hebben liefde tot elkaar, tot de vromen, als broeders en zusters, als kinderen van een vader en moeder. Wij lezen in 1 Joh. 5: “Een iegelijk, die liefheeft Dengene Die geboren heeft, die heeft ook lief dengene die uit Hem geboren is.” Dit stelt Johannes tot een duidelijk kenteken in 1 Joh. 4:20: “Die zijn broeder niet liefheeft die hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Die hij niet gezien heeft?” O, die God liefheeft, heeft Zijn volk lief.
7. Ze raken los van de wereld. We lezen in 1 Joh. 5:4: Al wat uit God geboren is, overwint de wereld.” Zo iemand keert de wereld de rug toe. Hij is omgewend, want hij heeft dat licht dat de ganse wereld in het boze ligt.
8. Ze strijden tegen de zonden en verzoeking, volgens Gal. 5:7. In zulk een ziel begeert de geest tegen het vlees, en het vlees tegen de geest, en die twee staan tegen elkander. Het hart van een onwedergeboren mens is als een opengebroken stad zonder muur, waarin alles maar vrij in en uitgaat.
9. Tenslotte is er ook een opwassen of een begeerte naar wasdom in de genade. Op te wassen in de kennis van God, in Hem Die het Hoofd is. Daarvan lezen we de belofte in Ps. 92: “Die in het huis des Heeren geplant is, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods.”

B. De gevolgen van de wedergeboorte, die ieder in meerdere of mindere mate moet

kennen, zijn de volgende zaken.

1. Ze hebben verandering in hun werkzaamheden aangaande God en Christus. De rechterhand des Allerhoogsten is in die ziel veranderd. Zulk een ziel heeft tijden dat zij zo wettisch en ongelovig niet meer kan handelen. Soms gaat er een deur der hoop open. De ziel gevoelt soms een werk van boven in zich, dat weer naar boven wil en trekt.

2. Ze hebben enerlei hart en enerlei weg, met al Gods kinderen, om God te vrezen. Ze hebben één Geest en zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt. Ze hebben door één Geest in Christus, met vrijmoedigheid een toegang tot de Vader, volgens Hebr. 4:16. Dus hebben zij ook enerlei licht. Deze dingen verbinden hen bijzonder, en daar ligt de grond van de gemeenschap der heiligen.

3. Een ander wezenlijk gevolg is, dat de vromen die tevoren met de ziel bijzondere arbeid gehad hebben, ook delen in hun blijdschap. Het is niet goed als zulke vromen altijd maar beducht of beklemd blijven, en dat ze van een ziel verder afraken. We lezen in Hoogl. 3:4 dat de bruid zegt: “Ik hield hem vast en liet hem niet gaan, tot ik hem in mijner moeders huis gebracht had, en in de binnenste kamer dergene, die mij gebaar heeft.” Hieruit ziet men dat degenen die zulken niet de meeste angsten en benauwdheden hebben zoeken te baren, ook de meeste blijdschap hebben. We lezen in Joh. 16:21 dat in het natuurlijke leven een moeder wel angst en smart heeft als zij baart, maar als het kind geboren is, dan is ook haar blijdschap het grootst.

4. Een ander gevolg is dat er een scheiding valt tussen wereldse mensen en hen. Dat heeft ieder te wachten, namelijk om door de wereld gehaat, gesmaad, ja soms vervolgd te worden. Niet alleen door ketters en dwaalgeesten, maar ook door de kinderen van hun moeder, namelijk die dezelfde belijdenis hebben en dezelfde woorden spreken, maar echter dezelfde Geest niet hebben. Jezus zegt in Matth. 5: “Zalig zijt gij, als u de mensen smaden en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u want uw loon is groot in de hemelen; want also hebben zij vervolgd de profeten, die vóór u geweest zijn.” Ze worden soms ook uiterlijk onderdrukt in hun huizen, zodat ze ook in dat opzicht hun volk en huns vaders huis moeten verlaten, naar Ps. 45:11: “En vergeet uw volk en uws vaders huis.” Ze worden uitgestoten. Maar dan is de belofte groot, want er staat in het volgende vers van deze Psalm: “Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid.”

Ze worden soms ook zelfs in de Kerk verdrukt. Toen de leraars uit die tijd hoorden dat de blindgeborene die door Jezus was ziende gemaakt, Hem hartelijk beleed, wierpen ze hem uit de synagoge, namelijk uit de gemeenschap van de Kerk. Maar dan lezen we direct erna, in Joh. 9, dat Jezus hem vond en Zich aan hem openbaarde als de Zoon van God. Maar vrienden, hoor eens wat wij lezen in Markus 10:29 en 30. Daar zegt Jezus: “Voorwaar, zeg Ik u: Er is niemand, die verlaten heeft huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijnentwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in deze tijd huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven.”

5. Tenslotte is ook een gevolg dat al de wedergeborenen te wachten hebben, namelijk dat zij in Gods huis zullen blijven, volgens Ps. 23. O, hun staat zal een eeuwige grondvest zijn, het zaad Gods blijft in hen. Zoals een mens in het natuurlijke geboren wordt voor de eeuwigheid, zo ook Gods kinderen naar de Geest. Ze mogen hier hun ziekten, flauwten, vallen, ja al hun slaperigheden en dodigheden hebben, en soms aan zware duisterheden en bestrijdingen onderworpen zijn, maar de poorten der hel kunnen noch zullen hen ooit overweldigen. O, zij zijn wedergeboren voor de eeuwigheid. Het is waar, de duivel en de goddelozen mogen hier hevig tegen hen toornen, omdat hij weet dat zijn tijd kort is. Maar de belofte is: *Eeuwige blijdschap zal op hun hoofd zijn, en alle*

treuringen en zuchtingen zullen wegvlieden. Ja, de dagen van hun treuren zullen een einde nemen.

Ten laatste kinderen van God, de Heere verzegele deze zaken aan onze zielen in het Avondmaal. Hij bereide ons om Hem daar te vinden. Hij make ons daartoe nederig van hart, ten einde wij geen hoge gedachten of verwachtingen of begeerten hebben. Maar dat wij met een sacramentele verzegeling mogen willen tevreden zijn. Ja, de Overste Leidsman Opziener over onze ziel, vatte ons bij de rechterhand, en leide ons zelf aan die maaltijd en lere ons ook ordelijk met onszelf en met al onze posten daar werken. Hij beware ons hart en lere ons dan in het vervolg al onze wegen en zorgen, (met gewillige opneming, dagelijks van al onze kruisen, om die achter Christus te willen dragen) meer overwentelen op Christus, die alle lasten, ja de grootste zwaarte van alles dragen wil; amen. Het zij zo!

7. De kracht en vrijheid en onbegrijpelijkheid van de werkingen van de Geest in de wedergeboorte.

Verhandeling tot nabetrachting van het Heilig Avondmaal

De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is (Joh. 3:8).

We hebben reeds eerder de vermaning gehoord die Jezus gaf in het 7e vers van dit hoofdstuk, namelijk: “Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.” Deze vermaning wordt nu bevestigd door Nicodémus een gelijkenis onder het oog te brengen, namelijk of hij de kracht en de vrije en onbegrijpelijke werkingen van de wind niet geloofde. En waarom hij dan wèl ongelovig was in het stuk van de wedergeboorte door de Geest, zoals we lezen in het 8e vers: “De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat.

We zullen nu niet spreken over de natuur van de wedergeboorte door de Geest, omdat we daar in de vorige verhandeling al aandacht aan besteed hebben. Daarom zullen wij nu het doel van de Heere Jezus in deze gelijkenis nagaan, als Hij tot Nicodémus zegt: “*De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heengaet; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.*”

Daarin zien wij:

- I. Hoe we de werkingen van de Geest tot de werkingen van de wind kunnen overbrengen.
 - II. Hoe gepast hier de werkingen van de Geest in de wedergeboorte bij de werkingen van de wind worden overgebracht.
 - III. Wat het doel van de Heere Jezus is om Nicodémus met deze gelijkenis te antwoorden.
- I. Hoe we de werkingen van de Geest tot de werkingen van de wind kunnen overbrengen.**

De woorden Geest en ‘wind’ zijn in verscheiden talen hetzelfde. Daarom houden sommigen deze woorden niet voor een gelijkenis, maar voor de zaak zelf. Maar het woord geeft aanleiding dat we bij de gelijkenis van de wind moeten blijven, vooral ook omdat er in Matth. 13:34 staat dat Jezus door gelijkenissen sprak, en zonder gelijkenissen sprak Hij tot hen niet.

Ook is er geen gepaster manier om het eeuwige bestaan van de Heilige Geest door uitgaan van de Vader en de Zoon uit te drukken, dan door geblaas. De Geest wordt wel genoemd de Geest van Gods mond. We lezen hiervan in Ps. 33:6: “Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir.” Ook wordt de Geest wel de adem van de Almachtige genoemd vanwege zijn onbegrijpelijke uitgang.

Ook omdat de wijze van de werking van de Geest in de wedergeboorte bij de wind en

zijn werking vergeleken wordt; zoals de wijze van des Geestes werking vloeiende is uit de wijze van Bestaan. Daarom blies Jezus op hen en zei: *ontvangt de Heilige Geest*, Joh. 20:22.

II. We zien dus in de eerste plaats hoe gepast de werkingen van de Geest in de wedergeboorte worden vergeleken bij de werkingen van de wind, en wij beschouwen dat nader

- in zijn kracht;
- in zijn geluid;
- in zijn vrijheid; en
- in zijn onbegrijpelijkheid.

a. In zijn kracht

De wind blaast. De *kracht* van de werkingen des Geestes in de wedergeboorte wordt dus bij het geblaas van de wind vergeleken.

1. Als de wind begint te waaien, begint alles te bewegen en levendig te worden waar voorheen stilte was. Daar bewegen wolken, wateren, bomen enzovoort. Zo is het ook met de werkingen van de Geest. Tevoren is de mens dood. Hij trekt zich geen ding aan. Ja, de grootste gevaren deren hem niet; hij is onbewegelijk. Maar als de Geest werkt, komt er leven in. Hij krijgt gevoel, waarvan we bijvoorbeeld lezen in Job 33:4: “De Geest Gods heeft mij gemaakt en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt.”

2. De wind zuivert en verkoelt de lucht. Hij reinigt van kwade dampen. Zo doet ook de Geest van Christus. Hij verdrijft de boze bewegingen en begeerlijkheden. Hij reinigt de ziel van dode werken, om de levende God te dienen. En dat langs een weg van rechtvaardigmaking en heiligmaking. Ook verkwikt de Geest zulk een ziel tegen de zonde der verdrukking en van Gods toorn. Daarom wordt de Geest ook wel de Trooster genoemd.

3. De wind ontbindt ook de wolken die gesloten waren, zodat ze regen voortbrengen. Zo geeft ook de Geest in de levendmaking van een mens plasregens van tranen, van berouw over zijn vorige weg. We lezen in Jer. 9:1: “Och, dat mijn hoofd water ware en mijn oog een springader van tranen.” We lezen ook van de geestelijke genadegaven, waardoor de ziel vruchtbaar wordt in Jes. 44:3: “Want Ik zal water gieten op den dorstige en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten en Mijn zegen op uw nakomelingen. En zij zullen uitspruiten tussen het gras, als de wilgen aan de waterbeken.”

4. De wind verdrijft ook weer de wolken en de regen. Volgens Spr. 25 verdrijft de noordenwind de regen en brengt zonneschijn voort. Zo doet de Geest de duisternis opklaren. We lezen hiervan: “Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere.” De Zon der gerechtigheid gaat op, volgens Mal. 4:2.

5. Als de wind hard waait, werpt hij alles omver. Zo kan ook de Geest niet worden tegengestaan wanneer Hij zaligmakend werkt. De Geest werpt de hoogste en sterkste cederbomen neer, ja alle hoogten en sterkten van opstand en redeningen. Paulus zegt in 2 Kor. 10: “Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten. Dewijl wij de overleggingen terneder werpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus.”

6. En dan ten laatste: De wind drijft alles voort, zelfs de zware schepen tegen de stroom, vooral als ze een passaatwind aantreffen. Zo drijft ook de Geest zelfs de logste lichamen, hoe bezwaard ook met verdorvenheden in het hart, hoe vervuld ook met de moeilijkheden van de wereld door beroep of andere dingen, tegen een stroom van vijanden in huis, in hart en daarbuiten. Jesaja zegt: “Versterkt de slappe handen en stelt

de struikelende knieën vast.” En: “Zegt den onbedachtzamen van harte: weest sterk.” Hij geeft de moeden kracht en vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen, maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.

b. In zijn geluid

De wind blaast zo, dat men ook geluid hoort. We hoeven dat niet te bewijzen in de natuur. Maar zo is het ook, waar Gods Geest krachtig werkt. Door het geluid dat gehoord wordt, moeten we het volgende verstaan.

1. Het donderende geluid van de prediking van de wet. De Geest gebruikt die wet om de wereld te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel, door welke stem aan het hart, de ziel gedreven wordt naar het einde van de wet, Christus.

2. Ook het liefelijke geluid van het Evangelie. Het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord van God. Hoe zullen ze geloven van Welke ze niet gehoord hebben? Dat is de stem des Geestes onder de prediking van het Evangelie. Dit geluid gaat over de gehele aarde, tot aan het einde van de wereld.

3. En tenslotte: het geluid van de mensen waarin de Geest door het Woord werkt. O, wat zulk een ziel van haar gevaren ziet, kan niet verborgen blijven, nee, dat moet de mond wel eens uit! Dat klagen en radeloos kermen: “Wat zullen wij doen, mannenbroeders! Wat moet ik doen?” O, zou dat geen geluid geven als een oude, vaste boom omvergehaald en ontworteld wordt? Dat kraakt menigmaal, zodat een huis en stad ervan gewaagt. En denkt u dat het minder geluid geeft als een oude, vastgewortelde zondaar valt? Zo’n ziel kan niet zwijgen als Jezus Zich aan haar openbaart, en als het haar gegeven wordt in Christus te geloven. Nee, dat kan ze niet verzwijgen! David zegt in Ps. 66: “Komt, hoort toe allen, gij, die God vreest, en Ik zal u vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft.” Zo’n ziel spreekt de tale Kanaäns, die de geleerdste mens zonder genade niet verstaat, ja voor dwaasheid houdt. Zulk een schreeuwt het wel eens uit met Paulus in 1 Tim. 1:16: “Mij, de grootste der zondaren, is barmhartigheid geschiedt.” En met Maria: “Grote dingen heeft aan mij gedaan Hij, Die machtig is, en heilig is Zijn Naam.” Dan worden de tongen der stamelenden vaardig om te spreken. Ze verkondigen de deugden van Hem, Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Zo was ook het geluid van Gods Geest op de Pinksterdag: Ze verkondigden de grote werken van God, en spraken zoals de Geest hun gaf uit te spreken.

c. In zijn vrijheid

We lezen in de tekst: “De wind blaast waarheen hij wil ... alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.”

1. Eigenlijk heeft de wind geen wil, want hij is in Gods hand. God brengt hem voort uit Zijn schatkamers. De mensen zeiden: “Wie is Deze, dat ook de winden hem gehoorzaam zijn?”

2. Maar in oneigenlijke zin kan men zeggen dat de wind blaast waarheen hij wil, omdat een mens de wind niet kan voortbrengen of hem weerstaan als hij waait. Zo ontfermt de Heere Zich over wie Hij wil. Het wil dus uitdrukken de vrije werkingen van de wind en ook van de Geest in de ziel. De wind waait dan eens rechtuit, dan eens van boven naar beneden, dan eens van beneden naar boven, dan weer als een draaiwind, dan eens uit het oosten, dan uit het westen, dan uit het zuiden of het noorden. De wind is vrij! Zo is het ook met de werking van de Heilige Geest. Niet allen worden op dezelfde wijze bewerkt in de wedergeboorte. Daarom staat er in 1 Kor. 12:11: “Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkewijs Hij wil.”

Laten we hiervan zes voorbeelden noemen.

a. Sommigen wederbaart de Geest plotseling en onverwacht, zodat zij er niet eens aan dachten of het zochten, zoals bijvoorbeeld Zachéüs en de stokbewaarder. Lydia's hart werd geopend en Paulus was drie dagen in de angsten van de wedergeboorte. Het gebeurt wel eens dat mensen uit nieuwsgierigheid of met een ander verkeerd doel naar de kerk gaan, of deze en gene genademiddelen bijwonen, dat God hen dan in het hart grijpt zonder dat de ziel er aan dacht of dat zocht. Zo scherpt Jezus Zijn pijlen nog wel eens, dat ze treffen, zodat zo iemand met Hagar uitroept: "O, Gij God des aanzien, heb ik ook gezien naar dien die mij aanziet?"

b. Anderen verandert de Heilige Geest op een langzame manier, die overtuigd worden onder het Woord, en jaar en dag daarmee heengaan. Mensen die in het eerst wel enige haast schenen te maken, maar waar het dagen zonder getal zo blijft zitten. Sommigen van die mensen worden wel eens verleid, zodat ze voor een tijd weer bij de grote hoop van wereldse mensen verkeren en ze gaan weer een groot stuk de wereld in. Of er zijn mensen die onder een ernstig middel wel opnieuw beroerd worden, maar waar het werk niet doorbreekt. Zulken staan menigmaal als voor een poort, maar kunnen er niet ingaan. Ze missen het besluit des harten om alles te verzaken, en om door de poort Christus in te gaan in de stad (Openb. 22). Hier is van toepassing dat de kinderen gekomen zijn tot aan de geboorte, maar er is geen kracht om te baren. Zij gaan al hun dagen meest heen onder een geest der dienstbaarheid tot vreze. Ze hebben in hun dagen niet veel blijdschap of verkwikking.

c. Sommigen wederbaart de Heilige Geest op een zeer nare wijze. God komt hun voor als een verterend vuur. God doet alles wat naar is in hun hart komen; alles wat naar is in Zijn Woord en in de wet, en ook alles wat naar zijn zal in de hel. Ze verwachten niet anders dan eeuwig onder de gloed van Gods toorn te blijven. Zo ging het met de drieduizend zielen op de Pinksterdag. Ze schreeuwden het uit! Alle lust verging en ze werden verslagen in het hart. Hoe naar en bang had de tollenaar het in Lukas 18. Hij ging al zuchtend langs de straat, hij sloeg op zijn borst, en stond van verre om te tonen hoe benauwd het hem van binnen was. Hij riep: "O God, wees mij zondaar genadig!" Hoe benauwd was het Saulus, toen hij een Paulus werd. Hij lag blind op de aarde, hij at niet en dronk niet. Wie hier iets van kent, weet wat er in het hart is omgegaan. Zie het ook eens bij Heman, die zegt in Ps. 88:16: "Van der jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende, ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig." Zie tenslotte hoe het tot het uiterste ging, ja op de dood af met de stokbewaarder uit Hand. 16. De duivel raadde hem om de hand aan zijn leven te slaan, maar God bewaarde hem. Paulus kwam naar hem toe, toen hij al een zwaard in zijn hand had en hij riep: "Doe uzelf geen kwaad!" O mensen, die het soms zo benauwd hebt, denk toch eens hoeveel erger het met sommige heiligen gegaan is. Denk eens aan het woord van Paulus: "Doe uzelf geen kwaad!"

d. Weer anderen wederbaart de Heilige Geest op een lieflijke wijze, zoals Zachéüs. En ook als anderen die Jezus van hun beroep afriep, en die direct zoveel heerlijkheid in Christus zagen en zoveel liefde voor hem kregen, dat ze alles verlieten en Hem volgden. De Heere komt sommigen met Zijn liefde voor en zegt: "Ik wil uw dood niet. Er is geen zondaar zo groot, of Mijn genade is groter. Er is een Middelaar, een Held bij Wie hulp besteld is." Zulk een ziel gaat naar Christus met zoveel licht en kracht. Hij is daarover zo verblijd en moet telkens over dat wonder uitroepen en duizendmaal zeggen: 'Heere, ik heb het niet gedacht; ik heb er U niet om gezocht. Hebt U dan toch naar mij omgezien? Komt Gij Uw genade en eeuwige liefde verheerlijken aan zulk een?' Zo'n ziel zinkt weg in haar eigen onwaardigheid en prijst de Allerhoogste. O vrienden die hier wat van hebt, geniet het goede ten dage dat het u mag gebeuren!

e. Sommigen wederbaart de Heilige Geest op een stille en bedaarde wijze, zonder veel droefheid of blijdschap, door onderwijzing in de Goddelijke waarheden, waarbij ze alles geloven wat God getuigt van de mens van nature. En ook van hetgeen God van Zijn Zoon getuigt, dat in Hem het leven is; alles met betrekking op zichzelf. Deze wijze van werking van Gods Geest vinden we in 1 Petrus 1:22: “Hebbende dan uw zielen gereinigt in de gehoorzaamheid der waarheid door den Geest.” Zulken geloven wat de Bijbel zegt, namelijk dat ze zo ellendig buiten God en Christus zijn. Ze geloven dat er een Middelaar is. Ze zien ook dat ze Hem niet kennen en toch zo nodig hebben. Daarom roepen ze om de openbaring van Christus, zoals Hij Zich niet aan de wereld maar aan Zijn volk openbaart. Ze zien het oneindige geluk van Gods volk, en ze schatten een arme vrome hoger dan een aards koning. Zo maken die zielen stil een keuze en leggen ze de hand op het getuigenis van God. Ja, zo raken ze wel eens als het ware vast aan Christus, zodat ze hieruit de vernieuwing van hun hart met verwondering kunnen opmaken.

f. Tenslotte: Anderen wederbaart de Heilige Geest onder vele verwisseling van gestalten, door vallen en opstaan, langs veel strijden en overwinnen. Dan eens onder, dan eens boven, dan eens gelovig, dan eens ongelovig, dan eens verblijd en dan weer bedroefd. Dan eens in zware diepten neergezonken en dan eens met David moedig om met God over een muur te springen en door een bende te dringen. Dan eens verschrikt voor de kleinste tegenslag, dan weer met David uitroepende: “De Heere is mijn licht en mijn heil, voor wien zou ik vrezen?” Zulken kennen wat van de zegeningen van Gerizim en van de vloeken van Ebal. Als zulken hun jaren van tobben door zijn, kunnen ze zingen van de wegen des Heeren. Dan kunnen ze nuttig voor anderen zijn, want ze krijgen wel eens iets van de tong der geleerden, om met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken. O, zie toch eens hoe vrij de Geest is in Zijn werkingen.

3. Let nu eens op de mate van het waaien.

Dan eens is er een zachte wind, dan weer woedt een zware storm, zodat er veel wordt neergeworpen. En dan weer is er het suizen van een zachte stilte. Zo is ook de Geest vrij in Zijn werkingen. Soms is het een storm als op de Pinksterdag, toen er duizenden onder een preek van Petrus uit hun hoge en trotse natuurstaat vielen. Even verder, in Hand. 4, leest men dat het getal der mannen die geloofden, ondanks de tegenstand van de leraars uit die tijd, groeide tot ongeveer vijfduizend. Een andere keer is er slechts een enkeling, en dan weer schijnt het helemaal stil te zijn alsof de Geest er niet meer was. Zo is de Geest ook vrij in de mate waarin de genade wordt uitgestort. De een krijgt meer gewicht van genade dan de ander, of meer onderscheidend licht, of meer nederigheid, of meer kracht tegen de zonden, of meer licht in het Evangelie of meer geloof om gebruik te maken van de Heere Jezus. Zo zegt men ook in het natuurlijke leven dat het ene kind in zijn geboorte groter ter wereld komt. Ieder ontvangt naar de mate van de genade die over hem bescheiden is.

4. Let eens op de tijd van het waaien.

De wind blaast waarheen hij wil, hetzij ‘s morgens, ‘s middags of ‘s avonds. Zo is het ook met ieder die uit de Geest geboren is.

a. Soms werkt de Geest in de morgenstond van een mensenleven; bij sommigen van de buik af, dat is erg jong. Zie het bij Johannes de Doper, bij Jakob, Jeremia en Obadja de hofmeester, die zei: “Ik, uw knecht, vrees de Heere van mijn jonkheid af.” Zie het bij Timótheus en Salomo, en bij de kinderen van Jeróbeam en David. U vraagt misschien: “Hoe kan een kind dat geen verstand heeft en ook geen geloof kan oefenen, dit genadewerk hebben?” Evenals het geweten daarin ligt, evenals Gods wet daarin ligt, evenals

de verdorvenheid daarin ligt, hoewel dit kind dit alles niet tonen kan, ligt er ook het genadewerk in, en dat vertoont zich dikwijls pas erna.

b. Gewoonlijk werkt de Geest met Zijn wederbarende genade in de jaren van onderscheid, dat is in de jongelingschap, zoals bij Paulus. Ook Onésimus was nog maar een jongen toen hij door middel van Paulus bekeerd werd. Als zulken in de volle gang van hun driften zijn, blinkt het genadewerk helderder uit, en het is nog meer tot verheerlijking van God. Als de wereld het aantrekkelijkst toeschijnt, staan zulken als op een tweesprong. En dan is het Gods tijd. Hij grijpt hen in het hart, doet hen de goede keuze doen en wordt hen te sterk. Zo geven ze de eerstelingen van hun jeugd, het beste van hun tijd aan de Heere over. Dit vermaant Salomo heel nadrukkelijk als hij zegt in Pred. 12: “En gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen, en de jaren naderen...” De Heere eiste onder de oude godsdienst ook het jongste en het beste dat zonder gebrek was. Het komt God toe!

c. De Geest bekeert ook wel in de mannelijke jaren, zoals Zachéüs, Matthéüs, Lydia, de stokbewaarder en verschillende anderen die Jezus uit hun beroep tot Zich riep, en die Hem volgden.

d. En tenslotte werkt de Geest ook wel (maar dat is zeldzaam) in de avond van een mensenleven, in de ouderdom, dat is te elfder ure. Zoals bij Abraham die vijfenzeventig jaar oud was, terwijl zijn vrouw Sara ook al bedaagd was. Er is zelfs een voorbeeld in de Bijbel, dat het op een sterfbed nog gebeuren kan. Zie het bij de Moordenaar aan het kruis in Lukas 23. Maar dit is er maar één. Vrienden, er is maar één voorbeeld, opdat niemand zorgeloos zou worden en het op een sterfbed laten aankomen. Anderzijds is dat ene voorbeeld nodig opdat een mens op het sterfbed aan de zijde van God werkzaam en hopen de mocht worden. Maar wie weet of het geschiedt? En wie weet hoe weinig het geschiedt! Want een mens kan op een ziekbed werkzaamheden schijnen te hebben, maar als hij beter wordt, slaat hij zijn vorige weg weer in, of het wordt zelfs nog erger. Ja, wat zullen we daarvan zeggen? Als hij gestorven zou zijn, had men wellicht het beste gehoopt.

Opmerkelijk zijn hier nog de verschillende tijden van de roeping. Jezus zegt dat er twaalf uren in een dag zijn, en de roeping geschiedde alleen ten derde, zesde, negende en elfde ure. O, wie zal zeggen of het om twaalf uur niet te laat is.

5. Zien we nu de plaats die de wind bewaait, en waar Hij Zijn werkingen doet. *De wind blaast dus waarheen hij wil...*

a. Zoals de Heere het doet regenen over de ene stad en niet over de andere, zo blaast ook de wind over de ene landstreek, over het ene dorp of huis of mens, en niet over de andere. Vroeger blies de wind alleen in Judea, nu heeft hij een wijder bereik. Dat komt door de vrijheid van de Geest, Die blaast waarheen Hij wil. Zo is het ook gelegen met ieder mens in het bijzonder: twee liggen er op één bed of malen in één molen, de één wordt aangenomen en de ander verlaten (Matth. 23:41). Twee zitten naast elkaar, de één wordt geraakt onder het Woord, en onder datzelfde Woord wordt de ander verhard. Zo is het Woord hem een reuk des doods ten dode. Hij ontfermt Zich diens Hij wil, en Hij verhardt dien Hij wil.

b. Er zijn ook bijzondere plaatsen waar God sommigen bekeert. God had de bekering van Manasse besloten, maar ook dat hij in de gevangenis zou zijn. Elisa werd op het veld veranderd toen Elia hem zijn mantel toewierp, en hij volgde Elia. Zacheüs werd veranderd in een boom, Matthéüs in zijn tolhuis, de discipelen op het strand toen ze bezig waren hun netten te drogen of te vermaken. De drieduizend zielen moesten uit allerlei gewesten naar Jeruzalem komen, de moorman op zijn wagen zitten, Lydia te Filippi komen om onder de prediking van Paulus te zijn. Heel bijzonder is het geval

van Onésimus. Hij moest eerst tot diefstal vervallen om in Rome te komen om daar bekeerd te worden onder de dienst van Paulus. Zo heeft de Heere dus ook alle plaatsen bepaald en Hij brengt door Zijn hand mensen daar, waar ze naar Zijn eeuwige Raad wedergeboren moeten worden.

c. De wind blaast ook waarheen hij wil ten opzichte van tweede oorzaken. De wind werpt niet altijd onmiddellijk iets neer, maar gebruikt soms het een of ander. Bij sommigen gebruikt de Heilige Geest vele tegenspoeden, ziekten of zware ongevallen. Of ook wel eens wonderlijke uitredingen, voorspoed of zegeningen. O, het maakt niet uit wat het is, als de Geest van overtuiging er maar in mee komt. De gewone middelloorzaken in een gezonde kerkstaat zijn Gods getrouwe knechten en leraars. Gezanten van Christus, die Christus' belangen op het oog hebben, en tonen dat hun werk is om de hemel te planten en de aarde te gronden, kortom het Koninkrijk van Christus te bouwen. Die drieduizend zielen werden bekeerd onder een preek van Petrus over Christus' lijden, dood, opstanding en hemelvaart. Cornelius en de zijnen onder Petrus aan zijn huis. De Moorman door het lezen van Jes. 53. Van de grote Junius staat beschreven dat hij bekeerd is door het lezen van Joh. 1. Augustinus werd overtuigd door het zingen in de kerk te Milaan, en werd bekeerd door het lezen van Rom. 13:12: "De nacht is voorbijgegaan en de dag nabijgekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternis, en aandoen de wapenen des lichts." O vrienden, mocht ieder zuchten om de vrije werkingen des Geestes tot wederbaring van zijn ziel, dat God voor hem ook nog een tijd, een plaats en een middel beschikt. Hierbij is het gebed bevolen.

d. In zijn onbegrijpelijkheid

Zien we dan tenslotte nog hoe we de onbegrijpelijkheid van de weg van de wind tot de onbegrepen werkingen van de Heilige Geest kunnen overbrengen. We lezen hiervan in de tekst: "Maar gij weet niet, vanwaar hij komt en waar hij heen gaat; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is.

1. U weet niet *vanwaar hij komt*. Versta hierdoor de plaats vanwaar de wind zijn oorsprong heeft, waar hij begint te blazen of zich te verheffen. Sommige wijsgeren meenden de oorsprong van de wind gevonden te hebben, maar Sálomo zegt ons in Pred. 11 dat zij niet weten: "Gij weet niet, welke de weg des winds is, alzo is het met een iegelijk, die uit den Geest geboren is."

Dit leert een mens *laag te zijn in het naspeuren van het eerste begin van de zaligmakende genade des Geestes*. Want als er in de natuur al zulke grote verborgenheden zijn, moet men zéker niet proberen om in de ark Gods in te zien; het zou alleen maar duisternis over zichzelf kunnen veroorzaken.

Hieruit zien we dat een mens de tijd dat hij het eerste leven ontvangen heeft, niet altijd zo nauwkeurig kan weten. Men kan heel moeilijk onderkennen waar voorbereidende wegen eindigen en het werk van de Geest van Christus begint.

Nadrukkelijk is hier het woord van Jezus in Markus 4: Alzo is het Koninkrijk Gods, gelijk of een mens het zaad in de aarde wierp, en voorts sloop, en opstond, en dat het zaad uitsproot, en dat hij niet wist hoe." Ieder heeft er naar te staan om met enige *bewustheid* geloof te oefenen. Een oprechte zoekt daarnaar! Hij waagt het niet op het onzekere.

2. Maar u weet ook niet *waar de wind heengaat*. Of hoe ver hij zich uitstrekt of waar zijn werking eindigt. "Zo", zegt Jezus, "is het met ieder die uit de Geest geboren is." Begrijp hierdoor dat niemand de weg van de Geest vooruit weet. Niemand weet hoe en waarheen de Geest hem leiden zal. Door welke middelen, door welke wegen, tot welk werk of welke hoogte van heiligmaking. De grote Luther zal er weinig aan

gedacht hebben dat zijn ijver tegen de aflaten, uiteindelijk de paus zijn kroon zou hebben afgeblazen. Maar daartoe blies de wind des Geestes in zijn hart; hij wist het einde van het werk van God in zijn ziel niet. En zo is het nu nog. O, de mensen die de Heere met Zijn liefde benadert en voor wie Hij de schatkamers van Zijn algenoegzaamheid opent, zij zeggen ook: “Dat had ik nooit gedacht, dat God dat doen zou aan zulk een als ik ben. Ja, vanouds is het niet gehoord wat God doen wil aan dien die op Hem wacht.” En nog ziet u het einde niet, u weet niet waar de Geest u nog leiden zal.

III. Zien we tenslotte nog in de derde hoofdzaak: *Wat het doel van de Heere Jezus is om Nicodémus niet deze gelijkenis te antwoorden.*

Nicodémus, een leraar in Israëel, wilde dit werk des Geestes in zijn ziel niet geloven. Zijn verstand en vlees kwamen er tegenop, omdat hij het niet volkomen begreep. Daarop tonde de Heere Jezus hem aan, dat er zaken in de natuur zijn die men niet volkomen begrijpt, maar toch gelooft. Bijvoorbeeld de wind. Men weet niet van waar hij komt, of waar hij heengaat, en toch gelooft men aan een wind.

“Ja maar”, zal Nicodémus zeggen, “de wind blaast en men hoort zijn geluid. Men ziet de uitwerking voor zijn ogen. En daarom moet men die geloven, ook al kan men die niet begrijpen.” “Alzo”, zegt Jezus, “is het ook met de geboorte uit de Geest. Wie oren heeft om te horen, die hoort het geluid ook. En wie ogen heeft om te zien, die ziet de uitwerkingen in zichzelf en anderen: Jezus wil zeggen: “Waarom gelooft u de kracht van de Geest tot wederbaring van een mens niet, zoals u de wind en zijn kracht wèl gelooft?”

Tenslotte is het doel ook om ons met Nicodémus” voorbeeld te leren hoezeer het menselijke, vleselijke verstand in de weg staat, vooral in die dingen die des Geestes zijn en die hij niet begrijpt. En omdat hij het niet begrijpt, spreekt hij het maar tegen. O, het is een waarachtig woord van Paulus: “Nademaal in de wijsheid Gods, de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid, zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die geloven.” Dat betekent: Alleen diegenen geloven, die dwaas worden om wijs te worden en hun verstand gevangen geven.” Ja, die alleen wordt het gegeven, opdat zij kunnen geloven.

Toepassing

Vrienden, u ziet wel dat deze waarheid niet algemeen is. Dat uw ziel verloren is, als u deze werkingen niet deelachtig bent! Ziet u niet dat het werk groot is dat nog vóór uw dood aan u moet plaatsvinden, en dat uw tijd kort is? Uw tijd is niet morgen, maar heden. En is het bij sommigen niet al te elfder ure, en mogelijk later? O, de nacht komt. Is het geen tijd om ernstig te beginnen te roepen?

Wilt u eens enkele dingen zien, waaraan een mens weten kan dat hij nog onwedergeboren is?

1. Dat zijn mensen die spotten met dit genadewerk, die er laatdunkend over spreken, die er een innerlijke afkeer van hebben, die dit in hun blindheid houden voor naargeestigheid en een zwaarmoedig leven. God zal de spotters bespotten als hun vrees komt als een verwoesting, en hun verderf aankomt als een wervelwind, dan zal God lachen in hun verderf

2. Als men Gods volk haten, of niet liefheeft, is dat een duidelijk kenteken dat men tot het zaad van de slang behoort. Mensen die scheldnamen op dat volk leggen, weten wel dat dit arm, ellendig volk hun volk niet is. En inderdaad, het is maar een arm en ellendig

volk. Die hebben vaak zoveel te stellen met een overgebleven kracht van verdorvenheid, en ze zijn nog veel ellendiger in hun eigen ogen dan ze in i w ogen zijn. Maar dat volk moest echter uw volk zijn!

3. Dan zijn er de mensen die met hun hart in de zonden en de wereld leven. Hebt u een helderder bewijs nodig? Dat is de staat waaruit Gods volk geroepen wordt. En is de wedergeboorte niet een verandering van hart en staat? Dan bent u dus niet wedergeboren, want u leeft erin. En als u oud en onbekwaam wordt, dan blijft uw hart erin, en de wereld verlaat u.

4. Eindelijk, is er de mens die nooit ware ontdekking des Geestes heeft gehad van de zonde en het gemis van God en Christus; de mens voor wie het Evangelie bedekt is. Want dat Evangelie opent God in meerdere of mindere mate aan Zijn kinderen. Al heeft iemand van zijn jeugd af nog zo zedig, burgerlijk en godsdienstig geleefd, hartveranderende genade is zo geheel anders.

Misschien vraagt iemand: *“Waaraan weet ik of ik het van jongs af niet gehad heb, en wedergeboren ben?”*

1. Zulke kinderen zijn in hun jeugd niet alleen afgezonderd van andere kinderen door geneigdheid ten goede. Ze hebben stille begeerten tot lezen, horen, preken en bidden. Als ze natuurlijke ouders hebben, dan worden die kinderen gewoonlijk verdrukt, bespot en gehaat. Zo'n kind is een verschoppeling. Zo was het met David, waarvan ze zeiden: Er is er nog een achter de schapen (1 Sam. 16). Het wordt in zo'n huis wel eens de naam gegeven dat er wat aan hun verstand scheelt.

2. Als zulken opgroeien en de kracht van hun verdorvenheid sterk wordt, worden ze bekommerd, krijgen ze overtuigingen van zonden en kunnen ze niet rusten voordat ze met hun zonden tot Christus gekomen zijn. Ze zijn wel eens zeer bekommerd als ze anderen over hun verandering horen spreken, omdat zij zo'n tijd niet kennen. Maar ze houden die tijden voor de hunne, wanneer ze Christus weer eens tegen hun zonden hebben kunnen aannemen.

3. Zulke kinderen kunnen geen eigengerechtigheid oprichten en niet trots zijn op hun beste plichten. Daarin voelen ze het zondige. In hen leeft een strijd tussen vlees en geest; ze kunnen niet zondigen als anderen. Hierbij zijn ze met hun hele hart verenigd met het genadewerk in anderen, en horen ze graag spreken over Gods wegen.

4. Deze kinderen zijn niet van de wereld. Ze kunnen niet zo goed omgaan met burgerlijke, godsdienstige mensen die geen genade bezitten, maar ze gevoelen dat ze Gods volk, dat verachte volk, waaraan God wonderen gedaan heeft, hartelijk liefhebben, omdat zij God liefhebben. O hoe menigeen verbeeldt zich dat hij van zijn jeugd af zaligmakende genade heeft, terwijl hij weet dat hij in zijn hart een vijand is van Gods volk.

O vrienden, u kunt met een beetje hulp niet opgericht worden. Er moet niet minder dan een nieuwe geboorte aan u plaatsvinden om behouden te worden. Of u het gelooft of niet, maar de eeuwigheid staat voor de deur. Dan zal ieder ondervinden dat de Bijbel en Gods getrouwe knechten de waarheid hebben gesproken.

Misschien heeft iemand hier enige indrukken van en vraagt hij of zij: *“Wat is de weg toch voor mij?”* Die mensen zal ik kort het volgende aanraden.

1. Stel deze vraag maar aan de Heere. Geen mens kan u in de weg van Gods voetstappen overzetten. Een mens kan slechts met woorden de weg wijzen, maar Jezus is een Leraar met macht.

2. Werk de minste vrees, ontdekking of bekommering over uw staat niet tegen. Probeer die niet met verstrooiing kwijt te raken, maar breng het voor de Heere, hoe weinig het

ook is. Buig in het verborgene veel uw knieën.

3. Pas op dat u er niet aan meedoet, als anderen Gods volk smaden. De Heere zal het zien en zoeken. En als God Zich rechtvaardig van u onttrekt, en Zich voor u verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen?

4. Zoek veel het gezelschap van Gods volk, ook al is uw werk nog zo krom. God gebruikt Zijn knechten en volk voor ellendigen. Menigeen heeft het in die weg gekregen. Denk veel aan dit woord: “De wind blaast waarheen hij wil.” Wie weet wat over u bescheiden is. O, niemand sterft, die waarlijk niet sterven wil, en die het in Gods instelling zoekt.

Dat degenen die niet sterven wil en die enig werk hebben met zichzelf, voortgezet mochten worden. In de tekst ligt dat de allerellendigste en allergoddelooste het krijgen kan. De wind blaast waarheen hij wil. Weet, dat Jezus Zijn volle genade ook aanbiedt aan zulken die veel tijd en middelen verkwisten, en lang de kloppingen van hun hart hebben tegengestaan. Mocht de Heere de een of ander eens uit zichzelf zetten, zodat hij eens recht mocht zien de woorden: “Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden.” Zoek de beste vromen, die het meeste licht hebben, u zou het u anders altijd kunnen beklagen!

Volk van God, het is waar dat er zoveel duizenden bijwegen zijn die iemand recht schijnen, terwijl er maar één rechte weg is. O, wat bent u dan toch gelukkig. Een volk, verlost door de Heere, uw God. Wat is een stipje ware genade toch van oneindige waarde.

Zie tot uw vernedering en dankbaarheid, zie eens wie u bent. Uw vader was een Amoriet, en uw moeder een Hethietische. U was dezelfde die, voordat God Zijn hand aan u legde, niet bekeerd wilde zijn. U was een vijand van God en Zijn volk. Menigeen heeft wel eens gedacht: er mag veranderen wat verandert, ik zal wel wijzer zijn. U hebt dus ook de Heere niet gezocht. Ja, wie bent u in uw huis en familie?” Menigmaal de slechtste, de goddelooste. Wat heeft de Heere toch bewogen om Zijn hand aan u te leggen. U was nog niet geboren en u was al verkoren. O, het is alleen omdat God Zichzelf heeft willen verheerlijken om u, zoals u was, op te nemen en te zetten ter verkrijging van de zaligheid. De wind blaast waarheen hij wil...

Bent u uit God geboren, sta er dan veel naar om Hem als uw Vader aan te roepen. O, het woord mijn Vader, mét de gestalte, is zó teer en krachtig! Zoek veel te werken in Gods Huis waarin u geboren bent. Biedt u God aan. God mocht u eens werkzaamheden geven met deze of gene in of buiten uw geslacht. Werk ermee in het verborgen. En voor wie u iets hebt, denkt tot uw bemoediging aan Gods Woord: *Zou Ik de baarmoeder openen en niet genereren; zou Ik die voortaan toesluiten?* Jes. 66: 8, 9. O, Sion mocht eens weeën krijgen, zodat zij zonen baarde. De Heere heeft beloofd in Hooglied 6:6 *dat geen van de schapen die uit de wasstede opgekomen zijn, jongeloos verschijnen zullen, maar alle tweelingen zullen voortbrengen.* Amen! Het zij zo.

8. Jezus' tranen over Jeruzalem, nevens het gevaar, van Hem en Zijn leer geen recht gebruik te maken.

En als Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen (Lukas 19:41 en 42).

De Heere Jezus had allang in Zijn hart gehad, om op te gaan naar Jeruzalem, met dat zalige doel voor Zijn volk, niet om Zich aan Zijn lijden te onttrekken, maar om te lijden en te sterven. Hij richtte Zijn aangezicht om naar Jeruzalem te reizen, tot dat doel, zoals Hij in vers 44 voorzegd had, dat de Zoon des mensen zou worden overgeleverd in de handen der mensen.

En hoewel Christus thans zoveel met Zichzelf te doen had omdat Hij de Borg was in de plaats van de uitverkorenen, en Hij de last van de eeuwige toorn van God tegen al de zonden van die allen in een korte tijd moest gaan voldragen, dacht Jezus tijdens Zijn reizen naar Jeruzalem veel aan de schare die Hem omringde, en ook aan allerlei ellendigen. Hij ging al predikende en goeddoende door steden en vlekken. En bijzonder lag Jeruzalem Hem zwaar op het hart, zoals Hij met ontroering uitriep: *“Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en stenigt die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens onder de vleugelen vergadert, en gijlieden hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt ulieden woest gelaten.”*

In dit hoofdstuk ziet men al deze zaken nog weer vernieuwd. Daarin blijkt eerst hoe Jezus door Jericho naar Jeruzalem reisde, vers 1. Dan zien we wat goeds Jezus onderweg deed. Hij bracht Zachéüs tot Zijn zalige gemeenschap, voor hem zeer onverwacht (vers 2 tot 10). Verder zien we wat Jezus predikte. Hij voorzegde Zijn lijden, sterven, hemelvaart en wederkomst, door een gelijkenis van tien ponden, die iemand (een verre reis doende om een koninkrijk te ontvangen) intussen aan zijn dienstknechten gaf, om er winst mee te doen totdat hij wederkwam (vers 11-27).

Vandaar verhaalt Lukas hoe Jezus Zijn koninklijke intree deed in Jeruzalem, namelijk rijdende op het veulen van een jong ener ezelin, onder vele vreugdetekenen (vers 28 tot 40 ingesloten).

Hierop volgt nu Jezus' naderen tot de stad, Zijn zien van de stad, en Zijn ween- en klaagstem over de stad (vers 41 en 42), wat we tot ons tekstwoord genomen hebben: *“En als Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen.”*

Deze woorden bevatten de innerlijke ontferming van de Heere Jezus over een volk in het algemeen, ook toen hun ondergang nabij was. Om met enige orde over deze woorden te spreken, of we een zegen en welgevallen van de Heere mochten trekken op deze verbodsdag, namelijk vernedering over de zonde en wederkering tot de Heere, langs de weg des verbonds. Opdat we onszelf en ons land behoudenis mochten aanbrengen. Daartoe merken we in deze woorden twee hoofdzaken aan:

- I. De gestalte van de Heere Jezus, vers 41.
- II. Wat Jezus in die gestalte sprak, vers 42.

I. De gestalte van de Heere Jezus

Ten eerste de aanleidende oorzaak. *De Heere Jezus kwam nabij Jeruzalem* en was hier bezig Zijn koninklijke intrede te doen in die stad des groten konings. Dit was Jezus begonnen aan de andere zijde van de Olijfberg te Bethfagé en Bethanië, zoals blijkt uit vers 29. En nu reisde Hij voort, rijdende op het veulen van een ezelin over de Olijfberg, die gelegen was tegen het oosten, vijftien stadiën van Jeruzalem, zoals het uitgedrukt wordt in Joh. 11. Maar dan moeten we verstaan de top of kruin van deze berg want anders lezen we van vijf stadiën, wanneer men verstaan moet de voet van de berg. Een ander bewijs dat deze berg dicht bij Jeruzalem lag, was ook dat Christus veel naar die berg ging om te bidden, tegen het nalen van de avond, en ook 's nachts als Hij 's morgens weer vroeg in de tempel was. Dit was Jezus' gewone doen.

Toen Jezus nu genaakte aan de afgang van de Olijfberg, begonnen zij onder vele vreugdetekenen Hem tot koning uit te roepen, zeggende: "Gezegend is de Koning, Die daar komt in de Naam des Heeren, vrede zij in de hemel en heerlijkheid in de hoogste plaatsen", zodat de menigte van de discipelen zich verblijdde en God loofde. Men zou bijna zeggen: Hoe dichterbij Jezus tot de stad kwam, hoe meer Zijn vreugde wel toegenomen moest zijn. Maar nee, in Hem was geen zonde. De aardse vreugde verstrooide Zijn hart niet. Toen Hij onder al die vreugdebewijzen de Olijfberg afreed en nabij de stad kwam, bezetten andere indrukken Zijn hart.

De tweede aanleidende oorzaak was *dat Jezus de stad zag*. Hoewel de Heere Jezus de alomtegenwoordige en alziende God was, betoonde Hij Zich hier een waar Mens te zijn, zodat Hij nodig had de stad nabij te komen om die te zien. Hij zag de stad met de ogen van Zijn lichaam, met Zijn heilige ogen. In Hem was geen nieuwsgierigheid, geen verlustiging in het aardse en geen verliezen van Zijn hart daarin. Hij zag die heerlijke gebouwen, en in het bijzonder dat kunstige werkstuk, de tempel.

Maar Jezus zag de stad ook met de ogen van Zijn ziel, met inwendige, geestelijke ogen. Christus zag wat Hij aan die stad boven alle steden van de aarde al gedaan had. Welke gezanten van de hemel naar die stad gezonden waren om haar te waarschuwen, om haar te voorzegggen wat haar boven het hoofd hing, wat zij te verwachten had, en hoe het profetische Woord dat bevestigde. Christus zag echter hoe zij dit alles in de wind sloeg, en de profeten doodde en stenigde die tot haar gezonden werden. Zij weigerde door Christus tot de gemeenschap van God vergaderd te worden.

Maar in het bijzonder zag Jezus de stad met Goddelijke ogen. Hij zag de verharding in hun harten. Tegelijk zag Hij in het boek van het eeuwige besluit over hen. Christus zag dat die stad dagen der wraak en zware verdrukkingen te verwachten had, zoals vanaf het begin van de wereld niet geweest waren, en ook niet zijn zouden. Zie dan hoe Lukas terecht aantekent *dat Jezus weende over haar*.

Zie hier nu de gestalte van de Heere Jezus Zelf. *Hij weende over haar*.

Jezus weende in plaats van Zich te verheugen in het naderen tot die stad. De stad waarmee Hij het zo goed voorhad, waaraan Hij zoveel ten koste had gelegd, daarover begon Hij nu te wenen, Zijn hart begon van droefheid en Zijn ogen van tranen over te lopen over dat hardnekkige volk. Deze gemoedsgesteldheid vinden we meermalen bij de Heere Jezus terug, zoals in Johannes 11, waar Hij weende over Lazarus omdat Hij hem liefhad. Hier was de aandoening over de eeuwige toorn van God, die brandende tegen de zonden op Hem aanviel. Dit wenen was een uiterlijk bewijs van de innerlijke gesteldheid van Christus' hart over Jeruzalem.

Deze wenende en ontroerende gestalten waren ook de profeten eigen, in de profetische

gezichten over Juda en Jeruzalem, zoals we lezen in Jer. 22: “Wendt het gezicht van mij af, dat ik bitterlijk wene.” En in Jer. 9 lezen we: “Och! dat mijn hoofd water ware, en mijn ogen een springader van tranen! Zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen der dochter mijns volks.”

Jezus weende dus over haar. Versta hierdoor *over de inwoners van Jeruzalem*.

1. Hij weende over Zijn volk, dat Hij in die stad had, die mogelijk met de stroom zullen zijn weggevoerd, moedeloos door al die lasteringen die zij dagelijks over de Heere Jezus hoorden, niet wetend of Hij de ware Messias was. Vele vromen waren in slaap. Ze sliepen als de dwazen, en mogelijk was menigeen in de wereld en in de zonden ingewikkeld. Maar Jezus had dit volk lief, dat droeg Hij op Zijn hart. En uit liefde tot hen, ging Hij naar Jeruzalem om te lijden, om hen van de dood te verlossen, en om de prikkel uit al de verdrukkingen weg te nemen. Want enerlei zou de rechtvaardigen met de goddelozen wedervaren, alleen zouden om hunnentwil die zware dagen verkort worden. Matth. 24:22

2. Hij weende ook over de onbekeerden. Over het verval in de kerk en in het land. Degenen die op de stoel van Mozes zaten, zelfs de hogepriester, haatten Hem. Geen waarschuwingen hielpen meer. Zij hadden de uitgezonden dienstknechten gedood, en nu zouden zij de Zoon des Konings doden, zoals we zien in de gelijkenis van Matth. 21. Terecht weende de Heere Jezus dus over die ijselijke, bevleete en verdrukkende bloedstad, die de profeten in hun gezichten ook al met ontroering hadden gezien en die het wee over haar hadden uitgeroepen.

Maar wat was nu het onderwerp waarover de Heere Jezus sprak? Dat zien we in de tweede hoofdzaak.

II. Wat Jezus in die gestalte sprak

Hij sprak over *hetgeen tot haar vrede diende, en wat verborgen was voor haar ogen*.

A. Het woord *vrede* staat hier onbepaald. Omdat het zonder voorwerp gesteld wordt, moet het verstaan worden in de allerruimste zin. Hier moet door vrede allerlei tijdelijke, geestelijke, en eeuwige voorspoed verstaan worden.

1. De vrede met God, de verzoening met Hem in Christus. Tevoren maakten de ongerechtigheden een scheiding en waren oorzaken van de verbergingen van Gods aangezicht, zodat Hij niet hoorde. Maar nu de verzoening en vrede is daargesteld, zegt God: “Ik zal hunlieder afkeringen genezen; Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben, want Mijn toorn is van hen gekeerd” (Hos. 14:15. Deze vrede met God is de fontein en springader van alle soorten van vrede en voorspoed.

2. De vrede met zichzelf, met zijn gemoed en geweten, die vloeit uit de vrede met God. Hiervan leest men in Ps. 119: “Die Uw wet beminnen, hebben groten vrede.” Het is die stilte in het gemoed en die rust in God. Een vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, die harten en zinnen in Christus bewaart.

3. Het is ook vrede met de engelen, Gods dienaars op deze aarde. Tevoren zijn de engelen in zekere opzichten tegen hen. In Gen. 3 lezen we over een engel met een vlammig lemmer eens zwaards tegen de mens. Zo staan de engelen tegen de goddelozen. Maar als de vrede gemaakt is, worden zij gediensstige geesten, uitgezonden tot dienst van degenen die de zaligheid beërven. Zo bewaken zij de gelovigen op duizenden wijzen in aanvechtingen en geestelijke en lichamelijke gevaren. We zien dat duidelijk in Elisa die was in Dothan, en de Assyriërs kwamen op hem af, en hij zat daar in zijn rust en was zeer bemoedigd. En de reden was: Elisa’s ogen waren geopend, zodat hij vurige wagens en paarden zag die voor hem streden. 2 Kon. 6:15. *Hij zal Zijn*

engelen van u bevelen, dat ze u bewaren in al uw wegen. Psalm 91

4. Het is ook vrede met Gods volk. O, wat verschilt dat veel, om hen voor of tegen u te hebben met zuchtingen en gebeden. David zegt in Ps. 139: “Zou ik niet haten, Heere, die U haten? En verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan? Ik haat hen met een volkomen haat; tot vijanden zijn zij mij.” En in Ps. 119 getuigt hij: “Ik ben een metgezel dergenen, dien den Heere vrezen.” Ja, dat samenstemmen op aarde over een zaak, dat samen lasten dragen, is een onafscheidelijk gevolg van de verzoening en gemeenschap met God.

5. Het is ook vrede met alle schepselen, zowel redelijk als redeloos. Zulk een vrede is beloofd. En het gevolg zou zijn een ophouden van de oorlogen: “En zij zullen hun zwaarden slaan tot spaden, en hun spies tot sikkelen, en het ene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen, en zij zullen geen oorlog meer leren.” Het is ook vrede met alle redeloze en zelfs levenloze schepselen. We lezen in Job 5:22, 23: ‘tegen de verwoesting en tegen den honger zult gij lachen, en voor het gedierte der aarde zult gij niet vrezen, want met de stenen des velds zal uw verbond zijn, en het gedierte des velds zal met u bevredigd zijn.’ Dus moeten hemel, aarde, zon, maan, sterren, regen en wind strijden voor degenen die met God bevredigd zijn. De apostel zegt in Rom. 8:28: “En wij weten dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede.”

6. Tenslotte ook alle aardse en lichamelijke vrede, de welstand in het burgerlijke. Deze vrede zou eerlang over Jeruzalem verstoord worden, naar de voorzegging van de Heere Jezus in Lukas 13:35: “Zie, uw huis wordt ulieden woest gelaten.” En ook naar de woorden van Lukas 19:43 en 44: “Want er zullen dagen over u komen, dat uw vijanden een begraving rondom u zullen opwerpen, en zullen u omsingelen, en u van alle zijden benauwen, en zullen u tot den grond nederwerpen, en uw kinderen in u; en zij zullen in u den enen steen op den andere steen niet laten; daarom dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt.”

B. Nu staan we stil bij *hetgeen tot hun vrede diende*. De Heere Jezus wilde hierdoor zeggen: “Och, of gij de weg wist om tot deze vrede te komen.” De weg, naar het heilige Woord, om deze vrede deelachtig te worden, is onder andere:

1. Zijn zonden te zien bij het overtuigende licht van Gods Geest. Met de verloren zoon tot zichzelf te komen en daarbij God te zien in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid. En dus zijn verloren staat te zien buiten Christus.

2. Vernederd en verootmoedigd te worden voor God. Als de Heere uit genade die gestalte werkt, is er verwachting. Alles in het schepsel is gekant tegen dat bukken in zijn schuld voor God, maar Gods volk wil die droefheid naar God over de zonden toch voor geen werelden missen. Dit vernederen en belijdenis van zonden doen, door hulp van Christus' Geest, is de weg waarin de Heere Zich wil openbaren in het aangezicht van Zijn Zoon. Zie dit bij David in Ps. 32:5: “Mijn zonden maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de Heere, en gij vergaafte de ongerechtigheid mijner zonden.”

3. God te heiligen en te rechtvaardigen, dat is de weg. Met zijn hart te kunnen zeggen: “Heere, Gij zijt rechtvaardig, en elkeen Uwer oordelen is recht.” Gij zijt rechtvaardig in alles wat ons overkomen is. Zulk een ziet dat hij dit en duizendmaal meer verdiend heeft, dat hij eerder waardig is dat God in tegenheid met hem handelt. Dit is zwaar voor de natuur. De mens is nergens verder vanaf, dan zijn vonnis te onderschrijven. En toch is dit de weg. Wanneer zij een welgevallen zullen hebben in de straffen hunner ongerechtigheden, dan belooft de Heere te gedenken aan Zijn verbond.

4. Te zien en te belijden voor God dat men alle genade voor tijd en eeuwigheid onwaardig is. Dat men met zijn hart welgemeend voor God getuigen kan, zoals de

hoofdman in Matth. 8: “Heere, ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak komt, spreek alleenlijk maar één woord.” O, vrienden, daar is geen sterker roepen tot God, dan uit onwaardigheid. En er is geen weg die de vrije genade dierbaarder maakt dan deze weg. Maar het is genade, die het krijgt. De natuur kent het niet, maar God kan en wil het geven. Hij wil er om gezocht worden.

5. Openbaring van Christus aan en in zijn ziel te ondervinden. Inwendige lering des Geestes, hoe zich naar Christus te wenden, volgens Joh. 6:45: “Een iegelijk die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij.” Zo mag men zich met zijn schuld en boze hart, met zijn banden en hinderpalen, naar Jezus wenden en Hem aannemen.

6. De weg des Verbonds der bekering, volgens Ps. 50:5: “Verzamelt Mij Mijn gunstgenoten, die Mijn verbond maken met offerande!” De Heere zegt in Hos. 2:22 dat Hij tot Lo-Ruchama en Lo-Ammi zou zeggen: “Gij zijt Mijn volk”, en zij zouden zeggen: “O, mijn God!” En zo zegt de ziel van haar kant dat zij des Heeren is, volgens Jes. 44:5: “Deze zal zeggen: ik ben des Heeren, en zal zich noemen met de naam Jakobs: en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren, en zich toenoemen met de naam Israëls.” Wij lezen in Richt. 7:18 van die onder Gideon zouden strijden, hoe zij zich eerst aan de Heere overgaven, en zeggen: Ik ben des Heeren en Gideons.

7. Tenslotte diende tot Jeruzalems vrede, dat zij de Heere Jezus van Nazareth Die zijn nog verworpen hadden, zouden aannemen, omhelzen en kussen. Maar omdat alle boosheid en goddeloosheid in die stad zo was doorgebroken, zelfs onder degenen die op de stoel van Mozes zaten, diende tot hun vrede en tot de vrede van Jeruzalem, dat zij alle zorgen en vlijt zouden aanwenden om het onrecht weg te doen, teneinde God weer heerlijk mocht worden in Jeruzalem, en dus Jeruzalem een terecht afbeeldsel mocht zijn van het Jeruzalem dat boven is, en de vrede in haar een afbeeldsel van die zalige vrede en rust van de hemelen.

C. Dit nu *was verborgen voor hun ogen*. Met alle natuurlijke mensen lag er een deksel op hun hart, zodat zij niet bekenden wat tot hun vrede diende.

1. Deze blindheid heeft de mens gekregen in de val. Hij is gevallen in diepe blindheid, in ongeloof en zorgeloosheid. En dus begrijpt de natuurlijke mens niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want ze zijn hem een dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan. Maar hij weet dit niet, anders zou hij wel roepen om opening van de ogen. We lezen in Openb. 3:17: “Gij weet niet dat gij zijt ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt.” Deze blindheid neemt toe. De mens wordt verhard, ondanks alle ontdekkingen, door toegeven aan het zondigen. Dit is de aard van elke zonde. Die brengt zulke verblindende kracht mee, en werkt doorgaande verharding. Het geweten wordt op de mond geklopt, het beschuldigt niet meer, en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste. Deze blindheid is verborgen voor de ogen van een mens of volk door een rechtvaardig oordeel van God, zodat God de satan loslaat om hoe langer hoe meer te verblinden. De god dezer eeuw verblindt hun de zinnen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het beeld van God is. En dan geeft God een mens of volk over aan zichzelf, dat zij wandelen in hun eigen wegen. Dit is het zwaarste oordeel Gods over een volk.

2. Hierbij kwam dat het verborgen was voor de ogen van Jeruzalem, door een deksel van onkunde en vooroordelen, zodat het volk op Mozes en de profeten geen acht gaf. De farizeeën hadden ook de sleutel der kennis weggenomen en verborgen. Zij gingen zelf niet in, en dus hinderden zij anderen om in te gaan in het Koninkrijk der hemelen. Zij waren tevreden dat zij het zaad van Abraham waren, en meenden dat zij daarom de aanneming tot kinderen deelachtig waren, en in zekerheid konden heengaan, niet wetend dat alleen het zaad Abrahams naar de Geest, God welbehaag-

lijk was. En dat alleen zij die van Christus waren, Abrahams zaad waren, en naar de belofte erfgenamen. En hoe klaar was ook het profetische Woord, dat de Messias een verachte zou zijn, Die lijden zou en niet geacht worden. Maar zij waren van mening dat Hij een aards koninkrijk zou oprichten, ondanks het zeggen van Christus dat het Koninkrijk van God niet komen zou met uiterlijk gelaat. Lukas 17:20.

Dit alles waren oorzaken dat ze niet zagen, dat ze zich als distelen en doornen in oorlog stelden tegen de Heere. Dat zij niet zagen welke zware oordelen boven hun hoofd hingen. Ze geloofden de stem niet die het hun gedurig toeriep dat ze niet zagen waarin hun vrede zou bestaan. En ook dat zij niet zagen welke de weg was om tot die vrede te geraken, zodat ze in de uiterste gevaren zorgeloos en gerust zaten, en sliepen als in het opperste van een mast, in het midden van een woedende zee, en zichzelf vrede zonder gevaar beloofden. En zo was hetgeen tot hun vrede diende, verborgen voor hun ogen.

D. Hierop volgt nu de medelijdende zucht en klaagstem van Christus Zelf “Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen.” Laat ons daarom zien wat we moeten verstaan door *dezen uw en dag*. We moeten aanmerken dat er tweeërlei dagen in de heilige Bijbelbladeren voorkomen. Dagen van God en dagen der mensen.

1. De dagen *Gods* zijn dagen wanneer Gods lankmoedigheid een einde heeft: dagen der wraak. Zo leest men in Mal. 4:1: Want zie, die dag (dat is de tijd), komt brandende als een oven. Dat is wanneer zij roepen en de Heere niet hoort maar in hun verderf lacht, en spot als hun vrees komt als een verwoesting en wervelwind, als hun benauwdheid en angst overkomt. Dat zijn dagen wanneer het besluit baart, dat er geen genezen aan is. Dagen der beroering en der donkerheid, der verwoesting en der dikke duisternis, ja, dit is de nacht voor de mens, wanneer hij zijn voeten stoot aan de schemerende bergen.

2. Hier tegenover zijn de *dagen der mensen*; de tijden van het welbehagen des Heeren, van de genadebezoeken Gods, de vindenstijden. Dagen waarin Jezus roept, lokt, nodigt en wacht om genadig te zijn. Ook wel genoemd het heden der zaligheid. Zo waren de dagen der mensen, aan de eerste wereld gegeven, 120 jaren. Maar toen de dagen Gods daar waren, kwam de zondvloed. Zolang God Sódóm en Gomórra vermaande en waarschuwde, waren, het dagen der mensen, maar toen het vuur van de hemel kwam, was het Gods dag. Zo was het ook met het Jodendom en met Jeruzalem gesteld. Na Christus' komst was er een tijd voor hen bepaald, waarin God door hen gevonden wilde worden, maar toen die tijd een einde nam, was het een dag Gods, een dag der wraak en der vergelding.

(a). Dit nu wordt een dag genoemd, omdat de genadetijd niet lang duurt, maar spoedig voorbijgaat. Zo zegt de profeet Zefánja: Als kaf gaat de dag voorbij. En omdat de nacht op de dag volgt, is de raad om te werken terwijl het dag is, eer de nacht komt waarin niemand werken kan.

(b). Ieder mens heeft dus zijn dag. Dat is in het algemeen zijn gehele leeftijd, 70 of 80 jaren. En in het bijzonder is het zijn dag, wanneer in zijn dagen het licht op de kandelaar staat. Jezus dreigde het weg te nemen, lees Openbaring 2, en dan wordt het duister.

(c). Dan is het nog nader zijn dag, als onder het Evangeliewoord de Geest aan zijn hart klopt, als hij indruk en licht krijgt in zaken waarvan hij tevoren niet wist, of waarmee hij spotte. Als hij achting en liefde voor Gods zaak en volk krijgt, als hij begerig wordt, dan is het zijn dag. Maar als die voorbijgaat zonder dat hij binnen

geraakt, wat heeft hij dan een zware nacht te wachten. Jezus zegt in Matth. 6:23: "Indien het licht, dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis dezelve zijn." Het gebeurt menigmaal dat zulk een, die zulke tijden verwaarloosd heeft, nooit meer overtuigd wordt, en soms zo heengaat in de verharding van zijn hart, totdat hij sterft, en het laatste van die mens wordt wel eens erger dan zijn eerste, zodat men van achteren zien kan dat het toen zijn dag was. Maar als God zaligmakend werkt, kan een ziel niet rusten buiten Christus; zij ziet zich verloren en roept om openbaring van Christus. En ontdekt Jezus Zich in Zijn volheid en bereidwilligheid, dat is voor zulk een ziel een allerheerlijkste dag, een dag van genade, een vindenstijd. Ja, een bestemde tijd om genadig te zijn, waarin de ziel overgaat en des Heeren wordt. O, vrienden was deze dag voor ons zulk een dag, hoe gelukkig zouden wij zijn! Ziedaar, wat hier door deze dag *uw dag*, te verstaan is.

E. Laten we nu eens zien wat *het bekennen van deze, hun dag*, betekent. Het zegt in het algemeen kennen, erkennen, met overweging bedenken, zorgvuldig overleggen, met begeerten, met verlangen, dat men acht geeft op de zaken die tot de vrede dienen, zodat men die gelooft. Zulk een ziel stemt toe dat dit de weg is. Dit staat hier dus tegenover verborgen zijn.

1. Dit veronderstelt de dood van de mens in zonden en misdaden. Dat hij in een zorgeloze doodslaap ligt, geen oren heeft om te horen, geen hart om te verstaan of te bewaren. Daarvandaan kwam het niet bekennen, tot de dag in welke Noach in de ark ging. Zo zou het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen. Want wat zou toch een dode zien en geloven?

2. Daarom hoort tot het bekennen: de verlichting van de Heilige Geest, bij de stem van het Woord. Zodat de mens levend wordt, geestelijke zinnen krijgt, en de waarheid van die zaken aan zijn gemoed openbaar wordt. Dat is een tweemaal horen, en God de ere geven dat de sterkte Godes is. Dit noemt Paulus een opwaken uit de doodslaap. Zulk een gelooft de stem die achter hem is, en hem toeroept: *Dit is de weg, wandelt in denzelven*. En dat het nu de ure is om uit de slaap op te waken.

3. De vrucht van dit wakker worden is:

- ontzetting, en schrik en afkeer van zichzelf vanwege zijn zorgeloosheid, en zijn slapen in zulke gevaren. Zo iemand ziet waar hij is.

- Hij valt de Heere toe. Hij valt op zijn aangezicht in zijn schuld voor God. Hij zegt: "Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons, omdat wij tegen U gezondigd hebben." David zei in Ps. 51: 'tegen U, U alleen heb ik gezondigd.' En Paulus, toen God hem zalig blind maakte en hem inwendige ogen gaf, zei: "Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?"

4. Tot dit bekennen behoort ook een hartelijke blijdschap dat God zo goed is het gevaar te doen zien, evenals iemand die in groot gevaar geslapen had en daaruit opgewekt was, blij zou zijn om zulk een weldaad te erkennen.

5. Zo is het bekennen een dadelijk werk. Zo'n ziel zoekt met zijn schuld, onmacht en onwilligheid tot Christus te komen en in Hem gevonden te worden en hij bekent dat Hij de Vorst des vredes is. En dan is het onafscheidelijke gevolg om in de sterkte van Christus de handen aan het werk te slaan, de hervorming te beginnen en voort te zetten in zijn hart, in zijn huis, in zijn familie, ieder in zijn stand en beroep. Zulk een, wiens hart volkomen met God is, laat Jezus Heere en Koning zijn, en laat het bestuur in Zijn hand. De wereld en de gewoonten zijn zijn wet niet meer, maar Jesaja zegt: 'tot de wet en tot de getuigenis.' Paulus zei in Rom. 7: "Ik heb een vermaak in de wet Gods naar de inwendige mens." Wat de wereld ook zegt, zo iemand heeft andere ogen. Hij kan de wereld laten praten en spotten, ook als ze zeggen dat het er zo nauw niet op aankomt.

Zo iemand probeert zijn weg in de sterkte van Christus te houden.

Al deze zaken, vrienden, behoren *tot het bekennen wat tot zijn vrede dient*. En ze moeten Gods werk zijn. Want ieder mens is van nature met alles wat in hem is, als vuur en vlam gekant tegen deze weg. En de duivel probeert de mens daarvan af te houden, omdat hij weet welk een zaligheid langs die weg voor de mens te wachten is. Paulus zegt in Rom. 13: “Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven.”

E. En zo komen wij nu als vanzelf tot de manier waarop de medelijdende Hogepriester dit voorstelt. Hij zegt: “Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen.” Dit geeft te kennen Jezus’ smarten over, en Zijn liefde tot Jeruzalem en het volk dat de ondergang zo nabij was. Dit woord “*Och!*” is een bewijs dat Jezus geen lust had in hun dood en ondergang, maar integendeel dat zij zich bekeerden en leefden.

Dit sluit ook Christus’ gewilligheid in, dat het niet aan Hem lag maar aan Jeruzalem. Ook Zijn welmenendheid, dat het geen woorden waren alsof Hij er geen dag meer voor over had, maar dat Hij daar dadelijk nog een dag voor verlenen wilde. Jezus geeft hiermee te kennen dat Hij Zijn handen ook nog deze ganse dag wilde uitstrekken, Zichzelf aanbieden, zegen en vloek, dood en leven voorstellen, opdat zij het leven en de zegen mochten verkiezen.

Hier doet onze tekst nog bij de woorden: “*ook nog*”. *Of gij ook nog bekende!* Daarmee schijnt Jezus te kennen te geven en hun in gedachten te brengen dat zij meer dagen gehad hadden waarin de vrede in vorige tijden door de profeten was aangeboden; die hen gewaarschuwd hadden, maar die zij geweigerd hadden te horen, ja, die zij zelfs gedood hadden. Ook schijnt het dat Jezus’ oog is op de volgende tijden, wanneer de vrede niet meer zou worden aangeboden, maar het licht van de kandelaar geweerd zou worden. Wanneer zij zouden wachten op het licht, maar er duisternis zou zijn. Op een grote glans, maar zij in donkerheden zouden wandelen. Jezus wil hiermee zeggen: “Het zij zo, dat gij uw vorige dag niet waargenomen, maar verwaarloosd hebt, en uzelf zo ondankbaar aangaande Mij gedragen hebt. Ook Mijn beminde stad, daar Ik Mijn vuur en haardsteden onder u heb, ik moet u nogmaals zeggen met Jer. 3: Al hebt gij met vele boeleerders geboeleerd, keert nochtans weder. Zie, daar is nog een dag toe, och of gij het ook, en ook nog bekendet, maar nu is het verborgen voor uw ogen.”

F. En dan tenslotte het woordje: “*maar*”. Dit geeft zoveel te kennen als Christus’ klaagstem, dat er niets aan te doen was. Het kwaad was te diep geworteld, zo ver gekomen dat velen mogelijk de zonde tegen de Heilige Geest gedaan hadden. En ook dat het aan de avond raakte van hun dag; het was met Jeruzalem later dan te elfder ure. De Emmaüsgangers deden beter, die dwongen Jezus, zeggende: “Heere! Blijf met ons; want het is bij den avond en de dag is gedaald.”

Toepassing

We kunnen in dit Jeruzalem en zijn gesteldheid een beeld zien van ons Nederland, en ook hoe het onder ons gesteld is. Hebben ook wij niet dagelijks en lang zulke stemmen achter ons gehad, die ons toeriepen, en sommige ook wel wenende: “Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen?”

A. We hebben deze dag van degenen die de macht op de muren van Sion is toevertrouwd, om het kwaad van verre te zien en te waarschuwen, gehoord, en het is ons

aangekondigd, de nare gesteldheid van ons Nederland. Ons is onder het oog gebracht:

1. Wat God aan ons land gedaan heeft, in het vrij te maken en op te richten uit de slavernij van Spanje, in het te begunstigen voor ruim driehonderd jaren met het evangelielicht. En hoe God dus Zijn Kerk hier heeft gesteld, en naderhand van dwalingen heeft gezuiverd. Hoe God daarbij tijdelijke zegeningen heeft toegevoegd, de schatten van het Oosten en van het Westen. En dus Nederland als een Kapernaüm tot aan de hemel toe heeft verhoogd.

2. Wij hebben deze dag ook gehoord, hoe ons Nederland zich tegen de Heere gedragen heeft. Wat zijn vergelding is geweest. Hoe zij de Heere verlaten en de rug toegekeerd hebben, en in allerlei gruwelen geleefd hebben. En ook dat tussen de Heere en ons ondankbaar Nederland dus een grote scheiding, een oneindige kloof gevestigd is.

3. Wij hebben ook gehoord wat de Heere door Zijn oneindige goedheid aan ons land gedaan heeft, om het tot Hem te doen wederkeren, Neh. 9:29, op velerlei manieren. Dan door oordelen, dan weer door zegeningen. God heeft ook beginselen van allerlei oordelen doen zien, die elk op zichzelf uitroeierende zijn, zoals oorlog, pest die rondom ons land gewoed heeft, en enige jaren geleden zeer nabij op de schepen in Texel was, maar echter voorbijgegaan. Dure tijden, sterfte onder vee en mensen, watersnoden, allerlei ongedierte. Verval in koopmanschap en werkeloosheid. Ja, iets opmerkelijks wanneer men willens zijn ogen niet toesluit. Dat verborgen oordeel, hierin bestaande: in de 80-jarige oorlog is ons land rijk geworden en is de Kerk sierlijk tevoorschijn gebracht. En in 122-jarige vrede zinken Kerk en land te gronde. Wat is dat toch, dan een uitvoering van die vloek en bedreigingen Gods uit Mal. 2:2: "Ik zal hun zegeningen vervloeken, en heb reeds elk derzelve vervloekt." En daarbij rust het allerzwaarste oordeel, dat alle andere oordelen verhaast, namelijk een geest des diepen slaaps, ogen om niet te zien, oren om niet te horen, een algemene verharding des harten, gelijk het nog is te dezen dage.

4. We hebben ook gehoord wat zulk een land te wachten heeft, waaraan de Heere alles heeft gedaan. Welke verschrikkelijke dagen der wraak en der vergelding aanstaande zijn, volgens Gods gewone weg in Zijn Woord. Temeer, wanneer alle waarschuwingen van God gezonden, in des Heeren Naam gedaan, geen uitwerking hebben. Zo staat het nu, en tot die hoogte is het tussen de Heere en ons land in het algemeen gekomen. Och, mocht dit gehoorde in onze harten ingaan, en ons geleerd worden, in belijdenis en vernedering voor God ermee te werken in de verborgen eenzaamheid.

B. Maar laat ons nu nog proberen enige dingen na te gaan of de Heere het tot iemands ontdekking, besturing en opwekking zegenen mocht. En welke naar Gods heilige Woord tekenen der tijden zijn, wanneer Gods dag der wraak en der vergelding nadert.

1. Als God met Zijn Geest wijkt van Zijn eigen, eerste en voornaamste instellingen. Dit is een droevig teken en het allerzwaarste oordeel dat door andere oordelen in het heilige Woord gevolgd wordt, voornamelijk wanneer het niet snel door vernedering wordt voorkomen. Maar wanneer daarbij wordt uitgegoten een geest des diepen slaaps; wanneer ieder dat verlies zo gemakkelijk dragen kan, wanneer men roept: Vrede, vrede, zonder gevaar. Daarop volgt een haastig verderf.

2. Als God met Zijn Geest wijkt van Zijn oordelen. Als het welgesteld is, dienen die oordelen tot genezing, en om een volk tot God te brengen, Mal. 3:2, 3. Dan zit God te louteren. En daarvan is het gevolg dat zij de Heere spijsoffer toebrengen zullen in gerechtigheid. Maar als God met Zijn Geest geweken is, dan wordt het gelijk Jer. 6:29 en 30: "De blaasbalg is verbrand, het lood is van het vuur verteerd; tevergeefs heeft de smelter zo vlijtig gesmolten, dewijl de bozen niet afgetrokken zijn." En dan is het gevolg: "Men noemt hen een verworpen zilver; want de Heere heeft hen verworpen."

Zie dit in de beste tijd van onze kerk, van het jaar 1648 af, hoe de oordelen de mens tot God brachten en beter maakten. Hoe de kastijdingen waren om het volk Zijn heiligheid deelachtig te maken. Toen werden ook mindere zonden door God met roeden bezocht, zoals pest verschillende malen, wanneer het tussen de Heere en het volk vrij wat beter stond. Daarom waren de leraars wel eens verblijd als er oordelen kwamen, omdat er dan werk kwam, zij dan mede-arbeiden konden. En zie daarentegen nu eens, de zonden zijn tot aan de hemel, maar de oordelen brengen de mens niet tot God. Integendeel, het leidt tot verharding. Besluit nu eens wat zulk een volk te wachten heeft. En of dat uitstel van Gods toorn geen toorn vergaderen is als een schat in de dag des toorns, en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, Rom. 2:4 en 5.

3. Als de verbodsdagen (anders zeer geschikt en instellingen van God tot bekering) ongerechtigheid worden. Wanneer die maar één dag gehouden worden en zonder hervorming, dan zijn het tergdagen. God zegt in Amos 5:21: “Ik mag uw verbodsdagen niet rieken.” Dan wordt door de verbodsdagen de gesteldheid van een land of volk erger. Gods toorn ontsteekt ertegen, want dan meent een volk het niet. De Heere zegt in Ezech. 14:3, 4: “Gij komt om Mij te vragen, en zet uw drekgoden in uw harten op.” En in Hos. 7:13 “Ik zou hen wel verlossen, maar zij spreken leugen tegen Mij.” Dan wordt Gods lankmoedigheid getergd als ondanks zulke dagen en ondanks uitstel van Gods toorn, de goddeloosheid vermenigvuldigt. “Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen.”

4. Wanneer Gods volk in verval is, de wijzen met de dwazen slapen, dan kunnen ze niet werken, geen lasten voor de troon dragen en geen steunsel van een land zijn. Want al hun sterkte is gelegen in God en in een rechte weg met Hem te staan. Anders zegt de klaagkerk: “Mijn sterkte is vergaan”, Klaagl. 3:18. Dan ontbreken de voorbidders, Jes. 59:16. Daarom zegt de Heere in Ezech. 22:30: “Ik zocht nu een man uit hen, die den muur mocht toemuren en voor Mijn aangezicht in de bres staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven; maar Ik vond er geen.” Zodat, als de steunsels van een gebouw ontbreken of te zwak zijn, het gebouw haast moet vallen.

C. Laat ons nu eens enige tekenen en bewijzen zien van het verval onder des Heeren volk, en waaruit blijkt dat de Heere van hen geweken is.

1. “Wat missen zij de Heere in de godsdienst oefeningen. Hoe weinig horen zij onder Gods openbare instellingen Zijn stem aan hun hart. Wat zijn velen er ver vandaan, om met allerlei noden op Gods dag op te komen, om onder de verkondiging van het Woord Goddelijke antwoorden te krijgen, naar ieders staat en toestand. Wat is het verlangen naar Gods dag verre van hun hart, en wat is er integendeel een verharding des harten over dat gemis. Wat krijgen zij weinig licht bij het Heilig Avondmaal, om het lichaam des Heeren te onderscheiden. En hoever zijn ze weg, om over de scheiding tussen God en hun ziel te klagen; over hun blindheid en hun dwaasheid. Velen laten het er daarom maar bij zitten, en brengen andere zaken voor de Heere, naar hun eigen oordeel, en ze blijven die ze zijn. Er is geen opgewektheid en verlangen naar de binnenkamer. Weer anderen zeggen dat zij de Heere meest in de eenzaamheid en niet in het openbaar vinden, en blijven daarom weg uit de openbare godsdienst. Ook dat is een bewijs dat de Heere van Zijn volk zeer geweken is, omdat God Zijn zegen van Zijn eigen, voornaamste instelling niet zal onttrekken. Dat is de reden waarom Gods volk zich aan die instellingen houden moest, erkennen dat de schuld bij hen ligt, terwijl ze zuchten over het gemis en roepen uit hun onwaardigheid tot de Heere. Hierop zou zegen te wachten zijn.

2. En wat is de Geest kennelijk geweken uit de onderlinge samenkomsten van Gods

volk. Jaren verkeren zij met elkaar, zonder dat men kennis heeft van elkaars toestand. En dus kan men elkaar ook niet helpen in het verborgene. Dat is een blijk van verre te zijn van zichzelf, verre van de Heere, en verre van elkaar, door het missen van Gods Geest.

3. Nog een blijk van des Heeren wijken. Welk een verval is er in het omgaan met onbekeerden. Hoe weinig weegt het gevaar, waarin elk van nature is, van een onherroepelijke eeuwigheid. Hoe kan men jaren met deze en gene verkeren, zonder die te waarschuwen. En als er nog een soort van getrouwheid is, is het meest om zijn eigen geweten te stillen, zonder dat het nog een indruk op zijn eigen hart nalaat. Zo is het ook met de indruk van de dierbaarheid van God te dienen. Hoe weinig heeft Gods volk daarvan, om dit anderen aan te prijzen.

4. Ook de wereldgezindheid is een duidelijk bewijs. Wat is er heimelijk een naogen van de wereld, ook al spreekt de mond het niet uit. Maar het is een bewijs van geesteloosheid, wanneer de afgoden in het hart worden opgezet terwijl er geen strijd tegen is. Dit is immers wat in de goddelozen gevonden wordt. Paulus noemt het in Ef. 2: Een wandelen naar de eeuw dezer wereld, een doen van de wil des vleses en der gedachten. Ja, wat staan de dingen van de tijd bij velen, die in Gods ogen wat hun staat betreft genade hebben gevonden, hoog op prijs. Wat zijn hun grote begrippen van rijkdom en eer een duidelijk bewijs dat de dingen van Gods Koninkrijk hun heerlijkheid verliezen. Want anders verliest de wereld haar glans en heerlijkheid, omdat die dingen in Gods ogen zo heerlijk niet zijn. Maar de Heere heeft een hogere toeleg op aarde, en dat is vele kinderen tot heerlijkheid te leiden. Wanneer de laatste uitverkorene zal ingezameld zijn, als dat heerlijke gebouw voltooid is, zullen die dingen ineen gerold worden. Daarom moest Gods volk de zin van Christus hebben. Ziehier dus een groot bewijs van het verval onder Gods volk

5. Wat zijn velen van Gods volk verre, en wat is die weg in de oefening hun onbekend, om in allerlei gevaren die hen ontmoeten, in te keren.

1. Neem eens, met betrekking op het verval in de Kerk, hoever zij ervan af zijn om de oorzaken daarvan bij zichzelf te zoeken, en zo tot belijdenis en vernedering te komen. Want de instellingen die God op aarde heeft, de leraren enzovoort, dat alles is alleen om der vromen wil, en om de uitverkorenen die moeten worden ingezameld. Dat zal geen plaats meer hebben wanneer de laatste ingezameld en toebereid zal zijn voor de hemel. Zo lezen wij in Ef. 4:11 dat de leraren giften zijn: Hij heeft gegeven sommigen tot herders en leraars. Derhalve zijn zij onder de goederen of giften van het verbond. Ziet nu de blindheid, verkeerdheid en geesteloosheid van degenen die de oorzaken van het verval niet in zichzelf, maar in en bij de tweede oorzaken zoeken, die daarop hard vallen en niet op hun zonden, die daarmee twisten, maar niet klagen over hun hart.

2. Ja, wat is er een onverloochendheid. Wat een ongesteldheid des harten in geestelijke of lichamelijke tegenspoeden, om Gods hand in alles te zien en om tot zichzelf in te keren, God te rechtvaardigen en uit onwaardigheid naar God op te zien.

3. Neem ook eens in verongelijkingen, hoe weinig kunnen die worden gedragen, al is men onschuldig; hoeverre van zich voor God schuldig te zien. Wat zijn er duizenden zaken waaruit de ongesteldheid van het hart, als in ziekten en gevaren, blijkt. O, mocht Gods volk het eens zien dat des Heeren Geest ver geweken is, en zij nog ver zijn van de weg tot herstel.

D. En gaan wij nu eens naar de redenen waarom het verval der vromen een voorname oorzaak is van het verval van land en Kerk. Ik noem slechts deze vier:

1. Omdat zij het heilige zaad zijn, het steunsel van het land. Zij alleen kunnen treuren en hebben verstand van kernen. Als zij nu ongesteld zijn, ontbreekt dat werk waarin hun kracht bestaat, en dus zijn zij niets.

2. Omdat de oordelen die God brengt voornamelijk zijn om Zijn volk te heiligen en te beteren, waarvan herstelling in het algemeen een gevolg is.

3. Omdat hun blindheid en meegaan met de grote menigte in het algemeen verval, Gods oordelen over een volk verhaasten.

4. Omdat, wanneer het tussen God en hen goed gesteld is, er zo geen grond (naar Gods Woord) van vrees voor versmadende roeden of uitroeiende oordelen is; daar het tegendeel anders zeer te vrezen is.

Ziedaar, enige tekenen der tijden, waaruit wij besluiten kunnen welke zware tijden ons land te wachten heeft. Dit alles vloeit uit de heilige natuur van God, die geen zonde ongestraft kan laten, zoals blijkt welke gevolgen de zonde van Achan, Mozes, David, Jerébeam, Jósafat, Asa, Hiskia, Josia en anderen gehad hebben. En ook uit de natuur van de zonde. Elke zonde sluit in zich een verloochening van God. Daarin ligt een opstand tegen God, een staan naar Gods heerschappij en kroon. En is dat waarheid in één zonde, wat moet ons land dan te wachten staan welks zonden meer zijn dan in orde genoemd kunnen worden, en dan het zand aan de oever van de zee?

E. Maar laten we nu eens zien wat nodig is om die toorn des Heeren te ontvlieden of te voorkomen. Welke de weg is om in een zulk een toestand vrede met God te maken.

1. Nodig is daartoe in het algemeen bekering. We lezen in Jer. 3:22: “Keert weder, gij afkerige kinderen, Ik zal uw afkeringen genezen.” Deze bekering des harten is alleen Gods werk. Dat dit van het schepsel geëist wordt, moest hem zeer verlegen maken. En dat het alleen het werk van Gods Geest is, moest hem moed geven, om dat bij God te zoeken.

2. Verder is het voor ieder nodig om licht bij God te zoeken, dat de Heere hem door Zijn Geest tot zichzelf mocht brengen, en tot de oorzaken van Gods verberging. En dat het hem mocht bepalen bij de scheiding tussen God en zijn ziel. Men behoort dan na te gaan welke veranderingen er in levenswijze, huis en gezinnen behoorden plaats te vinden. Welke wereldgelijkvormigheid er is, waarin verandering moet komen. In deze lauwe tijd hecht men hier niet veel waarde aan, en men meent, bij gebrek aan licht, dat het op die uiterlijke dingen niet aankomt. Maar uiterlijke hervormingen worden ook bevolen. Het is waar dat de natuur van een mens hiertegen strijdt, maar de vraag is of wij een vriend of vijand van onze eigen natuur zijn. Zijn wij er vrienden van, dan kan niets daartoe helpen. Maar is er een vijandschap tegen, dan gaat dit gepaard met strijden en bidden.

3. Is er zeer nodig toe te zien, dat het bij ons niet is om onzen weg te richten, wegens al hetgeen van binnen en buiten daartegen opkomt; en ons veel neer te leggen voor de Heere Jezus, dat Hij door Zijn Geest ons wil afbrengen van ons zelf, en uit onze eigen kracht en sterkte uitzetten, om zo in staat gesteld te worden, in afhanging van Zijn licht en Zijn kracht, tot uitvoering van die dingen, waarvan men van ver iets heeft gezien.

4. Dan is ook zeer nodig, tot die einden met zijn ganse hart het verbond met God te maken of te vernieuwen over de offerande van Gods Zoon, in des Heeren sterkte te scheiden van het kwaad, er tegen te betuigen en daartoe tot Christus met het kwaad te komen, om Zijn sterkte aan te grijpen. Zo zegt de profeet, Jer. 3:22, Keert weder, gij afkerige kinderen, Ik zal uw afkeringen genezen; ziet hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere onze God. Zo maakten zij een verbond met God, als het werk der hervorming in hun hart was, Neh. 9: 38, “In allen dezen maken wij een vast verbond.”

5. Eindelijk is nodig te bekennen wat tot onze vrede dient, namelijk daarnaar te staan,

om ingeleid te worden in het gezicht van zijne zonden, tot verootmoediging en belijdenis gebracht te worden, God te rechtvaardigen in al Zijn wegen, die Hij met het land in het algemeen, en met ons in het bijzonder houdt; uit onwaardigheid enkel om vrije genade te roepen, om des Heeren grote Naams wil. O, dat vallen op zijn aangezicht in zijn schuld voor God, is de weg om God in het aangezicht van Zijn Zoon in genade, als een God des aanzien te ontmoeten, om dus vrede met Hem te maken, Jes. 27 : 5.

F. Echter zijn er ook nog gronden (indien er vernedering kwam) om te mogen hopen, dat de Heere ons niet al te zeer verlaten, noch de kandelaar van zijn plaats wren zou. Al was het dat het land zeer zwaar geslagen werd.

1. Omdat ergens elders niet merkbaar het Evangelielicht doorbreekt, en dáár een kerk opgericht wordt, wat anders Gods weg is. Zo is het geweest toen de Heere in ons werelddeel Zijn kerk geplaatst had; toen werd langzamerhand de kerk in Duitsland afgebroken; zoals ook onlangs in de uitroeiing van de Franse kerk.

2. Omdat bij sommigen van des Heeren beste volk, die het meeste de zaken van het algemeen voor God op hun hart dragen, een gelovig gebed gevonden wordt, waarvan het onderwerp is, een gewone weg van verlossing, die bij God nog bewaard is. Waarop hun hart gelovig staat maakt, en waar zij soms nog uit onwaardigheid om roepen kunnen.

3. Omdat het Gods gewone weg met ons land altijd is geweest, licht uit duisternis te voorschijn te brengen; aller onwaarschijnlijkste zaken te doen. Zo heeft de Heere gehandeld in de oprichting of vrijmaking van ons land uit de Spaanse macht. Toen verwekte God een verlosser. Zo is dit Gods weg ook altijd geweest. Wanneer het land in grote engten was, de wateren aan de lippen kwamen, dan verwekte de Heere weer verlossers, en gebood de verlossingen Jakobs.

4. Omdat God Zijn kerk hier nog heeft, en die nog een toevlucht is voor andere kerken, en voor verdrevenen uit andere landen. Zodat God Zijn volk hier ook nog heeft, die steunsels zijn zoals Loth in Sodom was. Die over de gruwelen zuchten, en wier ogen steeds druipen tot de Heere. Wanneer die in Sodom niet meer waren, kon dat gebouw niet langer staan.

5. Eindelijk, omdat ten tijde als de kerk hier in ons land zeer heeft gebloeid, er toen veel Godzaligen waren, wier gelovig gebed voor hun nageslachten is geweest. Hun gezin, ja nageslachten zijn als een onbezocht land, als een Libanon, dat volgens de belofte nog gemaakt moet worden tot een vruchtbaar veld. Uit hen moeten er worden ingezameld, die tot den raad der verkiezing behoren. Daarvan zal er geen verloren gaan noch gemist worden. De Heere is de getrouwe God, die Zijn woorden, tot Zijn volk, - hoe lang ook voor deze gesproken, - waar zal maken. Ps. 22:31, 32. Het zaad zal Hem dienen; het zal den Heere aangeschreven worden tot in geslachten. Zij zullen aankomen, en Zijn gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt, omdat Hij het gedaan heeft.

Maar vrienden, dit alles zijn geen gronden om er zorgeloos op te rusten, want die verandering en omwenteling kan haast komen. Maar het dient tot opwekking en moedgeving, en om ernstig bij de Heer aan te houden. Maar naar des Heeren woord zijn er over Nederlands volk zware dagen der beproeving te wachten.

G. Ieder moest daarom dus wel gedrongen worden om haast te maken, om in des Heeren kracht de handen aan het werk te slaan, om uit zijn zorgeloosheid en onverschilligheid te ontwaken.

1. Omdat het nog onze dag is. Wat is God nog oneindig vriendelijk en goed. Ieder van ons ziet hoeveel tijdelijke zegeningen hem toevloeien, hoe de Heere op velerlei wijze een mens bewaart. En bij dat alles geeft de Heere ieder van ons om onder zulk een rijke

aanbieding van geestelijke zegeningen te leven. Zal deze verplichting die op ons ligt, ons niet aansporen? Zal de goede God ons achterna gaan, vrede aanbieden, en zullen wij als stenen blijven en weigeren?

2. O vrienden, de nacht komt. Het wordt voor ieder van ons avond, en de dag zal haast gedaald zijn. Zullen wij dan zorgeloos de wereld blijven dienen? De wereld met ons hart zo stilletjes nastaren, totdat wij onverwacht neerstorten? Zullen wij dan wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht, die krachtig werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, en niet naar des Heeren wil en welbehagen? Staat de nacht, de lange eeuwigheid, niet voor de deur? Zullen wij alleen voor de tijd leven? Zal ons doel zich niet verder uitstrekken dan tot de reis, en niet tot het einde van de reis, waar wij zullen aanlanden?

3. O, mocht het ons eens bewegen, dat wij aan het wenen raakten over onze blinde en ongevoelige harten. Dat wij mochten treuren, en de sterkte van Christus tot dat doel aangrijpen. Dat Jezus' woorden, tot Jeruzalem gesproken, omgekeerd, onze zucht werden: "Dat ik in deze mijn dag nog bekennen mocht, hetgeen tot mijn vrede dient, en dat het niet langer verborgen mocht blijven voor mijn ogen." Was dit eens onze zucht in waarheid! Het was het medelijdende woord van de Heere Jezus, en daarom zou er wat dit betreft hoop zijn.

H. Voor zulken nu, die enig licht ontvangen hebben dat hun staat niet goed is, die zien dat ze Jezus missen, met Hem niet verenigd zijn, en daarover zeer bekommerd zijn, moeten wij nog dit zeggen.

1. Zulken hebben bij de Heere aan te houden om bevestiging van hetgeen zij soms enigszins zien. Opdat de vrede en verzoening met God door het bloed van Christus, bij hen het enige nodige worden mocht. Want zonder dit hebben zij geen vrede te wachten.

2. Ook moet nulkeen tot een opwekking dienen, dat het wel nacht wordt, maar nu nog dag is. De bazuin van het Evangelie wordt nog gehoord. Hoe gaarne is men binnen, voordat de poort gesloten wordt. Christus biedt Zich nog aan. O, loopt Hem na. Kunt u het niet verder brengen, roep dan dat Hij u trekke en overhale. Och, dat het hart los mocht worden van banden, van wereld en zonden, opdat het van Christus worden mocht.

I. Tenslotte nog een woord van moedgeving voor des Heeren volk.

1. Wat is uw geluk groot. Vrede met God te hebben, en dat voor zulk een verdoemelijk schepsel. Eeuwige, vrije genade is op u gevallen. O, het is waar dat de wind blaast waarheen hij wil. Voorgekend, en dat langs een zo hoge weg, in Christus van eeuwigheid, om voor eeuwig het deel van God te zijn. Dat Gods Zoon van de hemel kwam, Zijn heerlijkheid moest verlaten, en als een worm en geen man door lijden en gehoorzaamheid moest teweegbrengen dat zij van de verdoemenis werden verlost en tot de eeuwige gelukzaligheid gebracht.

Er kome dan over de aarde wat wil, al keerde de hele natuur zich om, maar Jezus heeft de prikkel uit de verdrukkingen weggenomen. Al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën, laat haar wateren bruisen, laten ze beroerd worden, laten de bergen daveren door derzelver verheffing; God is ons een toevlucht en sterkte, daarom zullen wij niet vrezen." O, dan is er grond voor Gods volk om aangemoedigd te zijn als die dag, brandende als een oven, zal komen. Dan zal over Gods volk de Zon der gerechtigheid opgaan, en zal het onderscheid gezien worden tussen de rechtvaardigen en de goddelozen. Dan zal blijkbaar het onderscheid gezien worden tussen de rechtvaardige en goddeloze, tussen dien, die God gediend en die Hem niet gediend heeft. Mal. 3:18.

2. Gods volk heeft bijzonder deze dingen in het oog te houden:

a. Dat zij dicht bij de Heere Jezus met hun hart en gestalte blijven. De Heere Jezus is hierin hun groot Voorbeeld, als Hij onder veel vreugdetekenen opging naar Jeruzalem. Hij verloor zijn hart noch gestalte. Al die wereldse zaken hinderden Hem niet. Hij raakte aan het wenen, in ontferming aangedaan over Jeruzalem.

b. Dat des Heeren volk ook daarnaar staan mocht, om een inwendige gestalte van afhankelijkheid van des Heeren Jezus' licht en kracht, en de leiding van Zijn Geest te krijgen. Dat zij in navolging van de Heere Jezus veel wenen mochten over een zinkend land en kerk. *O, bidt veel om de vrede van Jeruzalem, wel moeten zij varen die Sion beminnen, vrede zij in uw vestingen, welvaren in uw paleizen*, Ps. 122:6, 7.

c. Dat Gods volk ook bezwaard moge worden zich met de kinderen van deze wereld in te wikkelen. Dat ze hun klederen rein mogen bewaren; zelfs te haten de rok, die van het vlees besmet is, Judas vs. 23. Wordt u daarom veracht en bespot, dat heeft de wereld uw Heere ook gedaan, toen Hij op aarde was.

d. Dat het den toelag van Gods volk mocht zijn het werk der hervorming naar buiten in hun huis en gezin, zo veel zij kunnen, én in hun hart voort te zetten. Dus geen zonden te verschonen of te laten rusten, want zo iets is in staat om al hun kracht te ontnemen. David zegt, Ps. 66:18, *Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben*. Dan moet God Zijn aangezicht verbergen, en als God Zijn aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen? Job 34:29.

e. En eindelijk, dat Gods volk daarnaar staan om steeds in het oog te houden de tekenen der tijden. Bijzonder waar de kerk en in welke delen ervan zij hier en daar al ingekort wordt. Welke oordelen er al komen en waar en op welke vijanden van de kerk zij vallen. Om hier zo te leren de oordelen goed te keuren en Gods weg met de vijanden van de kerk te zienen God te heiligen in het hart. Dit zal het werk van Gods volk ook zijn in de dag van het grote oordeel. De belofte luidt, Ps. 94:15, *dat het oordeel wederkeren zal tot de gerechtigheid, en dat alle oprechten van harte hetzelfde zullen navolgen*. Amen.

9. DE ZONDIGE GESTELDHEID VAN EFRAÏM EN JUDA

Waarom de Heere het vraagsgewijs aan henzelf overgeeft, hoe met hen te doen
Een verhandeling gedaan op Biddag.

Wat zal Ik u doen, o Efraïm! wat zal Ik u doen, o Juda; dewijl uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die heengaat. Hoséa 6: 4.

De profeet Hosea was blijkbaar van God gezonden, bijzonder tot Efraïm of het koninkrijk van Israël, te weten de Tien Stammen, die het geluk hadden, dat die gezegende man zeer lange tijd onder hen gepredikt heeft. Hij heeft gelijktijdig met de profeet Jesaja gepreekt, zoals blijkt uit de verscheiden koningen, waaronder hij heeft geprofeteerd; te zien in Jes. 1 :1 vergeleken met Hos. 1:1. Zijn bedoeling in zijn Godspraak was:

a. Om Israëls zonden hun onder het oog te brengen, en vooral de zonde van afgoderij, die zij pleegden met de kalveren te Dan en te Bethel, waarmee Jerobeam, de nieuw opgeworpen koning van Israël, geheel Israël deed zondigen. Deze zonde had: Een zware nasleep door Gods rechtvaardigheid. Het was een moederzonde van andere zware zonden; ja van een stromende vloed van allerlei heidense zonden, ook onder personen van allerlei stand. Dus straft God zonden met zonden.

b. Deze zonde heeft een zware nasleep gehad van geduchte oordelen Gods, zodat alle volgende koningen van Israël uit die beker van Gods toorn hebben moeten drinken. Dus bestraft God zonden met oordelen. Hierdoor was het de gedurige opzet van de profeet, zijn hele boek door, om Israël tot bekering op te wekken.

Maar omdat de vermaning van de profeet geen uitwerking had, maar integendeel de zonden en de hardnekkigheid tegen Gods oordelen steeds toenamen, zowel bij koning als bij volk, had de profeet ook last om Israël zijn verwoesting in Gods Naam aan te kondigen, namelijk de gehele ondergang van hun rijk, hun wegvoering naar Assyrië in een zeer langdurige gevangenis onder heidense volkeren, welker zonden ook reeds de hunne geworden waren.

Tenslotte had God de profeet ook gezonden om in des Heeren Naam de rechtvaardigen te zeggen dat het hen onder al die wegen Gods wèl zou gaan. Hierover troost en bemoedigt hij de gelovigen met heerlijke beloften van God, aangaande hun zekere terugkeer in hun land. En ook met alle soorten van genade die zij te wachten hadden, in en om hun hemelse Koning, de Messias, Wiens rijk grotelijks zou worden uitgebreid onder alle volken, dat zelfs de heidenen tot Zijn rijk toevloeien zouden, en eeuwig in Hem gezegend en gezaligd worden.

Deze grote en heerlijke profetie verdeelt zich in twee delen.

1. Ten eerste stelt de profeet zijn roeping en zending aan het volk voor, en wel op een bijzondere wijze. De profeet moest zich op Gods bevel tot een spiegel maken voor de tien stammen, door zich te vermengen met een vrouw der hoererij, en naderhand met een die overspel bedreef, opdat Israël zijn geestelijk beeld daarin zien zou. Dit lezen wij in de drie eerste hoofdstukken.

2. Vervolgens volbrengt de profeet zijn last, vanaf hoofdstuk 4 tot aan het einde van het boek. Hij past deze predicatie ook toe op ieders ziel, in het laatste vers van dit boek,

waar hij zegt: “Wie is wijs? Die versta deze dingen; wie is verstandig? Die bekenne ze. Want des Heeren wegen zijn recht, en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen; maar de overtreders zullen daarin vallen.”

Eerst iets over de inhoud van de predicatie van de profeet, die hij doet vanaf hoofdstuk 4 tot aan het einde van dit boek.

Hij ontdekt Israëls zonden en kondigt Gods oordelen aan. Dit gaat gepaard met beloften van uitredding, aan het geestelijk zaad van Abraham gedaan. Hoofdstuk 4-14 Zo vermaant en bestuurt de profeet het zondige volk zeer tot bekering, door krachtige middelen, ja door hen zelfs de woorden in de mond te leggen hoe zij aangaande de Heere werken moesten. Hij brengt hen ook onder het oog de allerheerlijkste beloften van God tot hun genezing, ook al waren zij nu nog goddeloos, en wel dat Efraïm eindelijk zeggen zou: “Wat heb ik meer met de afgoden te doen?” En dat hij zijn vruchten uit de Messias dragen zou.

In hoofdstuk 4 stelt hij de twist des Heeren en Zijn oordelen voor aan gans Israël. In de hoofdstukken 5 en 6 stelt hij het voor aan de hoofden van kerk en staat. Hij noemt het oordeel Gods om der zonden wil, en wijst aan hoe dit tweërlei uitwerking had op zijn toehoorders.

1. Daar waren gelovigen onder de grote hoop van Israël, verenigden met de Messias, een geestelijk zaad van Abraham, die werden door deze prediking opnieuw tot zichzelf en tot de Heere gebracht. Het genadeleven sproot in zijn kracht weer uit, zoals te zien is in de drie eerste verzen van dit zesde hoofdstuk.

Zij zeiden: “Komt en laat ons wederkeren tot den Heere, want Hij heeft verscheurd en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen en Hij zal ons verbinden.”

Vervolgens tonen ze de oprechtheid van hun overtuiging en noemen zij als enige grond van hun hulp en uitredding uit al die duistere wegen, het voldoeningswerk van de Messias en Zijn opstanding ten derden dage. Dus zeggen zij gelovig: “Hij zal ons na twee dagen levend maken, op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen.”

En tenslotte geven ze de bewijzen van hun rechte overtuiging in het laatste gedeelte van vers 2 en 3, namelijk het heerlijk uitspruiten van het werk van God, een nieuw leven in hun hart, en de trek naar groei in geestelijke kennis en heiligheid. En dus zeggen zij: “En wij zullen voor Zijn aangezicht leven, dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen om den Heere te kennen, Zijn uitgang is bereid als de dageraad; en Hij zal tot ons komen als een regen, als de spade regen en de vroege regen des lands.”

2. De tweede soort uitwerking van deze predicatie van Hoséa was, dat de algemene hoop van Israël hierdoor tot schijnbekering werd gebracht. Zij kenden de Messias niet in de kracht van Zijn dood en opstanding, tot hun geestelijke en lichamelijke verlossing. En dus bleven zij met hun vruchten buiten Hem. Daardoor waren hun vruchten onbestendig, en werd de onbekeerlijkheid des te groter omdat hun zonden onveranderd bleven. Over dit laatste ongelukkige geslacht heft de Heere een klaagstem op in vers 4. En vers 5 tot 11 geeft aan wat Hij al aan hen gedaan had, en hoe zij het beantwoord hadden.

Deze klaagstem des Heeren over Israëls onbestendige schijnbekering is zeer gepast om in deze ure te verhandelen. Omdat wij allen weer geroepen worden tot ware bekering, op een plechtige wijze, met vasten, met geweene en met rouwklacht. Opdat des Heeren Geest mocht komen onder Zijn oordelen, opdat de op des Heeren tijd afgewend mochten worden en de Heere weer onder ons mocht komen wonen in genade, als in de dagen vanouds. En zal het voor ieder van ons in waarheid en oprechtheid aankomen.

Want vrienden, is de bekering lippenwerk, of wordt er een soort van vruchten gedragen buiten Christus, en meent men God daarmee te voldoen? God zal het zien en zoeken. Hierom zegt de Heere met medelijden, klagende over zulk een volk, in ons tekstvers: “Wat zal Ik u doen, o Efraïm, wat zal Ik u doen, o Juda? Dewijl uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat.”

Wij zullen deze woorden behandelen volgens twee voorname hoofddelen:

- I. De voorwerpen, waarover de Heere een klaagstem opheft.
- II. De klaagstem zelf. *Wat zal Ik u doen, o Efraïm, wat zal Ik u doen, o Juda?*

I. De voorwerpen, waarover de Heere een klaagstem opheft.

Beschouwen we eerste de voorwerpen en dan hun gesteldheid.

Ten eerste. De voorwerpen waarover de Heere een klaagstem opheft waren Efraïm en Juda. Het waren twee zonen van Jakob, die tot stammen zijn geworden. Al de stammen werden Israël genoemd, tot de tijd van Rehábeam, toen de tien stammen van het huis van David afgescheurd werden. Na die tijd had Israël twee koningen, Rehabeam over Juda waaronder ook Benjamin begrepen was, en Jeróbeam over de tien afgescheurde stammen, Israël of Efraïm genoemd. Jeróbeam zocht de bevestiging van zijn rijk op een goddeloze wijze, namelijk in de oprichting van de kalveren te Dan en Bethel, waarmee hij Israël zondigen deed.

A. Beschouwen wij nu waarom Efraïm, een jongere dan Juda, hier in de tekst eerst wordt aangesproken. Het kan zijn:

1. Om aan te wijzen dat de profeet in de eerste plaats Gods Woord had tot Efraïm, omdat het zwaarste oordeel de tien stammen zou treffen. Wij lezen in Hos.1: 6 en 7 dat de Heere Zich over Israël niet meer ontfermen zou. Hij zou hen wegvoeren naar Assyrië, en zij zouden Lo-Ammi en Lo-Ruchama zijn. “Maar over het huis van Juda, zegt de Heere, zal Ik Mij ontfermen, en ze verlossen door de Heere hun God.”
2. Ten andere wordt ook Juda hier genoemd, omdat blijken zal dat ze niet vergeten waren door de Heere. Gods knechten spreken dus in des Heeren Naam ook tot Juda. We lezen daarvan in Hos. 4:15: “Zo gij, o Israël, wilt hoereren, dat immers Juda niet schuldig worde.” Het had dus zijn bijzondere reden, waarom Juda ook aangesproken wordt. Dat blijkt uit Hos. 5:5: Efraïm zou vallen door zijn ongerechtigheid, maar ook zou Juda met hem vallen. Efraïm en Juda hadden dus beide te verwachten dat zij weggevoerd zouden worden. De eerste naar Assyrië en de laatste naar Babel. Maar het onderscheid zou groot wezen. De tien stammen zijn meest verwoest geworden, maar Juda zou na 70-jarige gevangenis uit Babel worden teruggebracht. Nadrukkelijk lezen wij daarvan in Psalm 78: “Hij verwierp de tent van Jozef, en de stam van Efraïm verkoos Hij niet. Maar Hij verkoos den stam van Juda, den berg Sion, dien Hij liefhad.”

B. Slaan wij nu het oog op de liefde en weldaden, die de Heere aan dit volk bewezen heeft, en welke uitwerking dit op het hart moest hebben.

God had dit volk dus lief, en betoonde dat met daden. De Heere had deze ganse natie, uit kracht van zijn belofte aan Abraham, Izak en Jakob, van alle volken der wereld afgezonderd, door een uitwendig verbond. Langs dit genadeverbond ging de Heere Zijn beloften over dit volk uitvoeren. Hij betoonde hierin de kracht van zijn naam Jehovah, die de Heere tevoren nooit zo duidelijk getoond had. God had hen dus tot Zijn volk

gemaakt, Zijn Koninkrijk onder hen opgericht, en Zijn wetten aan hen gegeven. Ja, het Evangelie des vredes, in krachtige en heerlijke schaduwen, onder hen gezonden. Daarbij een lerende priester, om hen daardoor tot de Messias op te leiden. In dit opzicht zegt de Heere in Amos 3: “Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend.”

2. De Heere had dit volk ook wonderlijk uit Egypte in Kanaän gebracht. Daarvoor had Hij Mozes verwekt tot leidsman en tussenspraak, en hiernaast Aáron om hen te verlossen uit de macht van Farao en de harde Egyptische dienstbaarheid. God heeft hen door tekenen en wonderen wonderlijk uitgevoerd. Hij heeft hen uit Farao's macht verlost, door hen droogvoets door de Rode Zee te leiden, waarin Farao met zijn wagens en ruiters verdronk. En zo was, volgens Ps. 77, Gods weg met Israël in de zee, en Zijn pad in grote wateren. God heeft hen ook een vuur en wolkkolom gegeven, tot leiding en bescherming op de weg. Hij heeft hen ook van alles verzadigd. Als zij baden, verzadigde God hen met hemels brood. Hij opende een steenrots, waaruit wateren vloeiden die door de dorre plaatsen gingen als een rivier. God heeft hen in de woestijn ook beschermd tegen hun vijanden, en verbrak die voor hun ogen. Zo heeft Hij hen op een wonderlijke wijze door de Jordaan in Kanaän geleid. Daarvoor had de Heere Jozua, in plaats van Mozes verwekt. God heeft de wateren van de Jordaan samengebonden, en toen zij erdoor waren, weer doen heervlieten. Hij heeft ook de Kanaänieten in hun hand gegeven en voor hun aangezicht verslagen.

3. Des Heeren lankmoedigheid over dit volk is groot, ja tot aan de hemelen geweest. God betoonde Zich zolas Hij Zijn Naam voor Mozes had uitgeroepen: *lankmoedig, en groot van weldadigheid en waarheid*. Ez. 34:6. Dat bleek zichtbaar in de woestijn, toen ze twistten tegen God en Mozes, en leefden in gruwelijke, heidense zonden. Ze verachtten de rijkdom van Gods lankmoedigheid. Zo was God lankmoedig, omdat er een eeuwigheid in Gods lankmoedigheid is. Ja, die lankmoedigheid is ook zichtbaar in Kanaän gebleken, en ook hun hele leven door. Tegen al hun verlatingen van de Heere, tegen hun afgoderij en ondankbaar gedrag. Zo bewaarde de Heere hen, hoewel zij een volk waren, de Heere gedurig tergende. Toch strekte God Zijn lankmoedigheid over hen uit.

4. God heeft in alle opzichten Zijn goedertierenheid aan dit volk groot gemaakt en betoond. Bijzonder door hen te doen wederkeren, wanneer zij de Heere verlaten hadden.

- De Heere deed dat door *oordelen* over hen te brengen, zoals oorlog en pestilentie.
- Hij deed het ook door menigten van *zegeningen*. Wat was die Godsregering een gezegende regering! Hoe blijkbaar was Gods zegen daarna onder David in hun wapens, zodat hun vijanden onder David werden ondergebracht. Ja, in welk een overvloed van vrede leefden ze ten tijde van Salomo.
- De Heere zond ook Zijn knechten, *Godzalige koningen, priesters en profeten*. O, wat hebben die hen zonder ophouden vermaand en gewaarschuwd. De profetische Schriften zijn er vol van. Ja, wat hebben die mannen Gods heerlijke dingen van Christus onder hen gesproken. O, wat moest hun hart door al die wegen toch achter de Heere getrokken zijn! Ziet vrienden, hoe God Zijn hand aan dit volk hield, en hoe Zijn zorg erover was. De Heere had ze volgens Jer. 2:22, geplant als een edele wijnstok, als een zeer getrouw zaad. Mag Mozes terecht Israël niet zegenen, als hij zegt in Deut. 33:29: “Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk? Gij zijt een volk verlost door de Heere, het schild uwer hulp, en die een zwaard is uwer hoogheid.” Ja, mag de Heere Zelf niet vragen in Jes. 5:4: “Wat is er meer te doen aan Mijn

wijngaard, hetwelk Ik aan hen niet gedaan heb?”

Ten tweede, hun gesteldheid. Beschouwen we nu eens kort welk een betamelijke uitwerking al deze goede wegen en handelingen van God met dit volk gehad moesten hebben. *Ach dat wij hierin onszelf eens zagen!*

1. Efraïm en Juda moesten deze weldaden met vruchten der dankbaarheid beantwoord hebben. Zij moesten door al die wegen tot waarachtige vernedering over hun zonden gebracht zijn. O, de liefde en goedheid van God moesten hun zonden zwaar gemaakt hebben, zodat ze aan het wenen geraakt waren, niet over de plagen maar over de zonden. Hun onbesneden hart moest gebogen zijn. Zij moesten een welgevallen gekregen hebben in de straffen van hun ongerechtigheid. En dus moest in hen de droefheid naar God over de zonden ontsproten zijn, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Ja, zij moesten God gerechtvaardigd hebben, en uitgeroepen met hun hart, volgens Micha 7:9 “Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd.”

2. Zij moesten door al die hoge wegen Gods in hun diepe onwaardigheid voor God weggezonden zijn. Hos. 11: 1. “Toen Israëel een kind was, toen heb Ik hem liefgehad; en Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen.” Zie wat er volgt: “Zij offerden de Baäls en rookten de gesneden beelden.” Dat zulk een goeddoend God hen nog gadesloeg, wat moest dit hen klein en nederig gemaakt hebben, en doen wegsmelten in hun eigen nietigheid.

3. Zij moesten door dit alles achter de Heere getrokken zijn en tot de Heere bekeerd zijn, en tegelijk een volkomen haat tegen de zonden gekregen hebben. Zij moesten hun zonden, hun afgoderij, hebben laten varen, en gezegd: “Wat heb ik meer met de afgoden te doen?” En dus door aangrijpen van de sterkte van Messias, vrede met God hebben gemaakt.

4. Zij moesten uit wederliefde tot God, dankbaar voor de Heere geleefd en gewandeld hebben. Uit al die wegen moest tederheid des harten voortgevloeid zijn, om alles weg te doen wat God hinderen zou om in genade onder hen te wonen. En ook liefde tot God en Zijn dienst, om voortaan de Heere alleen te dienen, en niet meer God en de wereld samen. Hiertoe moesten de dingen van de wereld hun heerlijkheid in het hart verloren hebben, omdat God niet wonen kan waar zulke uitgebreide begrippen van die dingen in het hart zijn. Ook moest uit al die wegen en heiligheid voortgevloeid zijn in het hart, een voornemen om voor God te leven en om God in alle wegen die Hij met hen hield, te prijzen en te verhogen. Psalm 34 en 116.

5. Tenslotte, zij moesten met een voornemen des harten bij de Heere gebleven zijn, en bestendige vruchten gedragen hebben. Zij moesten, volgens Hos. 14:4-9, van Assur en alle tijdelijke hulp afgezien hebben, geloof op God geoeffend hebben en hun wortelen uitgeslagen hebben als de Libanon. Ja al hun vrucht moesten zij uit vereniging met de Messias gedragen hebben: *Uw vrucht, zegt de Heere, is uit Mij gevonden.* Dus zouden zij bestendige vruchten gedragen hebben, en geweest zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, en welks blad niet afvalt. Psalm 1:3

II. Wat was nu in werkelijkheid de uitwerking van al die wegen van God? Welke vruchten hadden ze voortgebracht? De tekst zegt: ***Dewijl uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat.***

Het Woord ‘weldadigheid’ betekent vruchtbaarheid in het goede, voortspruitend uit wederliefde tot God, en uit innerlijke trek naar Gods gemeenschap, om voor God te leven. Deze weldadigheid was dus *als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat.*

Hierdoor moeten we verstaan schijnvruchten, en schijnbeking. Door het doen van enige dingen, uitwendig; óf door een nagebootst bekeringswerk, wat toch van geen lange duur is. Dit blijkt uit het volgende:

1. Omdat hun weldadigheid niet uit een recht beginsel voortkwam, maar uit vrees voor straf. Niet uit vereniging met de Messias en uit het geloof in Hem. Hun wortel deugde niet. Toen de benauwdheden hen aangrepen en de wateren tot aan de lippen kwamen, riepen zij en deden wat uit vrees voor straf. Maar zij waren verre van hun onwaardigheid, want zij zeiden: “Waarom vasten wij en Gij zie dit niet aan? Waarom kwellen wij onze zielen en Gij weet het niet?”
2. Omdat zij het rechte doeleinde in de weldadigheid misten, namelijk de eer van God, hielden ze hun verfoeiselen aan de hand, zodat hun hart en hun doel niet deugden. En dus waren hun vruchten geen ware vruchten, omdat zij Gode geen vruchten droegen, waarin de Messias verheerlijkt werd.

Zien we nu wat de Heere van deze weldadigheid getuigt, namelijk *dat zij was als een morgenwolk, als een vroegkomende dauw die heengaat.*

Door een morgenwolk en een vroegkomende dauw die heengaat, verstaan wij niet anders dan een aangename regenwolk, in de vroege morgen, in tijden van grote droogte, die de landman enige hoop geeft. En we zien ook de dauw die het aardrijk maar heel even, en oppervlakkig bevochtigt. Deze beide zijn niet bestand tegen de felle, hete zon. Dan verdwijnen zij gemakkelijk en snel, zodat in één ogenblik alle hoop van vruchtbaarheid wordt afgesneden. En we zien dus hoe terecht Efraïms en Juda's weldadigheid bij een morgenwolk en bij een vroegkomende dauw die heengaat, zinnebeeldig vergeleken wordt.

Verder wil de profeet met deze zinnenbeeldige vergelijking het volgende te kennen geven:

1. Dat al die hoge wegen Gods op Efraïms en Juda's hart geen vruchten nalieten. En als het iets scheen na te laten, dan was hun bekering en vruchtbaarheid onbestendig. Hierom wordt het tijdgeloof vergeleken bij zaad, gevallen in steenachtige aarde, dat zeer schielijk opgaat, maar geen wortel heeft.
2. Zoals men van een morgenwolk menigmaal verwachtingen scheidt in tijden van grote droogte, en hoop dat er een vruchtbare regen uit zal voortkomen, zo is het ook gelegen met het roepen en zoeken van de Heere in benauwde tijden. We lezen in Ps. 107:13 “Doch roepende tot de Heere in de benauwdheid die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten.” En dan keerden zij weder tot hun kromme wegen. Die overtuigingen zijn maar als een zeeziekte. Een schipper werpt op een gevaarlijke zee zijn liefste waren overboord. Als het op het leven aankomt, ziet hij geen kostbaarheden meer. Maar zodra de storm over is, vist hij het weer op. En zodra de roede van de rug is, houdt het roepen op.
3. Een vroegkomende dauw is onderscheiden van een dauw die 's avonds valt en blijft liggen tot verkwikking en vruchtbaarmaking. Daarvan zegt de Heere in Hos. 14:6: “Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon.” Maar een vroegkomende dauw is nog niet gevallen of hij trekt al weer op, en laat geen vochtigheid na. Zo is het ook met de werkzaamheden van de tijdgelovigen. De Geest van Christus raakt het hart niet, de wortel der zonde niet en ook de natuurstaat niet. Er komt geen nieuw beginsel. En zo wordt ook de fontein en de bron van het kwaad niet opgedroogd of geraakt.
4. Zoals een morgenwolk en een vroegkomende dauw niet bestaan kunnen als de zon heerlijk opgaat, is het ook gelegen met de voornemens en algemene werkingen des Geestes. Het is als wanneer iemand die nooit van goud heeft horen spreken, een stuk

koper vindt dat op goud lijkt. Die man grijpt het voor goud aan, en schat en bewaart het. Maar zodra hij ooit zaligmakend het ware goud krijgt, valt het algemene werk uit zijn hand, en laat hij zijn koper vallen. Zo kan het algemene werk, hoe hoog het gaan mag, niet bestaan tegen de zon der verdrukking of vervolging.

5. Tenslotte, zoals een morgenwolk en vroegkomende dauw heengaan, is het ook met het algemene werk. Ook al gaat dat soms zo vlug niet over, en al houdt iemand jaren aan bedrog vast. Ja, al heeft hij nog zoveel licht in sommige waarheden en gestalten van Gods volk, nog zoveel nagemaakte werkzaamheden, en nog zoveel gaven om voor anderen nuttig te zijn, toch rust het oordeel van God op hem. Als zijn werk niet waar wordt, zal hij heengaan, zijn werk zal verdwijnen en het laatste van die man zal erger zijn dan zijn eerste. Daarom zijn zij als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat. Als kaf van de dorsvloer, en als de rook uit de schoorsteen worden weggestormd. O vrienden, wat is toch het waarachtige werk van Christus, hoe klein het ook zij, hoog te schatten. O, dat elk toch naar gewichtiger werk mocht staan dan waarvan wij hier gesproken hebben!

Zien we nu nog eens wat werk een mens hebben kan, dat echter niet anders is dan algemeen en als een morgenwolk.

1. Een mens kan een ontwaking krijgen in zijn geweten, die hem veel werk geeft, maar niets nalaat. Velen krijgen een ontwaakt geweten onder de genademiddelen of onder gesprekken van de vromen. Hij wordt enigszins overtuigd dat hij buiten Gods gemeenschap is. Dat hij mist wat Gods volk heeft. Dat hij een vijand van Gods zaak is, en van het ware volk dat naar de hemel gaat. Dit kan hem aan het werk zetten, zodat hij op zijn manier toegekeerd wordt tot de middelen en tot de vromen, die hij aanziet als Gods volk. Zijn lust tot de begeerlijkheden der wereld en der zonde vergaat. Hij ontvliedt, volgens 2 Petrus 2, de besmetting der wereld. Er komt lust tot het horen van Gods Woord. Maar hij kan heel schielijk weer terugvallen in zijn oude streken, verliezen wat hij heeft, en een grotere vijand worden dan hij ooit tevoren geweest is. Nadrukkelijk is hier de gelijkenis van Jezus in Matth. 12, dat zulken zijn als een huis met bezemen gekeerd (van bovenaf wat schoongemaakt en opgesierd), waarna de boze geest met nog zeven bozere geesten daar weer intrekt, en het laatste van die mens wordt erger dan het eerste.

2. Menigeen krijgt een ontwaakt geweten door een ernstige ziekte. De benauwdheid voor een ontzaglijke, donkere eeuwigheid en voor een open hel, grijpt hem aan. O, dan een gesloten hemel te vinden, dat benauwt hem. Of ook wel als hij in een zware, grove zonde valt, wanneer men een worm van binnen voelt. Ook wel op bid en dankdagen, als Gods getrouwe knechten de oordelen uit Gods Naam aankondigen, en de zonden onder het oog brengen. In al deze omstandigheden kan een mens van binnen veel te doen krijgen en bezwaard worden, zodat hij aan het hervormen gaat. Hij legt zijn wereldse afgoden af, hij verfoeit de zonde, echter zonder overrekening van de kosten. Hij neemt voor om die en die zonden, die en die gezelschappen te verlaten. Maar dat duurt menigmaal niet langer, dan de vrees en de benauwdheid van binnen duren. Dan vergeet men zijn angst weer, men vermaakt zich weer, en net als deze scheepslieden vissen zij het uitgeworpene weer op. Zo is dit als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat.

3. En mens kan onder vele weldaden en onder blijkbare uitredingen veel goede voornemens krijgen. Hij zal zijn geld en goed niet meer zo besteden tot afgoderij, tot pracht en pronk, om God te tergen. Maar hij is de grote uitredding van God nog maar net vergeten, of hij gaat weer zijn oude gang, omdat het een voornemen was in eigen kracht.

4. Het gaat nog hoger. Een mens kan zonder krachtdadige, hartveranderende genade, genegenheid krijgen tot de genademiddelen, tot God en Zijn volk. Hij krijgt een soort geloof door bevattingen van de evangelische waarheden, en zo meent hij te bouwen op Christus Die hij aan en in zijn ziel niet kent, en van Wie hij alleen als bij gerucht gehoord heeft. Maar hij meent dat hij in waarheid de wortel van de zaak geniet. Ja, dat hij zonde zou doen als hij dat niet geloofde! Dit werk, zonder de rechte ontdekking des Geestes, mag zulken brengen tot aan de poorten van de dood, maar vrienden, het zal hen niet in de hemel brengen. Het zal op het einde zijn als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw die heengaat. O, wat zal dat te zeggen zijn, als de sterkste hoop van een mens zal vergaan, als zijn eigen gebouw zal zijn als een huis van spinnenkoppen, dat in een ogenblik wordt weggevaagd. O, en het zal u ontvallen, dan, als u een steunsel nodig zult hebben.

5. En wat nog verder gaat: Een mens kan uit zo'n werk een soort weldadigheid of vruchten voortbrengen. Dit blijkt uit Jezus' woord, Joh. 15:2. "Alle rank die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg." Hoe menig een is er, die bekeerd wordt, niet tot God maar alleen tot de middelen, tot het onderzoek van de waarheden, en tot de vromen. Het zijn mensen die bladeren voortbrengen van verstand, van gaven, van bevattingen van het genadewerk, en van verandering in hun uiterlijke levenswijze. Herodes hield Johannes in waarde, hoorde hem gaarne, en deed vele dingen. De farizeeër vastte tweemaal per week, en gaf tienden van alles wat hij bezat. Ja, wat kwamen zij ver met die rijke jongeling. Maar wat is dit alles voor een werk? Het is een bloesem die afvalt, het is een vrucht die in de knop versterft. Evenals het opgegane zaad in een steenachtige aarde, het verdort als de zon opgaat. Hetgeen door een zonnenschijn in februari voortkomt, kan geen aprilvorst verdragen. Nadrukkelijk is hier het woord van 2 Petrus 2:20-22: "Want indien zij, nadat zij door de kennis van den Heere en Zaligmaker Jezus Christus de besmettingen der wereld ontvloden zijn, en in dezelve wederom ingewikkeld zijnde, van dezelve overwonnen worden, zo is hun het laatste erger geworden dan het eerste. Want het ware hun beter, dat zij den weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij dien gekend hebbende, weder afkeren van het heilige gebod, dat hun overgegeven was. Maar hun is overkomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt: De hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel, en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk."

6. Eindelijk, dat al het vorige nog te boven gaat. Een mens kan veel algemene gaven van de Heilige Geest ontvangen, met zijn verstand diep indringen in de verborgenheid van het Evangelie, zodat hij met verheuging dat Woord ontvangt en ogenschijnlijk dezelfde vruchten vertoont als Gods volk. 1 Kor. 13: 1-3. Ja, hij kan menigmaal vromen ver te boven gaan, omdat vromen niet tevreden zijn met het stoffelijke van het werk, maar vooral te doen hebben met de vraag of hun werk in de vereniging met Christus wordt voortgebracht, of het de ziel laag en klein maakt, en dus in de Heere eindigt. Daarmee hebben tijdgelovigen of bijna-christenen niet te doen, en daarom kunnen zij zo voort, en rijden ze te paard. O vrienden, wie met hoog water is vastgelopen, hoe komt hij los? Het is, naar de mens gesproken, onwaarschijnlijker dan ooit tevoren. Jezus zegt dat hoeren en tollenaars zulken voorgaan in het Koninkrijk der hemelen. Zie het einde van die man in Matth. 25. Als de Heere komt en hem oproept, al heeft hij een soort olie van weldadigheid, zijn lamp gaat uit, omdat hij geen olie in zijn vat heeft.

Laten we nu eens zien wat de oorzaak is dat dit werk, hoe hoog het gaan mag, slechts een morgenwolk is en een vroegkomende dauw die heengaat.

1. Omdat het geen ware vruchten zijn. Hebr. 6:7. Tijdgelovigen hebben geen werk van de verdienende Geest van Christus, waarmee Jezus is opgevaren in de hoogte, om uit te

delen. Die Geest alleen zendt Jezus in het hart van Zijn kinderen, om hen te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. En om in hen een Geest der aanneming tot kinderen te worden, waardoor ze God als een Vader aanroepen. En waar die Geest komt, daar blijft Hij in eeuwigheid. Joh. 14.

2. Omdat hun vruchten maar een soort uiterlijke heiligheid zijn, en niet voortvloeien uit Christus, het Hoofd. Christus is toch alleen de eeuwige wortel van heiligmaking. Iemand mag weten wat hij weet, maar hij weet niet bevindelijk wat het is om goddeloos tot Christus te komen, Christus tot rechtvaardigheid met een goddeloos hart aan te raken, en daarmee die nieuwe natuur deelachtig te worden. Hij kent niet die lust en liefde om voor God te leven, en om vruchten te dragen ter heerlijkheid van God. Nee, die arme mens voegt zich, zoals de meesten, tot de gemeente van Christus, en is op zijn best maar door uiterlijke godsdienstplegingen en belijdenis aan Christus verbonden.

Zo'n tijdgelovige of bijna-christen, hij mag hebben wat hij wil, maar hij is nooit aan de grond en wortel van zijn staat ontdekt, en daarom nooit door Christus tot God gebracht. Menigeen heeft veel, maar mist dit en behoudt zijn onveranderde natuur. We zullen daar het volgende nog van zeggen.

1. Menigeen heeft veel overtuigingen gehad, ze hebben zomer- en wintertijden in de kerk bijgewoond, maar God laten varen. Ze zijn goddeloos van de Heere afgegaan. De arbeiders zijn er moede bij geworden. Ze slapen als smidshonden onder het kloppen op het aambeeld, en worden gewoon aan de vonken om de oren. Zij zijn zo onvruchtbaar als de heide.
2. Menigeen heeft van zijn ouders, vanaf zijn jongste jaren, nooit anders gezien dan God en de wereld samen te dienen. Ze worden erin opgevoed. De afgoden van de ouderen worden de hunne. Zij krijgen er hartelijke liefde voor. Ze dienen op zijn tijd de wereld en de Heere. Zij vleien Hem met de mond, maar bedriegen Hem met hun tong, omdat hun hart nooit recht geweest is voor God.
3. Menigeen staat zeer diep in de aarde. Hij heeft jaren in regen en zonneschijn gestaan, maar is als de vijgenboom onvruchtbaar gebleven. Hoe menige oude, onvruchtbare en diepgewortelde boom is ook hier. Wat is er aan gearbeid om hem te mesten. O, wat zal het kraken als hij valt. Oude mensen, als God u dat geluk eens gaf. Maar menigeen hakt er wat takken af en ontziet de wortel, de natuurstaat, en blijft daarom wie hij is.
4. Menigeen heeft een soort werk, maar die arme mens heeft nooit God gezien. Alle ware werk begint hiermee dat Gods hoogheid en heiligheid op het hart weegt. Daardoor ziet men zich als een monster voor God. En daaruit vloeit voort om Christus noodzakelijk en dierbaar te zien tegen zijn zonde, als de enige Weg tot de Vader. Maar omdat dit allervoornaamste gemist wordt, eindigt die ziel in haar arme weldadigheid, als de farizeeër. Hij is nooit recht ontledigd en vatbaar voor Christus geworden. Hij is nooit met zijn hart van de zonde en de wereld gescheiden. Hij is er nooit mee tot Jezus gebracht, en heeft dus nooit iets van het hemelwerk in zijn hart ondervonden. Hij kent de zalige verwondering niet over die hogere weg van verzoening door Gods Zoon, en over die soevereine, vrije openbaring van die zalige weg aan zulk een verdorven vat. Dit alleen veroorzaakt eerst recht de scheiding van zonden, recht strijden tegen de zonden, en recht voortbrengen van bestendige vruchten. Zo is dus hun weldadigheid als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw die heengaat.

De oorzaken dat zo iemand weer in de strik des bozen valt zijn duizenderlei. Het gebeurt niet zelden door:

Geldgierigheid; zo was het met Judas, Joh. 12:4-6. Met die jongeling, die bedroefd wegging, Matth. 19:21. Zie 1 Tim. 6:9.

Door een verkeerd gezicht van zijn onmacht. Daaruit vloeit dat twisten met de Almachtige, alsof de Heere maaien wilde, waar Hij niet gezaaid heeft. Ja ook over sommige eeuwige waarheden, zodat hij God geen recht toewijzen wil in de vrijheid van Zijn eeuwige soevereiniteit. O, vrienden over deze stukken vallen duizenden mensen!

Door hoogmoed, waardoor hij geen aanspraak of ontdekking kan verdragen.

Door een ongelijk huwelijk; door zijn tafel die hem tot een strik wordt; door genegenheid tot de wijn en sterke drank; door hoererij; door een wortel van bitterheid en door de begeerlijkheid des levens, 1 Joh. 2:16.

II. Aangaande nu de medelijdende klagstem van de Heere Zelf, die wordt uitgedrukt met deze woorden: “Wat zal Ik u doen, o Efraïm, wat zal Ik u doen, o Juda?” We zien dat in onze tweede hoofdzaak: **De klagstem zelf: Wat zal Ik u doen, o Efraïm, wat zal Ik u doen, o Juda?**

Deze spreekwijze moeten we niet opvatten alsof de Heere het niet weet. Nee, de Heere toont het nog wel eens dat Hij uit grote zelfbedriegers de Zijnen ook roept, die jaren zichzelf ook bedrogen hebben. God weet wel een weg om hooggaande zelfbedriegers te ontdekken en tot Zijn gemeenschap te brengen. O mens, die zo leeft, het mocht u aan het roepen helpen!

Deze spreekwijze is algemeen in Gods Woord bij de opheffing van een klagstem. 1 Kon. 13:30.

We moeten dit ook in een *waarschuwend* zin verstaan. Jer. 2:31.

1. *Wat zal Ik u doen*, geeft te kennen dat de Heere als het ware in een pleitgeding met Zijn volk in het gericht treedt en het overgeeft aan het oordeel van ieder. Het geeft dus ook te kennen de rechtvaardige natuur van God, namelijk dat de Heere de zonden net zomin ongestraft kan laten, als Hij kan nalaten Zijn deugden te beminnen. Het is alsof de Heere zei als in Jer. 2:19: “Uw boosheid zal u kastijden en uw overtredingen zullen u straffen; weet dan en zie, dat het kwaad en bitter is, dat gij den HEERE uw God verlaat en Mijn vreze niet bij u is, spreekt de Heere, de HEERE der heirscharen.”

2. Het geeft te kennen de strenge en majestueuze natuur van God, dat de Heere de zonden zomin kan nalaten te straffen als dat Hij kan nalaten Zijn deugden te beminnen, Amos 4:12.

3. De woorden: “Wat zal Ik u doen?” geven te kennen des Heeren uitgestrekte lankmoedigheid en Zijn traagheid tot toorn. Dat Hij tot het uiterste wachtte om genadig te zijn. En daarom waarschuwde God hen tevoren, opdat het oordeel hen niet zou overvallen. Het is alsof de Heere zei: “O, volk, terwijl de hittigheid van des Heeren toorn over u nog niet komt, eer dan het besluit bare, want als kaf gaat de dag voorbij.” Ja, het is alsof de Heere zeggen wil: “Het is waar dat u al uw vorige genadetijden verwaarloosd hebt, en u zo ondankbaar tegen Mij gedragen hebt, o, Mijn volk, onder hetwelk Ik Mijn vuur en haardstede had. Maar Ik moet u nogmaals zeggen: “Al hebt gij met vele boeleerders gehoereerd, keert nochtans weder.”“

4. De woorden “Wat zal Ik u doen?” geven tenslotte ook te kennen des Heeren smart, liefde en medelijden tot het zondige volk. Evenals de Heere medelijdende uitroept: “O geslacht, aanmerk toch des Heeren Woord. Ben Ik Israël een woestijn geweest, of een land van uiterste donkerheid? Waarom zegt dan Mijn volk: “Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen?” Of zoals Hij zegt in Micha 6:3: “O, Mijn volk! Wat heb Ik u gedaan? Waarmee heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij.” Zo toont de Heere hiermee Zijn gewilligheid, dat het niet aan Hem maar aan het onwillige volk lag. O vrienden,

God heeft geen lust in de dood van een stervende zondaar, maar in zijn bekering, en dat hij leve. Wij lezen in Ps. 81: “Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had, dat Israël in Mijn wegen gewandeld had. In kort zou Ik hun vijanden gedempt hebben, en Mijn hand gewend hebben tegen hun wederpartijders.” Ja, dus toont de Heere hiermee dat Hij hun nog tijd gaf, dat Hij Zijn handen wilde uitstrekken tot een wederstrevig volk. Daarom stelt God hun hier voor het leven en de dood, de zegen en de vloek, teneinde zij het leven en de zegen verkiezen zouden.

Slaan wij ten laatste het oog op de herhaling van de spreekwijze: “*O, wat zal Ik u doen? Wat zal Ik u doen?*” Dit drukt uit:

1. De zekerheid en de zwaarte van het oordeel Gods, dat haastig volgen zal als zij onbekeerd blijven.
2. “O, wat zal Ik u doen? O, wat zal Ik u doen?” Deze herhaling drukt ook uit de droevige en hopeloze de toestand van Efraïm en Juda. Het is alsof de Heere klagende verzekerde: “O volk, uw ondergang is zozeer nabij, en u weet het niet. Is er dan niets meer aan u te doen? Heeft het kwaad zulke diepe wortelen geschoten, dat het (als het ware) te ver met u gekomen is? O, uw donkere nacht nadert. Het besluit zal haast baren, en het zal een vuur zijn dat niet geblust kan worden. Het is reeds te elfder ure, en er zijn maar twaalf uren in een dag.” Zie eens vrienden, wat zulk een volk waagt, wanneer het in zijn zorgeloosheid blijft zitten.
3. “O, wat zal Ik u doen? O, wat zal Ik u doen?” Deze woorden drukken ook uit dat God aan zulk een zondig volk pleitwoorden in de mond legt, om bij de Heere aan te houden, om genade in Zijn ogen te vinden. De herhaling van deze woorden dient om het volk tot zichzelf te brengen, of zij aan het roepen mochten raken: “Och Heere, doe aan ons en aan mij, wat Gij nog niet gedaan hebt, en zendt Uw Geest uit tot onze bekering. Leg Uw hand aan het hart dat verrot is, leg Uw hand aan die onoprechtheden van de zonde, de wereld, de afgoden en het ongeloof, waarin we van God afgefallen liggen. Dan zullen wij bestendige vruchten van weldadigheid voortbrengen. Ja, dit kunt U ons niet weigeren (wèl in onszelf aangemerkt), maar wij antwoorden op Uw vraag en U meent het immers met ons.” Dit zou een zalige uitwerking zijn, en dan zou hun weldadigheid niet langer zijn als een morgenwolk, noch als een vroegkomende dauw die heengaat. Maar integendeel, Gods beloften zouden hun vervulling krijgen die de Heere Zelf gesproken heeft in Hos. 14: “Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon.” En dus zou zijn vrucht uit Messias gevonden worden, en bestendig zijn.

Toepassing

O geliefde vrienden en landgenoten, breng nu uw eigen toestand eens bij die woorden of zucht dat God u er bij brenge.

A. Behoeft men wel te zoeken naar een overeenkomst tussen de gesteldheid van Efraïm en Juda, en van Nederlands inwoners? Ga met mij maar eens na de liefdeweldaden van God aan ons land in het algemeen, en aan onze personen in het bijzonder bewezen. Zie alleen maar die wonderlijke, soevereine, vrije verkiezing van ons land. God heeft dit deel van Europa verkoren tot Zijn land, en men mag wel zeggen: Het is als eertijds Immanuëlsland, waar de Heere heeft willen wonen, Zijn vuur- en haardstede houden, waar Hij Zijn Koninkrijk heeft willen oprichten, en Zijn besluit, dat naar de verkiezing is, heeft willen uitvoeren. En dat boven zoveel andere landen waar het stikdonker is, en alles ten verderve gaat wat geboren wordt. Zoveel nader is hier de zaligheid, en tot dat zalige doel heeft de Heere dit land door wonderen menigmaal gered en staande

gehouden. De Heere heeft wel tot een onderstand voor Zijn Kerk en tegen haar vijanden, de rijkdommen der heidenen gegeven, maar echter heeft God dit land wonderlijk bewaard, zodat onze rijkdommen, onze bogen en spiesen, onze paarden en wagenen ten dage des kwaads ons niet hebben verlost, maar de grote God is menigmaal voor Nederland ten strijde getrokken, is aan Nederlands spits geweest, en heeft er zichtbaar voor gestreden met water, weer, wind, stof van de aardbodem, of door inwendige verschrikkingen te leggen in het hart van onze vijanden, zodat zij voor het geritsel van een blad beefden. Alles tot bewijs dat de grote God Nederlands God was.

En zie nu eens het zalige gevolg hiervan.

1. O, wat zijner vele zielen in ons land sedert die tijd behouden geworden. Duizenden zijn er reeds voor de troon, die de eeuwigheid nodig hebben, die al neergevallen zijn voor het Lam, om eeuwig met wegzinking in Zijn liefde, zichzelf te verliezen over Zijn weg op aarde met hen gehouden. Ja daarover, dat zij in hun proeftijd op de wereld, dit goede en lichtende land gehad hebben, waar de deur naar de hemel open was, en waar Jezus op de straten leerde.

2. Wat is er nog een menigte op aarde, en hier in ons land bijzonder, die enigszins bij eigen bevinding weet wat het is met Johannes (Openb. 1:17) als dood aan Jezus' voeten te liggen. Die dadelijk uit de wereld zijn uitverkoren, en die zuchten onder de zonde en de onvolmaaktheid, die wat van de hemel in hun hart voelen en daardoor wegzinken in hun onwaardigheid en in die hoge weg van verzoening die van eeuwigheid bij God was, en die aan hen ontdekt is. Die hun zaligheid stellen in zichzelf aan de Heere kwijt te zijn, en in voor God te leven.

3. En wie zal zeggen hoe velen er nog zijn in ons land die niet willen bekeerd worden, die hun banden van zonden en wereld vasthouden, maar die tot de raad der verkiezing behoren, die Jezus Zijn schapen noemt, die Hij tot Zijn stal nog moet en zal toebrengen (Joh. 10:11).

4. Ja, al de tijdelijke zegeningen die zelfs de goddelozen in ons land genieten, zijn immers vruchten en gevolgen van Gods gunst over Nederland, vloeiende uit het verbond der genade met Gods volk opgericht. Maar als de laatste uitverkorene ingezameld zal zijn, zullen al die dingen met aardse heerlijkheden als een dekkleed ineen worden gerold en verdwijnen, en dan zal het zulken zwaarder vallen dan Tyrus, Sidon, Sódóm en Gomórra.

B. En gaan wij nu eens na *de overeenkomst van Nederlands vruchten met die van Efraïm en Juda, en hun onbestendigheid als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw*. Daarvan zeggen wij:

1. Vroom en onvroom, groot en klein, ieder op zijn wijze, placht God te erkennen die God te zijn Die hen gemaakt, verkregen en bevestigd had. En dus placht er een algemeen ontzag voor de hoge God en voor Zijn geduchte oordelen te zijn. Maar zie hoe het nu is. O, er is nu een kracht van atheïsme en vrijzinnigheid in het land doorgebroken. Wat is er nu een menigte sterke geesten die geen oordelen Gods meer vrezén. Of die alles aan de natuur of aan een noodlot toeschrijven. En daar zijn dan de gevolgen van allerlei grove zonden. Omdat zij God niet hebben verheerlijkt of gedankt, daarom heeft God hen ook overgegeven in de begeerlijkheden van hun harten tot onreinheid.

2. Er placht een algemene liefde tot godsdienst, waarheid, naam en volk te zijn, zodat Nederlands volk, en wel bijzonder ons Utrechtse volk, bij anderen geschat en wel eens gevreesd werd vanwege hetgeen dat in het gemeen op hen lag. Maar zie eens hoe het nu is.

- a. Nu is die duur verkregen, dierbare godsdienst bij het grootste gedeelte veracht. Menigeen houdt het ervoor dat dit maar dient om de gemene man in toom te houden. Sommigen rekenen het nu een schande om naar de kerk te gaan.
- b. Nu wordt die Naam die over Nederland is aangeroepen, afgrijselijk aangetast op allerlei manieren, waartegen zulke heilzame wetten van de overheden, naar Gods Woord, liggen. En wat gevoelt Gods volk menige kinderlijke liefdesmart in hun hart daarover. Daar gaat nu die man of vrouw ongestraft heen. Maar God zegt: “Ik zal hen niet onschuldig houden.” En dat geschiedt door allerlei soorten van mensen, geen uitgezonderd.
- c. Nu is er een kracht van oneerbiedigheid in de uitlegging van Gods Woord, waarbij men de zin des Geestes nodig heeft, en dat gaat zo zonder vreze Gods op het hart, waaruit toch al de hedendaagse dwalingen voortkomen. O, wat benadeelt dit de Goddelijkheid van de Bijbel. Ja, stout durft men het werk van de wedergeboorte tegenspreken en verdraaien. Wat zijn er veel spotters in deze dagen met dit stuk en met het volk van God dat aanvankelijk de genade van de wedergeboorte deelachtig is. O arme mens, u lastert wat u niet kent. Het is geen twiststuk. Krijgt u het niet voor uw dood, dan zult u zinken in een eeuwig verderf en ondergang.
- d. Eindelijk, wat is er een bitterheid tegen Gods dag, en bij velen een spotten en verachten van degenen die er liefde voor hebben. God zal het zien en zoeken. Wat kan men zulken Joodsgezinden noemen, met bespottling en verachting. O, dat ziet God van de hemel. Wat heeft Gods dag, dat deel van de hemel, op aarde u gedaan? Het is echter iets van de Heere, dat niemand die dag weg en uit de wet kan krijgen. O mens, roem niet teveel op uw geest en leven vanbinnen; zo ellendig te bestaan, en te menen dat men vanbinnen zo goed gesteld is. Koper gelijkt ook naar goud.
- e. De redeneringskracht placht onder de gehoorzaamheid des geloofs te liggen. Maar hoe is het nu? Wat is de dwaalzucht en redeneringskracht nu sterk. Maar die staat recht tegenover geloven. Dit behoort onder de hoogten en sterkten die Jezus' Geest moet neervellen. Neem eens het najagen der heiligmaking, wat is menigeen hier met de letter ter been. En op zijn best genomen, wanneer iemand de wortel der zaak heeft, wat werkt hij dan hoog om de heiligmaking te bevorderen. Wat schat hij een hoogte van letterkennis, gepaard met niets anders dan natuurlijke bedaardheid, hoog en houdt dit voor een trap in de heiligmaking. Wat is de hoogmoed en blindheid groot. Omdat hij menigmaal geen ongelijk kan verdragen, wordt hij wrevelig. Alles, vrienden, zonder als een ellendige, dwaze, zondige, in Jezus door geloofsvereniging dagelijks te schuilen, tot wegruiming van de gedurige scheiding tussen God en hun ziel. Ach, waar zal de nieuwe natuur, die opwelling om God te verhogen en om voor Hem te leven en om zich aan de Heere kwijt te raken, vandaan komen? Waar zal een zonde gedood worden als men de dag niet kent dat het door de Geest moet geschieden, en dat de dood van Jezus, door geloof aan de zielen toegepast, de doodsteek veroorzaken moet? Dit zal een hoofd vol wijsheid niet leren.
- f. Grote zondaars, godslasteraars en dwaalgeesten, plachten hun zonden zo vrij niet uit te spreken, maar vreesden. Maar hoe is het nu? Menigten schromen niet hun grove zonden vrijuit te spreken als Sódóm. Menigeen beroemt zich thans in zijn onkuise daden te noemen, ja, die noemt men haast geen zonde meer omdat er nog grotere in het land zijn. En dan worden bij de goddelozen de mindere zonden geoorloofd. Ja, wat durven dwaalgeesten met woorden en schriften hun dwalingen aan de dag te brengen.
- g. Wat placht er een algemene, nederige deftigheid onder Nederlands volk plaats te hebben. En wat een sierlijke eenvoud en oprechtheid in de omgang met zijn naaste, in handel en wandel. Toen Spanje de nederigheid van de Nederlanders zag, wist het van vrede te maken. En hoe is het nu? Waar is de deftige nederigheid onder groot en klein te

zoeken? Allergeringste mensen gaan nu gekleed als deftige burgers, en de burgers weer als groten in het land, en de groten leven als prinsen. Daarom ook dat ieder buiten zijn rechte, door God bevolen betrekking staat, en dat er die betamelijke ondergeschiktheid zo niet is omdat het hart ontbreekt. Wat is ook de sierlijke eenvoudigheid en oprechtheid weg. Wat is er een onoprechtheid en wat spreekt men met dubbelzinnige woorden. Wat is er een vals verkeren met zijn medemens, wat is de partijdigheid sterk, en dat onder de schijn dat men zo tegen partijschap is.

h. En wat placht het Woord van God zijn loop te hebben, en verheerlijkt te worden in de harten, toen het Evangelie meer in kracht dan in woorden bestond. Maar hoe is het nu? O, wat is dat Woord krachteloos, het zwaard is bot en stomp geworden. Wat zijn er machtig veel evangelische bevattingen, uitdrukkingen en gaven. En wat wordt dit alles, omdat het zulk een donkere nacht is, hooggeschat! En wat wordt onder dit alles het waarachtige Evangelie, dat een licht en kracht des Geestes van Christus is, thans veel gemist! Zie dit maar aan het gevolg. Het gevolg is onheiligheid, wereldgelijkvormigheid, alles te durven doen wat de zedige wereld doet, en dat heet dan Godzaligheid. O dan is het beter zich te houden met arme eenvoudigen die teer voor God zijn, dan met zulke evangeliepraters.

i. Tenslotte, wat plachten Nederlands biddagen gezegeerd te zijn, zodat de Spanjaarden voor uitschrijving vreesden omdat er zulke bidders waren. Maar hoe is het nu? Het is nu in het algemeen als in Ps. 78:36. Vleien met de mond en liegen met de tong, zonder een recht hart voor God. Het is nu zonder hervorming. Na de biddag is thans weinig of geen verandering te zien. Ieder blijft nu in zijn oude doen, en het is maar voor een dag zijn ziel te kwellen, zodat voor Nederlands biddagen thans geen vijand meer hoeft te vrezen omdat zij doorgaans Nederlands toestand erger maken. Schulden worden tot schulden toegedaan. En ach, ontbreken de nederige bidders naar Gods wil, door genade ook niet? Namelijk degenen die meer uit gevoel van nederigheid en armoede, opzien en ademen naar de Geest des gebeds. Degenen die de leidingen des Geestes zo nodig hebben, om de weg van verzoening voor Nederland te vinden. Kunt u nu niet zien, vrienden, dat Nederlands weldadigheid, niet anders is dan een morgenwolk, en dan een vroegkomende dauw, die heengaat?

Behoeft men nu nog wel te vragen wat de Heere doen zal aan zulk een volk? Zou de Heere niet antwoorden als Jer. 5:9: “Zou zich Mijn ziel niet wreken aan zulk een volk als dit is?” De Heere heft echter deze klaagstem op: “O, inwoners van Nederland, wat zal Ik u doen? O, wat zal Ik u doen?”

1. Ga eens na wat de Heere reeds gedaan heeft in het gehoorde van deze dag, door oordelen, door zegeningen, door waarschuwingen van Zijn getrouwe knechten, door de uitstrekking van Zijn lankmoedigheid. Zo heeft de Heere dus door Zijn Geest, en door Zijn knechten tegen ons Nederland betuigd om het te doen wederkeren tot Zijn wet. Ja, Hij heeft het vele jaren verdragen. Mag de Heere dan niet klagen als in Jes. 5:4: “Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven voortbrengen zou, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?” En in Micha 6:3 en 4: “O Mijn volk, wat heb Ik u gedaan? En waarmee heb Ik u vermoed? Betuig tegen Mij. Immers heb Ik u uit Egypteland opgevoerd, en uit het diensthuis verlost; en Ik heb voor uw aangezicht heengezonden Mozes, Aäron en Mirjam.”

2. Ja, ga eens na welk een verwachting er overblijft dat God nog doen zal, en welke gronden er zijn van vrees voor zeer benauwde oordelen. Wie weet wat er boven ons hoofd hangt; wat ziet het er donker uit. Wat is er een geformeerd kwaad in en rondom ons land. Hoe ras kan een bloedige oorlog uitbarsten, of God de pest gebieden, of ons

land aan de hoeken afkorten door watervloeden, zoals in deze dagen al gebleken is aan onze dijken, of door verschrikkelijke onweders des hemels. Welk een groot leger zou God weer kunnen zenden om de vastigheden van ons land te doorknagen, en waarom zowel in de stenen niet als in het hout. Vrienden, de stenen zijn te zwak om erop te leunen. Ja er is te vrezen, volgens Jer. 4:12, een wind van oordelen die ons land te sterk zal zijn. En ook dat volgens Jer. 15:6 het oordeel zich daarheen wentelen zal als de wateren, en dat God des berouwen moede zal worden. Wij lezen in Ezech. 2:5 als dat komt (en het zal komen, zegt God) zullen zij weten dat er een profeet onder hen geweest is.

3. Wie neemt nog ter harte wat God doen zal? In het tijdelijke is immers geen vrede te wachten, maar eerder de vloek in de zegen. Joram vroeg eens aan Jehu: “Is het ook vrede Jehu? Maar hij zeide: wat vrede, zolang de hoererijen van uw moeder Izébel, en haar toverijen zoveel zijn?” (2 Kon. 9:22).

4. Ieder onbekeerd mens heeft ieder ogenblik zijn eeuwige ondergang te wachten. Een ontzaglijke eeuwige donkerheid, een gapende hel, wanneer God met vlammend vuur wraak doen zal. O, wie zal uitdrukken wat een onbekeerd mens ondervindt zodra hij de ogen van zijn lichaam sluit.

5. En zie eens welke gronden van vrees er zijn voor zeer benauwende oordelen. De zonden, ja de roepende zonden schreeuwen erom. Ons land is onder al die uitmergelende oordelen, die er jaren op gerust hebben, in de heilige toelatende voorzienigheid vervuld geworden met atheïsten, sterke geesten en spotters. En dan is het Gods weg wel om door zware benauwende oordelen, door enge banden om de lendenen te leggen, de goddeloze mensen weer een God te doen erkennen, zodat zij met de duivelen weer geloven dat er een God is, en zij sidderen. Dan wordt de hoogmoed wat getemd; anders springt hij dartel uit de band en verscheurt alle touwen.

6. Tenslotte is ook dit voor degenen die ogen hebben nog een grond van vrees. Omdat Gods beste volk dat nog toegang heeft om met God te spreken en tot wie de Heere soms gunstige woorden spreekt, vaak een Ezechiëls-gestalte vinden of een bittere rol moeten eten als zij voor het gemeen zoeken tussen te treden bij de Heere. Zij worden, volgens Jes. 51:20, vol van de grimmigheid des Heeren, zodat zij het daar voor de Heere zouden laten moeten, en slechts berusten moeten in de eeuwige bestelling. Dus wachten des Heeren kinderen, volgens Joël 2:2, dagen der beroering en donkerheid, der verwoesting en der dikke duisternis. En daaruit wachten zij, volgens Jes. 58:12, of God het verwoeste weder mocht oprichten, en of uit de puinhopen de straten en grachten weer gebouwd mochten worden, doch in de benauwdheid der tijden. Dan. 9:25.

C. Mocht nu het gezegde nog dienen tot uw ontdekking, besturing en opwekking.

1. Zorgeloze en geruste mens, die in een openbare oorlog staat met de grote God, en die niets van uw eeuwige gevaren ziet, uw ongeluk is niet te overzien als u zo blijft. En dat onder het heldere evangelielicht. Wat een eeuwige spijt hebt u te wachten. En wel hierover, dat u op aarde onder de openbaring van de weg naar de hemel, dezelfde gebleven bent. Vreselijk zal het zijn, zodra u de ogen van uw lichaam sluit. Dan zult u de hel geopend zien, om met al de wenende geslachten der aarde te moeten verschijnen voor Christus, over Wie, en over Wiens zaak en volk u ten verdere gevallen bent. Ach, roep toch sterk dat God die dood van u wegneemt, en dat het uur aangewezen mag worden om te ontvlieden de toekomstige toorn. Word toch wakker en beef voor Gods Woord.

2. Zelfbedriegers, wat hebt u te wachten? Bedrogen uit te komen en teleurgesteld te worden in uw verwachting. Grondeloos weg te zinken, als u zult menen vast te staan. Gewogen te worden door de Rechter van hemel en aarde, en dan te licht bevonden te

worden. Dat hebt u te wachten. Als de wind van oordelen over de aarde zal waaien, zult u als kaf verstuiven. O, zet toch uw hart op uw wegen. Och, of u in deze uw dag bekennen mocht wat tot uw vrede dient, maar nu is het verborgen voor uw ogen.

3. Zoekende en vragende zielen, waak toch tegen zorgeloosheid, moedeloosheid en hopeloosheid aan de zijde van God. Bij God zijn alle dingen mogelijk, en de Heere wil ook onwaarschijnlijke dingen doen. Zucht om bewaring, en waak ertegen om ergens op te bouwen buiten Christus. Ik denk dat niemand in groter gevaar is, dan degene die teksten en beloften krijgt zonder Christus, en zonder ontdekking van de weg van verzoening. Zoek daarom veel licht van de Heere, in de bedrieglijkheid en de schuilhoeken van uw afleidende hart, in het midden van de verzoeking. Het is een groot bewaarmiddel om in de weg van nederig klagen aan te houden. En als u daar bewaard wordt, hebt u te wachten dat Jezus als een ree en als een welp der herten eens blinkende verschijnen zal over al die bergen van Bether (van scheiding). Houdt u toch aan de oude paden. Dat is daar waar God vooruitwerkt, waar de Doorbreker voor uw aangezicht heengaat en de ziel doet doorbreken. O vrienden, daar is vrede te wachten.

D. Kinderen van God, tot uw bemoediging doe ik er dit nog bij, en daarmee sluit ik.

3 Gelijkt het niet wat op een werk als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw, die heengaat, als men zo uit zijn eerste liefde en uit zijn eerste werken uitvalt.

1. Blijkt dat niet als men zo ongelovig handelt en menigmaal meer luistert naar de bestrijding van de boze, dan naar de stem des Heeren. Ook als men niet oprecht in de strijd staat tegen alle zonden, of die langs verkeerde wegen zoekt gedood te krijgen. Ook als men zoveel van de aarde inneemt; en wat de wereld wint, verliest Christus. Ook als God de ziel door kruiswegen tot heerlijkheid wil leiden, maar men niet wil en daarentegen hoog van hart wordt. Ook als men van het nauwe pad afgeraakt, namelijk om door Jezus' Geest geleid te worden in zichzelf, in zijn rasachteloosheid, in zijn zondige hart, in zijn eigenliefde. Of uit die afgrond zo te werken om daar de weg van vrije genade en van verzoening aan zijn ziel levendig en dierbaar te krijgen, en om dus de heiligmaking te bevorderen. O vrienden, alleen langs die lage weg kan men in staat raken om de lasten van Kerk en land en anderen te dragen,

2. U kunt weten of uw hart volkomen voor God op deze biddag is geweest, namelijk:

a. Dan zal het hart oprecht geweest zijn over de zonden. Geen enkele zonde, ja zelfs geen liefste zonde zal verschoond zijn. Dan zult u voornamelijk bedroefd geworden zijn over de scheiding tussen God en uw ziel. U zult voor geen afgod meer twisten, maar die voor zichzelf laten twisten.

b. Dan zult u uw grote lust vinden om Jezus met uw zonde aan te raken, en ernst met de Heere tegen alles wat u gezien hebt, en tegen uw liefste boezemzonden en afgoden, een verbond te maken.

c. Dan zult u na de biddag meer lust en zin krijgen in ontdekkend licht. Het licht zal dan vermeerderen en niet verminderen, en u zult van de zondige daden, als takken, meer afdalen tot de verdorven wortel, het zondige hart, die kwade bron. En Jezus zal aan uw ziel dierbaar worden.

d. Dan zult u naar uw stand ook de handen aan het werk slaan. De hoogten van Baal zullen afgebroken worden, en dan zal er nog wel een priester zijn bij wie het verloren wetboek te vinden is. Mocht dit in ons land eens gebeuren. Mocht de een of ander eens opstaan.

e. Tenslotte, dan zal God de eer krijgen van Zijn rechtvaardigheid, van Zijn waarheid, van Zijn genade en eeuwige lankmoedigheid, en dan zult u moeten uitroepen: "Heere, het land is het niet waardig dat U zult wederkeren met Uw genadige inwoning, als in de dagen vanouds." En vrienden, dat is het sterkste roepen. En dus zou ons biddagwerk

bestendig zijn, en niet als een morgenwolk en als een vroegkomende dauw, die heengaat.

Tot uw besturing, Godzaligen, zeggen wij:

- a. Zoek veel als geestelijke priesters te staan tussen het voorhuis en het altaar, tussen het volk en de Heere te staan en Nederland voor te dragen. De Heere zegt: "O, wat zal Ik u doen?" Vat de Heere op Zijn Woord met de Kananese vrouw, en zeg: "Heere, ziedaar, doe wat U nog niet gedaan hebt, zendt Uw Geest uit; daardoor zal het geschieden."
- b. Zucht veel om de Geest in de oordelen, zodat ze niet zijn om uit te roeien, maar om te wannen.
- c. Gedenk veel de gevangenen in de verdrukte kerken. Zoekt hun last uit kracht van de gemeenschap der heiligen te voelen en de Heere voor e dragen. **EN DAT U VEEL DE BEKERING VAN DE JODEN EN HET ZINKEN VAN DE ANTICHRIST VAN DE HEERE BEGEREN MAG.**

Tot uw bemoediging en opwekking dient, kinderen van God, die lust hebben om op te staan en de handen aan het werk te slaan:

U mag bespot en veracht worden, omdat u het zo nauw neemt. Ze mogen u tot een roof stellen, omdat u van het boze zoekt af te wijken. Maar u zult innerlijke vreugde hebben; de Heere is aan uw zijde. En op Zijn tijd zal Hij uw verantwoording wezen.

En mogelijk, in de tijd als God Zijn fiolen van gramschap uitgiet, dat u bewaard zult worden in de binnenkameren.

Ja ten laatste: O vrienden, het rusten van zijn kracht is aanstaande; niet alleen van uw moeilijkheden hier beneden, maar ook van zonden, ongeloof en uw ellendig strijden. De dagen van uw treuren zullen een einde nemen. En daarom, Godvruchtigen, versterkt de slappe handen en stelt de struikelende knieën vast. Wees sterk en vreest niet. Ziet, ulieder God zal ter wraak komen met de vergelding Gods, en ulieden verlossen! Amen.

10. De geheiligde vrijmoedigheid van een betrachter der waarheid

Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn. (Joh. 3:21)

In dit hoofdstuk vinden we twee hoofddelen.

1. Een samenspraak van de Heere Jezus met Nicodémus (van vers 1 tot 21 ingesloten).
2. Het laatste getuigenis van Johannes de Doper aan Christus, toen Christus en Johannes beiden dopende waren, en de discipelen van Johannes klaagden dat Christus met Zijn dopen al het volk naar Zich toetrok (van vers 22 tot het einde van dit hoofdstuk).

Aangaande de samenspraak, daar ziet men dat Nicodémus een overste der Joden was, en een leraar in Israël. Een man die inwendig achting en liefde voor de Heere Jezus had, maar “nog niet zo doorbrak dat hij alles voor Hem kon opgeven. Want, zo staat er, hij kwam des nachts tot Jezus uit vrees om ook uit de synagoge geworpen te worden.

In latere tijden was het zo geheel anders met hem gesteld, zoals blijkt uit Joh. 19, toen hij met Jozef van Arimathéa, een raadsheer die tevoren ook een bedekte discipel was, in die gevaarlijke tijd het lichaam van Jezus openlijk begeerde. Hij waagde er alles aan. Nicodémus wordt door Christus onderwezen aangaande de wedergeboorte, de vernieuwing van een zondaar, en de noodzakelijkheid daarvan zal men in Gods Koninkrijk ingaan (vers 3 tot 10). Hij wordt ook onderwezen aangaande de noodzakelijkheid van het geloof in Christus, en hoe aan het geloof alleen de zaligheid en aan het niet geloven de verdoemenis verbonden is (vers 11 tot 18). Vervolgens past Christus dit ter ontdekking toe, en wijst Hij aan dat dit het zwaarste oordeel was, en de oorzaak van de verdoemenis, namelijk dat het licht in de wereld gekomen is, en dat de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht. Hij zegt daarom met nadruk: En dit is het oordeel (vers 19).

Als hier een duistere ziel mag zijn, die door de uitspraak van dit grote oordeel niet meer weet tot welk volk zij behoort en wat nog van haar worden zal, die geeft de Heere Jezus een allervoornaamst kenteken, waarbij zulk een zich tot Zijn vertroosting mag onderscheiden, en waarbij een ander zich tot ontdekking kan zien.

1. Uit de vruchten of werken van een goddeloze of een vijand van God, die de duisternis liever heeft dan het licht: zijn werken zijn boos, hij doet het kwaad. Hij haat het licht, en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bestraft worden (zoals blijkt uit het 20e vers).

2. Vervolgens toont Jezus het tegenovergestelde. Hoe iemand die oprecht voor God is, die God liefheeft en het licht liever heeft dan de duisternis, eveneens openbaar wordt uit zijn vruchten of werken: zo iemand doet de waarheid. Maar hij legt geen gewicht op zijn werken; hij denkt er niet gemakkelijk het goede van. Hij komt er mee tot het licht, opdat daar blijken zal wat hij is, zoals uit onze tekst in vers 21 blijkt: *Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn.*

De woorden bevatten een volheid van bewijzen van de genadestaat van een gelovige; waarin wij twee voorname hoofddelen aan merken:

- I. Het onderwerp waarvan gesproken wordt: *die de waarheid doet*.
- II. Wat daarvan getuigd wordt: *die komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn*.

I. Het onderwerp waarvan gesproken wordt: *die de waarheid doet*.

Waarheid staat lijnrecht tegenover leugen en valsheid. Zij kan door ons niet recht in haar kracht beschreven worden, omdat wij gevallen mensen zijn, die uit de volmaakte kennis van God zijn gevallen. Waarheid is een eigenschap van God, en daarom blijft zij voor ons onbegrijpelijk, en dus ook onbeschrijfelijk. Ten hoogste kunnen wij er dat van zeggen, *dat het is een algehele overeenkomst van gedachten, woorden en daden met de zaken*. Pilatus vroeg eens, Joh. 18 :38, Wat is waarheid? Wij antwoorden:

1. Dit is alleen het *Opperwezen*, volstrekt en Wezenlijk; God is waarheid en geen onrecht; Deut. 32:4, God alleen is waarachtig, en alle mensen zijn leugenachtig, Rom. 3: 4, zodat het een deugd van God is, die een volmaaktheid is, welke God Zelf is. Waaruit men besluiten kan, hoe dit in de ogen Gods moet zijn, als een leugenachtig mens in zijn gewone gesprekken het woord *waarachtig* gebruikt.

2. Dit is de *Heere Jezus Zelfstandig*:

a. Zoals Hij het zelfstandige woord, licht en leven is, zo is Hij ook de zelfstandige Waarheid. Hij zegt daarom: *Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven*, Joh. 14:6. Omdat Hij de waarheid is, daarom kan een leugenachtig mens, door gemeenschap aan Hem behouden worden.

b. In nadruk is Christus ook de waarheid, als het lichaam, of tegenbeeld van de schaduwen en voorbeelden oudtijds, en als de vervulling van al hetgeen de profeten gesproken hebben, Joh. 1: 14, “Het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eeniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid”. En vers 17: “De wet is door Mozes gegeven, de genade, en de waarheid is door Jezus Christus geworden.” Dus woont de volheid der Godheid in Christus lichamelijk, of, als in het lichaam of tegenbeeld, Col. 2:9. Dit is in tegenstelling van het teken van de Goddelijke inwoning in het oude heiligdom.

c. Dus is Hij dat ware Lichaam, dat al de arenden tot zich vergadert, volgens Matth. 24:28, die volheid, waarop alle gelovigen zien, en naartoe vlieden, en waaruit zij ontvangen genade voor genade, Joh. 1:16.

3. *Gods Woord*, in het algemeen, is de waarheid. Joh. 17: 17, “Heilig ze in Uw waarheid, uw Woord is de waarheid.” Omdat God naar Zijn vrije goedheid eerst bij monde, en daarna bij geschrift, de gevallen mens daarin ontdekt enkele waarheid, en zo ook al wat tot zijn welzijn en vrede dient.

Inzonderheid de leer des Evangelies. Job. 5:33, “Gijlieden hebt tot Johannes gezonden, en hij heeft der waarheid te (weten aangaande de leer van Christus) getuigenis gegeven.” En Joh. 8:33 zegt Jezus: “Gij zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken.” Dus is ook het woord der beloften tot een staf op de waarheidsweg, Ps. 23:4. Omdat dit woord, waarin alles naar waarheid opgegeven wordt, in de gemeente Gods alleen te vinden is, en daar verklaard wordt, daarom draagt het de naam van *een pilaar en vastigheid der waarheid*, 1 Tim. 3 :15.

4. De rechte zin van dat woord, is in het bijzonder waarheid; tegen hetgeen onze

verdorven mening is, en onze verdorven hersenen in dat woord brengen. Paulus zegt tegen de dwalingen der Efeziërs. Ef. 4:20, 21, “Maar gij hebt Christus alzo niet geleerd; indien gij maar Hem gehoord hebt, en door Hem geleerd zijt, gelijk de waarheid in Jezus is.” Zo is het de zin van Christus, 1 Cor. 2:16, en de mening des Geestes in dat woord, die de Heilige Geest ons te verstaan moet geven. Dan getuigt de Geest door Zijn werking in het hart, dat de Geest die in het Woord spreekt, de waarheid is, 1 Joh. 5:6. Dit is de zalving der heiligen te hebben, waardoor men alle dingen weet, 1 Joh. 2 :27. Dit nu staat tegenover omgevoerd te worden door allen wind der leer en bedriegerijen der mensen, waardoor men lichtelijk tot dwalingen vervoerd wordt, Ef. 4:14. Dat is bijzonder te kennen, dat doorgaans de dwaalleer de verdorven natuur en neiging van de goddelozen aan hun kant heeft, zoals ook het verdorven deel van gelovige mensen. Daar integendeel, om de waarheid te belijden, en te geloven al wat in den mens is, van nature gekant is. Zodra het gebod komt, wordt de zonde levendig, dan druipt het hart er tegen aan, Rom. 7:9. Dus kunnen de Godvruchtigen in de grond een goed fundament hebben, maar daarop bouwen: *hooi, stro en stoppelen, zodat ten laatste hun werk verbrand wordt, maar zijzelf dan als door vuur behouden worden*, 1 Cor. 3:15. Maar hoe schadelijk ondertussen voor de zielen van anderen, die daardoor verloren gaan! Nadrukkelijk wordt er belast, 1 Joh. 4:1, “Geliefden, geloof niet een iegelijken geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn.” En omdat ten tijde van Christus de sleutel der kennis zo zeer verborgen was, en Pilatus ook wist, dat er zo vele en onderscheiden uitleggingen en verdraaiingen van de zin van dat woord, en twistingen onder hen waren, zeide hij ook: *wat is waarheid?* Joh. 18:38. Waaruit blijkt, dat alles juist geen waarheid is, wat wij vatten en begrijpen kunnen, omdat ons begrip verdorven is, en misleiden kan. Uitsluitend *de zin van Christus*, 1 Cor. 2 : 16, of de mening des Geestes, Rom. 8:27.

5. Wordt waarheid genoemd in de Heilige Schrift, het genadewerk Gods in het hart: anders genoemd: van God geleerd te zijn, Joh. 6:45, vergeleken met Jes. 54 :13. “Al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd zijn”. En volgens Ef. 4:21, “door Hem geleerd te zijn, gelijk de waarheid in Jezus is.”

a. Dit werk der herstelling van een zondaar in de Goddelijke gemeenschap noemt Johannes waarheid: 2 Joh. vers 2, “Om der waarheid wille, die in ons blijft, en met ons zal zijn in der eeuwigheid.”

b. De staat der rechtheid vóór de val, was een staat der waarheid, omdat het rechte verstand en oordeel de leidster van de daden was. Daarom wordt van de duivel getuigd, Joh. 8:14, “Dat hij in de waarheid niet staande gebleven is, en geen waarheid is in hem. Dat is het beginsel hetwelk die geesten niet bewaard hebben, Judas vs. 6. Deze gevallen zijnde uit de waarheid, heeft den mens verleid, zodat de mens ook uit de staat der rechtheid, en der waarheid is gevallen, van de *God der waarheid* af, de vader der leugenen toegevallen. En zo uit de waarheid in de leugen. Hierom is het dat een mens eerst weer van staat veranderen, en dus geloven moet eer hij ooit waarheid kan spreken of belijdenis van de waarheid doen kan. Als Paulus de mens beschrijft, zegt hij in Rom. 3, dat alle mensen leugenachtig zijn. Dat dit zo is, blijkt duidelijk in alle mensen van nature. Zij verenigen zich niet met hetgeen Gods Woord van hen getuigt. Er is geen waarheid in de mens, tenzij God de mens de diepte van de val doet kennen, en zijn ongelijk en gevaren zien. En ook dat de weg van verzoening in Christus alleen te vinden is. Dan wordt God gekend zoals Hij is en dan ziet een mens wat God in Zijn heilige Woord van hem getuigt. Dan wordt het getuigenis aangenomen, dat God van Zijn Zoon getuigt, dat in Hem alleen het leven is, en buiten Hem de dood.

3. Dit recht te geloven is waarheid te hebben, en dit niet recht te geloven is nog in de leugen te liggen. God heeft lust in waarheid. “Ziet, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste.”

Het komt dus aan op *het doen der waarheid*. Dit betekent in het algemeen zoveel als de ware leer aangaande Christus met het hart te geloven en met de mond te belijden. En ook om zijn wandel overeenkomstig deze evangelieleer te richten in oprechtheid. Dit noemt de heilige Schrift daders des Woords te zijn, en niet alleen hoorders. We lezen in Jak. 1: “Spreekt alzo en doet alzo.” We lezen in 2 Joh. 4: “Ik ben zeer verblijd geweest, dat ik van uw kinderen gevonden heb, die in de waarheid wandelen.”

Het zal nodig zijn hierin enige bijzonderheden aan te wijzen opdat elk zich daarbij kan neerleggen, om te zien wat hij van dit doen der waarheid heeft tot zijn vertroosting. Of wat hij mist tot zijn zalige ontdekking.

A. Zien wij eerst wat een mens hebben en doen kan, wat echter nog geen doen der waarheid is.

1. Gods Woord leert ons dat dit niet het doen der waarheid is, als men vele en grote gaven van kennis van het genadewerk heeft, en talenten om dit aan anderen mede te delen, en dus nuttig voor anderen is. Dit kan een mens hebben, maar de waarheid in het binnenste missen. We zien dit duidelijk in de Schriftgeleerden en farizeeën. Christus gebod het volk naar hun woorden te doen, maar niet naar hun werken. We zien het ook duidelijk in Judas de verrader, die een apostel was. Wat moet die mens gaven van kennis en bevattingen van het genadewerk, en talenten gehad hebben in zijn beste tijd. Wij lezen in Matth. 26 dat Jezus zeide: “Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden”, en dat al de andere apostelen bedroefd werden, en ieder van hen vroeg: “Ben ik het Heere?”

Zie ook eens tot welke hoogte van kennis en wijsheid Bileam gekomen was. Hoe hij klaar van die ster profeteerde, die uit Jakob zou voortkomen. Maar hij kreeg er zelf geen zaligheid van. En Kájafas profeteerde van het lijden en sterven van Christus, maar hij verstond het zelf niet en was genadeloos. Paulus zegt nadrukkelijk in 1 Kor. 13: “Al ware het, dat ik de gaven der profetie had en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het, dat ik al het geloof had (te weten der wonderen), zodat ik bergen verzetten, en de liefde niet had, zo ware ik niets.” Paulus zegt dus dat iemand al deze dingen veel kan hebben en doen, zonder ware genade. Er is ook in de kerk altijd een groot onderscheid geweest tussen bevattingen en bevindingen, tussen schijn en waar werk, tussen de waarheid te verstaan en daardoor vrijgemaakt te zijn, tussen praten over het doen en het doen zelf

2. Een mens kan ook zeer gezet zijn op de zuiverheid van de leer der waarheid. Hij kan er een soort van liefde voor hebben die op zichzelf goed is. Wanneer men die duur verkregen waarheid handhaaft die God in Zijn goedheid geschonken heeft, en die zoveel goed en bloed gekost heeft. Het is een dierbaar pand aan ons toevertrouwd, dat wij te bewaren hebben. Maar dit is nog verre van de waarheid te doen. Zulken, die hieraan gekleefd zijn, en menen dat hun staat goed is, zijn zeer ongelukkig, zonder de vrijmakende kracht van de waarheid aan hun ziel te kennen. De Joden roemden ook dat zij Abrahams zaad waren, dat zij de voorrechten hadden en nooit iemand gediend hadden. Maar Jezus zei: “Gij zijt uit den vader den duivel.” Wat zijn er velen die voorstanders zijn van Christus' eeuwig en Goddelijk Zoonschap, en vijand van Christus' zaak en volk, een vijand van dat werk, als Christus bij een ziel komt woning maken. Menigeen die roemt dat hij voor Gods dag strijdt, is zelf een sabbatschender. De zalige Van Lodensteyn noemt dit *waarheidswoorden te hebben en leugensleven te leiden*.

3. Het blijkt uit de Bijbel dat een mens zeer godsdienstig, oprecht en nauwgezet kan zijn in zijn uiterlijke handel en wandel, zonder ware hartsverandering. Buiten Christus en de vereniging met Hem, kan veel vertoond en gedaan worden. Van Heródes staat dat hij Johannes de Doper in waarde hield en hem gaarne hoorde, maar toen de verzoeking kwam, viel hij af. Zie dit ook in de farizeeër, die zei: "Ik vast tweemaal per week, ik geef tienden van alles wat ik bezit." Vrienden, wie komt er zover? Maar van de tollenaar staat dat hij van verre stond en op zijn borst sloeg en riep, terwijl hij zijn ogen niet durfde opslaan naar de hemel: "O God! Wees mij zondaar genadig." Ziet, wat een onderscheid.

4. Zie ook de jongeling, die zeer aanzienlijk en rijk was, die in het aanzien van de wereld tot Christus kwam en zei: "Goede meester, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven beërven moge?" Hij zei dat hij de geboden onderhouden had van zijn jeugd af. Maar toen Jezus zijn hart opeiste dat zijn goed had, ging hij bedroefd weg. En wat alles nog te boven gaat: Paulus zegt in 1 Kor. 13: "Al ware het, dat ik mijn lichaam overgaf om verbrand te worden, en ik had de liefde niet, zo zou het mij geen nuttigheid geven." Zie ook in het stuk van matigheid en rechtvaardigheid; wat kwamen de heidenen hierin niet ver!

Mochten wij onszelf hierin eens zien, of wij deel hebben aan een gerechtigheid die overvloediger is dan die van de Schriftgeleerden en farizeeën. Want anders, vrienden, zullen wij met al die hoge dingen verloren gaan.

B. Zien we nu eens wat het doen van de waarheid inhoudt, in een ziel waarin het werkelijk is.

1. Het veronderstelt dat zulk een ziel ontdekt is door de Geest der overtuiging aan haar zonden en doemwaardigheid, aan haar gemis van God en Christus, en hoe men van nature vreemdeling is van de verbonden der belofte, zonder God en zonder Christus, en daarom zonder hoop in de wereld.

2. Ook veronderstelt het de Geest der waarheid deelachtig te zijn, Die Christus beloofd heeft en die alle kinderen van God ontvangen. En daardoor tot Christus te zijn gebracht met zijn schuld en zonden. Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven. Die hun onoprechte hart aan Hem overgegeven hebben en kwijt geworden zijn, en dus een nieuw hart van Christus gekregen hebben. Zo een, die in Christus is, is een nieuw schepsel, het oude is daar voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden. Het is een maaksel Gods geworden, geschapen tot goede werken.

3. Hieruit kan men zien dat niemand de waarheid kan doen of goede werken betrachten, als hij niet bekeerd is, en door het rechtvaardigmakend geloof met Christus verenigd is. Anders woont er geen goed in hem. Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen. Maar in de vereniging met de Heere Jezus ontvangt de ziel een nieuw beginsel, en daaruit vloeit voort lust en liefde tot heiligheid om voor God te leven, oprecht te zijn en de waarheid te doen.

C. We zullen nu tonen waarin het doen van de waarheid volgens Gods Woord bestaat en wanneer iemand die waarheid doet.

1. Gods Woord leert ons dat het doen der waarheid hierin bestaat, als men zijn verdorven verstand en begrip verzaakt, dat bedenken des vleses dat vijandschap is tegen God. Dat is als men zichzelf van nature als enkel duisternis beschouwt, en dat men zich van de dwalingen afscheidt waarin men van nature zit, en vooral van zijn dwalende hart. Dan vallen de hoogten en sterkten onder Christus' gehoorzaamheid.

2. Het is ook als men liefde tot God en Christus oefent. Als men geloof geeft aan het

getuigenis dat God van Zijn Zoon getuigt, dat in Hem het leven is. Hiertoe behoort ook Christus als Borg tegen al zijn zonden aan te nemen. Ook met Hem te wandelen, zoals men Hem aangenomen heeft, door dagelijks gebruik van Hem te maken tot rechtvaardigmaking en heiligmaking. Hiertoe behoort ook in Hem op te wassen. Hiertoe behoort ook liefde en achting voor Gods knechten te hebben, naar hen te horen als gezanten van de hemel.

3. Het is ook als men zijn lenden omgordt met de waarheid. Dat is: als men zich oefent in de zuivere waarheid om er een geheiligd verstand van te krijgen. Het is gewapend te worden tegen ongeloof, en dwalingen van hart en verstand. Daardoor kan men blijven in hetgeen ons geleerd is, en waarvan ons verzekering is gedaan. Want de waarheid is een vaste rots en verandert niet, zo min als God veranderen kan. Daardoor is men ook beter in staat om de tegensprekers te weerleggen. De Schrift is ook daartoe ingegeven tot weerlegging en verbetering. Het wordt bevolen om een broeder die van de waarheid is afgedwaald, terecht te brengen, met de drangreden dat hij een ziel van de dood zal behouden en menigten van zonden bedekken. O, dat aan ons toevertrouwde pand moet bewaard worden.

Laten we nu nog eens wat nader zien, wanneer een gelovige de waarheid doet.

1. Als hij de schuld en macht van zijn zonden ziet en gevoelt, en zich voor God gedraagt als een ellendige. Dan roept hij tegen het kwaad, dan is er een strijd, ook al ligt hij onder de overmacht. Er is iets wat daartegen strijdt, en dat is het nieuwe schepsel of de waarheid.

Het is ook wanneer hij gevoel van zijn banden, van de wereld en zijn onmacht op zijn hart heeft. Dan worden de wereld en haar rijkdommen laag in zijn oog. Dan heeft hij een werkelijke haat tegen het eigen ik. Dat staat hem bijzonder in de weg. Niets valt hem dan zwaarder dan het eigen ik, in alles wat hij doet of laat. Het gevolg van zijn banden en van zijn hunkerende hart veroorzaakt die afkeer van zichzelf.

Het is ook wanneer hij zo hartelijk droevig is naar God, uit liefde tot God over zijn zonden en over zijn hart. Dan doet hij afstand van alle zonden, en wordt hij aller zonden vijand uit liefde tot God. Dan zoekt hij de verzoeken en verleidingen van de wereld en van de zonde te mijden en vlieden. Dan toont de ziel dat zij waarheid heeft. En bij dit alles is zij bekommerd om van vrede te spreken. Zij is bekommerd voor het bedrog van haar arglistige hart, en zegt met David in Ps. 35: "Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil." Ziet, dat zijn uitwerkingen van ontdekkingen in het binnenste.

2. Ook doet de ziel de waarheid als zij Jezus zoekt, en niet een woord of belofte om dat zonder Christus maar aan te grijpen, daarop te rusten en daarmee weg te lopen. Dat is geen waarheid doen. Dat doen tijdgelovigen, die niet recht ontdekt zijn. Maar een ziel die ontdekt is dat haar ellende daarin bestaat dat zij Jezus mist, moet de Persoon met de belofte hebben. Zulk een drukt die waarheid in zijn gestalte uit, dat hij geen gerechtigheid heeft. En bijzonder drukt hij dit uit wanneer hij het leven buiten zichzelf in Christus zoekt. Ook als hij gelovig uitgaat met zijn zonden naar Christus de Gekruisigde, Hem aanneemt, en zich aan Hem overgeeft. Dit is het werk van God om zo te geloven. Die ziel heeft een vertrouwen op Christus, als zij Hem mag aanraken, dat er kracht zal uitgaan. Dit drukt die eeuwige waarheid uit dat Jezus aan het kruis overwonnen heeft, Kol. 2:15, opdat Hij in die ziel overwinnen zou. En ook die waarheid, dat de Vader een welbehagen heeft in Zijn Zoon en in allen, die met hun zonden tot Hem komen. Daarom heeft zulk een ook een welbehagen in de Zoon. En zo wordt de ziel één met God.

3. Ook doet een ziel de waarheid als zij de heiligmaking najaagt. Want dit is de wil van God, 1 Thess. 4:3, bijzonder als zij die niet zoekt buiten Christus, maar langs een weg

van dagelijks gebruik van Christus te maken, door het verenigende geloof tot rechtvaardigmaking. Daaruit vloeit onafscheidelijk voort de begeerte naar heiligheid, een vanzelfsheid ten goede en liefdewerkingen naar boven. Neem eens aan, dat een ziel zo arm en ontledigd is en niet bidden kan. Dan is de waarheid doen het opzien en zuchten naar Christus om de Geest der gebeden; als men naar de hemel opziet om een betamelijke gestalte des harten, om licht en leiding. Zie dit in Ezech. 37. Daar kreeg de profeet last om tot de doodsbeenderen te profeteren. Maar dat alleen kon het niet doen, want de Geest moest bij het woord komen. Hij kreeg ook last te profeteren tot de Geest: “Gij Geest, kom aan van de vier winden en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden.” En, zo staat er, de Geest kwam in hen en zij werden levend. Dat is zijn werk te doen in Geest en waarheid.

4. Een mens doet ook de waarheid, wanneer hij nederig van hart is. Jezus zegt: “Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart.” Dit is een vrucht van ware genade die op des mensen eigen akker niet groeit. O, als het minste dat hij van de hemel geniet voor zo’n mens al zo groot is, en als hij zich dan in alles als een onwaardige gedraagt, dat is de waarheid te doen. Hieruit vloeit ook voort dat men niet zo zwaar aan kruisen tilt als men in kruiswegen geleid wordt. Anders druist een mens tegen die weg van God aan, en verliest hij al het heil en nut dat hij door zulk een weg kan genieten. Dus in kruiswegen, hoe zwaar ook voor het vlees, te waken tegen harde gedachten van God, en met David te zeggen in Ps. 25: Alle paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid, dengenen die Zijn verbond en Zijn getuigenissen bewaren. En bij dat heiligen en rechtvaardigen van God in zijn hart te zeggen volgens Micha. 7: “Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd.”

5. Tenslotte doet iemand de waarheid, als hij zulk een innerlijke lust vindt naar God om voor de Heere te leven. David zegt in Ps. 42: “Mijn ziel dorst naar God.” O, die lust in al Gods geboden! Vrienden, die liefde tot heiligheid al kan men het zover niet brengen echter dat klagen over zijn onheiligheid, dat is waarheid en dat zijn vruchten van de waarheid. Dat zuchten, dat klagen, dat veroordelen van zichzelf. Waar iets van God in het hart gewerkt is, dat strijdt tegen het kwaad, dat hijgt en verlangt naar heiligmaking, ja zelfs in de allerdonkerste ziel, het strekt zich uit naar volmaaktheid om God zonder zonden te dienen. O vrienden, na een weinig tijds geleden en gestreden te hebben, zult ook gij er komen. Jezus’ voorbedding is voor dezulken bij de troon.

Zien we nu waarom deze vruchten van iemands genadestaat *waarheid doen*, genoemd worden.

- a. Omdat ze van het nieuwe schepsel en het aanvankelijk herstelde beeld van God voortkomen.
- b. Om uit te drukken de arbeid en moeite die eraan vast is, Gal. 5:17.
- c. Om aan te wijzen dat een gelovige niet een stok of een blok is dus enkel lijdelijk is en maar bewogen moet worden. Integendeel, elkeen is oorzaak van zijn daden, een tweede oorzaak, die echter afhankelijk is en werkt. Fil. 2:3

Gaan we nu over naar onze tweede hoofdzaak:

II. Wat daarvan getuigd wordt: ***die komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn.***

De getuigenis die de Heere Jezus geeft van iemand die de waarheid doet, is dus *dat hij tot het licht komt.*

A. Zien we eerst wat we door het Licht in des Heeren Woord moeten verstaan.

1. Het Opperwezen Zelf O vrienden, ieder heeft hier de Heere nodig. Het is waar, niemand heeft ooit God gezien in Zijn heerlijkheid en volmaaktheid. Een mens kan God

niet zien en leven. Paulus zegt *dat de Heere een ontoegankelijk licht bewoont*, als zijnde het Wezenlijke en Oorspronkelijke licht Zelf, waarvan alle lichten in de natuur en in de genade hun licht ontvangen. God is niet genaakbaar dan in het aangezicht van Zijn Zoon, Joh. 14:9.

2. Hieronder wordt ook verstaan de Heere Jezus, als het zelfstandige Licht. Hij zegt: “Ik ben het Licht der wereld; die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht des levens hebben.” Hij wordt ook genoemd de Ster uit Jakob, de Morgenster, de Zon der gerechtigheid, de Opgang uit de hoogte. Hij is de oorzaak en de insteller van het natuurlijke licht en verstand, waarmee de mens in de schepping begaafd is: Joh. 1:4: “In hetzelfde (Woord) was het leven, en het leven was het licht der mensen.”

3. Ook het Woord van God, en bijzonder het Evangelie, is een licht. Het is volmaakt, de slechten wijsheid gevende. Uw Woord is een lamp voor mijn voet, en een licht op mijn pad, betreffende zijn prediking of verklaring. David zegt in Ps. 119: “De opening Uwer woorden geeft licht, de slechten verstandig makende.” Jesaja zegt: “Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; en degenen, die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een licht schijnen.”

4. Eindelijk zijn Gods getrouwe knechten en volk lichten, naar het Woord des Heeren in Matth. 5: “Gij zijt het licht der wereld.” Paulus zegt in Efeze 5: “Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere; wandelt als kinderen des lichts.” Daarom worden de gelovigen lichten genoemd, in het midden van een krom en verdraaid geslacht.

Dit alles kan alleen licht geven door de bestraling of verlichting van Jezus’ verworven Geest.

B. Laten we nu eens zien wat het komen tot het licht inhoudt.

Het is opmerkelijk dat de Heere Jezus niet zegt: Die de waarheid doet, is vrij van dat grote oordeel der verdoemenis. Of dat Hij niet zegt: Zulk een is oprecht. En ook niet: Het werk van zulk een is uit God. Dan mocht een mens schijn voor zijn aannemen, en het wagen op zijn eigen begrip, want ieder mens is geneigd om naar zijn oordeel en begrip zijn werken te keuren. Maar de Heere Jezus tast hier naar het hart en naar de oprechtheid, als Hij spreekt naar de aard van oprechten, en zegt volgens de loop van het Evangelie: *Zulk een komt tot het licht*, teneinde zijn persoon en zijn werken daarin openbaar worden, wat ze zijn.

Zo iemand is dus bij licht van Christus’ Geest in de grond ontdekt aan de bedrieglijkheid van zijn hart, en tegelijk hoever iemand kan komen door algemene verlichting zonder ware genade. Deze kommer is eigen aan oprechten, en is een bewijs dat daar licht is, dat het bedrog ontdekt is. Dit wordt op de bodem van het hart van een tijdgelovige niet gevonden.

Dit komen met zijn werken tot het licht, zal dan insluiten:

1. Dat zulk een ontdekte ziel met zijn gehele hart, en wel zo ellendig als hij is door zonden, blindheid en verharding, tot Christus komt, om door Hem meer en meer ontdekt te worden. Zulk een krijgt behoefte aan ontdekking, en gevoelt in zijn hart wat het enige nodige is.

2. Ja ook, zulk een ziel heeft enig Evangelielicht gekregen, of er zijn enige werkingen van de Geest van Christus aan het hart openbaar, welke wegen hij nooit tevoren geweten heeft. Zulk een komt met al zijn angst voor bedrog tot Christus, om door Hem ontdekt te mogen worden als hij stemmen in zijn hart tot vertroosting of bemoediging hoort. Daar rust hij zomaar niet op, menende dat dit de zaak is. Maar met dit alles komt hij weer en weer tot de Heere Jezus. Niet om zichzelf vrede toe te spreken, maar voor de deur te blijven liggen, wachtend op de vrije opklaring, met de hoop dat het Jezus’ werk

is. Dit behoort tot het graven en verdiepen, om een goed fundament te leggen. Hoor hoe David uitriep in Ps. 139: ‘Heere, toets en beproef Gij mij, en zie wat schadelijke weg bij mij is.’ Zo bang was die grote man voor zijn eigen werk, en voor zichzelf van vrede te spreken.

3. Dit komen tot Christus sluit ook in het middellijke komen tot des Heeren Woord.

a. Daartoe behoort de Bijbel te gebruiken, dat dierbare Woord van God. Het zuchten om de Geest der verlichting bij dat Woord, teneinde Christus daarin te vinden en om Zijn stem daarin aan het hart te horen. Dus legt zulk een alles wat hij heeft of krijgt, bij die rechte regel neer, en alles wat daarvan afwijkt veroordeelt hij. Het is: tot de wet en de getuigenis. David zei in Ps. 119: “Hoe lief heb ik Uw wet.” Daarom was het hem zoeter dan honig en honigzeem, omdat hij erdoor bewaard werd voor leugenpaden. En zo was het een lamp voor zijn voet en een licht op zijn pad. Ja, hij zegt in vers 111: “Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve, want zij zijn mijns harten vrolijkheid.”

b. Daartoe behoort ook zijn komen tot de prediking, om daar des Heeren stem te beluisteren, en dus licht te ontvangen. God gebruikt om licht te geven en zalig te maken niet het prediken dat bij de wereld voor wijs, maar dat voor dwaas gekeurd wordt. Dat het werk van God vast is aan de prediking, blijkt uit Rom. 10: Hoe zullen zij geloven, zonder dat hun gepredikt wordt? Dit is een eeuwige waarheid, al is het ook een eeuwige waarheid dat de allerbeste predikdienst het niet kan geven. God heeft Zich echter aan Zijn instellingen verbonden.

c. Ook behoort hiertoe het gebruikmaken van de vromen, die licht hebben. Zo was Job de blinden die tot hem kwamen tot ogen. Zij hebben hun licht ontvangen om te laten schijnen. Gods volk wordt bevolen acht te hebben op elkaar tot opscherping der liefde en goede werken, elkaar te vermanen, en bijeen te vergaderen al waren het er maar twee of drie, waar de Heere Jezus belooft in het midden te zijn. Daarom is het nodig van Gods volk gebruik te maken en de onderlinge samenkomsten niet na te laten, omdat de Heere daar dikwijls licht, leven en zegen gebiedt.

3. Eindelijk ligt in deze woorden van de Heere Jezus ook opgesloten, het bewijs van iemands genadestaat. En hoe niemand rusten moet of kan, als hij waarheid in zijn binnenste heeft, of hij komt tot het licht. Zulk een wordt gebracht tot het licht. Daar kunt u iemand aan kennen die het licht liever heeft dan de duisternis, dat hij de zaken van de woorden heeft: Hij doet de waarheid en hij komt ook tot het licht, zijn werk klaart op, vroeg of laat, in meerdere of mindere trap, met of zonder duisternis, naar de vrijheid van de bedeling Gods. Daarom zegt Petrus van alle gelovigen, dat zij geroepen zijn uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht. En David zegt, *dat het licht voor de rechtvaardige gezaaid is, en vrolijkheid voor de oprechten van hart.* Psalm 97:11.

C. Het einde en oogmerk van zulk een ziel in zijn komen tot het licht, is *opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn.*

Dit betekent dat hij deze gelovig en afhankelijk van God doet. Hij doet ze naar Gods wil en voorschrift. En hij eindigt met zijn werken in God. Gods eer is des mensen doel. Zoals alles uit en door God is, zo is het dan het leven van de ziel het ook tot God te brengen. Want alles wat van boven komt, wil ook weer naar boven.

Zijn werken in God te doen, sluit voornamelijk in:

1. Ze in de Geest te verrichten. Of met de hulp en leiding van de Geest, zijn werken te doen.

2. Het zegt verder, met zijn werken in Christus gevonden te worden, of door het geloof in Christus te blijven. Joh. 15 zegt: “Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen, zo zij niet in de wijnstok blijft, alzo ook gij niet.”

3. Ook is het met zijn werken in en achter Christus' kleet van dadelijke gehoorzaamheid en volmaakte onderhouding der wet te schuilen en zich te verbergen. Christus heeft volmaakt gebeden, gestreden en gekeden. Hij heeft Zijn Vader volmaakt geëerbiedigd. Er is geen werk waartoe wij geroepen worden, of Jezus heeft het volmaakt verricht. Hij heeft de ganse wet der liefde Gods, en des naasten, als Borg voor Zijn volk volbracht. Alles wat door ons gedaan wordt, ook al is het geen kwaad, heeft geen waarde. Zal het de Vader behagen, dan moet het van Christus' hand komen. In Hem ligt onze waardigheid.

Zo is het dus de begeerte van één die de waarheid doet in zijn komen tot het licht, namelijk het openbaar worden, dat zijn werken in God gedaan zijn.

1. Het is des Heeren werk dit op Zijn tijd aan de ziel te openbaren, dat hun werk uit God is. Het wordt ook wel openbaar aan anderen, die ook tot dat licht gekomen zijn, en die wandelen in het licht des Heeren. Het is een eeuwige waarheid dat een mens, hoe recht hij ook in zaken naar de Bijbel mag oordelen, toch een feilbaar schepsel blijft. Maar wij kennen de gemeenschap der heiligen, die enerlei hart en enerlei weg hebben. En zouden zij elkaar onbekend zijn die in Christus door één Geest de toegang tot de Vader hebben? Ja, die elkaar met David vertellen wat God aan hun zielen gedaan heeft, en er enerlei belang bij hebben dat Jezus' Koninkrijk uitgebreid en het rijk van satan verbroken wordt, en wier hart van vreugde opspringt als God ergens met Zijn Geest werkt, ik zeg, zouden zulken elkaar onbekend zijn? Ja, er wordt bevolen liefde tot de broederen te hebben, wat Johannes verklaart als uit God geboren te zijn.

2. Laten we nu nog eens zien hoe het licht zich openbaart. Zonder licht kan in de natuur niets gekend worden. Alles wat openbaar maakt, is licht. Dus is het licht in de genade het verordeneerde middel om te zien en te werken. Zoals het licht de duisternis overwint, en de duisternis daarvoor moet wijken, is het ook in de genade. Als het rechte licht opgaat, hinkt men niet langer op twee gedachten. Dan ziet men dat het licht geen gemeenschap kan hebben met de duisternis.

3. Dat licht klaart de ogen op. In de duisternis weet men niet of men ziet of blind is. Dan slaapt men en ligt zorgeloos, zelfs in de grootste gevaren. Maar als het licht opgaat, wordt men wakker, en raakt men weer aan het werk. Het licht ontdekt ook alle aanstoot, zodat men door het zien bewaard wordt voor vallen en men veilig kan wandelen. Zo groot is nu de duisternis van een natuurlijk mens, dat zelfs het licht dat in hem is, duisternis is. Hoe groot, zegt Jezus, zal dan de duisternis zelve zijn? (Matth. 6: 23). Het licht doet ook de verschrikkingen verdwijnen. De pijlen vliegen in het donker. Zo worden ook in Jezus' licht de diepten van satan ontdekt en gekend. Wolven, ongedierte en dwalingen wijken dan. Die zijn gewoon de nacht te gebruiken en dan op te komen. Zoals het licht doet kennen en onderscheiden in het natuurlijke, zo kan men ook in de genade niet eerder zijn werken bezien. We lezen in 1 Kor. 3: "Want de dag zal het verklaren." Het ontdekt de verkeerdheden en bijbedoelingen in zijn werk, de armoede der ziel en de geopende Fontein, zodat zij te zien krijgt dat zij een voorwerp voor Christus is.

4. Zoals in de natuur licht en duister alleen in des Heeren hand zijn, zo is het ook alleen des Heeren genadewerk. De Heere zegt in les. 45: "Ik formeer het licht en schep de duisternis." Als God stilt, wie zal dan beroeren? En als Hij het aangezicht verbergt, wie zal Hem dan aanschouwen? Als Hij opent, wie zal dan sluiten? En als Hij sluit, wie zal dan openen? Dus is het opgaan van het licht en zijn tijd, ook in Gods hand. Mochten zulke duistere zielen onder Gods volk dit eens kunnen geloven, mochten zij eens zien met David dat hun tijden in des Heeren hand zijn, ook de tijd dat het licht bij hen opgaat. Het gebeurt sommigen nog wel eens in de duisternis, dat enig licht de ziel

bestraalt en zij Gods wegen kan goedkeuren en veel vrede geniet. Ja, dat zij die tijd met zoveel tegenslagen voor geen wereld zou willen ruilen. Dan wordt het Woord waarheid, Ps. 112: “De oprechten gaat het licht op in de duisternis.” Ook krijgen zij wel eens opgewektheid, om als rookpilaren uit de woestijn op te komen, volgens Hoog]. 8, en om als uit een graf van donkerheid te mogen uitgaan als Lázarus. Ja, zij worden wel eens levendig opgewekt, zoals we lezen in Jes. 60: “Maak u op, wordt verlicht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op.”

5. Zoals de lichten in de natuur toenemen, heeft Gods volk dit ook te wachten. Het pad des rechtvaardigen is een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot de volle dag toe. Het is voorzeggd en beloofd in Jes. 30 dat het licht der maan zal zijn als het licht der zon, en het licht der zon zal zevenvoudig zijn als het licht van zeven dagen; ten dage als de Heere de breuk Zijns volks zal verbinden.

6. Tenslotte, hoe donker het hier soms voor een gelovige is, toch zal dit licht in volle kracht opgaan wanneer een gelovige de ogen van zijn lichaam in de dood sluit. O, wie zal zeggen in welk een klaarheid de ziel dan geraakt! Zo in het zien van God, het aanschouwen van Christus, het zien rondom zich van hemelse geesten die tot haar dienst neerdalen. O, als haar ogen niet werden gesterkt en tot heerlijkheid gevormd, zouden ze dat niet kunnen verdragen. Uit een donkere en moeilijke wereld, uit een zondig lichaam, uit een onheilige stand, uit geesteloosheid, duisterheid en bestrijding, zo in één ogenblik zijn ogen in heerlijkheid te openen, in de rust te zijn waar men geen zon of maan behoeft, want de heerlijkheid van God heeft die stad verlicht, en het Lam is haar kaars.

Ziet hier, vrienden, de zuivere en veilige handelwijze van een oprechte. Hoe helder hij ook de zaken beoordelen en zijn werken bezien kan, hij rust echter niet op zijn eigen zien, maar leeft in het komen tot het licht. Langs die lage, nederige weg wordt hij een bevestigd christen, en wordt hem in meerdere of mindere mate openbaar dat zijn werk uit God is.

Toepassing

Vrienden, wat is een mens ongelukkig die van dit grote goed verstoken is. Wat zal het zijn als de hoop en verwachting van een goddeloze vergaat. Wanneer hij niets van de waarheid in zich vindt, en alles mist, en dat voor eeuwig.

A. Laten wij nog eens zien, wie zo ongelukkig is.

1. Die geen kennis hebben van de waarheid Gods. De Heere zegt in Hos. 4: “Mijn volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft.” Versta hierdoor geen uitgebreide letterkennis, maar de kennis die een deel is van het geloof, en die allen krijgen die genade ontvangen. Namelijk kennis van zijn verloren staat buiten God, van zijn onmacht, onwil, haat en afkeer van God en Christus. Van zijn vijandschap tegen God, tegen Christus, en tegen de weg van vrije genade en de fontein die tegen de zonde en onreinheid geopend is.

2. Die doen de waarheid niet, die nooit met hun zonden tot Jezus gekomen zijn, en Hem nooit tegen hun zonden hebben aangenomen om door Hem behouden te worden. Sommigen zullen zeggen: “Mijn grond, hoop en rust is dat Jezus gekomen is in de wereld om zondaren zalig te maken, dat Hij Borg is in onze plaats; daarop hoop ik.”

Maar vrienden, u stapt zo gemakkelijk over een zaak heen, wat u zelfs in minder belangrijke, tijdelijke zaken niet doen zou. En dat is dat u een ongegrond besluit maakt. Omdat Jezus een Borg is voor mensen, besluit u dat Hij het ook voor u is. Maar hoe weet u dat? Zou u in het tijdelijke leven ook durven besluiten dat een borg u zal helpen, zonder dat u ooit met hem hebt gehandeld over uw zaken en hem tot uw borg hebt

aangenomen?

3. Ook zij liggen in de leugen, die durven spreken over een goed hart. Vrienden, dit is het zekerste bewijs dat u nooit licht in uw ziel gehad hebt. Paulus spreekt anders, die wist dat in hem geen goed woonde. Denkt u dat uw hart goed is, dan verzekert de Bijbel dat u uw hart nooit aan Jezus hebt overgegeven.

4. Die liggen in de leugen, zie soms zo spreken van enig vermogen in zichzelf. Die in de engte, of op ziek- en doodsbedden geen kracht kennen dat te steunen op zichzelf, of op hetgeen zij gedaan hebben.

5. Die liggen ook midden in de leugen, die met Kaïn menen dat hun zonden te groot zijn, dan dat ze kunnen vergeven worden. Dat te geloven is de leugen geloven.

6. Ook zij doen de waarheid niet, die met hun werk en met de gronden van hun hoop, niet tot het licht komen uit vrees dat het niet goed zal uitkomen. De oprechten hijgen naar ontdekking. Daarom gaan zij tot Gods knechten en volk, en vertellen met David hun wegen. Ziet vrienden, wat smartelijk werk het is om een vijand van Gods volk te zijn in zijn hart, hen te schuwen omdat zij licht hebben, en hen daarom te haten.

Mensen, die zo bent, dit moet ik u aanraden, en mocht mijn raad u eens behagen.

1. Zucht eronder, dat God Zijn hand aan u legge. Wat hebt u eraan, dat u zich bedriegt? Ik beroep mij op uw eigen hart en vraag u of u meer hebt dan een ongegrond misschien, en dat nog wel op zijn best. Vrienden, wat is dat nog? U zoekt in dit allergewichtigste werk geen zekerheid, en toch bent u niet meer bekommerd. Maar in het tijdelijke leven handelt u altijd zeker. En als u dat eens niet bent, bent u ongerust en bekommerd. Wat betekent het, dat het geestelijke bij u niet het zwaarste weegt? Laat mij toe dat ik u eens vraag naar de reden en oorzaak. Zou het zijn omdat u nog dood bent in de misdaden en zonden? O ja, want een dode heeft nergens gevoel van. Of zou het zijn dat de god dezer eeuw u de zinnen verblindt, en u handenvol werk geeft om de gebreken van de vromen na te gaan? Of zou het zijn, dat u nog een natuurlijk mens bent, waarvan Paulus schrijft dat hij niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn? Of zou het zijn dat u die man nog bent, waarvan Salomo zegt in Spr. 23: “Die in het hart der zee, in het opperste van de mast slaapt?” Zulk een weet van geen kwaad of gevaren voordat hij wakker wordt, of voordat hij wakker valt. Als u die man eens was, zou u niet bekommerd over uw gevaarvolle toestand worden? Durft u dit waarachtige besluit voor uzelf niet opmaken? Denkt u dat u dan verloren was? Dit is zeer verkeerd geoordeeld. Vandaar zou juist uw behoudenis kunnen aanvangen!

2. Ook dit moet ik u aanraden: houdt u stipt aan het bidden, lezen van Gods Woord, en aan het kerkgaan. Mocht u voordat u naar de kerk ging, of voor het lezen of bidden, eens op uw knieën zuchten: “Och Heere, mocht het de tijd eens zijn dat U mij licht gaf, en Uw hand aan mij legde.” Geloof dat ook, en laat u dat niet ontnemen dat er genade bij God te verkrijgen is, hoe vijandig uw hart tegen God ook is, en hoe afkerig om bekeerd te worden. Vrienden, laat u dat niet ontnemen dat er genade voor uw ziel te verkrijgen is en dat God uw Deel, en Jezus uw dierbare Zaligmaker en Koning in uw hart worden wil. Hoe ver het met u ook gekomen is, en hoe sterk de duivel ook is die u in zijn macht houdt, het is nog verkrijgbaar als het bij u eens hopeloos werd. En dat Jezus het meent en geven wil, blijkt klaar daarin dat Hij u nog laat leven in de tijd der genade, en u leeft nog onder de middelen van genade. O, vrienden, de Heere geve u heerlijkheid in Christus te zien, en te geloven, dat in één traan uit liefde tot God over zijne zonden te schreien, meer dierbaarheid en vreugde is, dan in al de schijnvreugde en in al het bedrog tezamen, dat de wereld geeft of belooft. Onthoudt dit éne nog en zoekt het te geloven, namelijk, dat de wereld n bedriegen zal. Zij laat de zielen van al haar liefhebbers op het laatst in grote nood.

B. Maar vrienden, wat is het geluk groot van Gods volk, die reeds achter Jezus getrokken zijn! O, wat hun staat betreft, die is een eeuwige grondvest, Spreuk. 10:25. Daar is geen verdoemenis voor die in Christus Jezus zijn, Rom. 8:1. Echter, wat heeft des Heeren volk geen reden, om over ongestalten in deze tijden van verzoeken te klagen, daar zij echter een volk zijn, geroepen tot het wonderbaar licht, tot heerlijkheid en deugd, en om te verkondigen de deugden Desgenen, die hen geroepen heeft, 1 Petrus 2:9. En wat is het er dikwijls en bij velen ver af, waardig naar die roeping te wandelen!

a. Mocht ik enige dingen tot hun ontdekking en heiliging noemen, wanneer Gods volk de waarheid *niet* doet en tot het licht *niet* komt.

1. Dan doet men de waarheid niet, als men de zonden in zijn aard en natuur, vuiligheid en Godontering zo niet ziet; als de zonden in onze ogen niet zijn, zoals zij vergeleken worden bij het slijk, waarin een zeug zich wentelt, en bij het uitbraaksel van een hond, 2 Petrus 2:22, bij vodden, die men wegwerpt, Jes. 64: 6, bij een maanstondig kleed, Jes. 30:22. Dan kan men er niet mede tot Jezus komen, om gebruik van Hem en zijn bloed te maken, of als men om de grootheid van zijn zonden van Jezus afblijft, en men eerst zichzelf wat beter zoekt te maken. David werd door de grootheid van zijn zonden naar Jezus toegedreven, Ps. 25 :11. Of ook als de dierbare weg van dagelijks gebruik van Jezus te maken, tot rechtvaardigmaking en heiligmaking in de gevallen, waarbij de heiligen en grootste mannen in den Bijbel zich zo wel bevonden hebben, laag wordt in het oog, en men meer met verstand op krijgt, dan om de weg van verzoening te zoeken.

2. Als de wereld en haar grootheid, rijkdom, staat, eer en genoegens zo groot worden in het oog, als die zulk een grote plaats in het hart beslaan, en men daaromtrent zulke uitgebreide en brede begrippen krijgt, dan doet men de waarheid niet, want in Gods ogen zijn al die dingen zo groot niet; waar dit is, daar is veel van de zin van Christus, en derhalve van de waarheid, verloren. Het blijkt ook, dat de wereld meer vat op iemand krijgt, als zijn gewone bezigheden die, kracht krijgen, dat zij hem regeren en hem dus hinderen, daar hij er heer over blijven moest, door zich dicht bij Jezus te houden; dezulken hebben veel verloren.

3. Als elk naar zijn stand, in zijn huis, familie, of in de burgerij, of kerk zijn talent, dat God hem gegeven heeft, niet aanlegt ten nutte van zijne naasten, uit liefde tot hun ziel. Van Job staat, dat hij de blinden tot ogen, en de kreupelen tot voeten was, Job 29:15. Dan doet men de waarheid niet, want dan drukt men de wet der liefde Gods en des naasten in zijn daden niet uit; waartoe anders is de wet in het hart van Gods volk geschreven?

4. Als men harde gedachten heeft van God en zijne wegen, die Hij niet ons houdt; als de verdrukkingen in de wereld en de kruiswegen zo zwaar vallen, dan doet men de waarheid niet, want dan zijn de zonden niet zwaar, en dan werkt men niet mee tot zijn heiliging en zuivering, dan gelooft men niet dat het gunstige heilwegen zijn, en dat de beproeving des geloofs veel kostelijker is dan des gouds, 1 Petrus 1:7.

5. Als men zijn heiligmaking meent te bevorderen, door zich op te hopen met wijsheid in zijn hersenen, en niet door als een arme, blinde, dwaze, ledige, schuldige en onheilige dagelijks tot Jezus en zijn bloed zoekt te komen, schapen, die uit de wasplaatsen opkomen, zijn in dat bloed geweest, en daarvan is het gevolg, dat zij daarna nuttig worden en tweelingen voortbrengen, Hoogl. 6: 6. Zulk een weg om heiliger te worden, is in de Heilige Schrift niet bekend, er kan geen heiligmaking zijn dan uit het verenigend geloof in Christus tot rechtvaardigmaking; het is onmogelijk (zegt onze Catechismus), dat die in Christus ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Dit is niet te zeggen, eens Jezus tot rechtvaardigmaking aangenomen te hebben, maar door datzelfde

rechtvaardigmakend geloof dagelijks in Hem te blijven, Joh. 15: 5. *Die in Mij blijft, die draagt veel vrucht*; dat is in Hem alzo te wandelen, als men Jezus aangenomen heeft, Col. 2:6. O, wat zou menigeen, als God hem licht gaf, dat hij het bezien kon, niet schrikken voor zichzelf en voor hetgeen hij voor heiligmaking houdt, en dat hij zover van God af en zoo vreemd is van de weg der verzoening. Zie het maar eens in dit een stuk, wat kan men soms hoog en uitgebreid spreken van de verloochening; als het hoog spreken de zaak was, dan had men gelijk, maar zo te spreken, en het minste ongelijk in zijn naam of in zijn goederen, of in ontmoetingen niet te kunnen verdragen, maar dan terstond op de steen te bijten, zonder in te keren en te zien op de Goddelijke voorzienigheid, en dus zonder zich te stellen in Gods hand met erkentenis van dat en meer waardig te zijn, al is men bewust van zijn onschuld, dan zich echter schuldig voor God te zien. Vrienden, is dat heiligmaking? Dat is een praten van het doen. Lodesteyn spreekt in een van zijne liederen van schippers aan land, wat spreken die dikwijls zeer hoog en wat streken kennen zij al! En (in zee komende) zetten zij terstond hun schip op een klip, zo onbedreven zijn zij in het doen.

6. Eindelijk, dan doet men de waarheid niet, en komt men niet tot het licht, als men zo vreemd wordt van graven en verdiepen, Luk. 6:18, dat is, als men zo licht zaken voor het getuigenis des Geestes houdt, of maar gelooft, dat men de wortel der zaak heeft, en dat men met zijn werkzaamheden en bevindingen niet tot het licht komt. Vrienden, het is de enige weg om opgeklaard te worden, en dat zijn werk aan zijn ziel openbaar wordt het werk Gods te zijn, die gedurig met zijn hart en niet zijn werkzaamheden, en met 's Heeren werk in hem, en niet zijn dagelijkse bevindingen voor de Heere Jezus ter toets komt. Zulk een wacht de stempel des Geestes, de goedkeuring Gods op en over zijn werk van de hemel, en die is benauwd om, naar zijn oordeel daarover, zich vrede te beloven. God had David genade bewezen, belofte gedaan, een gezant van den hemel tot hem gezonden, om hem te zeggen, dat zijn zonden weggenomen waren; maar dat wikt, het nog niet, dat David gerust kon stellen, de Heere moest David ook op zijn Woord doen hopen, Ps. 119:49, hij riep: *zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil*, Ps. 35:3; te geloven, dat het werk in de ziel, het werk Gods, het werk van Christus' verworven Geest is, dat moet ook Gods werk zijn; zulks ligt in den tekst: *Die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijne werken openbaar worden, dat zij in Gode gedaan zijn*.

b. Dat Gods volk tot hun opwekking en aanmoediging zien moge, welke dierbare gevolgen zulks heeft en hebben zal, wanneer zij in een rechte weg met de Heere staan, en er geen merkelijke scheiding is, maar dat zij zo steeds tot het licht met hun werk kunnen komen.

1. Daar zal op des Heeren tijd het licht opgaan; Ps. 97:11, *Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid*. Het zaad gaat juist altijd zoo spoedig niet op, maar het zal opgaan. O, dat des Heeren volk waken mocht tegen ongehoof!

2. Daar verdwijnen de nevelen en donkere wolken, die over de ziel zich uitstrekken; de Zon der gerechtigheid trekt dat op, de beloften zijn, dat het licht voor zulk een ziel worden zal, als het licht der zon op de middag, ja, als het licht van zeven dagen, Jes. 30:26.

3. Daar zijn gronden van zich te verblijden over groten vrede, derzulken vrede wordt wel eens als een rivier, en hun gerechtigheid als de golven der zee, Jes. 48:15. En hoofdstuk 32:17, *het werk der gerechtigheid zal vrede zijn, en de werkingen der gerechtigheid zullen zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid*. Het is waar, de duivel heeft grote toorn, en beneemt hun veel van hun vrede, maar hij weet ook dat hij een kleinen tijd heeft, Openb. 12:12.

4. Daar is een gemakkelijk leven hier in de tijd; want daar is men verenigd met de

verborgen raad, al wat God doet is goed, en tot nut van zo-een; daar berust een ziel in Gods eeuwige bestelling, wat ook over de aarde kome, of wat wegen God met hem hoede, of met zijn familie. O, zulk een kan zo rusten in de Heere, en het Hem zo in handen laten.

Ik heb voor enige jaren eens iemand gesproken, die hiervan veel beoefende; omdat zij op een zekere tijd uit haar ganse goed en welvaren gezet werd door haar vrienden, (familie) drukte zij op die tijd als zij de tijding kreeg, zeer verblijd uit, nadat zij tevoren in veel druk, en onder vasten en bidden, veel werkzaam was geweest: hetgeen mijn lieve vader in Zijn almacht mij zou hebben kunnen geven, en in Zijn goedheid mij zou hebben willen geven, dat vindt Hij in Zijn wijsheid voor niet goed; zou ik niet tevreden zijn? Ik vertrouw het Hem toe, Hij heeft het nooit kwalijk met mij gemaakt.

O, die maar verloochend is aan zijn smaak, aan zijn kleding, aan zijn gemak, die kan immers haast leven.

5. Eindelijk, vrienden, daar zal ook te wachten zijn een gemakkelijk doodbed. O, wat scheelt dat veel, van op een doodbed nog eerst tot zichzelf gebracht te moeten worden, en dan te zien, hoever men van God af is, en waar men zo lang geweest is! Daarop volgt een sterven in den Heere. *Zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen, Openb. 14:13 en hfdst. 22:14, Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij (hun recht) aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad. Amen.*

11. Een bestraffende afrading van de vijandschap tegen God en Zijn werk

Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren? (Hand. 13:10).

Deze woorden zijn gesproken bij een ontmoeting die Bárnabas en Saulus gehad hebben op Pafos, op het eiland Cyprus, gelegen aan het einde van de Middellandse Zee. Deze ontmoeting is een helder beeld waarin we kunnen zien hoe het toegaat als God een grote der aarde tot Zijn gemeenschap roept. We zien dan hoe de vijand niet slaapt. Of zoals een van de nu zalige predikanten placht te zeggen: “Waar Jezus Zijn Kerk bouwt, daar richt de duivel doorgaans ook een kapel op.” Paulus betuigt in 1 Kor. 16 dat hem een krachtige deur geopend was, maar hij voegde er als in één adem aan toe: “Daar zijn vele tegenstanders.”

Het ging hier over de bekering van een grote en verstandige man. Een zekere Sergius Paulus, die wijs en ervaren was in alle tijdelijke en burgerlijke zaken. Ja hij was de stadhouder zelf, die door de Romeinen over het eiland was aangesteld om het als een Romeins burgemeester te regeren. Deze grote en wijze man was zeer begerig om het Woord van God te horen en liet daarom Bárnabas en Saulus tot zich roepen, zoals blijkt in vers 7.

Maar de tegenstand hier was groot, zoals gewoonlijk bij dergelijke gebeurtenissen. En zelfs nog des te groter omdat zulke mensen geen gewone, maar aanzienlijke lieden zijn. In zo'n geval heeft er een soort tegenstand en zware verzoeking plaats, waarvan lieden in andere plaatsen geen weet hebben. We zien dan dat wereldse en wijze mensen die verdraaiers van de Bijbel zijn, zich onophoudelijk en listig met zulken bemoeien, om als het ware die grote vis te vangen zodra hij boven water komt. En dus voegde zich bij deze grote en heilbegerige man een zekere Bar Jezus, de zoon van een zekere Jezus. Zijn naam wordt vertaald als Elymas, een Jood, die een tovenaer was. Een man met een boze geest. Een valse profeet, een vijand van de eenvoudigheid die in Christus Jezus is, een verdraaiër van Gods Woord. Maar ook een voorspeller van toekomstige dingen, soms door de hulp van satan, en soms ook uit de sterren. Een mens die het om het even is door welke kracht hij zijn werk doet, als hij maar wint!

Deze man probeerde door zijn wijsheid en redeneerkracht de stadhouder van het geloof af te keren. Hij probeerde listig te verhinderen dat hij het Evangelie, Jezus en Zijn leer, zou omhelzen. Toen hij merkte dat Bárnabas en Paulus bij de stadhouder ingang kregen, waagde hij er alles aan! Want, zegt de heilige historieschrijver, hij weerstond hen beiden. Dat is openlijk, in de tegenwoordigheid van deze heilbegerige man, of hij het met geweld en als een wolf die nu zijn schaapsklederen uitdeed en zijn klauwen niet langer kon verbergen.

Hiertegen werd het Woord van God in de harten van deze twee Godzalige mannen als een vuur. Paulus, vervuld met de Heilige Geest, namelijk buitengewoon gedreven door die Geest, brandende als door de Geest in liefde tot Christus om deze ziel voor de Heere te winnen. Hij brandde ook in heilige toorn tegen dit werktuig der hel, zag dit monster aan, hield de ogen op hem, en zuchtte om kracht van de Heere. In deze gestalte sprak hij hem bestraffend aan. Hij noemde hem bij zijn rechte naam en zei: “O gij kind des duivels, vol van alle bedrog en van alle arglistigheid, vijand van alle gerechtigheid.”

Alsof hij zei: “Werker van ongerechtigheid, omkeerder en verdraaijer van de waarheid, en een arglistige samenknoping van alle leugen en bedrog, ja daardoor een tegenstander van de weg der waarheid.” En dus terecht bij uitstek een kind des duivels. Ja, net zo’n verleider als de duivel, zoals een kind op zijn vader lijkt.

Hij bestrafte hem heel scherp en zei in vers 10: “Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?”

Op dat moment sloeg Gods hand hem met blindheid. Hij zocht naar iemand die hem bij de hand nemen en leiden mocht. De Heere Jezus, de Zoon van God, toonde dat Hij gekomen was om de werken des duivels te verbreken, zodat het werk van God krachtig bij deze stadhouder doorbrak. Hij zag wat er gebeurd was en geloofde. Hij was verslagen over de leer des Heeren, die zo met wonderen gepaard ging en bevestigd werd (vers 12).

Onze tekstwoorden horen dus tot de bestraffende aanspraak van Paulus aan Elymas. Het zijn woorden die gesproken zijn, toen hij vol was van de Heilige Geest, terwijl hij sterk op Elymas zag. O vrienden, met God aan zijn zijde, en in de Naam van de gekruiste en nu verheerlijkte Jezus van Nazareth gesterkt, kon hij de hel aantasten. Toen kon hij een kind des duivels, vol van hels bedrog, helse listen en helse vijandschap aanspreken met vrucht: “Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?”

Ik heb deze woorden gekozen met de begeerte of het voor ieder van ons een middel mocht zijn om bewaard te blijven tegen de arglistigheden en ongekende boosheid van zijn dwalende hart. En ook tegen het weggevoerd worden door vreemde leringen, als door een wind, waarvoor ieder van ons toch zo open ligt. We wensen kort stil te staan bij het tekstwoord: “Zult g j niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?” We letten hierbij op twee hoofddelen:

- I. De zaak die Paulus bestraft: het verkeren van de rechte wegen des Heeren.
- II. De bestraffing zelf zult u niet ophouden dit te doen!

I. De zaak die Paulus bestraft: het verkeren van de rechte wegen des Heeren.

Wegen des Heeren! Wat zijn dat? God is een almachtig, onafhankelijk, onveranderlijk en zalig Wezen. Hij is volmaakt. Paulus kent de Heere dus wegen toe. Hieronder hebben we te verstaan al de woorden van Gods wil. Alle waarheden die Paulus en de andere apostelen dagelijks het volk predikten. Wat hebben we daaronder te verstaan?

1. De verborgenheid der zaligheid, die nu helder vertoond werd door een gekruiste en verheerlijkte Jezus van Nazareth, Die buiten Jeruzalem tussen twee moordenaars gekruisigd was. Hiervan getuigt de Heere van Zichzelf in Joh. 14: “Ik ben de Weg.”

2. In de tweede plaats ook de wijze van bekendmaking en de toepassing van deze weg aan het hart. Namelijk door de verkondiging van dat Woord der verzoening aan dove, ja dode mensen. Door het uitzenden van enigen uit dat volk om door de Geest, in dat vijandige land, volk te werven voor hun Koning. Als gezanten in de gemeenten gesteld, sommigen tot leraars, anderen tot behulpzels. Het behaagt God door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven. Ja zulke nederige dienaars, aangedaan met geestelijke wapens, zijn krachtig door God tot nederwerping van hoogten en tot gevangenneming van eigen gedachten onder Christus’ gehoorzaamheid. Dat zijn mensen die zien dat ze vol zonden zijn, die niet begrijpen kunnen hoe de Heere hun werk nog kan zegenen. Mensen die anderen uitnemender achten dan zichzelf, en die van zichzelf en van hun eigen kracht afzien. Vrienden, dat zijn ze, waardoor de cederen vallen. Dat zijn, volgens Jes. 41, die nieuwe scherpe dorssleden die scherpe pinnen

hebben, die bergen dorsen en vermalen, die heuvelen doen verstuiven als kaf.

3. Ten derde zijn de rechte wegen des Heeren de verborgenheden in het heilige Woord. Tot die wegen behoren de hooggeprezen Drie-eenheid, de eeuwige besluiten van God, de vereniging van de twee naturen van Christus. En ook de hand van God in de zondeval tot dat heerlijke doel, en dat uit kracht van Gods soevereiniteit. Dan is er de toerekening van Adams eerste zondige daad aan al zijn nakomelingen. “Dat is hard”, zegt de natuurlijke mens als hij eerlijk is. Ja, vrienden, in al deze zaken is de put diep. Toen Paulus ergens het stuk van de opstanding der doden aanroerde, spotten de grote geleerden, de Atheense wijsgeren, met hem. Menig arm en eindig schepsel valt in het verderf, omdat de arme, naakte, verdorven rede zo ver niet strekt.

4. Ten laatste zijn de rechte wegen des Heeren alle waarheden waartegen het hart van een natuurlijk mens in de grond van de zaak als vuur en vlam gekant is. Dat zijn bijvoorbeeld de nietigheid en verwerpelijkheid van alle eigengerechtigheid, hoe hoog die ook gaan mag. O wat tast Paulus de mens hierover aan in Rom. 11:7. Hij zegt dat Israël hetgeen ze zochten niet verkregen heeft, maar wèl de uitverkorenen. En waarom niet? Hierom, omdat ze het zochten uit de werken van de wet. Deze waarheid zal eeuwig waarheid blijven, hoeveel iemand ook heeft, en hoe ver hij komen mag buiten Christus. Na de val zal geen vlees door de werken der wet gerechtvaardigd worden. Die deur is voor eeuwig gesloten.

5. Dan is er ook de volstreekte noodzaak van de wedergeboorte, waartegen een mens zo gekant is. O hoeveel duizenden geleerden en ongeleerden vallen hierover in het verderf. Zo is het ook met de totale verlorenheid en dodelijke onmacht tot het goede. O vrienden, het bedenken des vleses is vijandschap tegen God. Het was een harde taal van Jozua tegen Israël toen hij zei: “Gij zult den Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God.” Toen Jezus tegen de schare zei dat ze tot Hem niet konden komen als het hun niet gegeven werd, gingen velen terug en wandelden ze niet meer met Hem (Joh. 6:60).

Al deze zaken worden dus *wegen* genoemd. David bidt in Ps. 25: ‘Heere, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden.’ En waarom worden het nu *wegen des Heeren* genoemd?

Omdat de handelingen van God met mensen, dienen om ieder mens tot zijn einde te brengen.

Het worden ook wegen des Heeren genoemd, in tegenstelling tot wegen der goddelozen die vergaan zullen. Ja ook in tegenstelling tot alle schadelijke dwalingen, waardoor de weg der waarheid gelasterd wordt (2 Petrus 2:2).

Het zijn wegen des Heeren om een mens op te leiden in het soevereine handelen van God, welke wegen Zijn majesteit ook houdt met het maaksel van Zijn hand. Hij is de Onveranderlijke, bij Wien geen schaduw van omkering is. De Heere werkt alles naar Zijn verbogen raad, en het is zalig die te aanbidden. Vrienden, mocht beschaamdheid ons hierover bedekken, omdat we zo vervuld zijn, ja een samenknoping zijn van eigenliefde.

Paulus noemt deze wegen dus *rechte* wegen, in tegenstelling tot de kromme en verkeerde wegen van de goddelozen. Zien we nu waarin die rechtheid bestaat.

1. Die wegen zijn redelijk. Daarom wordt de godsdienst ook een redelijke godsdienst genoemd, die elk redelijk schepsel, aanvankelijk verlicht, met het hele hart moet goedkeuren. Wat is er toch redelijker en rechter dan dat God Zijn eigen eer van eeuwigheid gezocht heeft? Wat is redelijker dan dat God betoont te zijn Die Hij is, namelijk onafhankelijk en soeverein. Wat is redelijker dan dat God door het maaksel

van Zijn hand gediend en verheerlijkt wil worden? Ja wat is redelijker dan dat God de gevallen mens die verkoren is, niet Onwillig maar door overtuiging géwillig gemaakt en tot Zijn gemeenschap overbrengt?

2. Die wegen zijn volkomen met elkaar in overeenstemming. Er is geen enkele tegenstrijdigheid in de hele Bijbel, en ook niet tussen de wegen van God, ook al vat de aardse, natuurlijke en duivelse wijsheid het anders. De wijsheid van beneden zegt: “De weg des Heeren is niet recht.” Maar God zegt: “O mens, zijn niet uw wegen onrecht? Zijn die niet vol bochten en kronkels? En wilt u die vergelijken met de rechte wegen des Heeren?” Vrienden, is het niet recht dat God de mens heeft laten vallen tot dit heerlijke doel? Moest God hem voor de val bewaard hebben? Was dat dan recht geweest? Nee, dat was niet recht, want dan was God niet onafhankelijk soeverein geweest. Is het niet recht, dat het de goddeloze hier wel en de rechtvaardige hier kwalijk gaat? Dat de goddelozen het grootste deel van de aarde bezitten en de vromen hier gewoonlijk maar een sober deel hebben? Dat ze hun liefste panden wel eens moeten missen en hun geestelijk brood (naar hun oordeel) wel eens wordt ontnomen? Als u hierin Gods heerlijk doel ziet, zult u zwijgen met Aäron. En u zult met Eli zeggen: “Hij is de Heere” (1 Sam. 3:18). Die wegen doen de ziel aan God kleven. Job zei tegen zijn vrouw, die hebben wilde dat hij God vloeken en sterven zou: “Gij spreekt als een der zottinnen spreekt: zouden wij het goede van God ontvingen en het kwade niet?” Is het dan niet recht, wanneer God oordelen over een volk brengt? Is God onrechtvaardig, vraagt Paulus in Rom. 3, als Hij toorn over ons brengt? O vrienden, God is heilig en rein van ogen. Als God dan straft na vele waarschuwingen en vermaningen, na het vele jaren verdragen te hebben in Zijn lankmoedigheid, is Hij dan niet rechtvaardig als Hij Zijn eer zoekt in de dag van wraak en vergelding? Als Hij Zijn beste knechten en volk wegneemt, Zijn huisraad oppakt en het volk zonder lerende priester laat? En als Hij, volgens Ezech. 7, gerucht op gerucht zal doen horen en ellende op ellende zal doen komen? Als het volk het gezicht van een profeet zal zoeken, maar als de wet zal vergaan van de priester en de raad van de oudste. O vrienden, is dat niet recht? Let maar op het einde. De Heere zegt: “Ik zal hun doen naar hun weg, en zij zullen weten dat Ik de Heere ben.”

3. Ten derde zijn Gods wegen recht omdat ze effen zijn. Gods wegen zijn effen en rechte wegen. David zei in Ps. 26: “Mijn voet staat op effen baan.” Ze voeren zo regelrecht naar de hemel voor de arme wandelaar, dat zelfs de dwaas er niet op kan dwalen. Gods geboden geven de slechten wijsheid en ze verlichten de ogen, zodat de eenvoudigste erop kan wandelen en de geleerdste moet staan kijken. Maar hiertegen komt het verdorven verstand, dat zoveel onrecht in deze wegen des Heeren vindt. Ik zeg er hier alleen van, dat het toewijzen van recht aan de Almachtige genade is, dat dit zonder licht en genade niet geschieden kan, en dat dit de zaligheid is van God kinderen. O, het is wel te verwonderen dat onbekeerde mensen zo sterk kunnen strijden voor waarheden, terwijl ze God niet kunnen toevallen. De enige reden hiervoor is dat ze die op zichzelf beschouwen, en hun staat op die kennis en ijver vastmaken.

We gaan nu onderzoeken wat het is om deze rechte wegen *te verkeren*.

1. Het woord *verkeren* betekent zoveel als listig verdraaien, omkeren, verhinderen of afkeren van het geloof en om het Evangelie der zaligheid te omhelzen. Dit verkeren staat tegenover verlustigen en wandelen in de rechte wegen des Heeren. Het staat tegenover een omhelzen met vol genoegen van de rechte wegen des Heeren. Tegenover het Lam volgen, waar het ook heengaat. Tegenover het prijzen en roemen van de grote God, over al die eeuwige en bijzondere wegen, die Zijn Majesteit in de ziel houdt.

2. Dit verkeren van de rechte wegen des Heeren is eigenlijk de aard van satan, en die

overgezette trek in de natuurlijke mens. Hierin zijn sommige natuurlijke mensen bij uitstek ver gevorderd door hun vader, de duivel, die hun leert als met de Bijbel te spelen tot hun eigen verderf. We lezen nadrukkelijk in 2 Kor. 11 dat Paulus vreesde dat de Korintiërs bedorven zinnen zouden krijgen, zoals de slang Eva door haar listigheid bedrogen had. Daarom drukte hij uit in Rom. 3: “Slangenvenijn is onder hun lippen...”, namelijk om met lasteringen zielen dodelijk te verwonden. David zei in Ps. 140: “Zij scherpen hun tong als een slang, heet addervergif is onder hun lippen.” En waarom anders dan om hun zielen te vernielen?

Slaan we nu gade *wanneer* dit verkeren van de rechte wegen plaatsvindt. Iemand maakt zich hieraan schuldig als het volgende gebeurt.

1. Als men de Kerk van God door dwalingen verontrust. Dit wordt genoemd het Evangelie verkeren. We lezen in Gal. 1:7: “Daar zijn sommigen onder u die u ontroeren en het Evangelie van Christus willen verkeren.” Zij proberen hiermee de vromen te bedwelmen. Het betekent ook omverstoten. Of ook met letter en verstand mensen op de been helpen. Ook wordt de voortzetting van de dwaling van Hymenéus en Alexander, een lasteren genoemd. Ook wordt het genoemd een verkeren van de toehoorders, als niet kunnende verdragen dat zij bij de gezonde leer blijven waarvan hun verzekering is gedaan. Ook een wankelend maken van zielen, niet naar de Heere maar naar de dwaalgeesten. Ook mensen verstrikken door het aantasten van de Goddelijke waarheden, het ondermijnen van de fundamenten van de religie en het onbeschoemd aantasten van Gods wet. Hetzij ten dele als men iets uitneemt wat men er niet graag in heeft; hetzij geheel, zoals de Antinomianen doen. O mens, God en Zijn waarheid zullen voor u niet wijken. U zult zelf moeten wijken of uzelf te pletter lopen.
2. In de tweede plaats gebeurt dat als men de Bijbel verdraait tot zijn eigen verderf en het verderf van anderen. Weet u wat hiertoe behoort? Als men de weg der zaligheid anders voorstelt dan de Bijbel doet. O vrienden, vele mensen beloven elkaar de zaligheid op burgerlijkheid, eerlijkheid, uiterlijke oprechtheid en godsdienstigheid en zich wachten voor grote zonden. Eigenlijk is dan het lezen, bidden, kerkgaan, ten Avondmaal gaan om op dat alles te rusten, een verkeerd gebruik van de rechte wegen des Heeren.
3. Het vindt ook plaats als men verkeerd handelt met overtuigde mensen. Als men bij een verandering van levenswijze die gepaard gaat met lust tot kennis en zedigheid, ja met het doden van de zonden door redeneren, zo’n arm, ongelukkig schepsel voor een Christen, ja voor een groot Christen houdt. Het vindt ook plaats als men het christendom denkt te kunnen beredeneren. Of als men niet voor Gods oordelen vreest, maar die als iets natuurlijks beschouwt.
4. Het kan het ook als men het werk van God in anderen tegenstaat, terwijl men zelf niet wil ingaan. Dat kan door het genadewerk, de droefheid over de zonden, het bidden om gemeenschap met Christus, te bestrijden, en zo het zijne te doen om de Heilige Geest uit te blussen. O mens die dat doet, was u maar nooit geboren geweest! Hierbij hoort ook de vromen aftrekken van de eenvoudigheid die in Christus is, door welke wegen dit ook gebeuren mag.
5. En tenslotte kan het ook door het lasteren van mensen die door Gods goede hand gebruikt worden. Dat kan door list en bedrog, en dat alleen maar om zijn zondig bestaan te voeden. Nadrukkelijk lezen we hiervan in Jes. 5: “Wee dengenen, die het kwade goed heten en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen en het zoete tot bitterheid.”

Ziet mijn vrienden, dit alles hoort tot het verkeren van de rechte wegen des Heeren.

We gaan nu over tot onze tweede hoofdzaak:

II. De bestraffing zelf: *zult gij niet ophouden dit te doen!*

Deze bestraffing was dus voor Elymas, zoals blijkt uit vers 8, waar we lezen: “Maar Elymas, de tovenaars (want alzo wordt zijn naam overgezet) wederstond hen, zoekende den stadhouder van het geloof af te keren.” Hij wordt dus door Paulus genoemd een kind des duivels, vol van alle bedrog en arglistigheid. Een vijand van alle gerechtigheid. Dit is ieder mens van nature in zijn grondslag maar deze man was in die gruweldaden en vijandschap naar buiten overgegeven. God had Zijn intomende goedheid van hem onttrokken, en dus was hij onvermoeid om voor de duivel mensen te bewaren, en om uitzierende zielen naar genade en zaligheid tegen te werken.

Zien we nu de gestalte waarin Paulus deze goddeloze man aansprak. We hebben er in de inleiding al iets over gezegd.

1. Hij zag een vijand van God, een kind des duivels, die krachtig werkte waar God werkte. En daarom een vijand van de Kerk in het algemeen. Paulus was vervuld met liefde tot de ziel waarin de Heere Jezus Zijn werk begonnen was. Bij deze mens nu was direct een werktuig van de duivel. Paulus beschouwde die arme ziel dus als in groot gevaar van om te komen en vernield te worden, zoals een drenkeling nog half boven water is. Hij greep dus naar de stadhouder om hem te redden, ja hem uit het vuur te grijpen met een heilige ijver. Hij deed dat niet in eigen kracht en in eigen drift, want die wapenen zijn vleselijk en niet krachtig genoeg tot nederwerping van de sterkten, vooral niet als men groten der aarde en schrandere mensen voor zich heeft, zoals ook deze stadhouder was. Paulus deed het daarom door te profeteren door de Geest, met opzien en zuchten naar boven, opdat zijn wapens geestelijk en krachtig door God bevonden werden.

2. U ziet hier Paulus dus in een buitengewone leiding door de Geest der genade, der sterkte en der dapperheid. Hij tastte de grote man niet aan om hem te bewaren, maar wel het monster dat hem wederstond, namelijk de duivel, de tegenpartijder zelf in zijn eigen kind, in Elymas, in wie hij zijn aard zo meesterlijk had overgezet. En dat deed Paulus terwijl hij op Christus zag en met Hem werkte door het geloof.

Nu zijn we gekomen tot de bestraffing zelf. Paulus zegt dus: “Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?”

Maar eerst letten we op enkele zaken die wel in Paulus hart gelegen hebben en die hier ook duidelijk blijken.

1. Paulus zal wel geloof gehad hebben, en dus met grond verwacht hebben, dat Elymas zou ophouden; dat het snel met zijn laatste kracht gedaan zou zijn. En ook dat de stadhouder zou doorbreken in een onberouwelijke bekering. Ja, hij zal dit met grond besloten hebben uit die hulp van de Heilige Geest van binnen, in het zuchten en met God werken tegen Elymas en in het gelovig werken voor de stadhouder. O vrienden, mochten wij uit dit alles leren dat het geloof alleen dit doen kan, en anders niets!

2. Ook zien we dat Paulus van de Heere vrijheid gekregen zal hebben om, onder opzien naar boven, hem met deze woorden aan te spreken: “Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?” Paulus wist wel dat de Heere vele wegen had om deze man te doen ophouden van het verkeren van de rechte wegen des Heeren, wanneer de Heere het moede was, of Zijn lankmoedigheid een einde had.

Want wat had de Heere kunnen doen?

a. Hij had hem krachtig kunnen bekeren, zoals met Paulus zelf ook gebeurd was.

God had hem immers krachtdadig in het hart gegrepen op de weg naar Damaskus, en dat in de tijd toen hij dreiging en moord blies tegen het werk van God. Dan houdt het verkeren van de rechte wegen op; dan wandelt de ziel in die rechte wegen. God had dit kunnen doen, als het al niet te ver met Elymas gekomen was.

- b. De Heere had hem ook ogenblikkelijk kunnen verbreken, zoals met Ananas en Saffira gebeurde, waarbij verschrikking valt op ieder die het ziet. Dan houdt het verkeren van de rechte wegen ook op. O, in de hel zal hij, hoewel met eeuwige knaging en spijt, de vromen gelijk geven, volgens het Boek der Wijsheid, hoofdstuk 5.
- c. Het had ook gekund door een algemene intoming. Dat is de goedheid van God over de aarde, die vervuld is met wrevel, en waar, zonder deze intoming door God, geen samenleving zou kunnen plaatsvinden, ja waarop geen vrome zou kunnen leven. Overweeg maar dat ieder natuurlijk mens een kasteel is van de duivel, waaruit hij zijn pijlen schiet. Is het dan geen wonder dat de ene mens de andere nog kan voorbijgaan zonder moord en doodslag? Want de vijand woont in ieder natuurlijk mens en werkt daar krachtig. O vrienden, wat is de bewaring over de wereld en over de vromen toch groot en onnaspeurlijk!
- d. De Heere had het ook kunnen doen door een onmiddellijke straf, ja een versmadend oordeel over iemand brengen, zoals wel eens vuur van de hemel gevallen is. Dan is de mens geslagen en het geweten ontwaakt, en de verschrikkingen van God bezetten de ziel. O, dan houdt hij op te verkeren de rechte wegen des Heeren.

Nu zien we iets van de wijze waarop Paulus Elymas bestraft en tot hem zegt: “Zult gij niet ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren?”

1. In deze bestraffing, die op vragende wijze wordt gesproken, ligt een sterk bekrachtigende bevestiging opgesloten. Namelijk dat hij zóu ophouden te verkeren de rechte wegen des Heeren. Ze drukt zoveel uit als: “Laat af, houd op!”

2. Paulus tast, in de kracht van zijn Koning Jezus en gesterkt door het geloof, Elymas aan. Of beter gezegd: satan, die Elymas bezat, die bewaard wordt met ketenen der duisternis tot het oordeel van die grote dag, en die nu een eeuwige en onverzoenlijke vijand van Christus en Zijn rijk geworden was. Paulus zei in het geloof dat God een kennelijk oordeel over hem zou brengen: Dat en dat zal u overkomen, waarvan we het bewijs zien in het volgende 11e vers: “Van stonde aan viel op hem donkerheid en duisternis, en rondom gaande zocht hij die hem met de hand mochten leiden.” Met één woord moet ik hiervan zeggen dat het goede gevolg was dat de stadhouder krachtig in het geloof doorbrak, verslagen zijnde over de leer des Heeren.

3. Tenslotte: Het zware oordeel van Elymas zal geweest zijn, zoals nu nog dagelijks van zulke stoute tegenstanders van Gods werk, namelijk een stoten ter verplettering. O vrienden, de rots, dat is de eeuwige wegen en waarheden van God, blijft wel staan. Maar het schip dat er tegenaan komt, zinkt. Zo zal het zware oordeel over hem geweest zijn: een vallen over Christus en Zijn wegen en waarheden, als over een rots der ergernis.

Dat is het schrikkelijk oordeel van alle tegenstanders van het werk van God. Ja, dat is het zware oordeel van alle tegenstanders van het werk van God in het hart, in meerdere of mindere trap.

Zulken vallen dus ten verderve.

1. Ze vallen ten verderve over Christus en de laagheid van Zijn volk en hun geringheid op aarde. O vrienden, Christus is gezet tot een val veler in Israël, en tot een teken dat wedersproken zal worden. En zo schijnt Zijn volk in het oog van de wereld slechts als een partij slechte Galileeërs.

2. Ze vallen ook over de leer van de menselijke onmacht en de verdoemelijkheid van eigen doen en plichten, en ze beschuldigen God dus van onrecht.
3. Ze vallen ook over de leer van de wedergeboorte. Over de val van Adam en de verkiezing. O, als zo iemand getracht had de geopenbaarde wil van God te kennen en aan zijn hart geopenbaard te krijgen: hij had behouden kunnen worden.
3. Ze vallen ook over de rechtzinnige leer der waarheid; ze rusten erop dat ze daar een voorstander van zijn. Ach vrienden, de Joden roemden er ook op dat ze Abrahams zaad waren, maar Jezus zei dat ze uit de vader de duivel waren. Zulken kunnen vervolgers worden van God en Zijn volk, terwijl ze de woorden der waarheid hebben. Ze vallen ook over de kracht en het licht van het Woord. Een mens van nature haat het licht. Toen Stéfanus met kracht en licht sprak, barstten hun harten.
4. Zo valt menigeen ten verderve over de wegen Gods van oordelen en zegeningen. Hij wordt verhard onder de oordelen, en de zegeningen drijven hem van God af. Hij wordt als een groene inlandse boom. Maar hij valt, en God zegt: “Zwijg, deze was niet om Mijn Naam te verheerlijken.” Tenslotte vrienden, wat zal dat naar vallen als de ogen van het lichaam gesloten worden. O schrikkelijk wegzinken, en als tegenstanders van God de adem geven. O, welk een eeuwige worm zal dat zijn, die niet sterft. Elk beginsel van de waarheid dat iemand gehoord heeft en dat hij door ongerechtigheid heeft onderdrukt, zal bij hem blijven liggen als een vuur dat op de jongste dag onuitblusselijk zal uitbarsten. Het Woord van God is toch vroeg of laat als een hamer en als een vuur. O, dat het voor ons toch niet een reuk des doods ten dode mocht zijn, maar een reuk des levens ten eeuwigen leven.

Toepassing

O vrienden, mocht dit verhandelde voor ieder van ons tot waarschuwing zijn dat hij zijn afkering en vijandig hart dat hij van nature toch heeft tegen het werk van God, toch geen voedsel toedient, of zich tegen het werk van God verzetten in een ander, en dat tegenstaan of vervolgen zal. Ja, dat niemand van ons lasteren moge, hetgeen hij niet kent.

A. Vooraf moet ik u zegen in het algemeen:

a. Dat het waarheid is, naar de Heilige Schrift, dat alle mensen van natuur tegenstanders zijn, en die allen dus de rechte wegen des Heeren verkeren, hoe nabij zij ook komen, zolang zij met Christus niet verenigd en hoogachters gemaakt zijn van datgene, waarin de Heere lust heeft, volgens Jes. 56:4.

1. Dit weet ook elk wel, als hij maar naar binnen ziet en het weten wil. O, de Geest des mensen weet wel wat in hem is en hoe zijn gesteldheid is. Bijvoorbeeld, als eens iemand in zijn huis of geslacht van zonden overtuigd, tot de gemeenschap Gods en Zijn volk in de Heere Jezus bekeerd wordt, of hij dan niet vreest dat zulk een zijn verstand zal verliezen, en of hij niet van die gedachten is, dat zulk een overtuigde het al te zwaar of te hoog tilt, dat de weg zó eng en nauw niet is, dat godsdienstigen, oprechten in handel (al weten zij van die bijzondere werkingen niet) er echter ook zullen komen.

2. Hieruit moest elk onzer, die nog in die staat is, waarin hij geboren is, voor God opmaken, wie zijn vader, heer en koning is; want al die bovengenoemde dingen, wat er zich in het hart al tegen den weg Gods opdoet, dat zijn eigen trekken van de duivel. Nu gelijkt een kind zijn vader. Is dat nu zwaar, o mens, om voor u op te maken, of u een kind van God of een kind van de duivel bent en dat uit dit verkeren van des Heeren rechte wegen? Ik zeg nogmaals, die maar wil kan het weten van zichzelf. O mens, u zult het eens moeten, willen weten, maar dan zal het te laat zijn. Ja, ik zeg, menigeen weet er zoveel van, dat hij geen rust heeft als hiervan gesproken wordt, hij kan het niet

uithouden, niets in hem lastiger en wederom niets aangenamer dan dat hij niet gekweld wordt met zulke gedachten.

b. Maar hoewel dit waar is, is er echter nog een groot onderscheid tussen vijanden en vijanden, tussen verkeerders van de rechte wegen des Heeren bij uitstek, en tussen alle mensen van natuur. Hier in de tekst was het een listige vijand, bij uitstek een kind des duivels, een die vol listen van alle bedrog en geveinsdheid was, een vijand van alle gerechtigheid, namelijk een geleerde, een volleerde van zijn vader de duivel, om met list, bedrog en vijandschap het werk Gods in anderen te kunnen stuiten en tegenstaan.

1. Het is opmerkelijk dat Jezus zegt, Matth. 24, dat tussen de verwoesting van Jeruzalem en de oordeelsdag valse Christenen en valse profeten zouden opstaan, die ook tekenen en wonderen zouden doen, en die er velen zouden verleiden, en (indien het mogelijk was) ook de uitverkorenen.

2. Dus zien wij hier ook in de tekst, dat als het op de bekering van een grote der aarde aankomt, dat dan dezulken in kracht op de been komen. Vele zulke listige vijanden laten de bekering van geringe lieden maar voorbij gaan, het is toch de schare, die de wet niet weet, een partij slechte Galileeërs, die niet beter weten. Maar raakt God het hart eens van een grote of van wereldse wijzen, van een door en door geleerd man, dán slaapt dat werktuig des duivels niet. Waarom? O daarom, omdat hij weet van welk een uitnemende nuttigheid zulk een kan wezen voor het koninkrijk van Christus, en welk een grote afbreuk zulk een kon doen in zijn tijd aan het koninkrijk des satans. Het was hier in de tekst te doen om een Sergius Paulus, een stadhouder en een verstandig man het geloof af te keren.

3. Ziet hieruit eens hoe goed het is in de heilige voorzienigheid, dat des mensen jaren nu maar zijn 70 of 80, naar hij sterk is. Wat zou dat wezen, als men nu eens enige honderden jaren leefde. Wel, een kind des duivels zou zoveel streken van zijn vader aanleren, dat er in de wereld geen huis met hem gehouden kon worden. Maar door de goedheid Gods is het nu zo, dat als een groot vijand van Gods zaak, volk en werk nu oud wordt en op zijn listigst en slimst is, dan is hij 70 of 80 jaren, en hij gaat weg naar zijn plaats, en dan hebben zijn jonge opvolgers weer lang werk eer zij tot die hoogte komen, en dat is wederom verademing voor de vromen.

B. Uit dit verhandelde nu vloeit een woord in het bijzonder tot u :

a. O mens in de natuurstaat! Die het niet weet, dat u een verkeerder bent van de rechte wegen des Heeren. Ach, dat gij uzelf mocht zien! Ik zal u enige aanleiding geven bij de stukken.

1. Wat is dat anders dan te verkeren de rechte wegen des Heeren?

a. Als men voor zichzelf de grond van de hoop zijner zaligheid legt op zijn gewaand goed hart, of op een minder vermeende boosheid, of op beter gedrag in de godsdienst en onder zijn naasten, als men zich verbeeldt dat anderen hebben? Hebt u anders niet, u gaat verloren. Menig heiden heeft meer gehad. Die gerechtigheid deugt niet, en u zet er het gewicht van uw zaligheid op. Is dat niet Gods weg te verkeren?

b. Als men zijn doop niet beleeft, en als men ten avondmaal gaat om er op te rusten; wel, daartoe heeft God Zijn sacramenten niet ingesteld. Als u nu de wereld niet verlaat, en als u een ledige brief bent en echter het zegel rooft, verkeert u dan de rechte wegen ook niet?

c. Als u Gods instellingen verwaarloost. Elke predicatie, elke catechisatie is een instelling Gods tot uw bekering. Als u nu zonder wettige reden, en vervolgens zonder smart daarover, die middelen verzuimt, of bijwoont zonder daarmee van binnen werk te zoeken. Of direct als u uit de kerk bent, uw gedachten gaat verzetten met iets anders, is

dat geen verkeren van de rechte wegen des Heeren?

d. Als u de waarschuwingen van Gods knechten, en hun zorg die ze betoond hebben over uw onverzoende staat met God en over uw einde, achter uw rug werpt en in de wind slaat. Als u dwaalleringen kunt dulden. Of erger, als men daaraan wordt overgegeven, en niet wil horen naar Gods ware knechten die u de waarheid verkondigen. Johannes zegt dat men de Geest der waarheid en der dwaling daaraan kent, of men Gods knechten hoort of niet hoort (1 Joh. 4:6).

e. Als men de Geest in het hart van zichzelf of in het hart van een ander bedroeft. Namelijk, als men voor zichzelf een overtuiging krijgt dat zijn staat niet goed is, en men dat niet voor de Heere brengt met smekingen om meer ontdekking. Of als men niet kan verdragen dat anderen wezenlijk en blijvend werk met zichzelf krijgen. Of als men listig handelt en daarom aanleiding geeft tot wereldse verstrooiing. O, dat is een bedroeven van de Heilige Geest en een zwaar en onverantwoordelijk verkeren van de rechte wegen des Heeren.

f. Als men in zijn hart twist over de verborgenheden van het geloof omdat het verstand iets niet begrijpen kan. Wel mens, het zijn verborgenheden des geloofs, die door het geloof met aanbidding moeten worden aangenomen. Wilt u ze begrijpen voordat u ze wilt geloven, dan hangt u uw trotse hart te pronk, arm en ijdel mens! En u verkeert op een hooggaande wijze de rechte wegen des Heeren.

g. Als men niet op een rechte Bijbelse manier wacht op de Heere en op de uitkomst van zaken die men in het oog heeft. Als men alle heil verwacht van middelen of tweede oorzaken. Of als men in het geestelijke van zijn plichten en zijn zoeken het heil verwacht, terwijl toch alle geestelijke en lichamelijke heil alleen van de Heere is. Of als men van de Heere allerlei heil verwacht, zonder Bijbelse middelen te gebruiken. Bijvoorbeeld: Iemand klaagt bijzonder over onwetendheid maar hij gaat niet leren. De Heere wil immers gevonden worden in de weg van Zijn instelling. Hij heeft ons aan de middelen gebonden en wil dat wij daarin niet rusten maar van de middelen afzien, en Hem als de Oorzaak erkennen van alle geestelijke en lichamelijke heil. Als men dat niet doet, verkeert men de rechte wegen des Heeren.

En daarom, o mens, mocht u het zien en geloven. Mocht u uit genoemde zaken over het verkeren van de rechte wegen des Heeren eens opmaken wie u in de grond bent. Mens, al is ieder geen geslepen booswicht en geveinsde of een openbare vijand van alle gerechtigheid, ieder mens is dit echter van nature voor de Heere. En daarom moet hij bekeerd en veranderd worden, of hij zal vallen in het oordeel van de duivel. Het hart van menigeen is nu nog sierlijk in zijn ogen, maar dat is blindheid, en die blindheid zal er eens afraken. En wat zal het dan zijn? Och, dat u het mocht bekennen op deze uw dag!

B. U, die wat van uzelf ziet, en daarmee meer of minder werkzaam bent. Laat uit dit verhandelde het volgende u toch bijblijven.

1. U bent misschien in verzoeking door vijanden van Gods werk, die proberen om u terug te laten keren. Velen hebben een grote vijand onder hun bekenden, die hierin listig handelt. U bent nooit beter bewaard dan wanneer u uw eigen gevaar ziet en veel aan Jezus' voeten uw gevaren klaagt. Hij zal er u doorhelpen. De zwaarste tegenstand en vervolging zijn dan als olie op het vuur. Hoe meer sommige bloemen worden vertrapt, hoe meer reuk ze van zich verspreiden.

2. Pas op dat u de rechte wegen des Heeren niet verkeert, zoals zoekenden, eerstbeginnenden en ongeoeffenden vaak eigen is, namelijk:

a. Als de Heere eens licht scheidt in de verborgenheid van uw ongerechtigheid, en dat het licht ook toeneemt zodat u hoe langer hoe gruwelijker uw hart ziet en gevoelt. Denk dan niet dat er nu geen hoop meer is en dat de Heere van u geweken is, want

dat is niet zo. God toont daarmee dat Hij Zijn hand aan u houdt, en dat het Zijn doel is om het u zo benauwd te maken dat u onmachtig naar Jezus gedreven wordt.

- b. Als de Heere de vijand eens loslaat in zijn kwellingen en ingevingen over de eeuwige waarheden of de fundamenten van de geloofswaarheden. Denk dan niet dat er daarom geen hoop meer voor u is. O de Heere weet hoe graag u door genade voor Hem zou willen vallen. Een trouwe herder heeft ook een hond bij zich die hij op het een of andere zwervende schaap afstuurt, en zijn doel is alleen maar om dit schaap naar de kudde te doen terugkeren. Laat de duivel en zijn pijlen u daartoe maar dienen. Als u daaronder moedeloos wordt, behoort dat tot het verkeren van de rechte wegen des Heeren.
- c. Als u uzelf wat beter wilt maken of ernaar staat om eerst wat beter te worden, voordat u tot Jezus komt. Heiligmaking voor rechtvaardigmaking te zoeken, dat is de rechte wegen des Heeren te verkeren.
- d. En tenslotte, als God tegenslagen over u brengt en het naar buiten donker maakt. Ook als u (waar u komt) van vromen geslagen wordt; ook als u (waar u in de Bijbel leest) alles tegen u vindt, en dat alles u moedeloos aan de zijde Gods maakt. Dat is satans werk, daar telkens onder te komen en het u zo bang te maken, daar eigenlijk de Heere met al die dingen niet anders wil zeggen, dan dat u te hoog zit en klein moet worden, en daartoe naar Zijn Zoon moet komen. Dat zijn recht vernederende wegen des Heeren, als men meewerkt en niet twist. “Die de tucht verwerpt haat zijn ziel”, zegt Salomo, Spreuk. 25:32. Kunt u dan de tucht aannemen, Gods hand zien in de roeden en in de behandeling van vromen tot uw nut, wat zou het een gezegende weg kunnen zijn, en hoe haast zou de rechterhand des Allerhoogsten veranderen!

Mochten deze vier dingen u bijblijven, en de Heere u licht daarbij geven, zodat u bij Jezus eens rust vinden mocht voor het hol van uw voet, en dan van achteren eens zingen mocht van al deze rechte wegen des Heeren!

C. Volk des Heeren, nog een woord voor u.

1. U hebt ook te waken tegen die zo-even genoemde dingen; daar is toch niets, waarin een onbekeerd mens verkeerd handelt, of vromen liggen er bij ongestalte ook voor open, zelfs voor valse gronden, dat ook niet zelden gebeurt, als zij (afgezakt zijnde) opnieuw als het ware tot Christus bekeerd moeten worden, al is het (wat hun staat betreft) dat zij voor eeuwig geborgen zijn.

2. Zoekt ook te waken tegen dwalingen en verandering in de leer toe te laten, en anders te gevoelen en te spreken, dan ten allen tijde is geleerd, en waarvan verzekering is gedaan door des Heeren Geest Zelf, Die het stempel gezet en Zijn goedkeuring zo zichtbaar in vorige tijden daarover gegeven heeft, met onder die Goddelijke, eenvoudige leer Zijn kerk zo blijkbaar uit te breiden. Paulus zegt nadrukkelijk, 2 Cor. 11 :3, “Doch ik vrees, dat gelijkerwijs de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, ook uw zinnen bedorven zullen worden, en gij afwijken zult van de eenvoudigheid, die in Christus is.” Waar Paulus de wijze van verleiding vergelijkt bij de wijze van verleiding van de duivel in het paradijs. Ach! dat al de vromen één zin en één gevoelen mochten krijgen! Hoe schrikkelijk zouden zij zijn in het oog der wereld, ja als slagorden met banieren!

3. Waakt ook tegen het verkeren van de rechte wegen des Heeren, in de behandeling van anderen.

a. Ter besturing om anderen te besturen.

(1) Werkt de Heilige Geest in Zijn werking in het hart van anderen niet vooruit, om iemand te schielijk verder te willen helpen dan hij is. Zoekt hem recht te besturen, waar hij staat, en zo de Geest te volgen, dit is altijd vruchtbaar, dit zijn de rechte wegen des

Heeren, en die moet men niet verkeren.

(2) Daaronder behoort, dat u toch niemand, die zo wat ontwaking heeft, met de *letter* van het Evangelie voorthelpt; dit is een verkeren. Ongelukkige zielen, die in zulke handen vallen! Lodensteyn zegt, *dat dit zijn tienduizenden verslagen heeft*. O, welk een naar einde, als een mens niet anders heeft dan een geschilderde Christus in zijn hersenen, die hij bekomen heeft door grote oefening in de letter. Laat de ziel de ware Christus zoeken en vinden, dan zal de geheiligde kennis in de letter wel volgen, die het bescheiden is. En dan is elk verplicht in de letter zich te oefenen, want wie weet, waartoe Gods volk al geroepen mocht worden!

(3) Slaat toch natuurlijke mensen niet al te hard op hun doen, op hun niet bidden, op hun ongodsdienstigheid, op hun schuld op de Heere te leggen en op hun zeer diep ongeluk. Zie toch met medelijden, dat zij natuurlijke mensen zijn, de Geest niet hebbende. Mocht u meer bij hen wenen dan hen hard aanspreken, en vergeet uw eigen aangeboren aangezicht toch niet. Zie eens, hoe de Heere Jezus in Johannes 4, die vrouw, die overspeelster behandelde! Zijn hardste behandeling was: *Vrouw, indien gij wist, wie Hij was, Die tot u zegt: geef Mij te drinken. Gij hebt wel gezegd, vrouw, gij hebt vijf mannen gehad, en dien gij nu hebt, is uw man niet*. Wel, laten wij toch leren van de Heere Jezus! Vleselijke wapenen kunnen het toch niet doen.

b. Leert ook iets uit dit verhandelde, hoe u te gedragen omtrent stoute en goddeloze afbrekers van het werk des Heeren.

1. De handelingen der apostelen in de ontmoetingen van onbekeerde mensen, in navolging van de Heere Jezus, gelijk wij zo-even zagen in de Samaritaanse vrouw, en van de heiligen, het gehele Oude Testament door, waren altijd zacht en met liefde en medelijden. Maar als er vijanden opkwamen tegen de kerk Gods en tegen Christus' koninkrijk, dan veranderde hun gestalte en taal, zodat ze toornig werden zonder te zondigen. Dan zegt David: *O God! verdelg ze allen morgen!* En Ps. 139:21, *Zou ik niet haten, Heere! die U haten, en verdriet hebben in degenen, die tegen U opstaan?* En u ziet dat deze man Gods toegang behield tot de Heere. De reden is, omdat in dezulken iets doorstraalt van de antichrist, wiens ondergang gelovig te verwachten is, en dat het henzelf niet alleen raakt, maar de kerk Gods.

2. Ziet u dus dat de Heere God een grote der aarde, dat toch naar den Bijbel weinig gebeurt, aan het hart aanraakt, - het zijn toch niet veel rijken, machtigen, edelen, die God roept, - en ziet u daarbij, dat dan als het ware de hel op de been raakt, dat dwaalgeesten zulk een vis, even boven water, zoeken te vangen, ja, dat hier of daar een arglistige, vol van bedrog en geveinsdheid, onder een schijn van medelijden zich opdoet, om zulk een van het geloof af te keren, ... tekent zulk een! Ja, wordt toornig en zondigt niet, namelijk, valt niet aanstonds met scherpe woorden op zo'n men aan, vleselijke wapenen kunnen zulk een niet weerhouden, maar staat toch eerst en vooral naar die betamelijke gestalte dat u met de hemel werkt. Zoekt zulk een vijand van God en van Zijn werk in een ziel, als Gods vijand aan Zijn voeten neer te werpen, Die alleen kan hem inbinden. Geef dan met opzien naar Boven, zulk een vijand zijn rechte naam.

5. O, volk des Heeren, zalig is hij die verwacht. Haast zal de Kerk van God, die nu onder de goddelozen en voor een gedeelte ook onder zware vervolgingen zucht, ja haast zult u boven alle bereik van vijanden in een Hogerhuis geplaatst worden. Op de berg des Heeren zal u geen leed meer geschieden, maar daar zult u zegevieren met allen, die hier in de kracht der verzoeking zijn bewaard en gekomen zijn tot het Bloed der verzoening! O, daar zullen alle tranen worden afgewist. Ja, de hel en de dood, ja al datgene wat Gods kinderen hier als een hel en een dood is, zal geworpen worden in de poel des

vuurs. Amen.

12. De betamelijke, Godeverheerlijkende en zielszaligende plichtsvordering van Gods Bondsvolk

Dankt God in alles; want dit is de wil Gods in Christus Jezus over u (1 Thess. 5:18).

Het doel van deze brief van de apostel Paulus is, om de gemeente die hij daar geplant had te versterken in het geloof, en te bemoedigen tegen de verdrukkingen van ongelovige Joden en heidenen. Hij doet dat door haar onder het oog te brengen de vrije genade van God, wat God aan haar gedaan had boven andere volken, en hoe ruchtbaar dit genadewerk naar buiten onder andere gemeenten was geworden, teneinde de gelovige Thessalonicenzen hierdoor mochten worden opgewekt om te volharden in de strijd. We zien dat van hoofdstuk 1 tot hoofdstuk 3 ingesloten.

Het doel van Paulus met deze brief was ook om haar te besturen en te vermanen, om toch heilig en teder voor God te leven. Ook dit was zeer dienstbaar en nuttig om te volharden in de strijd. We zien dat in hoofdstuk 4 tot hoofdstuk 5:22 ingesloten. Dit doet de apostel op de volgende wijze:

1. Hij wekt de gelovigen op, om te staan naar de vordering in de heiligmaking (van hoofdstuk 4:1 tot 12).
2. Hij bemoedigt hen in krachtige woorden tegen een onmatige droefheid over het verlies van hun vrienden door de dood. Bij deze gelegenheid brengt hij hun onder het oog de heerlijkheid van Christus' tweede komst oordeel, de orde van de opstanding der doden en de onzekerheid van de tijd daarvan. We zien dat van hoofdstuk 4:13 tot hoofdstuk 5:5.
3. Hij brengt hen ook verscheiden zaken onder het oog, die kunnen dienen ter bewaring bij de Heere. We zien dat in hoofdstuk 5 van vers 6 tot 22. De apostel spreekt dan over een staan in des Heeren kracht naar waakzaamheid tegen geestelijk slapen en zorgeloosheid, omdat men voor alle gevaren open ligt, waaruit velerlei kwaad voortkomt. We zien dat de apostel in vers 6 tot 10 daarvoor de volgende besturing en middelen geeft. Blijven aanhouden in het vermanen en stichten van elkaar, want men weet dat men ook in het natuurlijke leven wakker kan blijven door samenspreken (zie vers 11).

Een tweede middel is recht van hart te blijven aangaande de leraars en voorstanders, en hen hoog te achten om huns werks wil, hen veel te horen en te gehoorzamen, waaraan toch de Geest der waarheid gekend wordt (volgens 1 Joh. 4:6). Er is een aanbiddelijke samenhang tussen wakende en dicht bij de Heere te zijn, en daardoor ook dicht bij Zijn knechten te zijn en te blijven. Daarom is dit laatste een bijzonder middel om wakende te blijven (zie vers 12 en 13).

De apostel Paulus voegt hierbij enige bijzondere werkzaamheden, die voor hen zeer tot sterkte in de strijd zijn.

- a. In vers 16 tot 18 stelt hij het allervoornaamste voor, namelijk de geestelijke blijdschap, die blijdschap des Heeren, die tot sterkte is. Deze blijdschap bestaat in dat vermaak over het gevoel van de liefde in Christus, waardoor zij wel tevreden konden zijn in alle tegenslagen, verdrukkingen, en wat hun nog meer overkwam. Daarom zegt Paulus in vers 16: "Verblijdt u te allen tijd."
- b. Vervolgens ontdekt de apostel in vers 17 de weg om tot die geestelijke blijdschap en sterkte te komen en om dus bij genade nog meer genade te krijgen, namelijk veel

te bidden, ja te bidden zonder ophouden, zodat men te allen tijd een biddende gestalte zoekt te houden, waardoor men steeds op de vleugelen der gebeden opvaart, en dus krachtig wordt in de Heere.

- c. Hij noemt ook *veel te danken in alles, en zonder ophouden*. En te allen tijd een dankende gestalte uit ootmoed te vinden, zoals we lezen in dit 18e vers. De apostel toont dat dit een krachtig middel is, waardoor een gelovige ziel ontvangbaar zou worden voor meerdere kracht van genade. En waardoor zij dus meer zou kunnen komen tot geestelijke blijdschap in de Heere, om God in alle duistere wegen, ja zelfs in verdrukking en vervolging, moedig te kunnen navolgen. In dit gelovig danken is de weg waarlangs de sluizen des hemels geopend kunnen worden, en zulk een ziel allerlei gepaste genadegaven uit Jezus' volheid ontvangen kan.

Het is daarom nodig dat wij deze woorden, en bijzonder dit nodige en voordelige stuk wat nader tot onze ontdekking, besturing en opwekking behandelen, of de Heere er een zegen onder geven mocht. De tekst is 1 Thess. 5:18: "Dankt God in alles; want dit is de wil Gods in Christus Jezus over u. We merken twee hoofdzaken aan:

- I. De vermaning van de apostel tot dankbaarheid aan God, zeggende: *dankt God in alles*.
- II. De krachtige aandrang hoe deze plicht Gode behaaglijk te verrichten, zeggende: *want dit is de wil Gods in Christus Jezus over u*.

I. De vermaning van de apostel tot dankbaarheid aan God, zeggende: *dankt God in alles*.

Het voorwerp van het danken is God. Hoewel dit woord in de grondtekst niet staat, maar tussengevoegd is, is duidelijk dat God alleen het Voorwerp is van de geestelijke blijdschap des geloofs, des gebeds, en dus ook der dankzegging. Hem alleen komt die ere toe, omdat Hij God is. Dit blijkt ook uit de vorige twee verzen. Dat allerheerlijkste en volmaaktste wezen is de fontein en oorzaak van alle goeds buiten Zich, de goedertieren God, de Weldoener naar lichaam en ziel, de onafhankelijke soevereine God, in Wie, zowel in de natuur als in de genade, Zijn schepselen leven en zich bewegen.

Dit tussengevoegde woord *God*, leert ons ook dat de apostel hier niet zozeer spreekt van de dankbaarheid van de tweede tafel van de wet die een mens aan anderen verschuldigd is, maar van de dankbaarheid die de eerste tafel raakt, en die de mens rechtstreeks aan God, de Heere van alle mensen, verplicht is. De alleen waardige God komt alleen toe heerlijkheid, kracht en dankzegging. Hoe betamelijk is het daarom elkaar daartoe op te wekken.

Beschouwen wij nu het *danken* zelf. De apostel zegt: "Dankt God in alles."

Dit danken kan beschreven worden als een verheffen van het gemoed van een gelovige ziel, waardoor zij, door de liefde Gods ontstoken, ontvangen weldaden wederbrengt tot God. En zo kan het aangemerkt worden als een vanzelfsheid om God de eer te geven en voor Hem te willen leven. Wij vinden dit bevestigd in Lukas 1:74 en 75: "Opdat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vrees; in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens."

1. Dit danken veronderstelt verlossing uit gevoelig drukkende ellenden of dreigende gevaren. Niemand toch zal ooit God recht danken, als zijn ellenden en noden hem niet gedrukt hebben, en hij daaruit verlost is.

2. Hieruit zien we dat dit danken groot is, naarmate de diepte van ellende groot is

waaruit men verlost is. Vooral wanneer de redding en verlossing onverdiend zijn, en alleen uit vrije genade geschieden. Nu is er geen grotere ellende en gevaar, dan vervreemd te zijn van God, door de zonde en de afval van God, en blind te zijn voor alles wat de zondaar daardoor boven het hoofd hangt. Daardoor is er geen grotere weldaad, dan de weg van verzoening en van vrede met God. Om Christus te vinden, als de fontein die geopend is voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde, en als de rust voor vermoeide zielen. Daarom is er geen grotere dankbaarheid dan in zulke verlostes harten. Dit mag pas in zijn kracht en met alle nadruk danken genoemd worden, omdat het gevoel van deze verlossing de bron is van alle dankende gestalten, in al de wegen die God met Zijn volk houdt.

3. Vervolgens ziet men hieruit dat dit danken van een christen een voornaam bewijs is van de oprechtheid van zijn staat. En ook dat de Heere het werk van Zijn vrije genade in zijn hart gewerkt heeft, en alles aan hem heeft gedaan wat Hij volgens Zijn Woord aan Zijn volk doet, als Hij hen tot Zijn gemeenschap overbrengt. Want het danken sluit in, het nieuwe leven dat alleen verkregen kan worden in vereniging met Christus. En niemand kan tot Christus komen, tenzij hij genoegzaam door Christus' Geest van zijn zonden en ellenden ontdekt en overtuigd is. Het één is een bewijs van de waarheid en oprechtheid van het andere. Het danken van God, om God te verhogen, de prijzen, en om voor Hem te leven, is dus een bewijs van de oprechtheid van zijn staat. Hieruit kunnen wij zien hoe onze catechismus naar die weg is opgesteld die God met mensen houdt, om hen tot Zijn zalige gemeenschap over te brengen, en dus naar de bevinding van Gods volk, die op de Bijbel gegrond is.

Gaan wij nu eens na *waarin dit danken bestaat, en welke gestalten ermee gepaard gaan.*

1. Dit danken bestaat in het verhogen, verheerlijken en prijzen van God in zijn hart, over al die hoge en diepe wegen die de Heere met de ziel gehouden heeft. O, van achteren, nadat God Zijn doel bereikt heeft, zingen die zielen van de wegen des Heeren, en wordt de heerlijkheid des Heeren in hun hart en oog zo groot, omdat God hun nederige ziel heeft aangezien, volgens Ps. 138. Vooral in die verheffing van God in zijn hart, over het uitdenken van zulk een hoge weg van verzoening: dat God de wereld alzo liefgehad heeft, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, maar voor zondaren, voor vijanden heeft overgegeven, waarin de engelen begerig zijn in te zien. O, als het schepsel in die dingen wordt ingeleid, in dat eeuwige verdrag tussen de Vader en de Zoon, en dat met betrekking tot zichzelf, in die liefde van alle eeuwigheid over hem, in die gedachten des vredes, dat veroorzaakt die dankende gestalten en die hartelijke vreugde en blijdschap in God. Ja, dit prijzen en grootmaken van God over die uitgedachte weg, is het aanvankelijke hemelwerk dat iedere begenadigde in meerdere of mindere mate geschonken wordt. Dit werk kan door verdorvenheid, duisternis en bestrijding wel worden tegengewerkt, zodat het niet zo uitspruit tot troost van de ziel. Maar dit neemt niet weg dat het er is, en dat het zaad van blijdschap en vrolijkheid in het hart ligt, ook al gaat dat zo spoedig niet op. Daarvan zegt de catechismus in Zondag 22: "Nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel, ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten zal..."

2. Dit danken bestaat ook in zichzelf aan de Heere weer te geven, en op te offeren tot een Gode welbehaaglijk dankoffer. Het bestaat in het overgeven van ziel en lichaam, van al de bewegingen van liefde, en van al zijn krachten, ja van al het zijne, uit wederliefde tot de Heere.

3. Het bestaat ook in de volmaaktheden en deugden van God, die in dat zalige verlossingswerk geopenbaard zijn, met vrolijk zingende lippen te roemen en naar buiten uit te drukken. Daarom staat er dat de gelovigen geroepen zijn, om te verkondigen de

deugden Desgenen, Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Het bestaat dus in het uitroepen over die soevereine en vrije liefde van God, dat God zo heilig en rechtvaardig is, en dat Hij ook zo genadig en lankmoedig is geweest, zo getrouw en algenoegzaam, zo onveranderlijk in Zijn verbond. Het zijn dus blinde mensen, die tegenspreken dat het werk van God daarbuiten verkondigd wordt, maar ze lasteren wat ze niet kennen. Zo'n ziel kan dat niet verbergen of inhouden. Als zij zwegen, zouden de stenen haast roepen. Toen de Heere Jezus grote dingen aan de Samaritaanse vrouw gedaan had, ging zij in de stad, en maakte het alom bekend (Joh. 4). En toen Jezus de ogen van de blinde geopend had, riep hij het uit voor de synagoge, de vergadering van leraars van die tijd, en zij wierpen hem uit, uit vijandschap tegen Jezus (Joh. 9). Nadrukkelijk lezen wij in Jes. 43: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen", hoe de duivel en zijn zaad daarentegen woedt en werkt.

4. Dit danken bestaat tenslotte in de Heere vruchten te dragen, vruchten der bekering waardig. Dit wordt genoemd een Gode vruchten dragen, in tegenstelling van zichzelf vruchten te dragen. Jezus zegt in Joh. 15: "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vruchten draagt, en gij zult Mijn discipelen zijn."

De waarheid en oprechtheid van deze waarachtige dankbaarheid aan God wordt gekend uit de gestalten die ermee gepaard gaan.

1. Het gaat gepaard met zijn onwaardigheid in zijn kracht te zien, weg te zinken in zijn eigen niet. O, dat vergroot de weldaden zeer, als de ziel ziet wie God is en wie zij is. Dat blijkt zo duidelijk bij Jakob, die zei in Gen. 32: "Ik ben geringer dan al deze trouw en weldadigheden, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt." En Mefibóseth zei in 2 Sam. 19: "Wat is Uw knecht, dat Gij omgezien hebt naar een doden hond, als ik ben?" En David zei in 2 Sam. 7: "Wie ben ik, Heere, HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?"

2. Het gaat ook gepaard met liefde tot God en Christus. Zulk een loopt met de weldaden niet van de Heere vandaan, maar die goede wegen van God over hem vermeerderen zijn liefde tot God en Christus. David zei in Ps. 116: "Ik heb lief, want de Heere hoort mijn stem." En dat werd sterker door hetgeen God aan Hem gedaan had. En David zegt in Ps. 18, nadat de Heere hem gered had uit de hand van zijn vijanden en uit de hand van Saul: "Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijne sterkte." O, het hart van die man spatte dus niet uit in zondige vreugde en blijdschap, om dus God met Zijn eigen weldaden te tergen.

3. Het gaat ook gepaard met overgave van het hart, om de Heere te dienen. Daarin is de blijdschap van zulk een ziel. Daartoe maakt zij een verbond met de Heere tegen haar inwonende zonden, tegen de verleidingen van buiten, tegen haar ontrouw en ondankbaarheden.

4. Het gaat ook gepaard met tederheid des harten om voor God te leven. Sommige Godzalige koningen van Israël, als God hen beweladigd had, beantwoordden het met het wegdoen van de hoogten van Baäl. En dus drukte men de ware dankbaarheid uit door alles weg te doen wat God niet behaagt. Ook in het waken over zijn zondige en verleidende hart. In die vrees om door ontrouw aan zijn licht, weer in die stand te geraken waaruit men verlost is. Ja, in die vrees om het door zondige vreugde weer te verderven, en daardoor God tot toorn te verwekken.

5. Het gaat ook gepaard met liefde en medelijden voor anderen, die nog in diezelfde stand leven. Nee, het is geen vrucht des Geestes, als men zo hard gesteld is tegenover andere ongelukkige mensen, en zo wreed wordt tegen de vijandschap en daden tegen het werk van God. O, zij kunnen niet anders! Daarom is het een beter teken om vervuld te worden met medelijden. En hoe erger zij het maken, des te meer moet het hart

wegsmelten in tranen van verwondering over de vrije genade. Zulken zijn bekommerd over de verbreking van Jozef. Zij gedenken de gevangenen, alsof zijzelf nog gevangen waren, door voor hen te bidden, hen te besturen, hen de helpende hand te bieden en hun te troosten met de vertroosting waarmee de Heere hen vertroost heeft.

De wijze van dit voorstel van de Apostel is in een gebiedende zin. Dit sluit in dat de mens geen stok of een blok is, maar een oorzaak van zijn daden. Dit zeggen wij tegen Hattemisten, Deuhovisten, Spinozisten, enz.

Dit sluit in dat de mens van nature afkerig is van die plicht vanwege zijn hoge, trotse natuur. Maar dat God dit echter toch vereist van die onmachtige mens, al is hij er onmachtig en onwillig toe. O, zolang god Gód is en het schepsel een schepsel, is de mens alle gehoorzaamheid aan de soevereine God verschuldigd.

Zien we nu iets van *de uitgestrektheid van deze deugd, namelijk: "Dankt God in alles."*

A. We verstaan hierdoor het volgende in het tijdelijke leven.

1. De verscheiden wegen die God met mensen houdt in voor en tegenspoed. Dit vers wordt samengevoegd met het vorige 16e en 17e vers: Verblijdt u te allen tijd" en "Bidt zonder ophouden." En dus komt het overeen met wat wij lezen in Ef 5: "Dankende God te allen tijd en over alle dingen."

a. Neem eens de goedertieren wegen van God met mensen in het tijdelijke leven. Dat God een onwaardig schepsel zo zichtbaar verzorgt van al het nodige, van zijn jeugd af. Dat een mens gezondheid en kracht naar het lichaam heeft. Dat hij, hetzij rijker of soberder, brood heeft om te eten en klederen om aan te trekken. Dat God in dat alles een staf legt: voeding in zijn brood en warmte in zijn deksel. Dat God gezinnen zo merkkelijk staande houdt, gezinnen en kinderen ægent, en dat zonder grote smarten toe te voegen. Dat God iemand rijkdom, staat, eer, aanzien, naam en achting onder het volk geeft. Dat alles zijn weldaden van God, en wegen naar de geopenbaarde wil van God, om het hart van de mensen uit wederliefde achter de Heere te trekken. Maar door de zondeval en de verdorvenheid van de mensen, zijn dit de gewone wegen niet om tot de gemeenschap van God gebracht te worden, want de mens hoereert met dit alles van God af.

b. Voeg hierbij de wonderbare uitreddingen van een land of volk en verlossingen uit de hand dergenen die sterker waren dan zij. En ook dat God een land bij zijn vrijheid bewaart, zodat men met rust daarin woont, en daarin zijn woonplaats en bezit heeft. Hierin ligt de grond van alle andere en geestelijke zegeningen. En hierdoor wordt een mens geroepen om God waarachtig te danken, met alles weg te doen wat Hem niet behaagt.

c. Zie ook eens de wegen van God met ieder mens in het bijzonder. Zijn de verlossingen en uitreddingen over ieder van ons niet vele? Hoe stelde God Jozef weer in de gewenste vrijheid, na hem in banden en gevangenis gevoerd te hebben (Gen. 41). Hoe beschikte God de profeet Elia op een wonderlijke wijze spijs en drank door de engel des Heeren, na hem bezocht te hebben met honger en dorst (1 Kon. 19). Hoe gaf God Hiskia weer gezondheid, nadat Hij hem bezocht had met zware ziekte (Jes. 38). Hoe deed de Heere Paulus weer triomferen, nadat Hij hem bezocht had met vuistslagen des satans (2 Kor. 12). Vrienden, zijn deze dingen u nooit gebeurd? O, ik zeg: Leert zulk een mens in zulke wegen God niet danken, dan leert hij het nooit! Ook al zijn de uitreddingen niet als met een Elia, door een zichtbare engel uit de hemel, wat zijn Gods voorzienigheden toch dikwijls blijkbaar! Ja, dan blijft het een eeuwige waarheid, dat de dienst der engelen nog is ten goede van de gelovigen. Waren er maar ogen om te zien, en zou God meer eer, kracht, en dankzegging

worden toegebracht. Ja wat betamen dankzeggingen aan God, in zijn waken en slapen, in zijn doen en laten, in zijn zwijgen en spreken, in zijn eten en drinken, en wat dies meer zij.

2. Onder de voorspoedige behoren ook de goedertieren wegen van God met mensen in het geestelijke leven.
 - a. Dat God een doemschuldig mens de genadetijd nog verlengt, en hem een rijkdom van genademiddelen geeft. Dat Hij Zijn Woord nog geeft, en de verkondiging daarvan door het zenden van Zijn knechten, vroeg op zijnde en zendende (Jer. 44:4). God heeft er sommigen gesteld in de gemeente, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmakingen, behulpzels, regeringen en menigerlei talen (1 Kor. 12). Wordt dat niet erkend, dan is het met zulk een mens of volk ver gekomen.
 - b. Dat God, ondanks alle boze wegen van de mens Zijn lankmoedigheid nog zo zichtbaar uitstrekt over mens en volk. Maar als een mens daarmee van God afgaat, en niet bekeerd wil zijn, zou men niet zeggen dat er een afgesneden zaak op volgen zal? Er staat in Neh. 9:30 dat de Heere het vele jaren vertoogde, in hen te betuigen door Zijn Geest en door de dienst van Zijn profeten. O, zo lankmoedig is God. Komt een mens daardoor niet tot erkenning maar veracht hij dat, dan vergadert hij zich toorn als een schat, in de dag des toorns.
 - c. Tenslotte met allerbijzonderste voorspoeden in het geestelijke. Dat God de verlenging van tijd en genademiddelen door de bijzondere werking van Christus' verdiende Geest, tot zaligheid doet gedijen. O, dat iemand dat grote en heerlijke geluk heeft! Dat dit alles hem dienen kan tot een reuk des levens. En dat in het voorbijgaan van anderen die verhard, ongevoelig en onbekeerd blijven. Zo blind, dat zij zichzelf niet zien, noch het gevaar dat boven hun hoofd hangt. Die zo zorgeloos en gerust ter helle dalen. O, dat die eeuwige, vrije genade op zulk een neervalt, dat Jezus een ziel aanziet zoals zij is, en door Zijn Geest tot Hem brengt. Ja, dat de Vader Zijn Zoon aan en in de ziel openbaart, en dat God het stempel des Geestes, Zijn goedkeuring en welgevallen op hun werk zet en betoont. O, vrienden, als de ziel iets van dit werk Gods ziet, kan het dan anders of er welt uit het hart een prijzen en verwonderen en verhogen van God? God te danken wordt zulk een zijn hemel!

B. Neem dit nu tenslotte ook nog in tegenspoed en verdrukking.

1. In het algemeen, als God donkere tijden over een land of volk brengt door oorlogen, overstromingen van de vijanden, pestilentiën waardoor er duizenden plotseling worden afgesneden. Daarom plachten de Godzalige leraars in zulke tijden te zeggen – wat van Van Lodensteyn nog is aangetekend in zijn preken in het jaar 1672 en 1673 hier in Utrecht gedaan – dat het een bewijs was dat God dit volk nog liefhad en sloeg en wat goeds met hen voorhad.

2. We noemen daarvan alleen nog het volgende over een mens in het bijzonder. Die zware wegen en donkere leidingen van God met iemands persoon, huis, gezin of bezittingen. Paulus zegt in Hebr. 12 dat al die dingen geen oorzaak schijnen van vreugde, maar van droefheid, omdat niemand ooit zijn eigen vlees heeft gehaat. Maar een welgesteld christen heeft wel eens tijden dat hij in die wegen van God een ander oog heeft. Dat hij meer op het nut van de roede en op de uitwerking ziet, en hoe die wegen van achteren wel eens geven een vreedzame vrucht der gerechtigheid. Dan zeggen zij wel eens: “Hij kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden.” En ze kunnen in die wegen God danken en prijzen. Zie dit bijvoorbeeld ook bij Job. Toen hij van goed en bloed op één dag beroofd was, zei deze

man: “De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd.” En toen zijn vrouw hem vroeg of hij nog vasthield aan zijn oprechtheid, zeggende dat hij God vloeken en sterven zou, antwoordde hij: “Zouden wij het goede van God ontvangen, en niet het kwade?” En dan tenslotte Paulus in 2 Kor. 12. Die had een welbehagen in zwakheden, opdat de kracht van Christus in hem woonde. Daarom roemde hij ook in de verdrukking, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt. Uit dit alles kunnen wij dus zien dat het betamelijk is dat het schepsel in alle wegen God dankt.

Beschouwen wij nu nog *welke algemene gronden er zijn om God in alles te danken, zowel in voorspoed als in tegenspoed.*

1. De Heere God is en blijft de onafhankelijke, soevereine, allerheerlijkste en altijd dankenswaardige God. Welke wegen Zijn majesteit ook met het maaksel Zijner handen houdt, het zijn toch alle Zijn wegen. Hij is de onveranderlijke God, bij Wie geen schaduw is van omkering. De Heere ontdekt in wegen van tegenspoed immers zoveel van Zijn heerlijke en soevereine deugden aan het schepsel, waarin Hij te prijzen is tot in alle eeuwigheid. Ook omdat God alles werkt naar Zijn verborgen raad, en het is de zaligheid voor het schepsel om dat te aanbidden. O vrienden, mocht beschaamdheid des aangezichts ons bedekken, omdat wij zo vervuld zijn met eigenliefde. Wat is er toch aan een made, aan een worm gelegen, die minder is dan niet? De zalige Van Lodenstein zingt daarop:

*Gij alleen zijt alles waardig,
Wij, die stof zijn, niet met al.
Alles zij ten dienst' U vaardig
Of het sta, dan of het val'.
Zo Uw luister maar mag blinken,
Doe dan vrij al wat Gij doet.
Of wij drijven, of wij zinken;
Wat Gij doet is even goed.
Ja, wij bukken voor die wijze,
Die bepaalde raad, die wis
Al ons leven, al ons prijzen,
Meer dan alles waardig is;
Wie zou ooit, om eigen voordeel,
Wensen, dat die keten brak?
Of dat schatten in zijn oordeel
Lichter, dan zijn ongemak?*

2. Er is en blijft altijd dankensstof, welke wegen God ook met ons houdt, ja zelfs in de duisterste beproevingen. Onze benauwdheden daaronder komen meestal voort uit ons hoge, trotse en onbuigzame hart. Waarlijk vrienden, niemand die iets van zichzelf ziet, zal zeggen dat God naar zijn zonden met hem handelt. Ieder heeft hel en verdoemenis verdiend, zodra hij op de wereld komt, en wat hij daarboven heeft is vrije goedheid. Als God de fiolen van Zijn gramschap uitgoot, o, wie zou bestaan? Duistere wegen, roede en kastijdingen voor Gods volk, zijn meestal wegen in Gods gunst, om hen bekwamer voor de hemel te maken. Zij zien doorgaans van achteren, dat er heerlijke doeleinden Gods onder waren. In Mal. 3 staat dat de Heere zit om de kinderen van Levi te reinigen en te louteren, en daarna brengen zij de Heere een rein spijsoffer toe in gerechtigheid.

3. Ook het voorbeeld der heiligen in het Woord, bevestigt ons in die weg. Welke wegen God met hen hield, zij prezen en loofden God. David zegt in Ps. 55: “Des avonds, des morgens en des middags zult Gij mijn stem horen.” En in Ps. 119 zegt hij: “te

middernacht sta ik op om U te loven over de rechten Uwer gerechtigheid.”

4. Dit geestelijk danken is ook afgeschaduwed onder de schaduwdienst, waar men niet alleen offeranden en reukwerk overdag zag. Ook 's nachts hielden de Levieten de wacht, en was de kandelaar ontstoken om in het heiligdom te lichten. En omdat het geestelijke danken een aanvankelijk hemelwerk is waarmee grote blijdschap gepaard gaat, is dit ook afgebeeld door het feest der loofhutten (Zach. 14). Wij lezen: “Het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken, om aan te bidden den Koning, den HEERE der heirscharen, en om te vieren het feest der loofhutten. En zo wie van alle geslachten der aarde niet zal optrekken mar Jeruzalem, zo zal er over hen geen regen wezen.” Ziet vrienden, zo nauw luistert het danken van God in alles, hetwelk alles volmaakt eindigen zal in de heerlijkheid.

We gaan nu over tot onze tweede hoofdzaak, die we noemden:

II. De krachtige aandrang hoe deze plicht Gode behaaglijk te verrichten, zeggende: *want dit is de wil Gods in Christus Jezus over u.*

Zal iemand in Christus vruchten dragen, en zo God danken in alles en te allen tijde, dan veronderstelt dit dat zijn persoon in Christus is. We lezen in 2 Kor. 5:17: “Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel.” Anders mag zijn werk, hoe ver het ook gaan kan, niet de naam dragen van danken en van vruchten. Er zijn geen vruchten, dan die voortvloeien uit het verenigende geloof met Christus. Een mens moet dus in Christus zijn overgezet, met Hem verenigd zijn door het geloof, en één geest met Hem geworden zijn.

Zien we nu wat het betekent *om God te danken in alles, in Christus Jezus.*

Het is in vereniging met Christus, schuilend met zijn ondankbaarheid in Zijn eeuwige gerechtigheid, en gelovig af te hangen van Hem door Zijn Geest. Het is ook met zijn onvolmaakte danken, door het geloof in Jezus' volmaakte gehoorzaamheid en volmaakte danken te schuilen. Om zich dus met dat kleet te bedekken. Dit alleen is Gode welbehaaglijk. Zie P. Dinant over *Efeze*, bladzij 727 en Th. Goodwin, *Al de werken*, bladzij 239

Het is voor een gelovige ziel, hoe onwaardig ook in zichzelf, mogelijk dit te verkrijgen. Dat blijkt uit de opwekkende aandrang van de apostel: *Want dit is de wil van God over u.*

Daarin beschouwen wij nog kort, slechts met een enkel woord, het volgende.

1. Het is die eeuwige, vrije liefde wil over hen. Ze zijn ertoe verkoren in Christus, voor de grondlegging der wereld.

2. Het is ook die krachtdadige wil van God over hen, die gebleken is in hun roeping en wedergeboorte. We lezen in Jak. 1:18: “Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaad door het Woord der waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen.” En dus zijn zij geroepen, opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgenen, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht.

3. Tenslotte, het is ook de welbehaaglijke wil van God over hen. De apostel zegt in Rom. 12: “Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke Godsdienst.” En in Hebr. 13 lezen we: “God nu des vredes, Die den groten Herder der schapen door het bloed des eeuwigen Testaments, uit de doden heeft wedergebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus, Die volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijn wil moogt doen, werkende in u hetgeen voor Hem welbehaaglijk is, door Jezus Christus, Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.” Zie nu uit dit alles

de kracht van de verplichting op de gelovigen. Hoe moest hun liefde ontstoken worden uit wederliefde, om die goede en welbehaaglijke wil van God over hen, met tederheid en wederliefde te beantwoorden.

Toepassing

Ziet u nu zelf wel vrienden, dat het de wil en het welbehagen van de goede God is, dat Hij in alles gedankt wordt?

Als wij eens nagaan de grote dingen die God aan ons land gedaan heeft. Niet alleen in de oprichting toen we overstroomd waren door het Anti-christendom, maar ook de bijzondere reddingen, die van tijd tot tijd gebleken zijn in de allerdonkerste omstandigheden van ons land. Vrienden, is dit Gods hand niet, dat Hij ons bewaard heeft ondanks de Godtergende zonden?

Laten we eens tot onszelf keren, en zien wat God aan ieder van ons gedaan heeft. Laten we eens nagaan of wij ooit de Heere wel recht gedankt hebben. Want waarlijk, vrienden, het is niet alles God danken dat die naam draagt. Het is geen danken, als men op bid of dankdagen naar de kerk gaat, als men uit ziekten gered wordt en een dankzegging laat doen, maar dezelfde blijft die men tevoren was. Och, mochten zulke arme, blinde mensen, ja alle onbekeerden zich eens bij die zaken neerleggen. De Heere mocht u eens door Zijn goedheid bestralen met licht, zodat u daarbij zien mag dat u de Heere nog nooit de eer hebt toegebracht van wat Hij aan u gedaan heeft. En met die ontdekking zou uw heil kunnen beginnen.

1. Heeft God ons niet voortgebracht meteen redelijke ziel, die zulke vermogensheeft dat God Zijn eer daarvan zou kunnen krijgen? Verstandiger dan het gedierte der aarde en het gevogelte des hemels. Daarbij heeft Hij zulk een heerlijk lichaam geformeerd. Ja vrienden, zo heerlijk geformeerd, maar zo zondig in de wereld gekomen. Een kleine wereld van Gods wonderen en tegelijk een kort begrip van de hel. Ieder van ons heeft de zaden van alle boosheid in de wereld meegebracht. Men tergt de Almachtige met dat heerlijke lichaam en met die kostelijke ziel. Men staat met hoogverheven schilden tegen God op, men stelt zijn leden tot wapenen der ongerechtigheid. Zie eens, hoe Jakobus de tong noemt, dat kleine lid, een wereld van ongerechtigheid. Vrienden, is dat God danken?
2. Heeft God ons niet in deze wereld, als in een ander Kanaän, van alles verzorgd? Over die boze mens doet God Zijn zon opgaan, opdat hij bij dat licht zou werken en zijn brood verdienen. De mens gaat uit en werkt tot de avond toe. En weet ook niet de zon haar ondergang? Dan trekt God als een gordijn over de halve aardbodem, in Zijn goedheid, opdat die mens tot zijn rust zou gaan. Hij beschikt de duisternis en het wordt nacht. Ja, de grond waarover men gaat, brengt voedsel voort voor vee en mensen. Hij doet het gras uitspruiten voor de beesten, en het kruid tot de dienst der mensen. Hij doet het brood uit de aarde voortkomen, en de wijn, die het hart der mensen verheugt. En ook het brood, dat het hart der mensen versterkt. De Heere geeft ieder tot zijn onderhoud een deel van dat aardrijk, spijs en drank, voedsel en deksel, en bij dat alles gezondheid en krachten. God heeft Zich niet onbetuigd gelaten, goedgeoede van de hemel, en dat boven zoveel anderen. Hoe ontelbare malen heeft God onze tafel opgericht, ons warmte en klederen gegeven. Hoe menigmaal is de slaap zoet en verkwikkend. Is de Heere ook niet geweest de God van de gezondheid? Hebben wij God daarvoor wel ooit recht gedankt?
3. Heeft God ons ook niet Zijn Evangelie gegeven, Zijn getrouwe gezanten tot ons gezonden, die uit Jezus' Naam aan ieder van ons de weg naar de hemel hebben

verkondigd? Hebben wij God daarvoor wel recht gedankt?

4. Heeft God Zijn lankmoedigheid over ons niet oneindig uitgestrekt, hoewel Hij ondanks die weldaden verlaten is? Was God niet rechtvaardig geweest, als Hij de afwijker van de middelen, of de middelen van de afwijker had afgesneden? En heeft de Heere het al niet vele jaren gedoogd? O vrienden, het is met ons geen drie jaren, zoals met de vijgenboom, maar dertig, veertig, vijftig, zestig of misschien wel zeventig jaren. Ja menig onzer, die misschien wel zijn gehele leven onder de dierbare middelen dagelijks heeft neergezeten. O, soms breidt God Zijn handen de ganse dag uit tot een wederstrevig volk. Zou het niet groot zijn, als een landverrader, die de dood had verdiend, uitstel van de straf en nog twintig jaar te leven kreeg? En velen onzer hebben zo'n uitstel al veertig, vijftig, zestig of meer jaren gehad. Hoe menig een roept er ook, zoals tegen de vijgenboom: "Houwt hem af." Maar God roept: "Verschoont hem!" De duivel wacht alleen maar, om een laatste slag aan uw leven te doen. Maar God zegt: "Verschoont hem!" Wat is dat groot, is daar geen dankstof? Mag de Heere niet zeggen met _fes 5: "Wat is er meer aan Mijn wijngaard te doen, hetwelk Ik aan hem niet gedaan hebt? Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven zou voortbrengen, en hij heeft stinkende druiven voortgebracht?" Vrienden, is het geen bekeringstijd?
5. Overweeg nu zelf eens wat er voor ieder te wachten is op zulk een ondankbaarheid en onvruchtbaarheid. Vrienden, eens nemen al die goede wegen van God een einde. Wat zal er dan in de plaats komen? Dan giet God de fiolen van Zijn gramschap uit. O, welke verschikkingen zullen dan de huichelaars aangrijpen. Wie van u allen kan bij een verterend vuur, ja bij een eeuwige gloed wonen? Vrienden, besef uw gevaar! Zucht dat God u licht geeft. U hebt geen tijd meer te verliezen. Het evangelielicht staat nu nog op de kandelaar. Een eeuwige duisternis hangt boven uw hoofd. Denk toch veel aan die donkere nacht, die u te wachten hebt. Wilt u er een uit de hel horen roepen? Lees dan Lukas 16. "O, " zegt de rijke man, "waarschuw toch mijn broeders op aarde." Maar het antwoord was: "Zij hebben Mozes en de profeten, en al stond er een uit de doden op, zij zouden zich niet laten gezeggen." En daarom, vrienden, ontwaak uit uw doodslaap en sta op. Christus moet en wil u helpen; Hij zal over u lichten.

B. Mensen, die enige ontwaking hebt, en lust hebt om God nog eens recht te danken. Hebt u werkelijk lust om dit te leren? Dan is er een kostelijke weg toe. Neem het toch over.

1. Geloof toch dat u in groot gevaar bent, dat uw werk dat u nu hebt, over kan gaan, en dat u een grotere vijand kunt worden dan u tevoren was. O, licht tevoren gehad te hebben, veroorzaakt haat.
2. Roep sterk tot de Heere om licht om uw bedrieglijk hart te zien. Geloof dat een mens nabij het Koninkrijk kan komen, door algemene werkingen des Geestes, maar toch verloren gaan.
3. Rust niet op een woord dat u te binnenkomt, of op enige verschijning buiten het Woord. De duivel is listig! Deze dingen ik zeg het tot uw waarschuwing hebben hun tienduizenden verslagen. God beware u!
4. Tenslotte, weet dat u een stap moet doen, waartegen alles wat in u en aan u, als vuur en vlam is gekant, en waartoe u niet gewillig bent. Dat u eens uit uzelf in Christus werd overgebracht, dan zal het danken uitspruiten. Dat zal de proef op de som zijn, namelijk dat verhogen, danken, prijzen en verheerlijken van de Drieënige God, over zulk een werk in een doodschuldige ziel. Wie buiten dit op algemene dingen rust, is een duister boek. Maar die naar oprechtheid des harten staan, en veel gezicht van hun onoprechte

hart omtrent God, Christus en de zonde hebben, zullen er met hun hart Amen op zeggen.

C. Gods volk, dat in Christus is overgezet, *over wie het de wil van God in Christus is dat zij de Heere in alles zullen danken*, raken deze woorden bijzonder.

a. Kinderen van God, wat moeten velen onder u klagen dat dit werk niet zo uitspruit. Vaak vraagt u in duisternis en bekommring of de Heere wel ooit Zijn hand op een zaligmakende wijze aan u gelegd heeft. Hoe menigeen gaat zeer bekommerd heen, vrezend voor zijn bedrieglijk hart, en of zijn werk niet bedrogen zal uitkomen. Hij weet hoe ver het met iemand komen kan die de zaak toch nog mist. Ja, als er zo iets van het nieuwe leven, van het danken, verhogen en prijzen Gods in de ziel opwelt, dan wordt die ziel zo ondergehouden, dikwijls door kracht van inwonende zonde, of door bestrijding van de boze. Zo wordt zij verhinderd op te varen als met vleugelen der arenden.

b. Maar vrienden, te uwer besturing in deze, om tot het danken te geraken, is nodig:

1. In bedaardheid des harten veel naar licht te staan, om de oorzaak van de duisternis in uzelf te zoeken, dat de Heere het ontdekken en de ziel er bij leiden mocht. O, dit is altijd veilig, een wortel van hoogmoed of aard- en wereldsgezindheid, of partijschap en verdeeldheid kan het zijn. Wees toch gewillig, dat de Heere u er bijbrengt. Raakt u daarmee recht aan het werk, u hebt verandering te wachten. O, God is α getrouw, de rechterhand des Allerhoogsten zou veranderen. Ja als het uw pogingen er maar waren en uw hart oprecht tegen dat kwaad, al sproot het werk der vernedering nog zo niet uit, het zou u gaan als de verloren zoon, Luk. 15:20. Als hij nog ver was, kwam de vader hem tegemoet en kuste hem.

2. Hebt u nodig een ander oog in uzelf en in al de wegen, die de Heere met u houdt, dit is een omwending, die de Heere u geven moet. Het Evangelie is een licht, en als de Heere dat in uw hart geeft, dan zult u zien, dat die hartelijke bekommring over uw bedrieglijk hart, en daarover dat iemand in de natuur zover kan komen. Die vrees om buiten Christus op iets te zitten en te rusten, dat is genade, licht en leven. Ja vrienden, zo op de bodem van het hart heeft een nabij-Christen die kommer niet. En met betrekking op al de wegen Gods, duister of licht, voor- of tegenspoed, u zou het als 's Heeren wegen aanzien en u zou van die wegen wel eens beginnen te zingen met David, Ps. 138:5, En zij zullen zingen van den weg des Heeren, want de heerlijkheid des Heeren is groot.

3. Hebt gij nodig daartoe veel te bidden, dat gaat onmiddellijk voor dit vers; *bidt zonder ophouden.*, Daarop volgt, *dankt God in alles*, en dat drukt zoveel ter besturing uit, als dat het rechte danken in zijn kracht meest plaats heeft in zaken, die men op zijn gebeden verkrijgt, want diezelfde Geest, die tot bidden aanzet en dat werkt, werkt ook het danken. Hieruit is het naast de verhoring der gebeden te besluiten. O, kent de Heere in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken, Spr. 3 : 6.

4. Eindelijk gelovigen, bezie en beproef het eens aan een andere zijde. Menigeen, als er danken in zijn hart opkomt, durft niet, hij vreest dat hij zich zal bedriegen. Maar ik zeg, beproef het eens, laat het eens varen, de Heere weet dat u bekommerd bent; en Hij zal u wel bewaren voor bedrog. Zie toch eens, wat u waardig bent en wat God aan u gedaan heeft. O, wie weet hoe klein u werd, hoe versmeltend van hart, en hoe Jezus Zich in Zijn liefde aan u nader zou openbaren en u de weg van verzoening en des verbonds klaarder openen. Ja, daaruit zou het danken, loven en verenigen met de goede en welbehaglijke wil Gods voortvloeien. Het zou u gemakkelijker vallen in welke weg de Heere u zou leiden. Ja u zou veel nuttiger naar buiten worden, en gebrek aan dankbaarheid zou al wederom ellende worden.

C. Eindelijk, kinderen van God, tot uw opwekking en bemoediging dient, dat de gronden van geestelijke dankzegging en blijdschap bij u zijn; Ps. 97:11. "Het licht is voor den rechtvaardige gezaaid en vrolijkheid voor de oprechten van hart." Daarom kunt verwachten dat het danken zal uitspruiten.

1. Hier al, met opzicht op de geopenbaarde wil over u.

a. Als God over het land brengt, dat Hij bescheiden heeft, hagelbuien van Zijn toorn, overstromingen van vijanden, pestilentie of andere oordelen, o, dan steken de bedrukte vromen hun hoofd omhoog en danken dan God. Waarover toch, vrienden? O, daarover:

(1) Omdat God dan toont God te zijn, omdat atheïsten, ongodisten en vrijzinnigen dan beschaamd worden; omdat de Heere dan Zijn wan in Zijn hand neemt en Zijn dorsvloer doorzuivert, en ook de kinderen van Levi reinigt.

(2) Omdat God dan toont dat Hij het oog op een volk houdt, en soms er wat goeds mee voor heeft. Dan prijzen zij de Heere en roepen maar om de Geest daaronder, om Zijn werk te beginnen. O, dan zullen zulke ellendige en verachtelijke vromen, en nog ellendiger in hun eigene ogen dan in die van de wereld zijn, de toevlucht worden van de goddelozen, die hen nu niet willen aanzien. Dán vluchten zij naar dat volk, omdat zij Israëls toevlucht niet kennen. O, als er benauwdheid in een land komt, dan schreeuwen de goddelozen en danken de welgestelde vromen, naar de beloften, Jes. 65 : 14. Dan zijn zij wel eens steunsels, zodat de goddelozen zien kunnen, gelijk Jezus zegt, Joh. 11:41, 42, *Vader, Ik dank U, dat Gij Mij gehoord hebt, doch Ik wist, dat Gij Mij altijd hoort; maar om der schare wil, die rondom staat, heb Ik dit gezegd, opdat zij zouden geloven, dat Gij Mij gezonden hebt.*

b. Of als God u gebruiken wilde tot wat goeds in het land. O, vrienden, wie weet wat de Heere met dit land nog voor heeft ten goede, wie er uit groot en kleinen, uit voorgangers en gemeenten, nog onder de hemel vallen zullen en waartoe u nog bewaart zult worden! Mórdechai zei nadrukkelijk tegen Esther: *Wie weet, waartoe gij in dezen tijd tot de kroon gekomen zijt*, Esther 4:14. O, er kon nog wel een oogst aanstaande zijn; als God getrouwe arbeiders uitzendt, en Zijn werk in een stad en een land begint, zoals het is te dezen dage, dan is er wat te wachten.

2. Ja, u hebt te wachten, dat het nog een stap verder gaat, namelijk: het God danken over de uitvoer van Zijn verborgen wil over de wereld en over u. Dat zal uitspruiten, waarvan u nu maar soms een flauwe gestalte hebt, te weten:

a. Als de Heere naar Zijn soevereine vrijheid, de genademiddelen onvruchtbaar zal maken, zodat het Woord meest als een reuk des doods zal zijn; ook als er weinigen bekeerd zullen worden; weinig wijzen, verstandigen, en edelen en machtigen, die anders zo nuttig kunnen zijn tot voortzetting en bescherming van Gods koninkrijk; ja, als er vele overtuigden teruggaan, Joh. 6 : 66, met Démas de tegenwoordige wereld liefkrijgen, 2 Tim. 1 : 10, met de vrouw van Lot achterom zien. Gen. 19:26. Die dus wederkeren, nadat zij de hand aan de ploeg hadden geslagen, Luk. 9:62. Of als er velen overtuigd werden, maar op valse gronden gaan neerzitten, en rusten op iets buiten Christus of op verbeelding, dat zij Hem hebben. O, vrienden, dan krijgen Gods getrouwe knechten en volk een hart, om de Heere te dienen, om maar een goede reuk van Christus te zijn, ook in dien, die verloren gaan, 2 Cor. 2:15. Dan prijst Gods volk de Heere over het verbergen van de verborgenheden van Zijn koninkrijk voor de wijzen en verstandigen. Dat prijzen is dan over de uitvoer van de eeuwige Raad. Jezus dankte er zijn Vader voor, Matth. 11:25, *Ik dank U Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard.*

b. Dan ook als het gedaan zal zijn met het land, als het volk Gods ingezameld zal zijn,

als er verwoesting over de aarde zal komen, o, dan zult u, gelovigen, recht beginnen te danken, te prijzen en te eindigen in de volheid, in de eerstheid en in de soevereine oppermacht van God, en in de betoning van des Heeren deugden. O, dan zult u leren goedkeuren en aanbidden, als de verwoesting zal komen over de goddeloze als een wervelwind, en gij u in de Heere zult verlustigen. Ja, in het navolgen van de oordelen, als zij zullen wederkeren tot de gerechtigheid, Ps. 94:15.

- c. Eindelijk en ten laatste, kinderen van God! Als u gaat sterven, o, wie zal zeggen, wat danken en God verheerlijken er dan zal uitspruiten, als u (als het ware) tussen de aarde en de hemel zult zijn in uw overgang! Een danken over de vrije en onderscheidend genade Gods; over de verslinding van uw wil in Gods wil; over de weg van God met u gehouden, in de kracht der zonde en de vijand los te laten. O, wie weet of u anders uw knieën wel gebogen had, en hoe hoog van hart u gebleven was! Dan zult u danken over die duistere wegen soms in het tijdelijke; langs die weg zult u dan zien, dat u geheiligd zijt; over uw ouders, kinderen, vrienden en bekenden. Dan zal er een ander werk uitspruiten dan nu. Nu zoekt gē uit liefde hun bekering, en omdat u het graag zo had, maar dan zal het al danken, prijzen en verhogen van God en vereniging met Zijn goede raad zijn. O, dat danken over uw goed, over uw Borg, over Zijn vernedering, over de kroon, die Hij ontvangen heeft, over het bereiden van uw plaats daar, ja, over de kroon, die u eertlang te wachten hebt! Dat zal dan volmaakt beginnen, om eeuwig en volmaakt, zonder zonde, met eeuwige blijdschap te vieren het geestelijk feest der loofhutten, volgens Zach. 14:1.6. Om eeuwig te zingen een nieuw lied, volgens Openb. 5:12-14.

Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en de rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid en dankzegging. Ja, Johannes hoorde al het schepsel, dat in den hamel, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, zeggen: Hem, die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid. En (staat er) de vier dieren zeiden: Amen. En de vierentwintig ouderlingen vielen neder en aanbaden Dengene, Die leeft in alle eeuwigheid. Amen.

13. Voornemen des gelovigen, om onder de Goddelijke bijstand in de heiligmaking vorderingen te maken.

Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben (Ps. 119:32).

Zoals men uit iemands schrijfstijl en manier van werken kan opmaken wie de persoon is, zo blijkt ons uit deze Psalm dat David de opsteller ervan is. En wel, door de Geest bestuurd, in een tijd dat zijn hart vervuld was met gelovige begeerten om voor God te leven, en om dus zijn heiligmaking te bevorderen.

Deze man Gods is dus door de Geest bestuurd, om deze Psalm aan de kerk van alle tijden na te laten, tot een voorbeeld van de wandel voor een gelovige en tot een toetssteen om zijn heiligmaking daaraan te beproeven. David stelt zich hierin als een voorbeeld van nederigheid en ootmoed des harten voor God. Want, welke hoge bevindingen en Goddelijke uitlatingen David soms door de genade van God had, hij is echter niet ver van zijn hartenplaag als hij in het laatste vers uitroept: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten."

Deze Psalm is door oude godgeleerden genoemd het A.B.C. der Godzaligheid omdat hij, hoe lang hij ook is, op niets anders uitkomt dan op een Godzalige wandel. De Psalm is ook verdeeld naar de tweeëntwintig letters van het Hebreeuwse alfabet. Elke letter houdt acht verzen in, mogelijk om beter in het geheugen te kunnen prenten. De oude Godvruchtige Joden hadden ook zeer veel met deze Psalm op, en scherpten ze hun kinderen in, zoals ook ons dit past ter navolging.

Deze Psalm is dus een richtsnoer voor de levenswandel van een christen. De Psalm is vervuld met bewijzen van Davids hartelijke vereniging met Gods wil. We zien dat Gods wet al zijn vermaak was. David kan geen woorden genoeg vinden om een en dezelfde zaak uit te drukken. Het is steeds: Uw wet, Uw Woord, Uw weg, Uw wegen, Uw paden, Uw rechten, Uw bevelen, Uw geboden, Uw getuigenissen, Uw inzettingen, Uw redenen, Uw beloften, Uw gerichten, Uw gerechtigheid, Uw waarheid en dergelijke. En dat, de gehele Psalm door. David was ook zeer ver gekomen in het stuk van zelfverloochening, zoals het woordje U en Uw uitdrukt. Hij toont een afkeer van de zondige eigenliefde, een overgave aan, en vereniging met Gods weg en wil.

In deze Psalm is een onbegrijpelijk, geestelijk, en wijs beleid en samenstel van bevindingen, en van verschillende soorten gestalten en ongestalten. Zie dit maar eens in de verdeling van de pauzes.

1. In het eerste vers van de eerste pauze stelt de David voor het hoge einde van zijn uitgestrekte begeerte naar volmaaktheid. Dit was het, waarnaar hij greep. "Welgelukzalig", zegt hij, "zijn de oprechten van wandel, die in de wet des Heeren gaan."
2. In het eerste vers van de tweede pauze daalt David af in zijn diepe ellende. Hij spreekt over de vleselijke begeerlijkheid der jonkheid. Dit doet hem roepen in vers 9: "Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden?" En het antwoord ondervond hij in zijn hart: "Als hij dat houdt naar Uw Woord."
3. In het eerste vers van de derde pauze heeft die man God nodig, anders kan hij zijn pad naar Gods Woord niet zuiver houden. En daarom roept hij om de gunstige benadering van God tot hem. Daarbij zou hij leven, en dan zou hij in des Heeren

sterkte Zijn Woord bewaren.

4. Zo ook in het eerste vers van de vierde pauze. Daar raakt hij aan het klagen en roepen langs de nederige weg van belijdenis. Hij zag waaraan het hem scheelde. "Mijn ziel", zo klaagt hij aan de Heere, "kleeft aan het stof." Daarom had hij iets nodig om zijn pad zuiver naar het Woord te houden. Hij smeekt dan: "Maak mij levend naar Uw Woord."

Zo is er dus door de pauzes heen een zeer gepaste samenhang van bevindelijke gestalten en ongestalten. Ieder die weet wat het is om met de Heere in het verborgen te werken, zal dit met zijn hart toestemmen. In elke pauze zijn de zeven laatste verzen uitbreidingen van de zaken die in het eerste vers van elke pauze bedoeld worden.

Zien we nu de samenhang van onze tekstwoorden in deze vierde pauze.

De Godzalige dichter heeft Gods volmaaktheid in het oog (vers 1) en zijn eigen onzuiverheid (vers 9). Hij kent het werk van God in zijn hart (vers 17) waarvan hij in het 24e vers zegt dat Gods getuigenissen zijn vermakingen en raadslieden waren. Hij vindt echter een andere wet in zijn leden, waaruit een nederige klacht en bede ontstaat. Hij klaagt daarover in vers 25: "Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw Woord."

David breidt deze nederige bede verder voor de Heere uit, waarbij de verwisseling van zijn gestalten dikwijls te zien is (vers 26 tot 31).

1. In vers 26 en 27 ziet u hem op vorige bevindingen geloof oefenen in zijn bidden. O, het was meer gebeurd dat God hem verhoord had, toen hij zijn wegen vertelde. En daarop dringt hij aan in die twee verzen.
2. In vers 28 en 29 ziet u hem ingeleid in de schuilhoeken van zijn arglistige hart. Dat gezicht veroorzaakte de rechte hoedanigheden om zijn bede daarover uit te storten. Dat was de rechte evangelieweg: zonden te zien, daarover weg te druipen van treurigheid uit liefde tot God, en zo als een voorwerp voor de vrije ontferming te roepen dat God hem mocht oprichten.
3. In vers 30 en 31 ziet u hem wat opkomen uit zijn diepte. De keuze van zijn hart kwam boven, ja zijn volharden daarin door genade. Hij had de weg der waarheid verkoren. Gods wet was zijn regel. Hij kleefde eraan vast, en zag dat nu bij het licht. En dus was David met zijn gestalten dan eens onder, en dan eens boven, waarop hij gelovig smeekt en met vertrouwen van verhoring: "O Heere, beschaam mij niet."

Tenslotte volgt nu op dat nederige en gelovige aanhouden van David een bijzondere evangelische opgewektheid, zodat hij over alles weer eens heenstapt. Hij verbindt zich weer plechtig en opnieuw aan de Heere, als hij zegt in onze tekst: "*Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.*" Deze woorden bevatten twee hoofddelen:

- I. Het Godzalige voornemen van David: *ik zal de weg Uwer geboden lopen.*
- II. De wijze waarop hij dit doet: *als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.*

I. Het Godzalige voornemen van David: *ik zal de weg Uwer geboden lopen.*

De profeet spreekt hier van Gods geboden: *Uw geboden*. Door geboden hebben wij te verstaan *alles wat in de wet en de profeten* geschreven staat. Niet alleen wat Gods eeuwige wil gebiedt en verbiedt, maar ook vooral betreffende de weg naar de hemel. Te weten, dat na de val uit de werken der wet geen vlees ooit gerechtvaardigd wordt, maar alleen in en door Christus. En daarom dus *het gehele Woord van God*, vooral wat God van Zijn Zoon daarin getuigt, dat in Hem alleen het leven te zoeken en te vinden is, en

dat de Vader alleen een welbehagen heeft in Zijn Zoon. Dus tot de ganse wet en de getuigenis.

Waarom noemt de profeet deze geboden: *Uw geboden?*

Omdat al de geboden, verboden en bekendmakingen van de wil van God betreffende de weg der zaligheid voor een gevallen mens, alleen van God zijn. David wilde hierdoor ook uitdrukken dat zijn zin en wil in Gods eeuwige wil verslonden liggen, en dat hij alles in des Heeren hand overdraagt en overlaat. En dus is het de profeet door genade goed wat God gebiedt en hoe Hij alles maakt. In deze gesteldheid ging Abraham, volgens Gen. 12, gemoedigd uit zijn land en maagschap naar een land dat hij niet wist. Ja, hij ging, volgens Gen. 22, ook gemoedigd heen om zijn enige zoon te offeren.

De profeet noemt deze geboden van God dus *een weg*. David noemt zijn wandel die hij op het oog had: *de weg Uwer geboden*.

Wij verstaan door een weg niet anders dan het gehoorzamen van al Gods geboden door toenemende heiligmaking. “Zonder heiligmaking zal niemand God zien.” Het veronderstelt dus dat een ziel een nieuwe natuur deelachtig geworden is, door de Geest, in de vereniging met Christus. Dit wordt in Gods Woord meermalen een weg genoemd. Ook wel de goede en rechte weg, de weg des Heeren, de weg der waarheid, de weg des levens, de weg des verstande, de weg der heiligheid en de weg der gerechtigheid.

Een weg leidt ergens van af of voert ergens heen. Zo ook de weg van Gods geboden.

1. Hij leidt de mens van zijn verderfelijke natuurstaat, ja van de hel af, en brengt tot de gemeenschap van God, naar de hemel. Jezus noemt hem een nauwe weg die ten leven leidt, in tegenstelling tot wegen des doods en paden der hel. Voor de val in het paradijs moest de mens dit in eigen kracht bewerken, maar na de val alleen door het doen van een Ander. De hemel moest verdiend worden, maar niet door onszelf. Daar staat nog een engel met een vlammend lemmeet voor de boom des levens, om die te bewaren, teneinde niemand door eigen doen het leven zou verkrijgen. Door de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden voor God. Daarom blijft alleen het doen van een Ander over. Daarvan getuigt de Heere Jezus tot de mens in Joh. 14: “Ik ben de weg.” Ieder mens heeft nodig om door het geloof met Christus verenigd te worden, zodat zijn schulden op Jezus als Borg worden overgedragen, en dat Jezus’ gehoorzaamheid door het geloof op rekening van die ziel komt. En in die gemeenschap ontvangt zulk een die nieuwe natuur, waardoor zij uitgestrekt wordt naar die heilige weg van Gods geboden. Dit wordt dan haar begeerte en wandel, omdat Gods beeld, waarvan de geboden het afdruksel zijn, aanvankelijk in haar hersteld is.

2. Het wordt ook een weg genoemd omdat, evenals in de natuur, een onkundige hem niet kan vinden. Om een onbekende weg te gaan, is een wegwijzer nodig. Zo moet Jezus hem wijzen en de mens erop leiden. God moet hem erin doen treden, want de natuurlijke mens is nergens afkeriger van, dan van deze weg. De mens is ook dodelijk blind, daarom belooft de Heere in Jes. 42: “Ik zal de blinden leiden door den weg dien zij niet geweten hebben.”

3. Het wordt ook een weg genoemd om zijn rechtheid. In tegenstelling tot de weg der goddelozen, die vergaan zal, en van de weg die iemand recht schijnt, volgens Spr. 14, maar welks laatste uitloopt in wegen des doods. En dus is deze weg onderscheiden van paden die doen dwalen. Ja, zou het geen rechte weg zijn die de Vader gelegd heeft in het bloed van Zijn Zoon. De eenvoudigste ziel die Jezus aan Zijn hand heeft, kan hem vinden en veilig bewandelen, ja zelfs een dwaas dwaalt er niet op.

4. Het wordt ook een weg genoemd om zijn vermakelijkheid. De weg van Gods geboden is de keuze van de ziel van een kind van God. David en Paulus zeggen dat in

Gods wet al hun vermakingen waren. Hierom hebben Gods kinderen zo graag metgezellen, die zeggen: “Wij zullen met u gaan, omdat wij zien dat de Heere met u is.”

5. Tenslotte wordt het ook een weg genoemd om de wisselvalligheden die erop gevonden worden, van hoogten en laagten, van licht en duister.

Een weg moet dus bij dag betreden worden. De zon moet schijnen of enig licht van zich geven, anders valt men of stoot men zich gemakkelijk. Ook het wild gedierte maakt doorgaans gebruik van de nacht, terwijl de wandelaar niet zien kan waar men is of waar men heengaat. Maar die op deze weg zijn, zijn op een allerheiligste weg. Geen gevaren zijn hier te wachten. Alles wat de weg gevaarlijk maakt, daarvan ligt de grond in de wandelaar zelf. Hijzelf brengt al die stenen en struikelblokken mee, alsmede de hoogten endaaften, de hoogmoed en moedeloosheid. Die wandelaar heeft ook neiging tot struikelen en vallen, en terzijde af te wijken. Hij kan niet gaan, veel minder recht gaan, maar wijkt altijd uit het midden van de sporen der gerechtigheid. De wandelaar heeft ook het aas voor het wild gedierte bij zich, en daarom gaat de briesende leeuw zo gedurig rond.

Deze veilige en koninklijke weg van Gods geboden was het nu die David op het oog had.

Zien wij nu de gelofte die David met opgewektheid aan de Heere doet. Hij zegt: *Ik zal die weg lopen*. Zien wij eerst wat dit lopen niet is.

1. Men doet dit niet met grote stappen met zijn verstand. Iemand die wat schrander is kan met al deze dingen instemmen, en daar veel algemeen licht bij hebben, maar het arme hart blijft zonder het werk van de Geest van Christus.

2. Ook is het niet, dat men door algemene gaven, die de Heere ook uitstort, een grote naam maakt, zodat anderen zich over zulk een persoon verwonderen moeten, en zich afvragen waar hij het toch vandaan haalt.

3. Ook is het niet, dat men veel kwaad overwint en veel deugden oefent, waardoor iemand een heilige schijnt. Zo iemand is slechts een geschilderde looper, die niet van zijn plaats komt. Het is een dood beeld, waarbij u koud wordt. Maar David en Paulus en andere heiligen hadden de Heere in die weg nodig, want ze waren ontdekt aan hun onmacht. Ze hadden nodig om in die weg gezet, geleid en bewaard te worden. De oprechtheid van het lopen van die grote mannen Gods, bleek ook uit hun innige klachten voor God en mensen. Dat is zulk een dood werk niet. Hoor Paulus eens getuigen: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?”

4. Ook is het niet, dat men zo onbedacht voorneemt anders te gaan leven, ja, het christendom te volgen zonder overrekening van de kosten. O, wat is er een menigte die met de Geest schijnt te beginnen, maar het eindigt op een geheel andere wijze. Paulus vraagt in Gal. 5: “Gij liept wel, wie heeft u verhinderd de waarheid gehoorzaam te zijn?”

Zien wij nu wat dit lopen wèl veronderstelt.

1. Het veronderstelt het leven der genade. Vrienden, een dode kan niet kruipen, veel minder lopen. Daarom veronderstelt het, volgens Rom. 8, door de wet van de Geest des levens in Christus Jezus, vrijgemaakt te zijn van de wet der zonde en des doods, en een nieuw schepsel geworden te zijn.

2. Het veronderstelt ook een rechte gesteldheid van het hart. Een zieke, een gewonde of een benauwde van hart kan niet veel lopen, maar alleen wat voortkruipen. De opperste Medicijnmeester Jezus moet de krachten die vervallen zijn eerst vernieuwen, en de ziel genezen van haar ziekten en wonderen, en dan kan zij lopen.

3. Het veronderstelt ook heerlijkheid en dankbaarheid te zien in die weg waarin men

lopen zal. Anders verlaat men zijn andere leven niet. Daarom moe te zijn van het omzwerende buiten de Heere en buiten deze weg, en een hartelijke zin in deze uitnemende weg verkregen te hebben, waaruit die innige verlangens spruiten om er door de Geest ingezet te worden. David zegt in Ps. 119: 14: “Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen dan over allen rijkdom.”

4. Het veronderstelt zijn grote zwakheid in de genade in het oog te hebben en in Christus' sterkte te staan. Grote begeerten en een groot gevoel van onmacht horen hier gepast bij elkaar.

Dus staat ons nu te letten op *wat dit lopen werkelijk is*.

Het is die ernstige, vaardige en doorbrekende toeneming van de ziel in de genade, door gedurig en gelovig gebruik te maken van Christus, waardoor zij vordert in geestelijke kennis, licht, heiligheid en kracht. Hierdoor kan zij met een oog op de Heere Jezus over al haar bergen en hindernissen heen, zodat haar toenemen voor zichzelf en anderen openbaar wordt. Dit wordt wel genoemd volgens Ps. 84, een gaan van deugd tot deugd, en van kracht tot kracht. Het is een vergeten van hetgeen achter is, en een zich uitstrekken naar de volmaaktheid. Dit was Davids gestalte veel. Zijn hart was brandende naar gelijkvormigheid aan Gods beeld en wet, en om zich daarin te verlustigen. Ja, het houden van die was hem grote loon. Het was zijn zaligheid. Zijn ziel was verenigd met die weg, en al zijn lust was om hoe langer hoe meer zijn pogingen tot daden te brengen.

Zien wij nu de redenen waarom deze ijverige voortgang in de heiligmaking een lopen genoemd wordt, en niet een dragen.

1. Omdat iemand die een sterk verlangen heeft om ergens te zijn of een levensgevaar ontgaat, heel ijverig loopt. Hij staat, als hij van achteren ziet, vaak verwonderd waar hij al over en doorgeraakt is. Voor zulk een zijn de geboden niet zwaar, zolang zijn geloof, zijn hoop en moed niet zakken. Het is hem te doen om een gevaar te ontvluchten en een stad der heerlijkheid te bereiken. Hij aanmerkt geen dood op de weg, maar durft alles wagen. Waar hij tevoren was, daar was de dood zeker. En hier op de weg zou hij nog sterven, als de staf der beloften hem niet bracht waar hij wezen moet (Ps. 23).

2. Omdat een die een sterke loop doet, gewoonlijk zijn klederen aflegt die hem in de weg zitten. Zo is het ook hier. Niets is nadeliger voor iemand die voortgang zoekt te maken in de weg van heiligmaking, dan die eigen deksels en klederen van eigengerechtigheid. Die worden hem daarom wegwerpelijk, volgens Jes. 64.

3. Omdat een die loopt, zijn pakken en lasten aflegt. Zo is het ook hier. Met geld, goed, goud en zilver kan men in die weg zo hard niet lopen. Men bezwijkt er gemakkelijk onder. Geld, goud en zilver zijn zwaar; menigeen blijft er dood onder. Vandaar dat de rijkste mensen die een beginsel van genade hebben, de verstgevorderde of sterkst lopende christenen niet zijn. Paulus zegt in Hebr. 12: “Laat ons dan afleggen allen last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons is voorgesteld.”

4. Omdat een looper zich vanwege de gevaren die hem kunnen ontmoeten, niet laat ophouden. De avond mocht eens vallen! Een lopende ziet vele dingen voorbij, waar een ander die maar zacht voortgaat, voor blijft staan. Zijn ogen zijn veelal gesloten voor de dingen die hij voorbijloopt. De strikken van de wereld, die anders het hart zouden innemen, zoals rijkdom en eer, loopt hij voorbij, want hij heeft een andere levenswijze. Volgens 2 Kor. 4 aanmerkt hij niet de dingen die men ziet, want die zijn tijdelijk, maar de dingen waarnaar hij loopt, die men niet ziet, zijn eeuwig.

5. Tenslotte ook omdat een die loopt zulke voortgang maakt dat ieder het zien kan. Salomo zegt in Spr. 4 dat het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht,

voortgaande en lichtende tot de volle dag toe. Hun toenemen wordt ook voor anderen openbaar. Iemand kan zo hard lopen, dat degenen die ogen hebben, zien kunnen dat zo iemand nabij de heerlijkheid is.

Dit nu was de zaak waarop David gezet was, en dit ligt in het hart van ieder recht gesteld kind van God: “Ik zal de weg Uwer geboden lopen.” Maar hij kan dit niet doen van zichzelf. Hij doet het niet in eigen kracht, maar onder een allerbetamelijkste voorwaarde die hij er gelovig bijvoegt, zeggende: *Ik zal het doen, namelijk als Gij mijn hart zult verwijfd hebben.* Dit zien wij in onze tweede hoofdzaak:

II. De wijze waarop hij dit doet: *als Gij mijn hart verwijfd zult hebben.*

David spreekt dus over het hart. In het natuurlijke weten wij allen wat het hart is. Het is het voornaamste deel van het menselijke lichaam, waaruit alle natuurlijke levensuitgangen zijn. Een gezond hart maakt de mens gezond, maar als het hart eng of beklemd is, maakt het de mens onbekwaam.

Ook in het geestelijke zal het hart de ziel van een gelovige zijn. Dit hart is door de kracht van de inwonende zonden vaak niet goed gesteld. Het is in de grond en wortel boos. Het staat open om de zonde, de wereld, en de God van deze eeuw te dienen, zoals het hart van een natuurlijk mens. Echter, een gelovige heeft daar vanbinnen wat tegen, waardoor hij verschilt van een natuurlijk mens. Het hart wil noch kan die weg heen. En daarom moet de Heere Jezus Zelf, de God der genezing, er Zijn hand aan leggen. Hier is de geestelijke ziekte een bewijs van leven, omdat een onbekeerd mens niet ziek maar dood is door de misdaden en de zonden.

Daarom slaan wij nu gade wat wij door *het verwijden van het hart* moeten verstaan.

Het woord betekent zoveel als ruimte maken, of het hart ontledigen van hetgeen waarmee het bezet is. Het betekent ook wel openen, omdat niets verwijfd kan worden als er geen opening komt. Het hart van Lydia werd geopend, er kwam plaats en ruimte voor Christus.

1. In geestelijke uitgebreidheid des harten, door welke zalving van de Heilige, zulk een alle dingen weet. Hieronder behoort ook licht van onderscheid in alle moeilijke gevallen. Ook geestelijke vrijmoedigheid om zich in moeilijke gevallen te gedragen naar de wil des Heeren en de vijanden onder ogen te zien.

2. Dus bestaat dit verwijden van het hart in die geestelijke blijdschap en vreugde in de Heere, die vloeit uit het opgaan van des Heeren licht en heerlijkheid over de ziel. Wij lezen in Jes. 60:5: “Dan zult gij het zien en samenvloeien, en uw hart zal vervaard zijn en verwijfd worden.”

3. Het bestaat ook in het zich vrijwillig overgeven aan de Heere en Zijn dienst, om voor God te leven, met overgave van zichzelf, en alles schade en drek te achten wat buiten God is. Dit vloeit uit het gezicht dat God alleen alles waardig is, en dat de heerlijkheid van Zijn dienst buitengewoon groot is.

Nu staat ons te letten op de wijze hoe God het hart van Zijn kinderen verwijdt, en op de gestalten die zijn dan ondervinden.

We hebben al gezegd dat geestelijke ziekten, engheid en een onjuiste gestalte van het hart, leven in een ziel veronderstelt. Dus moet een gelovige een geestelijk levende zijn.

1. In zulk een ziek en onjuist gesteld kind van God veroorzaakt de Heere Jezus, als opperste Medicijnmeester van de ziel, gevoel van zijn ziekte. Hij brengt hen bij de oorzaak, bij de plaats waar hij eerst van de Heere is afgeraakt, en bij het verlaten van zijn eerste liefde, teerheid en getrouwheid voor God. In zulk een droevige weg kan

iemand komen door één schrede te doen of een weg te gaan zonder de Heere, waarop dan wel een zware ontrekking van God volgt. Hierbij leidt de Heere Jezus die ziel, ten einde zij aan Jezus' voeten geraken zou, met het belijden van haar zonden, het rechtvaardigen van God en het verfoeien van zichzelf. Dit is iets van het los worden, waardoor het hart al enigmate verruimd wordt.

2. De Heere Jezus ontdekt zulk een die dingen die zijn hart bezetten en eng maken, zoals liefde tot de wereld, en hoogachting voor rijkdom, staat en eer. O, als een mens bij die dingen geen vreze Gods als wacht over zijn hart behoudt, moet hij terug. Het moet hem een strik worden. Daarbij komen ook de kracht van de inwonende zonden, de onoprechtheid van het hart en de vleselijke begeerlijkheden voor God. Alzo ook hoever het hart nu al van God af leeft. De Heere doet die ziel van al de zondige takken en bedorven stromen afdalen tot de gruwelijke wortel en de vergiftigde bron, namelijk het boze beginsel, de boze natuur. In het natuurlijke zegt men wel, en het past hier ook: De oorzaak van de ziekte ontdekt, is reeds half genezen. Daaruit vloeit dat hartelijk vragen naar de balsem in Gilead en naar de Heelmeester aldaar. Dat doet het hart hartelijk voor de Heere Jezus openzetten. Och, of Hij Zijn hand er maar aan leggen wilde. Hier wil een recht ontdekte ziel aanhouden, en de Medicijnmeester niet met een halve genezing of met een woord of met enige verkwikking verlaten. O nee, dan kleeft hij Hem aan en wordt bezorgd om van Hem af te raken. Hij heeft Hem hoe langer hoe nodiger. Hij heeft bijzondere zin om over de zonden te treuren, want volgens Salomo's woord in Pred. 7:3 wordt door de droefheid des aangezichts het hart gebeterd.

3. Onder dat handelen met de Heere, opent de Heere als een deur der hoop in het dal van Achor, ik meen in dat ellendige hart. Hij toont hoe gruwelijk alles van binnen gesteld is, maar dat Hij machtig is dat te veranderen. Hij vertoont Zijn bereidwilligheid en algenoegzaamheid, Zijn bloed dat reinigt van alle zonden. Ja, Hij komt zulk een ziel wel eens met Zijn liefde voor. "O, " zegt Hij, "Ik wil uw dood niet. Er is geen zondaar of zonde zo groot, geen kwaal zo verouderd en geworteld in Mijn volk, of Mijn genade is nog groter."

4. Dit beschaamt de ziel, dit breekt haar het hart. O, waar menige bittere wegen het nooit konden doen, doet het hier de liefde. Liefde breekt het harde hart in stukken, en doet het wegsmelten in eigen onwaardigheid en hogere verwondering. Liefde veroorzaakt hier oprechtheid jegens God en tegen de zonden. Liefde doet hier Christus en Zijn dienst boven alles kiezen, en maakt het hart ruim en wijd. Liefde sluit hier het hart, en maakt het eng voor de wereld en de zonde. Dan krijgen Gods kinderen vrees om tegen de Heere te zondigen en iets te doen wat schadelijk is. Ja, liefde is het die hier het hart van zichzelf doet afgaan en zich verloochenen. O, zeggen zij met Johannes de Doper, *Jezus moet wassen, en ik moet minder worden.*

5. Dus verbinden zij zich opnieuw aan de Heere Jezus. Zij kiezen met hun ganse hart blindelings al Zijn wegen, waarlangs Hij hen tot heerlijkheid lijden en hier in de tijd bewaren zal. Het grote bewaarmiddel om in die verruimde toestand te blijven, is gedurig bevestigd licht te zoeken en te vinden, en gedurig te wandelen in vrees, en daarom dicht bij hun overste Leidsman te blijven.

Beschouwen we nu nog kort enige gestalten waaraan iemand kan weten of hij er wat van heeft.

1. Als hij enig licht krijgt in de weg van verlossing, dit is iets van het oplichten van het juk van het kinnebakken. Dan zegt hij met Job 14: "Ik zal hopen tot mijn verandering komt." Dan ziet hij iets van het licht in des Heeren licht, volgens Ps. 36, waaruit dat ruim overgeven aan de Heere vloeit. Een bewijs van de waarheid van een zaak, of de proef op de som, is kleinheid en ootmoed des harten voor de Heere. Dan is er blijdschap

na veel smart. Volgens Ps. 65 is dan de lofzang in stilheid; de Heere verzoent de overtreding, de rivier Gods is vol waters.

2. Als de grootheid van de zonde de ziel niet meer afhoudt van de Heere, maar als die meer drijft naar de fontein. David werd tot de Heere gedreven door de grootheid van zijn zonden (Ps. 25). Ook die gunstige gedachten van de Heere als een genadige Vader. Daaruit vloeit die toegang in het gebed en de verruiming en verwijding van het hart (Ps. 80). Dit is genade en vrede te vinden in Gods ogen. Dit zijn die wisselklederen van Zach. 3. De Kerk zegt in Jes. 61:10: "Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan."

3. Ook als de ziel zo vervuld wordt om van Gods wegen te kunnen spreken, dan vermelden zij de heerlijkheden van Jezus' Koninkrijk. Dan spreken zij Zijn mogendheden uit, volgens Ps. 145. Dan wordt, volgens Ps. 45, de tong wel eens als de pen van een vaardige schrijver, zodat zij met Elizabet moeten zeggen in Lukas 1:43: "Vanwaar komt mij dit?"

4. Ook als zij onbepaald achter Jezus komen kan, en Hem zo aannemen met al Zijn wegen, waardoor Hij haar tot haar dood toe leiden wil. Als zij zo gewillig kruis en verdrukking opnemen kan, om Jezus daarmee te volgen. Als zij dus door alle tegenstand heen breekt, er valle ook wat er valle. Zulk een kan volgens Markus 10 gemakkelijk vader en moeder verlaten, en er alles aan geven.

5. Tenslotte als de ziel de Heere zo ruim trouw kan zweren, met een voornemen van het hart om bij de Heere te blijven.

Ziet nu, dit is wat van het verwijden van het hart, maar dit heeft wel zijn trappen. De een heeft meer ruimte en troost, en een ander is meer aan duisternis en bestrijding onderworpen, die hem wel eens zeer bang maken over de oprechtheid van zijn werk. Sommigen zijn hier zeer ongelijk in hun gestalten, zoals David in Ps. 42. Daar schreeuwt hij die ruime en gemoedige taal tot zichzelf "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts: Ja, weinigen zijn als Heman, Ps. 88, die al hun dagen als doodbrakende zijn, Gods vervaarnissen dragen en twijfelmoedig zijn. Het komt alleen maar aan op waarheid, en niet zozeer op de maat en trap van de zaak. Volgens Ps. 97 is het licht gezaaid voor de rechtvaardige, namelijk het zaad van licht. De grond van ruimte en vreugde ligt in het hart, maar het zaad kan lang in de aarde liggen eer het opgaat. Maar het is gezaaid, en het zal eens uitspruiten.

Aangaande nu *de voorwaarde* zelf. De profeet zegt: "Ik zal de weg Uwer geboden lopen, *als* Gij mijn hart verwijdt zult hebben." Dit is wat anders dan een voornemen in eigen kracht. Zie hier dan de evangelische wijze van handelen door de Geest geleerd. David zegt hiermee:

1. Ziedaar, Heere, in mij woont geen goed, in mij is geen kracht, en toch heb ik grote lust in uw geboden. En dat is immers van u?

2. Ja, daar is Uw welgeordineerd verbond waaronder U mij gebracht hebt. Op kosten van U heb ik mij daar ingelaten, zo ellendig als ik was. En U wist dat ik dit was; U hebt beloofd dat U Uw hand aan mijn hand zou houden, en niet zou toelaten dat ik vanachter U zou afwijken.

3. Daarom hang ik daarop nu gelovig van U af, als de getrouwe Verbondsgod. Al Uw beloften zult U ja en Amen maken, U tot heerlijkheid. Dus verwacht ik de bede die ik van U bid, omdat zij door de Geest in het hart gelegd en naar Uw wil is, namelijk Uw hand aan mijn hart, dan zal ik de weg Uwer geboden lopen. Dus wil God Zich van Zijn volk laten binden met de touwen van Zijn beloften, die Hijzelf hun in de hand geeft. Mochten wij dit ook leren.

Tenslotte, *deze handelwijze bevat in zich de kracht van verschillende eeuwige waarheden in het hart*. Een ziel die zo met de Heere werkt, erkent hiermee:

1. Dat God onafhankelijk soeverein is, en de oorzaak van alle goeds. Dus verhoogt zij Gods deugden, en drukt zij de kracht van de inwonende zonden in haar hart uit. En ook haar vrees dat zij het in haar loop niet zou uithouden, dat zij openligt voor vallen, voor het verstuiken van de voet des geloofs en voor kortademigheid van het hart.
2. Zij erkent ook haar nieuwe natuur, het genadeleven dat God in haar hart gelegd had. Zij was een verlost des Heeren, en daarop moest de dankbaarheid volgen, het willen lopen in de weg van Gods geboden, anders zou dit werk niet oprecht zijn. Zie hieruit ook de schriftmatigheid van onze Catechismus: Is iemand verlost, het gevolg is overgeven van zichzelf en alles buiten zich aan God, en voor God willen leven: Ik zal die weg lopen.
3. Zij erkent ook elk ogenblik het gevaar, en dat zijn dus steeds nodig heeft dat er een hand aan haar gehouden wordt. Het is alsof zij zei: “Ik zal lopen, ja ik zal zolang lopen in Uw weg als U Zich in genade aan mijn hart uitlaat.”
4. Ten laatste erkent een ziel met deze handelwijze ook de vastheid van haar genadestaat. Zij zegt hiermee: “O, hangt het lopen af van U Die het hart verwijden moet, en hebt U Zich voor eeuwig aan mij verbonden omdat te doen, toen ik mij op Uw kosten voor eeuwig aan Uw dienst overgaf? Wel, dan kan het niet missen. O, dan is mijn staat, mijn weg en mijn lopen gevestigd in de onveranderlijke getrouwheid en in de kracht van Uw Naam Jehovah.”
5. Nee, het is hier geen hachelijk zeggen van David: “Als U dat aan mij doet, zal ik dat doen, maar als U het niet doet, dan ik ook niet.” O nee! Maar het geeft te kennen de zekerheid van de profeet op het eeuwige zoutverbond, volgens Jes. 54, dat bergen wijken en heuvelen wankelen mogen, maar dat Gods goedertierenheid van hem niet wijken zal, noch het verbond Zijns vredes wankelen, omdat Hij, de onveranderlijke Ontfermer, het gesproken heeft.

Toepassing

Ziedaar, vrienden, het leven van eens christens ziel op grond van zijn hart u voorgesteld.

A. Weet u daar van, onbekeerde mens? Is dit uw handelwijze en uw oogmerk als u aan het Avondmaal gaat? Ik vraag: “Weet u daarvan en ligt dat in uw hart met David?”

1. O, ongelukkig mens! U weet wel van onkunde, zorgeloosheid en slapen in het midden van een uiterst zielsgevaar. God zal met vlamvend vuur wraak doen over degenen die Hem niet kennen, en het Evangelie ongehoorzaam zijn. U zult tot straf lijden het eeuwige verderf van het aangezicht des Heeren. De Heere dreigt het wee, volgens Amos 6, over de gerusten te Sion en de zekeren op de berg van Samaria.
2. Ja, u weet wel een verwijd hart te hebben, maar in de zonde en in de wereld, in het lopen in het kwade en u te verheugen in de verkeerdheid van anderen, van vrolijk te zijn in de zonden. Maar de goddelozen, zegt mijn God in Jes. 57, hebben geen vrede.
3. Godsdienstige mensen, u staat hoog op uw doen en op uw plichten, en daarop verwacht u de hemel. Zult u dan nooit eens zien dat u een almachtige Hand mist, die u moet aanzetten tegen de vijandschap van uw hart, die u levend moet maken en met Christus verenigen? O mens, uw weg schijnt u recht toe, maar de uitkomst zal zijn wegen des doods.
4. Mens buiten Jezus, hoeveel u door algemeen licht mag hebben, u zult weten dat uw hart niet verwijd maar eng is aangaande het genadewerk in het hart. Aangaande het

werk van de wedergeboorte en de vereniging met Jezus, en aangaande Gods volk. U weet immers wel waar u leeft, en bij wie uw hart en mond het meest vervuld zijn: óf bij de wereld, óf bij de mondchristenen, óf bij Gods teerste en beste volk. Zulken zuchten nooit om een verwijd hart. O mens, wat hebt u te wachten als u niet op uw weg gestuit wordt? U zult wel aan het einde van uw weg komen, maar wat zal het einde van uw weg zijn? Eeuwige schrik, berouw en wanhoop! Wat zult u inbrengen, als de Heere Jezus als uw Rechter op de wolken tot u zeggen zal: “Ik heb u op Mijn weg zoeken te vergaderen, maar gij hebt niet gewild; ga nu weg gij werkers der ongerechtigheid, Ik heb u nooit voor de mijnen gekend.” O mens, bedenk deze dingen tot uw zaligheid, en roep tot de Heere. God mocht u licht en Zijn Geest geven.

B. Begerige of zoekende zielen die nog buiten Jezus in wettische werken omzwerft: u loopt nog in uw doen en uw plichten, in het afbreken van zondige daden en takken. Sommigen zien wel dat zij niet vorderen, want het kwaad groeit weer aan, zoals een boom weer uitspruit die de wortel behoudt. En hoe meer takken afgehouden, hoe sterker dikwijls. Maar het hart blijft hoog in het eigen en wetwerk. Zie hieruit hoe zwaar het zijn moet voor een ziel die onder de banden van het verbroken werkverbond ligt, dat zij de evangelieweg vindt. Dit is eenvoudig de evangelieweg.

1. Niet zichzelf eerst wat beter maken en oppronken met eigen voden. Niet eerst een rechte walging van zichzelf willen hebben, eer men zich naar Jezus wendt.

2. Maar zo arm als men is, naar Jezus gaan. Zijn hart, zo blind en zondig, zo verkeerd en verhard, aan Jezus' voeten te brengen; daar moet het hart veranderd worden. Wij lezen in Ezech. 36 dat de Heere belooft: “Ik zal rein water op u sprengen en gij zult rein worden.” En in vers 31: “Dan zult gij gedenken aan uw wegen en aan uw handelingen, die niet goed waren; ja, dan zult gij een walging van uzelf hebben.” Liefde in het hart veroorzaakt eerst de rechte gesteldheid over de zonde, en die verandert het alles vanbinnen.

3. Nu moet ik nog iets zeggen tot waarschuwing voor u, die het wel eens erg benauwd hebt. Zeg nooit in uw moedeloosheid: “Och, dat ik maar een onredelijk dier was, dan was lichaam dood, alles dood.” O neen, het is enig licht als God iemand de scheiding doet zien, die er van nature tussen de Heere en zijn ziel is. U weet niet wat een oneindig voorrecht het is dat u een redelijk mens bent, en bijzonder nu u onder het evangelielicht geboren bent. Wel vrienden, van uw geboorte af heeft de Heere Zijn evangelielicht over u doen opgaan en u tot bekering geroepen. En u weet niet wat de Heere al meer aan u ten koste gelegd heeft. Al bent u nog zo ellendig en verloren, als u het maar ziet en gelooft, wil God u zo graag helpen. Bij Jezus is redding voor u te verkrijgen; u behoeft niet verloren te gaan.

4. Roep daarom veel dat de Geest van Christus u dit evangeliewerk leerde, en dat Jezus' Vader u trekken mag. Ieder moet toch een kop doen door de wet, tot hij zo zijn hoofd stoot dat hij gewond naar Christus moet, Die het einde van de wet is tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft. Denk toch veel aan Israël, hoe zij het aan die wettische berg Sinaï verdierven, zodat zij veertig jaar moesten omzwerven. Ja, denk ook dat men met Israël uit Egypte, uit die grote wereld kan uitgaan, maar onderweg sterven kan voordat men in Kanaän komt. O, dit moest veel doen roepen.

C. Kinderen van God!

a. Leert uit deze woorden, wat wel de voorname oorzaak is, dat er niet meer Godvruchtige voornemens in het hart opkomen, en dat als de ziel al eens een loop schijnt te doen, zij zo spoedig gestremd wordt. Dit is voornamelijk een eng hart te hebben omtrent den Heere, en daarvan is wederom oorzaak, behalve de duisterheid en

bestrijding, de wettischheid en bijzonder de kracht van het onge loof, dat zeer eng maakt. Zo is een voorname oorzaak:

1. Zondige eigen- en zelfliefde; dat men zooveel zwaarte en pakken van andere dingen overneemt; dit behoort tot het aanmerken van de dingen, die men ziet, en ieder weet, dat men met zware pakken niet kan lopen, dat men die kwijt dient te zijn om niet verhinderd te worden.

2. Veel is ook de oorzaak de vleselijkheid des harten, inwendige hoogschatting van de wereld en haar genoegens, van staat, eer, achting, rijkdom enz. Deze dingen hinderen zeer en trekken af. Er wordt opgemerkt, dat men wel eens gouden appels voor de lopers in de loopbaren wierpen, ten einde zij daarin zin mochten krijgen en ophouden, terwijl anderen, die in hun loop bleven, de kroon bekomen zouden. Het al te ruim in het tijdelijke te willen hebben, verdonkert de ziel. Waar tijdelijke dingen heerlijk worden van binnen, daar moet God wijken, want in Gods ogen zijn zij zo heerlijk niet.

b. U weet, kinderen van God, wat de weg is tot verwijding van het hart, namelijk, zoals de ziel maar is, aan Jezus' voeten te komen, ten einde Hij Zijn hand daaraan legge en het hart verwijde. Dit wist David ook, daarom zegt hij: *als Gij mijn hart zult verwijden hebben*. En wat kunt u geen pleitredenen gebruiken, daar de Heere Zelf lust heeft, dat uw hart wijd voor Hem is. Ja, daar de Heere zulke grote en algemene beloften aan Zijn volk gedaan heeft, zoals Ps. 92 : 14, *dat het die in het huis des Heeren geplant zijn, gegeven zou worden te groeien*. In Spreuk. 4 : 18, dat het pad der rechtvaardigen zijn zo u een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe. En Paulus vermaant, Hebr. 12:1, 2. *Dewijl wij dan zulk een wolk van getuigen rondom ons hebben, laat ons dan afleggen allen last, en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons is voorgesteld; ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus*. Ja, wilt u grote beloften lezen, die God doet aan zielen die Hem vrezen, en die grote lust hebben in Zijn geboden, leest maar de gehele 112de Psalm.

c. Daarom volk des Heeren, tot uw opwekkende aandrang om voor God te leven, en om in de weg Zijner geboden te lopen, om in de weg van zelfverloochening vordering te maken, ja, om met het hart te kunnen zeggen: *zend maar, Heere, wat Gij wilt, ons hart heeft altijd stilte, onze ziel eeuwige vrede*. O, laat dit u dringen:

1. Overweeg maar eens uw grondstaat wat God aan u gedaan heeft. Als de Heere eens iemand inleidt in zijn vroegere ellendestaat, en dan in zijn tegenwoordige heerlijke zielsstaat, o wat veroorzaakt dat van binnen? Ik spreek alleen van den grondstaat vroeger en nu, en ik spreek niet hoe de ziel het op haar weg al gemaakt heeft. Daar de ellendestaat te zien op zichzelf bij de heiligheid en rechtvaardigheid Gods genoegzaam is, om den mens te verteren als een stoppel door het vuur, en daar de overgang in Christus tot de gemeenschap Gods op zichzelf zulke verwondering meebrengt, die ook geen sterveling zonder ondersteuning zou kunnen dragen. Ja, als u nu het ene eens tegen het andere overstelt, en u kreeg daar wat licht bij, o, wat hoge en eeuwige verbazing, verwondering en verliezen van uzelf in God en in Zijn hoge deugden! Wat verlangen naar heiligheid, ja, naar volmaaktheid zou zulks van binnen veroorzaken! Voeg daar eens bij, dat de grond van al dat heil voor u al gelegd is in de onbevattelijke eeuwigheid.

a. De Vader heeft op u gezien in de volstreekte eeuwigheid, en u voor de Zijnen gekend, niettegenstaande Hij wist, wie u zou zijn, en hoe slecht u het maken zou.

b. De Zoon heeft op u gezien van eeuwigheid, als Hij het opnam om voor zulk een goddeloze een Middelaar te worden. O, Jezus zag u, toen Hij mens werd, en in Zijn ganse leven en gedrag en in al Zijn lopen in de weg van zijns Vaders geboden! Ja nog nader: Hij zag u en de benauwdheid uws harten voor God, voornamelijk in Zijn

zielslijden, als Hij op Zijn aangezicht lag en als Hij droevig en zeer benauwd en beangstigd was; toen voelde en droeg Jezus de schuld van uw zonden. Ook zag Jezus u vanaf het kruis! Elk van u stond voor Zijn ogen als een enig man. En bijzonder als Hij de geest gaf en uitriep: *het is volbracht!* Dat was in Zijn hart voor ú.

e. De Heilige Geest heeft van eeuwigheid op u gezien, en dat om zulk een goddeloos monster tot zaligheid te bewerken, om u op Zijn tijd, volgens Johannes 16:8, te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel, en u tot Jezus en onder de verbondsband te brengen. O, het is alles liefde zonder einde of paal; het is alles, ja, in alles, hier een eeuwigheid. Al die eeuwige wegen heeft de Heere in het Avondmaal nu weer opnieuw aan uw ziel verzegeld.

2. Daarom volk van God! O, wat moesten deze dingen uwe ziel niet dringen, om uw loop in de weg van Gods geboden te hervatten, als oordelende, volgens 2 Kor. 5 : 15, dat gij niet meer uzelf dient te leven, maar Dien, Die voor u gestorven en opgewekt is. Nu, daarom:

- a. Wees niet al te zeer gebogen en verslagen over uw ellendig hart. Het is ook des Heeren weg met Zijn volk, hen nederig te houden door hun de plagen van hun hart te doen gevoelen. Zeg liever: *Ik wil des Heeren gramschap dragen*, Micha 7:9.
- b. Zoek uw hart en oog te houden op de onveranderlijkheid van God. Hij, Die u eerst aanraakte en onder de beloften bracht, zal het voor u voleindigen.
- c. Waakt tegen die dingen die meest oorzaken zijn, dat ge uw verwijde gestalten kwijtraakt.
- d. Houdt u ook aan die middelen die de Heere geloofd heeft te zegenen. Gaat veel met zulke christenen om die nog de meeste kracht hebben om in de nederige Evangelieweg te wandelen.
- e. Houdt u dicht bij de Heere Jezus, als uw overste Leidsman en Opziener over uw ziel. O vrienden, hoe vuil u nu nog bent, Hij zal u eens stellen voor Zijn Vader zonder de minste vlek of rimpel, om eeuwig te wandelen in lange, witte klederen in de vlekkeloze hemel. Hallelujah. Amen.

14. De grote heilbelofte Gods aan Zijn ellendig volk, van hen te zullen genezen.

Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen razen, en zal henlieden genezen (Jer. 33:6a).

De man Gods Jeremia, niet zelf gelopen maar uitgestoten in des Heeren wijngaard, heeft geprofeteerd onder geheel Israël. We lezen in Jer. 2:4: “Hoort des Heeren Woord, gij huis van Jakob, en alle geslachten van het huis van Israël.” Na de verovering van Samaría, en dus na de wegvoering van de tien stammen naar Assyrië, hadden de overgeblevenen zich gevoegd onder Juda, en waren ze naar Jeruzalem gevlucht, volgens 2 Kron. 35: 17 en 18, en daarna met Juda gevankelijk weggevoerd naar Babel.

Men kan narekenen dat hij ongeveer tweeënveertig jaar een zeer getrouwe getuige van God is geweest. Hij begon te profeteren onder de Koning Josía toen achttien volle jaren het wetboek niet was te vinden, in die droevige gesteldheid van de kerk, volgens 2 Kron. 34:14. En dus heeft hij geprofeteerd ten dele onder Josía negentien jaar. Daarna onder Jóahas drie maanden, en vervolgens onder Jójakim elf jaren. Daarna onder Jójachim drie maanden, en toen nog ten dele onder Zedekía elf jaren, allen koningen van Juda tot de tijd van hun wegvoering naar Babel. Uit ongewijde schrijvers blijkt dat hij nog vier jaar geprofeteerd heeft in Egypte en dat hij in de verwoesting door steniging is omgekomen. Tertullianus meent dat Jeremía één is geweest van degenen, waarvan men leest in Hebr. 11:37 die gestenigd zijn geworden.

De zaken waarmee deze man Gods zwanger ging, behelsden:

1. De oordelen Gods die Juda en Israëls overgeblevenen en hun nageslachten wegens hun zonden te wachten hadden. En wel in het bijzonder hun wegvoering naar Babel door Nebukadnézar, en hun ellenden die hen in het land der Chaldeeën zeventig jaren drukken zouden.
2. Ook ging hij zwanger met goede gronden voor hun redding uit Babel en voor de verlossing van hun nageslachten tot aan het einde van de wereld, uit allerlei gevangenissen door de vorst Messias, DE HEERE ONZE GERECHTIGHEID, Jer. 23:6.
3. Maar het ging die man Gods als zovelen van Gods getrouwe knechten. Omdat hij tot Juda en Jeruzalem de waarheid sprak, hun zonden ontdekte en kwaad profeteerde, namelijk de verwoesting van Jeruzalem en de wegvoering door de Chaldeeën naar Babel, werd die getrouwe knecht Gods door de koning Zedekia in de gevangenis geworpen, volgens Jer. 32:2. Maar dit verhinderde die man Gods niet om zijn last uit te voeren. De Heere verliet hem ook in die omstandigheden niet, maar gaf hem daar indrukken van zaken. Hij gaf hem ook daarover te spreken, zoals volgens hoofdstuk 33:1 in dit gevangenhuis ten tweede maal een Godswoord tot hem kwam. Banden, verdrukkingen en gevangenissen waren hier als olie in het vuur.

Dus als we kort iets van de samenhang van deze woorden zeggen, dan scheidt dit hoofdstuk zich vanzelf in twee hoofddelen.

1. Wij zien hier eerst enige omstandigheden, die dienen tot voorbereiding van de profeet: een gevangenis en een allerbenauwdste tijd was hier de gepaste plaats en tijd

dat de Heere de profeet verscheen en hem licht gaf in de algemene toestand. Zo is God veelal gewoon Zijn volk en knechten te bewaren om in zulke tijden op te komen en nuttig te zijn. De Heere biedt Zich de profeet aan. Hij moest het naar God wenden en God zou hem grote en vaste dingen bekendmaken die hij niet wist. Namelijk, heerlijke reddingen en verlossingen uit zware ellenden die over het volk stonden te komen, en dat naar de eeuwige en vaste raad van God, zoals we zien in de eerste drie verzen.

2. In de tweede plaats zien we de voorzegging van de profeet zelf, van vers 4 tot het einde van dit hoofdstuk. De profeet voorzegt welke zware verwoesting en ellenden de God van Israël over de huizen der stad en over de huizen der koningen van Juda in Zijn toorn en grimmigheid brengen zou. En wel vanwege hun boosheid, waardoor de Heere Zijn aangezicht van die stad verborgen had (vers 4 en 5). Daarop voorzegt de profeet in die benauwdheid hun herstelling en verlossing. Hij wordt daarlangs verder ingeleid in de hoge wegen van God in hun redding en verlossing door vorst Messias, een eeuwige Koning (vanaf vers 6 tot het einde van dit hoofdstuk). Van vers 6 tot 13 handelt hij over de verlossing en herstelling van Israël. En daarna, van vers 14 tot het einde van dit hoofdstuk, over de Verlosser en Hersteller Israëls, de Messias, die spruite der gerechtigheid, ja de Heere hun gerechtigheid, die het heil zou aanbrengen van hun verlossing en redding voor hun nageslachten tot aan het einde van de wereld. En zo is de voorzegging van Israëls verlossing en herstelling op een figuurlijke wijze beloofd in het eerste gedeelte van vers 6, onze tegenwoordige stof: *“Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen, en zal henlieden genezen.”*

Och, of het ons tot genezing mocht dienen. Hierover wensen wij deze avond wat te spreken volgens twee hoofddelen:

- I. De voorwerpen van deze belofte, en
- II. De belofte zelf.

I. De voorwerpen van deze belofte

Ons is duidelijk uit de samenhang dat men door die woorden haar en henlieden verstaan moet Juda en Israël. Dat blijkt ook uit het volgende 7e vers. Het is ook duidelijk dat Jeremia eigenlijk gesproken heeft tot Juda en Benjamin, alsook tot de overgeblevenen van de tien stammen die, na de overwinning van Samaria en de wegvoering van de tien stammen door Salmanasser naar Assyrië, overgebleven waren, en die daarna met Juda door Nebukadnézar naar Babel gevankelijk zijn weggevoerd. Dit waren zijn toehoorders.

Nu iets aangaande de in en uitwendige gesteldheid. Op een verbloemde wijze komt het ganse volk van Israël, en elke Israëliet in het bijzonder, hier voor als *een ziek lichaam*, waaraan de heelmester van Israël te pas komt om er Zijn hand aan te leggen en aan te houden. We zullen er alleen dit van zeggen.

1. We merken op dat de oorsprong de zonden zijn, zowel erf als dadelijke zonden. Zij worden op veel plaatsen, bijvoorbeeld in Ps. 38 en de gehele profetie van Jeremia door, stinkende en vervuilde etterbuilen, melaatsheden, wonden, striemen, krankheden, dodelijke plagen en breuken genoemd.

2. We zien ook dat de gevolgen allerlei soorten van plagen zijn, die om der zonden wil over een mens of volk komen. Bijvoorbeeld allerlei benauwdheden naar ziel en lichaam in zichzelf of in de zijnen, het glinsterende zwaard in een land, hongersnoden en pestilentiën, allerlei versmaadheden, vrezes en verschrikkingen. En onder dit alles het zwaarste oordeel, de uitstorting van een geest des diepen slaaps, waarom die op veel plaatsen ziekten, boze en gewisse krankheden, dodelijke breuken, smartelijke plagen, ja gezwollen genoemd worden waarvoor heelpleisters ontbreken.

We zeggen dus met een enkel woord, dat alle soorten van zonden onder Israël in zwang waren.

1. Daarom veroorzaakte de heilige en rechtvaardige hand van God allerlei soorten van verschrikkelijke oordelen over hen, zodat het hun telkens zeer bang werd en zij schreeuwden uit hun angsten, volgens Ps. 107. Daarbij waren de tien stammen reeds door Salmanasser weggevoerd naar Assyrië.

Ja, de profeet zag duidelijk, en bedreigde in 's Heeren Naam dat Juda en Benjamin en de overgeblevenen van Israël onder hen door Nebukadnézar gevangelijk naar Babel zouden worden weggevoerd, en dat hun ellende zeer groot zou worden, zoals ook uit zijn Klaagliederen blijkt. Maar onder al die getrouwe bedreigingen en vermaningen waren en bleven zij verstokt, verhard en ongevoelig.

2. Wat dunkt ons dan, dat van zulk een gesteldheid te wachten is? Kan zulk een dodelijk ziek lichaam opkomen? Is daar een geneesmiddel voor? Wat zouden wij toch denken, als God zegt in Jes. 57:17: "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid en sloeg hen; Ik verborg Mij en was verbolgen; evenwel gingen zij afkerig heen in den weg huns harten." Wij zouden denken, het is met dat volk gedaan. De maat is vol, de lankmoedigheid heeft een einde. Maar o, Israëls Heelmeester is een ontfermend God. Er is een onbevattelijke eeuwigheid in Zijn deugden. In plaats van de laatste dodelijke slag, zegt God in vers 18: "Ik zie hun wegen en Ik zal hen genezen, en Ik zal hen geleiden en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen." Dit nu is de belofte Gods hier ook, waarmee wij overgaan naar onze tweede hoofdzaak:

II. De belofte zelf

Aangaande de belofte zelf, slaan wij eerst het oog op de Belover, daarna op de belofte.

A. De profeet getuigt in het vorige, 4e vers, dat tot dit tekstvers moet worden overgebracht, wie de Belover is. We lezen daar: "Want zo zegt de HEERE, de God Israëls." Het blijkt dus dat de Belover de Heere is, de God Israëls.

1. De HEERE, de Jehovah, de Onveranderlijke en Zelfwezige, volgens Exod. 3:14: "Ik ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL." En Die daarom onveranderlijk is, en aan al Zijn woorden van beloften en bedreigingen het wezen geeft.

2. De God Israëls, de Elohim, de Drie-enige God des eeds en des Verbonds, Die trouwe houdt in eeuwigheid. Dit was de Heere voor gans Israël, uit kracht van een volksverbond aan Sinai's berg gesloten, Exod. 19.

3. Hierin is een bijzondere vastigheid voor een volk, aangaande de beloofde zaken, omdat de Belover is de Jehovah, de God Israëls. Want volgens Ps. 111:5 en Dan. 9:4 verbreekt de Heere Zijn verbond niet.

Dit getuigt nu de profeet onder het volk, zeggende: "Want zo zegt de HEERE, de God Israëls." Dit getuigenis van de profeet is gegrond op zijn vorige bevinding. God had tot hem gesproken, vers 3, en hem aanleiding gegeven dat hij de gedachten van God over Israël weten kon. De HEERE had gezegd: "Roep tot mij, Jeremia, en Ik zal u antwoorden, en u bekendmaken grote en vaste dingen die gij niet weet."

En zo volgt hier direct op in vers 4: "Want zo zegt de HEERE, de God Israëls", waaraan ook de volgende verzen verbonden zijn. Het is hier als in Jes. 65:24: "Eer zij roepen, zal Ik antwoorden." De Heere God komt Jeremia in zijn roepen voor, ziende de goedwilligheid van zijn hart, en openbaart hem die grote en vaste dingen naar die eeuwige en vaste raad, waartoe ook deze vaste belofte in onze tekstwoorden behoort. Ja, het was niet Jeremia als we lezen in Daniël 9:23: "In het begin uwer smeking, (zegt God door de engel) is het Woord uitgegaan, en Ik ben gekomen om dat te kennen te geven, want gij zijt een zeer gewenste man." Daarom kon de profeet zo betuigen, want God

had tot hem gesproken.

B. Aangaande nu de belofte, die was: “Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen en zal henlieden genezen.” De God der gezondheid, die God Die in Exod. 15 gezegd had: “Ik ben Israëls Heelmeester”, die God spreekt hier: “Zie, Ik zal dit doen.”

Het woord zie is een woord tot opmerking, om indachtig te maken dat er zeldzame, zeer gewichtige, ja onwaarschijnlijke zaken van veel aanzien zullen komen. Ook, om in te leiden in de grootheid van de persoon die spreken zal. Bijzonder hier ook tot troost en sterkte, omdat God het Zelf zegt. Ja, zoals hier, tot verzekering en bevestiging dat Gods belofte waarachtig zou zijn, waarop zij staat konden maken.

Dus gaan wij nu over tot de belofte zelf en slaan daarin eerst kort iets gade over de kracht van de spreekwijze.

1. Vooraf moeten wij ons herinneren dat in Gods Woord de zonden genoemd worden ziekten, stinkende wonden, etterbuilen enz. En ook dat allerlei geestelijke en lichamelijke ellenden, plagen, banden en gevangenissen genoemd worden krankheden, smartelijke en dodelijke breuken en gezwollen. Zo zien we dat het rijzen van de gezondheid en van de genezing, uitdrukt de vergeving van die zonde, een genezen van de afkeringen, en ook de verlossing van zulke plagen. We lezen in Ps. 30:3 en 4: “Heere! (zegt David), ik heb tot U geroepen, en Gij hebt mij genezen. HEERE, Gij hebt mijn ziel uit het graf opgevoerd; Gij hebt mij bij het leven behouden.” En ook lezen we in Jer. 17:14 en in hoofdstuk 30:17 en 18: “Want Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere. Ziet, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs wenden, en Mij over hun woningen ontfermen; en de stad zal herbouwd worden op haar hoop, en het paleis zal liggen naar zijne wijze.”

2. Ook moeten wij weten dat de spreekwijzen van “de gezondheid en de genezing doen rijzen”, ontleend zijn aan gevaarlijke wonden, die eerst het kwaad door oprijzen moeten uitwerpen, waarop dan de genezing veroorzaakt wordt door het weer oprijzen of aanwassen van het goede vlees. Sommigen menen uit vergelijking met Spr. 4:22, dat het woord genezing zoveel kan betekenen als heelpleisters der opklimming, die het kwaad doen opkomen. Of ook medicijnen. En dan is de zin: Ik zal hen de gezondheid doen rijzen door heelpleisters of medicijnen. De Heere zou Zijn geneesmiddelen gebruiken om hen gezond te maken.

3. De spreekwijze “en Ik zal hen genezen” kan een herhaling zijn tot vergroting van de zaak. Dus zouden dan deze woorden bij herhaling uitdrukken de grootheid en onwaarschijnlijkheid aan Israëls zijde, en daarentegen de volkomenheid en zekerheid van de genezing aan de zijde van God. Maar ik weet niet waarom men naar de tweeërlei uitwerkingen van de medicijnen, het zo ook niet tweeledig kan opvatten, namelijk:

a. Dat door het rijzen van de gezondheid en door de genezing, verstaan kan worden het doen opkomen van het kwaad der zonden, onder hun oog en op hun hart, tot vernedering en vatbaarmaking voor de genezing, door de werkingen des Geestes, langs de wet.

b. En dan tenslotte door het genezen zelf kan verstaan worden het werk des Geestes langs het Evangelie, namelijk het vinden van de weg der verzoening in de Messias. En dus de genezing van de gevolgen van de ziekten, namelijk de genezing van hun hart en de verlossing van de plagen.

Zien we nu nog met een enkel woord de zaken die in deze figuurlijke spreekwijze liggen opgesloten: “Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen en zal

henlieden genezen.” Daarin ligt opgesloten:

1. Dat Israël's herstelling, zoals ook van alle volken op de gehele aarde, ten enenmale buiten het bereik is van alle middelen. Al is en blijft het een eeuwige waarheid, dat Israël en wij naar Gods Woord daaraan verbonden zijn en blijven. Al de middelen en tweede oorzaken zijn in Gods hand, en het is een heilige kunst om de middelen recht te gebruiken, en tegelijk van de middelen af te zien op de Heere. Dat is een heilige kunst, die God moet leren. O, des Heeren wegen zijn wonderlijk. Hier doet God een belofte: “Ik zal het doen.” En daarna wordt het hoe langer hoe donkerder, ja donkerder dan het ooit geweest is.

- a. De profeet staat stil bij de jammerlijke staat waarin geheel Israël door zijn zonden en zwaardrukkende oordelen van God verzonken was, vanaf de tijd der afscheuring van de tien stammen van het huis van David. Ja, dat zelfs de tien stammen door Salmanasser naar Assyrië al weg waren, en niets meer over was van dat grote volk van Juda en Benjamin, geen overgebleven meer van de tien stammen die onder Juda verberging hadden gezocht.
- b. De profeet staat hierbij stil, volgens Jer. 4:19-21. Die man Gods hoort en ziet verschrikkelijke dingen. En hij sprak (en dat is wat voor een zie-ner) tot een blind en doof volk: “O mijn ingewand, mijn ingewand; ik heb barenswée; o wanden mijns harten; mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen; want gij, mijn ziel, hoort het geluid der bazuin en het krijgsgeschrei; breuk op breuk wordt er uitgeroepen; o, hoelang (roept die man Gods) zal ik de banier zien en het geluid der bazuin horen?” Wel, wat zag en hoorde die man toch bij die meest dode hoop van mensen? O, dat werd kort daarna vervuld, volgens Jer. 8:16. Van Dan af werd het gesnuif der paarden en het briesen der sterken gehoord, zodat het ganse land beefde; daar waren de Chaldeeën. En dus raakte Juda met de overgeblevenen van Israël ook weg naar Babel. Maar deze grote beloften lag er! En dit was Gods weg.
- c. Tenslotte zag de profeet nog meer. Het zou eerst nog donkerder worden. Maar nu voorzag hij ook al hoe zij het maken zouden als zij weer in hun land zouden gekomen zijn, tegen de Heere en tegen de boden Gods die hen zouden waarschuwen, ja tegen de Zoon des koninkrijks Zelf, Die zij doden zouden. Hij voorzag hun gevangenis door de Romeinen, en hun verstrooiing naar alle landen, hoe God hen verlaten en Zijn Koninkrijk van hen wegnemen zou, zoals zij thans al ongeveer achttien eeuwen onder verstoktheid en verharding als ballingen op aarde omgezworen hebben. Dat zijn donkere wegen Gods die de vervulling van de beloften wel eens voorafgaan, zodat uit de donkerste duisternis wel eens het helderste licht opgaat. In zulke wegen verheerlijkt God Zichzelf.

2. Ten tweede ligt in deze woorden ook opgesloten de volkomenheid en zekerheid van de verlossing van Israël uit allerlei ellenden. God zal ze genezen. Zij zullen, volgens Hos. 3:5, *wederkeren tot de HEERE, hun God, en David hun koning, en zij zullen vrezende komen tot de Heere en Zijn goedheid in het laatste der dagen*. Hoe donker het er ook uitziet! O, dat zal zo zijn, als men Gods Woord en belofte maar voor zich heeft. Die waarheid is eeuwig. Het ontbreekt de Heere toch niet aan macht, wijsheid en goedheid. Wat moest een christen zich toch gewennen om in het donker te hopen en daarin ook op te wassen in het geloof. Paulus zegt zo eenvoudig, (ziende op Israël in het laatste der dagen) in Rom. 11:23: “God is machtig hen weder in te enten.” Zo moesten wij ook spreken als wij wat van de Heere hebben, ook als het donker is.

3. Eindelijk ligt ook in deze woorden opgesloten de enige weg waarlangs hier Israël, en waarlangs ook alle mensen, alleen redding of genezing of verlossing te wachten hebben.

Namelijk de gezondheid en de genezing zullen moeten rijzen. Dit wil zeggen:

- a. De zonden zullen moeten oprijzen. Die zullen bij ieder boven moeten komen en zwaarder worden. Dan zullen de plagen eerst licht worden, en zal de ziel aan het vragen raken naar de balsem van Gilead en naar de Heelmeester. Men moet zin krijgen in de ontdekkingen van Gods Geest aan zichzelf en aan de schuilhoeken van zijn hart. Men moet zijn zonden beter gaan gevoelen, de Heere billijken en rechtvaardigen, en alle genade in zichzelf onwaardig worden. Dit wordt in Lukas 6:48 onder een zinnebeeld genoemd: graven en verdiepen, zodat men naar beneden in de vuile modder wil totdat de vaste grond, de fundamentgrond zich ontdekt. Het medicijn des geloofs moet het hart volkomen maken aangaande de Heere en de zonde, en moet het kwaad doen opkomen, doen rijzen en uitwerpen. Wanneer een volk of mens hiervoor bang is, kan het nooit goed genezen worden. En als het toch enige ingebeelde of uitwendige genezing en redding geniet, is het een genezing op het lichtst, een verrotte genezing en een valse vrede. Ja, het is niet anders dan volgens Rom. 2:5 toorn vergaderen als een schat in de dag des toorns, en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods.
- b. Tenslotte zal het goede en gezonde vanbinnen moeten opklimmen door de genade die in het hart gelegd is. Zulk een zal het kwade overwinnen moeten door het goede, volgens Rom. 12:21, namelijk de heelpalesters des geloofs. Ja al de medicijnen die de Heelmeester Israëls aan de ziel of aan een volk ten koste legt, de oordelen en de zegeningen Gods, al de wegen die Zijn majesteit met de ziel houdt, al de genademiddelen zullen daardoor hun rechte werkingen moeten doen. Ja, het gebed in het geloof zal vanbinnen moeten oprijzen. Toen Daniël dat vond, naderden de genezing en herstelling met rasse schreden (Dan. 9:4). Ja, het geloof zal vanbinnen de plaats van het ongeloof moeten innemen. En dan is zijn aard, tegen de onwaarschijnlijkheden naar buiten aan te wassen, zal ooit voor een volk de rechte genezing en herstelling te wachten zijn. Wie slechts geloof heeft, kan overal door en uit. En dit is uit des Heeren Jezus' hand te zoeken en te vinden: "Zie, Ik (zegt God) zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen en zal henlieden genezen."

Toepassing

Vrienden, de vervulling van deze belofte is dat ene ding dat wij nodig hebben, èn voor onszelf, èn voor ons land. Waren wij er maar voorwerpen voor! O, al zag het er nog zo donker uit, en al scheen de genezing nog zo onwaarschijnlijk als het wilde, op 's Heeren tijd zou die echter rijzen.

A. Laat ons met een woord eens zien waar het ons in het algemeen aan scheelt. Vrienden, wij zitten in diepe ellenden.

1. Het scheelt ons aan blindheid en verblinding, aan verharding en ongevoeligheid van het hart. Hierdoor ziet het er hopeloos uit.

2. Het scheelt ons aan die dodelijke val en hoogmoed. We zijn uit God gevallen. En waarin dus ons vreselijkste onheil gelegen is, daarop hebben wij van nature de hoogste moed.

3. Het scheelt ons aan onze onoprechtheid over de zonden, en dus aan onze liefde ten kwade. Wij willen de zonden vasthouden tot onze laatste ademhaling, en de grote hoop van mensen zal er de donkere eeuwigheid mee instappen, en dus de zonden eeuwig behouden. Maar de zonden waarover Gods kinderen oprecht ontsteld zijn, vooral in het haten en het brengen voor de troon aan Jezus' voeten om ervan te scheiden, zullen niemand uit de hemel houden, noch ook de hemel hier uit zijn hart houden. Vrienden, een mens is onoprecht over de zonde. Dit laat de onverzoende mens onverzoend met

God.

4. Het scheelt ons ook aan onze afwijking, vijandschap, haat, opstand en vooroordeel tegen het werk van God en tegen de vromen. Dat verderft en doodt menigeen, en doet hem eeuwig zinken. Ook Gods kinderen vinden hiervan niet zelden een overgebleven kracht, zoals afkerigheid van de heiligheid die den huize Gods sierlijk is, en ook van sommige middelen die tot hun genezing konden dienen. Hierom belooft de Heere in Jer. 3:22 dat Hij hen van hun afkeringen zal genezen. Dit alles zijn zaken die de staat of gestalte van ieder onzer betreffen.

Deze genoemde dingen zullen dus bij ieder van ons moeten oprijzen, ja uitgeworpen worden, zullen de heelpleisters vrucht dragen en wij de genezing op goede gronden te wachten hebben. Ieder zal over die dingen gevoelig voor God, en aan het treuren moeten raken. De Heere zegt in Jes. 57:18: "Ik zie hun wegen en Ik zal hen genezen, en Ik zal hen geleiden, en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen." Iemand mag misschien enige ondersteuning krijgen, of Gods lankmoedigheid mag een mens of volk voor enige tijd verschonen en Gods toorn uitstellen, maar de rechte genezing door ware vergeving en vertroosting krijgt niemand voordat hij een treurige wordt. Ach, dat ons kwaad eens oprijzen, bovenkomen, en uitgeworpen mocht worden! O, hadden wij wat van dat rechte treuren, wat zou het menigeen van pas komen. Mochten wij op Jezus zien als wij konden, het is toch alleen in Zijn hand.

B. Nu nog een woord tot u, die gestaltelijk genezing nodig heeft.

1. Weet toch dat er geen kwaad is dat de Heere Jezus niet genezen kan of wil. Hoe verouderd, ingeworteld en dodelijk het ook is. Ja al scheen het ons toe dat het te ver gekomen is. Dit doet er niet toe, als wij maar willen, als het ons maar ernst is. Jezus helpt die allen, ook degenen die veel vromen al opgegeven hebben. Hij zegt in Ezech. 16:5: Als geen oog meer medelijden met u had, zag Ik u." En de grond hiervan is toch dat Hijzelf, volgens Jes. 53, de Man van smarten is geweest, Die volgens Ps. 69 in de allerdiepste wateren en in de grondeloze modder gezonken is geweest, en daaruit Zelf is opgekomen. O mens, kon u op Hem zien. Het zien zou u genezen, evenals de gebetenen zagen op de verhoogde slang.

2. Wees toch meest gezet op uitzuivering van alles wat uw genezing hindert. Hier heeft ieder licht nodig om te zien wat hem deert, en oprechtheid daarover in de opbrenging ter verzoening en doding. Een ieder klage vanwege zijn zonden (Klaagl. 3:39).

3. Bepaal de grote God de weg toch niet. Des Heeren tijd en wijze is de beste. Wees er niet onvergenoegd over. Onvergenoegdheid in het hart belet bij menigeen de genezing, zoals het ook in het natuurlijke zo is.

4. Tenslotte, houdt toch uw handen van uw eigen kwalen. O, wat wilt u toch uitrichten! Het is ongepast. Laat Jezus u toch genezen. In het natuurlijke geeft men zich met dodelijke kwalen aan een verstandige geneesmeester over. En arm mens, zult u het met uw arme, blinde en verrotte wijsheid in het geestelijke zoveel beter maken?

C. Nu nog een woord ter onderscheiding wie gezonde mensen zijn, en zich in nederigheid daaronder rekenen mogen. Zondeloze mensen zijn er niet. De grootste en gezondste heiligen zijn hieraan te kennen.

1. Die zijn en blijven het dichtste bij de plagen van hun hart. Zij hebben het grootste doorzicht in het karakter en de gruwelijkheid van de zonden.

2. Zij gevoelen haar kracht vanbinnen soms veel heviger dan anderen, en hebben daarbij onderscheidend licht tussen natuur en genade.

3. Zij houden steeds de vinger op hun wonde, en zo maken zij gedurig gebruik van Jezus, met liefde tot verbreking van de kracht der zonden. En sommigen verlangen naar

ontbinding van het ganse lichaam der zonde. Het zijn dus op zichzelf geen letterwijzen, verstandigen en rechtzinnigen in de letter en de zin van de Bijbel en de leer der waarheid. Al heeft zo iemand genade wat zijn staat betreft, en al is hij dus voor eeuwig geborgen, maar deze dingen maken hem voor het tegenwoordige niet gezond.

1. Iemand kan genade hebben en toch zeer verzin van de kracht van de waarheden tot verootmoediging van zijn hart. De kennis maakt opgeblazen, zowel in bekeerden als onbekeerden, als ze niet geheiligd is. Ieder heeft te staan naar verstand en rechtzinnigheid, maar zijn welgesteldheid hiernaar af te meten is dodelijk. Een mens kan een zeer geringe mate van kennis hebben, terwijl hij een veel grotere mate van heiligheid en Godewelbehaaglijke geloofsuitgangen kan oefenen dan de allerschranderste die ook de wortel der zaak heeft.

2. Zal iemand dus recht vrucht doen met zijn kennis en verstand, dan zal de God der gezondheid en de Heelmeester Israëls, (als Hij ooit Zijn hand van eeuwigheid aan zo iemand heeft gelegd) Zijn hand eerst aan zijn ongezone gestel moeten leggen, en hem een geestelijk gezonde maken. En vrienden, dan pas komen deze dingen grotelijks ten nutte, namelijk wanneer iemand een gezonde wordt. En dus zijn ze te schatten, maar ook niet meer dan de Egyptische schatten van vroeger, die op Gods tijd geheiligd werden ten dienste van het huis des Heeren.

3. Dan zijn er ook hoogbegaafden die grote bevattingen, machtige gaven, talenten, veel algemeen licht hebben, en geestelijke zaken wonderlijk kunnen uitdrukken, zodat Godzaligen zich bijzonder met hen verenigen en dit dan gemakkelijk houden voor vereniging met de persoon. Deze dingen zijn op zichzelf te achten, maar zij maken niemand gezond. Iemand kan dat hebben en zeer groot in woorden zijn, maar de waarheid in het binnenste missen of zeer klein zijn in de genade. Of iemand gezond, ziek of dood is, blijkt eerst hieruit of hij de zaken van de woorden heeft, en uit de beoefening van het christendom. Ja, ga eens na welke gaven Paulus optelt in 1 Kor. 13:13. Wat sprak Bileam verheven taal in Num. 23 en 24. En wat zal Judas de verrader in zijn beste tijd daarvan gehad hebben! En wat aanleiding geeft Paulus in Hebr. 6 om naar binnen te keren.

4. Het zijn ook niet zulken die in zekere zware gevallen eens mannelijke daden doen. Ook niet die kleingelovig zijn en eens in een bepaalde zaak een groot geloof oefenen, alsof ze grote en sterke christenen waren. Er zijn immers ook 'geleende genaden' in de kerk. Ik versta daardoor dat iemand voor anderen wat heeft, terwijl hij zelf daarvan ontbloot is. Of dat de Heere iemand in zekere gevallen gebruikt, om door hem wat groots uit te voeren. Hieraan de grootheid van het christen-zijn af te meten, is geheel verkeerd. Het is evenals een man die door de hand van een kind eens wat groots uitvoert. Het kind blijft echter een kind. Zo kan iemand die kleine genade heeft in een bepaald geval zeer nuttig zijn. Als God iemand nuttig wil maken, al is het maar voor één keer, dan zegt Salomo in Pred. 9 dat een geringe, arme man een stad behouden kan.

5. Het zijn ook niet op zichzelf, zoals men het wel noemt, *verzekerden*. Ik zeg: zoals men het noemt. Wij noemen iemand al een verzekerde als Hij bewustheid heeft van zijn eerste overgang en als hij zonder veel tegenstand of bestrijding zulks meest of wel altijd blijft geloven. Alleen omdat zijn overgang toen zo duidelijk was en dat zijn geheugen hem dit goed herinnerd. Dit kan iemand hebben, maar in zijn hart slordig zijn. Slordig in zijn wandel en woorden, en veraf van de teerheid voor de Heere en van gestaltelijke gezondheid. Deze verzekering kan iemand hebben, en koud en zonder aandoening gesteld zijn.

Deze soort verzekering of bewustheid kan iemand missen, terwijl hij zeer bekommerd is over de grond van zijn staat, en echter gestaltelijk gezond en welgesteld zijn; teer en afhankelijk voor de Heere.

Maar de rechte verzekering heeft een geheel andere uitwerking. Namelijk de verzekering die gewerkt is door de verworven Geest van Christus, langs het Woord, waardoor de derde Getuige in de hemel, van binnen in het hart getuigt, en de echtheid van de dingen doet zien die hun van God geschonken zijn. Ik zeg die verzekering maakt dat de ziel klein, ootmoedig en teer voor God leeft. Zeer vijandig tegen de zonde, afhankelijk werkzaam door de Geest, en levendig en getrouw aan licht en plicht is. Ze veroorzaakt een ongemeen liefdewerk omtrent de Drie-enige God in de ziel. Ja, het hart hecht buitengewoon aan de Heere Jezus, als de enige verdienende en werkende oorzaak daarvan door Zijn Geest. Dit maakt iemand wel degelijk gezond. Dit moet men dus grotelijks onderscheiden van die koude en dode bewustheid door zijn geheugen, die een christen wel eens zeer ongelukkig kan maken, los en zorgeloos. Voordat zo iemand een gezonde wordt, ontvalt hem deze verzekering wel eens en komt er beroering vanbinnen. Of soevereine liefde verzwelgt de zonden, en zo komt zulk een wel eens op uit zijn ziekte.

Nu willen we nog zien wie die gezonden zijn.

1. Die levendige werkzaamheden des harten oefenen, al is het onder een menigte kwalen. Zij halen hun adem ruim bij gelovig bidden, en zij leven bij naar boven ademen. Zij hebben en gebruiken hun geestelijke zinnen, en hebben geoefende zinnen gekregen om het goede van het kwade te onderscheiden. Ook zijn zij vanwege dat tere gevoel, steeds rechte treurigen over de meeste en de minste zonden, en door die droefheid van het aangezicht wordt het hart gebeterd of gezond.

2. Recht gezonden werken met goede orde. Het is tegen de ordening van God om van de dag de nacht, en van de nacht de dag te maken. Rechtgestelden verlustigen zich in hun werk. Ze wachten op het opgaan van de zon en gaan dan juichend uit. Als de avondschaduw neigen en het nacht wordt, scheiden zij eruit. De goede orde bewaart hen bij de gezondheid, anders doet men meer kwaad dan goed werk.

Zulken zien in hun werken ook naar Jezus uit. Ze zoeken een weinig licht, en als dat komt verlangen zij al naar de doorbraak van de Zon der gerechtigheid. Zij hebben dan een rechte geschiktheid om te werken.

3. Gezonden, zoals zij op hun tijd werken en rusten, eten en drinken ook op hun gezette tijden. Zo is het ook in het geestelijke. Tegen de gewone tijden der voeding neemt hun honger toe, namelijk aan de tafels van de bediening van het Woord, aan het Avondmaal, en in hun gezette afzonderingen. Door die rechte honger komt het dat de allergeeringste kost voor het oog van de wereld, hun vaak het beste smaakt en zij daardoor het meest gesterkt worden.

4. Gezonden zijn ook matig. Ze zijn matig naar buiten. Ze wachten zich om zich te bezwaren. Men noemt dit wellicht koppigheid of nog erger, als een christen zich in wereldse, gewichtige zaken onttrekt. Maar de gezondheid van zo iemand is hem meer waard. Ze zijn ook matig naar binnen. Hun lust is zich te wachten tegen ijdelheid, tegen wraak, tegen onkuisheid of afgoderij van het hart, dat ziekten veroorzaakt. Paulus vermaant in Rom. 13: Wacht u, dat uw hart niet te eniger tijd bezwaard wordt door spijs of drank, ook door slaapkamers en ontuchtigheden; maar doet aan de Heere Jezus Christus, en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden.”

5. Eindelijk, gezonden zijn ook te kennen aan hun gezelschap. Ze houden het met gezonden met een nauwe levenswandel. Ze spreken met elkaar ter besturing in hun werken, namelijk hoe zij de hulp des Geestes en de kracht van Christus door het geloof blijvend zullen genieten, en ook hoe ze dat de Heere welbehaglijk zullen verrichten.

Wilt u nog enige bewijzen zien van zulken, die van ziek nu echt gezond geworden zijn

en waaraan die te kennen zijn? Met een woord maar.

1. Zulk een leeft met zijn hart bij zien van zijn schuld, en dus van de oorzaak van zijn ziekte. Tevoren legde men de schuld op een ander, die hem verstrikt zou hebben. Maar nu is het met David in Ps. 51: "Ik heb gezondigd." Dan beklagt Efraïm niet een ander, maar zichzelf. Dan billijkt hij de Heere, en ziet hij dat hij het juk dat God oplegt zo nodig heeft tegen zijn wederstrevige natuur.
2. Zulk een leert opnieuw de weg des Verbonds kennen bij bevinding. Hij tracht daarin weder te keren tot de Medicijnmeester Christus. Zijn levenswijze is, het dicht bij Hem te houden. Het geloof wordt weer levendig, en hij heeft veel hart om Jezus als Hogepriester te gebruiken, om door Hem steeds tot de Vader te gaan.
3. Zulk een is gedurig weer hongerig. O, dat onderscheid is zo groot. Hij krijgt weer smaak in het Woord en wordt weer hartelijk gezet op zijn verborgen plichten. Waar tevoren zijn meeste werk een werk van het geweten was, daar is nu *de liefde* weer het beweeggrad; soms liever bidden dan eten.
4. Zulk een is bezorgd voor de dingen waar hij tevoren ziek van werd. Evenals in het natuurlijke. Toen ik dat at of dronk, zegt men, daar kreeg ik het van. En dit schuwt hij dan.
5. Zulk een heeft innig medelijden met zulken die nog ziek zijn. O, hij kan het niet laten, hij moet ernaartoe. Hij moet zeggen waar het hem gescheeld heeft, of het ook wat mocht nalaten.
6. Tenslotte is een wezenlijk gevolg dat hij de gezondheid hoog schat. Een gezegde luidt: "Men weet niet wat men geniet, voordat men het mist." Zo is het hier ook. O, het is een wonder voor zulk een dat hij weer uit en in kan gaan. Dat hij weer kan werken en lasten kan dragen van zichzelf en anderen. Ja, dat hij weer een steun wordt voor land en Kerk.

En tenslotte, kinderen van God, nog een woord tot uw besturing en opwekking.

1. Eerst tot degene die nog ter aarde ligt neergeworpen. Weet u waar uw opkomst, genezing en gezondheid vandaan moet komen? Namelijk, zoals in de tekst, van Jehovah, de God Israëls. Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de bergen en heuvelen, van zichzelf verbeteren of van elders. Ons heil is in de Heere, de God Israëls. De beloften die God in Zijn verbond gedaan heeft, zijn de enige grond. O, die gaan zover. Al was iemand met Lazarus in het graf en al riekte hij al, hij kan en zal echter hersteld worden. Vraagt u hoe dat kan? Lees maar Ezech. 37 en Ps. 68. En dit heeft de Heere nu bij het sacrament van het Heilig Avondmaal opnieuw aan Zijn volk verzegeld. Daarom, zoek het toch bij de Heere Jezus. Zijn Zijn medicijnen soms bitter, of moet er eens een pijnlijke insnijding geschieden, zie dan dat u zich aan Hem overgeeft, en laat Hem toch voor u zorgen. Het kwaad zal door Zijn middelen moeten oprijzen, bovenkomen en uitgeworpen worden. En daarna zullen de heelpleisters eerst te pas komen, anders wordt de breuk op het lichtst genezen en wordt het daarna erger.

2. Ten tweede, u die nog bewaard bent bij een redelijke gezondheid. Houdt u toch dicht bij Jezus, door de genade des geloofs. Als u dan iets overkomt, hebt u uw Heelmeester niet ver te zoeken.

Houd het ook veel bij gezonde en werkzame christenen. Dit wekt zeer op. Zoek ook veel te werken voor de Heere. Al werkende wordt men bewaard voor slaap. Zolang men anderen vermaant en aanspreekt, waakt men. Als men veel zit bij slapenden en zorgelozen waar men geen werk heeft, daar slaapt men eindelijk mee in. Men kan zijn ogen niet meer openhouden. En daarom dient uw hoofdwerk te zijn om veel onbekeerde mensen en zieke vromen aan te spreken.

Tracht ook een hand te lenen ter behoudenis van ons land en de zinkende Kerk, en veel te werken met de Koning van de Kerk over die ongesteldheden. Tracht daarbij de oordelen na te volgen, zoals over het rundvee, en te zuchten of de Heere er pijlen van liefde te maken. Ja, tracht de rechte gesteldheid en een binnenkamer te zoeken tegen de dreigende honger, pest of tegen het zwaard.

3. Weet tot sterkte en bemoediging

a. dat het herstel van ons land en onze Kerk alleen ligt in de hand van Jehovah, Nederlandse Verbondsgod. O, draag Nederland met des Heeren wijze van herstel en genezing veel op uw hart aan de voeten van de Verbondsmiddelaar. Ja, geef ook de tijd in Zijn hand, als een land dat alles verbeurd en niets te eisen heeft, alleen pleitend op des Heeren eigen zelfverheerlijking.

b. Ten laatste, vrienden! Wie weet, het mocht u eens gaan als Jeremía. U mocht eens vrijheid krijgen om tot de Heere te roepen, ja God mocht u eens antwoorden en grote en vaste dingen bekendmaken. De Heere mocht u sterken en bevestigen in het geloof, waardoor u Nederlands verlossing en herstel als door een verreijker wel eens gezien hebt. Dus vrienden, dat de lang begeerde zaak u en ons tezamen eens geworden mocht, als een boom des levens. Dit schenke de God Israëls tot Zijn heerlijkheid, om Jezus' wil. Amen.

15. Het heerlijk goed dat de trouwe Jehovah aan Zijn Bondsvolk belooft te geven

En Ik zal hen openbaren overvloed van vrede en waarheid (Jer. 33:6b).

Uit de samenhang in onze vorige oefening aangewezen, blijkt dat in het laatste gedeelte van vers 6 en in vers 7 een voorzegging voorkomt van Israëls verlossing en herstelling. In het laatste gedeelte van vers 6 ontmoet ons een voorzegging van Israëls herstelling of genezing, waarin die in volle kracht zou bestaan.

En dan, in vers 7, een voorzegging van de trappen waarlangs de Heere hun herstelling tot volkomenheid zou brengen, namelijk, God zou de gevangenis van Juda en Israël wenden, en zou hen opbouwen als in het eerste. Onze tegenwoordige stof is te vinden in het laatste gedeelte van vers 6: “En Ik zal hen openbaren overvloed van vrede en waarheid.” Het is de voorzegging van Israëls herstelling of genezing, waarin die in volle kracht bestaan zou, hoe donker het er nu ook uitzag, omdat nog banden en gevangenschappen voor de deur stonden. Vrienden, de Heere make ons verliefd op Zijn ontfermende ingewanden en op Zijn goedertieren beloften. Hij make ons begerig, opdat wij er ook wat van krijgen. Wij behandelen hierin twee hoofddelen:

- I. De voorwerpen van deze belofte.
- II. De belofte zelf.

I. De voorwerpen van deze belofte

Uit de verhandeling van het eerste gedeelte van dit vers, is ons al gebleken dat de voorwerpen van deze belofte eigenlijk zijn Juda en Benjamin, naast de overgeblevenen van de tien stammen, reeds naar Assyrië door Salmanasser weggevoerd, die tezamen onder zware bedreigingen lagen dat Babel hun gevangenis zou worden.

Dit volk lag dus onder zware en bijzondere oordelen van God om hun zonden. Ja, het zag er hoe langer hoe donkerder uit, zodat zij ver waren van die zaken die de inhoud van deze belofte betreffen. Want, behalve al die zichtbare bewijzen van Gods toorn en ongunst door hen overal in tegen te komen en door allerlei vrede en voorspoed van hen te doen wijken, gaf de Heere hen in Zijn rechtvaardigheid over aan allerlei dwalingen en afgoderijen der volkeren en dergenen die de Heere over hen heersen deed. Hij maakte het hun zo bitter dat het tot aan het hart raakte. De tien stammen waren reeds weggevoerd, en Juda met de overgeblevenen van Israël stonden haast gevankelijk weggevoerd te worden. Onder dit alles rustte een geest van diepe slaap en zware verhardingen op de meesten, enige weinigen uitgezonderd die de Heere in de roede zijn toegevallen en wier ogen door al die donkere tijden heen op Messias, de Heere hun gerechtigheid, en op de onveranderlijke goedheid van God in Zijn verbond zullen gezien hebben. Aan dezen nu doet God een zeer grote belofte, die we zien in de tweede hoofdzaak.

II. De belofte zelf

Wij denken dat deze belofte uitdrukt de herstelling van Israël in Zijn volle kracht, het

toppunt van de hoogte van Israëls geestelijke stand waardoor de Heere hen nog eens verwaardigen zou. En dus vatten wij het volgende 7e vers op als een belofte van de trappen waarlangs de Heere de herstelling van Israël tot die volkomenheid brengen zou. Wij durven geen bepalingen te maken en laten het liever over aan degenen die meer licht hebben in de zin van het Goddelijke Woord, maar wij denken dit door vergelijking van dit gehele hoofdstuk met het vorige 30e en 31e, en ook met Zach. 2 en 8, zoals wij misschien over het volgende vers nog nader zullen zien.

Wij zien ook dat deze belofte, gehecht aan het volgende, 7e vers, hetzelfde voldoende te kennen geeft wat op een figuurlijke wijze in het eerste gedeelte van ons tekstvers is voorgesteld. Daar staat figuurlijk uitgedrukt: *En Ik zal henlieden genezen*. En dan geeft hij aan waarin toch de rechte genezing bestaat: *met het openbaren van een overvloed van vrede en waarheid*.

Uit het vierde vers blijkt dat het de Heere, de Jehovah, de God Israëls, de Onveranderlijke en Getrouwe Waarmaker Zijner woorden en toezeggingen is, Die hier spreekt. Vrienden, het zouden dingen zijn die Gods hand zou doen, boven bidden en denken. Volkeren zouden vrezen en beroerd zijn als zij het zien zouden, ja het zou onwaarschijnlijk zijn, en tegen alle verdiensten zeer snel geschieden. Merk dan hoe terecht dit opmerkzaammakend woordje *zie* hier past.

De tekst spreekt dus van vrede en waarheid. Sommige oude godgeleerden als Flaccius Illyricus en meer anderen, ook de grote Calvijn, zijn van gedachten dat, als men in de Bijbel de twee woorden vrede en waarheid samengevoegd vindt, men daardoor verstaan moet een ware vrede, tegenover een valse vrede. Namelijk een zekere, vaste en onbedrieglijke, bestendige vrede uit Joh. 1:17.

Anderen verstaan erdoor een getrouwe vrede, bloeiende uit de waarheid Gods, Die Zijn onfeilbare beloften getrouw vervult.

Ik kan echter niet zien wat de noodzaak is dat men twee verschillende goederen, als vrede en waarheid zo vermengt, omdat men ze blijkbaar verschillend leest door het woordje “en”.

Het is wel waar dat het een geen rechte plaats heeft zonder het ander: waar vrede is, daar moet waarheid zijn. Maar rechtvaardigmaking en heiligmaking zijn ook niet gescheiden, en toch zijn het bijzondere goederen die men onderscheiden moet en niet vermengen mag. We lezen in Zach. 8:19: “Hebt dan de waarheid en de vrede lief.” Daar komt de waarheid voor als grond en de vrede als het gevolg; de waarheid als de voorwaarde zonder dewelke geen vrede is. O vrienden, volgens Tit. 1:15 zijn de reinen alle dingen rein, maar den bevleete is toch alles onrein. Als die oude godgeleerden in onze dagen geleefd hadden, zouden zij ook de noodzaak wel gezien hebben in het onderscheid maken. Daarom onderscheiden wij met andere godgeleerden deze twee heerlijke goederen: vrede én waarheid.

Wij verstaan dan door de vrede een overeenstemming van de gemoederen, die rechtstreeks tegenover tweedracht, oorlog en twist staat. Het is in alle opzichten iets wat de Heere God scheppen moet, omdat vrede een allerheerlijkst geschenk van de hemel is. Daarom wordt er in Gods Woord ook allerlei heil en voorspoed door verstaan. Omdat het woord vrede hier onbepaald, zonder voorwerp gebruikt wordt, moet men het in de allerruimste zin opvatten. Anders lezen wij meer bepaald van vrede met God, vrede des gemoeds, vrede met de hemelingen en wat dies meer zij.

Daarom verstaan we onder deze *vrede*:

1. Vrede met God, die vloeit uit de geloofsvereniging met de Messias, door de

wegruiming in Zijn bloed van die gevestigde scheiding die de zonde veroorzaakt heeft. Dit is de springbron van alle andere soorten van vrede.

2. Vrede in het gemoed, die vloeit uit de vrede met God. We lezen in Psalm 119:165: “Die Gods wet beminnen, hebben groten vrede.” Het is een grote stilte in het hart en een rust in de Heere. Daarom ook genoemd iets wat alle verstand te boven gaat, dat harten en zinnen bewaart in Christus.

3. Het is ook vrede met de goede engelen. Tevoren stonden die machtige geesten hem tegen. Zodra Adam gevallen was, stond daar een engel met een vlamig lemmer eens zwaards tegen hem, ja menigten van goddelozen werden gedood door een goede engel. Maar vrienden, volgens Kol. 1:20, vrede met God hebbende door het bloed des kruises, wordt die mens ook met de engelen verzoend. Zij zijn gediensige geesten om Gods volk overal te geleiden en te bewaren.

4. Het is ook vrede met al Gods kinderen, vloeiende uit overeenstemming van het werk Gods vanbinnen. Vandaar die heerlijke gemeenschapsoefening der heiligen, dat zij één zijn in Christus.

5. Het is ook vrede met alle schepselen, redelijke en redeloze, levende en levenloze. Vrienden, als zij vrede met God hebben, kan geen duivel hen benadelen, geen goddeloze Bileam kan hen vloeken maar hij moet hen zegenen (Num. 23 en 24). Volgens Job 5:22 en 23 zijn Gods kinderen met het gedierte der aarde en met de stenen des velds bevredigd, en kunnen zij iets dodelijks eten of drinken zonder dat het hun schade toebrengt. En dus moeten alle dingen hun medewerken ten goede (Rom. 8:28).

6. Tenslotte, het is ook allerlei aardse en lichamelijke vrede, welstand en voorspoed in het burgerlijke. Zie dit ook beloofd in Jesaja 2:24. Dat *in het laatste der dagen*, wanneer de berg van het huis des Heeren zal vastgesteld zijn op de top der bergen, en wanneer de heidenen daar toevloeien zouden, dat de oorlogen zouden ophouden, en dat de zwaarden tot spaden, en de spiesen tot sikkelen zouden geslagen worden. En dus lezen wij van alle voorspoed en zegen, met de vrede vanbinnen (Jes. 26:3).

Wij verstaan vervolgens door *waarheid* een gehele overeenkomst van gedachten, woorden en daden, met zaken.

Dit staat lijnrecht tegenover leugen en valsheid. Meer kunnen wij er niet van zeggen. In Zijn kracht waarheid te bepalen, kunnen wij niet omdat wij gevallen mensen zijn, die uit de waarheid en uit de volmaakte kennis van God zijn uitgevallen, en nu allen van nature in de leugen liggen. Ook, omdat de waarheid eigenlijk een eigenschap van God is, voor ons onbegrijpelijk en bijgevolg onbeschrijfelijk. Pilatus vroeg eens aan de Heere Jezus: Wat is waarheid? (Joh. 18:38). Wij lezen in Deut. 32:4 dat God alleen waarheid is en geen onrecht. En in Rom. 3:4 dat God alleen waarachtig is, maar alle mensen leugenachtig zijn. En dus is het een volmaaktheid in God. Ook lezen wij in Joh. 14:6 dat Jezus de zelfstandige Waarheid is.

Vrienden, wij nemen het woord waarheid hier in een heel ruime zin en zien deze waarheid eerst van de zijde van God. We verstaan dan door deze waarheid:

1. Het Woord van God, en bijzonder de vrijmakende waarheid van het Evangelie. Zo ook het woord der belofte tot een staf op de weg der waarheid, volgens Ps. 23:4, die alleen in de Kerk van God te vinden is. Daarom wordt die in 1 Tim. 3:15 genoemd een pilaar en vastigheid der waarheid.

2. We verstaan hierdoor ook de rechte zin van het Woord, de zin van Christus en de mening des Heiligen Geestes, tegenover wat onze verdorven mening is, en onze hersenen tegen het Woord inbrengen.

3. Ook de heerlijke vervulling van de grote beloften die de Heere aan Zijn Kerk gedaan heeft. Dat is die waarheid, volgens Joh. 1:17, die door Christus is geworden, en waarvan

de heerlijkheid van de eniggeboren Zoon van God vol is.

De waarheid wordt hier ook genomen van de zijde van de mens. In dit opzicht verstaan wij door die waarheid:

1. Het werk van Gods Geest in het hart. Johannes noemt het in 2 Joh. vers 2, de waarheid die in ons blijft en met ons zal zijn in der eeuwigheid. En David noemt het in Ps. 51:8 waarheid in het binnenste, waarin de Heere lust heeft, zoals de Heere belooft in Jes. 61:8: “Ik zal, geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn.”
2. Hierbij komt allerlei oprechtheid, vloeiende uit de waarheid in het binnenste, zowel voor de Heere in bidden en werken, alsook voor zijn naaste in zijn spreken en doen.
3. Ook allerlei gerechtigheid en onpartijdigheid in aardse rechtbanken en kerkelijke vierscharen. Dit in tegenstelling tot onrechtvaardigheid of partijdigheid. Dit was Israëls zonde, volgens Jes. 59:14: “Daarom is het recht achterwaarts geweken en de gerechtigheid staat van verre; want de waarheid struikelt op de straten, en dat recht is kan er niet ingaan.”

Zo spreekt de tekst van een overvloed van die beide: overvloed van vrede en overvloed van waarheid. Het schijnt ons toe dat hierdoor bedoeld wordt Israëls volle herstelling, of de herstelmiddelen in het laatste der dagen. Namelijk die dagen, volgens Ps. 72, wanneer de bergen den volke vrede dragen zullen, en ook de heuvelen met gerechtigheid, en dat de rechtvaardigen zullen bloeien en de veelheid van vrede, wanneer de Messias heersen zal van de zee tot de zee en van de rivieren tot aan de einden der aarde.

En dus kunnen wij door deze overvloed van vrede en waarheid verstaan: Israëls genezing zelf, en ook de middelen daartoe zoals de medicijnen, de heelpleisters en de balsem. Ik zeg dus: vrede en waarheid zijn twee heerlijke herstelmiddelen:

1. Vrede is het herstelmiddel tegen oorlog met God en mensen. O, de één vernielt zielen, en de ander brengt allerlei onheilen over de lichamen der mensen, ja over gehele landen. Maar vrede met God vergoedt alle schade. En vrede in het algemeen bouwt het vervallene op.
2. Waarheid is het herstelmiddel de tegen de grond van tweedracht. Het bewaart door hulp van de Heilige Geest bij enerlei zin in Christus. Daarom vermaant Paulus in Fil. 3:16: “Doch daartoe wij gekomen zijn, laat ons daarin naar denzelfden regel wandelen, laat ons hetzelfde gevoelen.” Dit legt dus de grond van vrede en vereniging. O, wat moest iedere christen zorgdragen om hetzelfde te spreken en hetzelfde te gevoelen.
3. Waarheid zuivert ook van kwade begrippen die in het hart opborrelen. Waar moet het toch heen, als wij geen waarheid hadden. Wat zou ieders hart al opgeven en voortdrijven, ja welk een zin zou de Bijbel krijgen? En daarom is waarheid een medicijn om valse leringen uit te werpen en een toetssteen om alles aan te beproeven. Dit wist Hiskia ook wel, als hij uitdrukt in Jes. 39:8 “Heere, het zij vrede en waarheid in mijn dagen.” O vrienden, Israëls volle herstelling zou toch gelegen zijn in het overvloedige genot van deze allerheerlijkste panden.

Zo staat hier in de tekst vrede vóór waarheid. We moeten hier een opklimming in verstaan. Op andere plaatsen, zoals Zach. 8:19, staat waarheid voorop. Dus is dit naar de belofte uit les. 48:18, daar wordt waarheid of gerechtigheid beloofd als golven der zee, maar vrede wordt alleen beloofd als een rivier. En zo vloeit de vrede voort uit de waarheid, evenals de rivieren uit de zee. Onder de heidenen placht men wel te zeggen:

“Zolang ge uw góden waardeert boven uw voorspoed en vrede,

*zult ge voorspoed en vrede houden.
Maar als u deze dingen acht boven uw goden,
zult ge verstrooid worden.”*

Mochten christenen daarvan wat leren.

Zien wij nu de belofte van God zelf: “Ik zal hun openbaren overvloed van vrede en waarheid.”

1. Deze belofte dat God hun deze dingen zou openbaren, veronderstelt de geslotenheid en de verzegeling van deze heerlijke panden aan de zijde van de mens. Niemand is er op de wijde wereld die uit zichzelf vrede met God en mensen veroorzaken kan. De Heere God Zelf moet de eerste zijn om van Zijn kant deze twee heerlijke panden uit Zijn eeuwig voornemen daar te stellen. O, als het niet in Zijn hand was maar in onze hand, zou niemand deze dingen zichzelf geven, vanwege onze vijandschap tegen die beide zaken. Het is God, volgens Hos. 6:3, Die verscheurt en geneest, Die slaat en verbindt, Die doodt en levendmaakt. God is het, Die volgens Ps. 46:10, de oorlogen doet ophouden, en Die in Jes. 45:7 zegt: “Ik schep den vrede en het goede.” Ja, David bidt in Ps. 119:43: “En ruk het woord der waarheid van mijn mond niet al te zeer, want ik hoop op Uw rechten.”

2. En dus geeft de openbaring van deze belofte te kennen: het bekendmaken van God aan Zijn knechten en volk, door de Geest, van zaken die de Heere doen zal. Men leest dit dikwijls in de profeten, zoals in Dan. 2:19. Die werd in een nachtgezicht de verborgenheid geopenbaard, wat God doen zou, waarop hij de Heere beloofde en antwoordde: “Hij openbaart diepe en verborgen dingen, Hij weet wat in het duister is, want het licht woont bij Hem.” Soms geeft het woord openbaren ook te kennen de uitvoer van de eeuwige raad en het openbaren van de gedachten van Gods hart. O, als de Heere overvloed van vrede en waarheid daarstelt, dat is het waar Gods kinderen bij leven, ja waarbij alle geslachten Israëls leven zullen in het laatste der dagen. Dit schijnt ons zo toe uit vergelijking van dit teksthoofdstuk met Jer. 30:17-24, waar God zegt: “Ik zal u de gezondheid en de genezing doen rijzen, en u van uw plagen genezen.” En de gevolgen daarvan zijn een daarstellen van allerlei vrede, voorspoed en waarheid.

3. Eindelijk en ten laatste drukt dit woord openbaren ook uit, de wijze hoe God dit doen zou. Namelijk, het zou zijn een zeer plotselinge, onverwachte en onvoorziene daarstelling van een overvloed van vrede en waarheid, volgens Ef. 5:13. Het licht maakt openbaar. Licht komt plotseling en snel, en veroorzaakt een verbazende verandering na een dikke donkerheid. En zo zou deze overvloed van vrede en waarheid aan geheel Israël, in zware en dikke duisternissen gebonden en zonder hoop aan hun zijde, zeer snel en plotseling geschonken worden. Gewend aan donkerheid, zouden ze in een ogenblik in het licht gezet worden. O vrienden, dat geschiedt aan iedere ziel die de Heere met Zijn licht bestraalt, als het evangelielicht in de ziel schijnt en de Zon der gerechtigheid, die Opgang uit de hoogte, in het hart opgaat. Die verbazende en verwonderlijke omwending zal dat grote volk, nu nog in dikke duisternis, eens in Zijn kracht ondervinden. Volgens Rom. 11:26, zal de Verlosser tot Sion komen, en de goddeloosheden afwenden van Jakob. Dan, wanneer de tijden der heidenen zullen vervuld zijn, en God zal zeggen tegen alle grote volkeren volgens Jes. 19:25: “De Egyptenaren Mijn volk, de Assyriërs het werk Mijner handen, en Israël Mijn erfdeel.”

Toepassing

A. O, wie zal leven als God dit doen zal?

Echter vrienden, is het reeds zo dat de Heere ons land al vooraf bezocht heeft in genade.

Wij zijn Israël al voorgegaan. Wij zijn volgens Jesaja 9 ook een volk dat in duisternis zat, over wie een groot licht is opgegaan. En wat nu de Joden betreft, men mag wel zeggen, dat al wat geboren wordt verloren gaat. **Echter is de belofte Gods aan die natie groot!** God zal eens zeggen, zoals in Zacharia 8:3: *Ik ben wedergekeerd tot Sion, Ik zal in het midden van Jeruzalem wonen; en Jeruzalem zal geheten worden, een stad der waarheid, en de berg des Heeren der heirscharen, een berg der heiligheid.*

Ondertussen vrienden, dit zijn zaken die elk mens, hoofd voor hoofd deelachtig moet worden, zal hij ooit Gods aangezicht zien.

B. Ongelukkige mens, u ziet er geen heerlijkheid in, en u kunt ook niet. En weet u waarom? Mocht God het u doen zien. Omdat u midden in de leugen gevallen ligt, en in oorlog tegen de grote God geboren bent. En daarom weet u niet beter of alles hoort zo, en u kunt niet zien waartoe u hersteld moet worden. Is dat geen liggen midden in de leugen?

1. Als men niet naar de Bijbel, maar naar zijn begrip en naar het voorbeeld van de wereld leeft. Als men in wat men doet of laat, niet vraagt: Wat zegt God hiervan in Zijn Woord? Maar als men vraagt: Hoe doet men tegenwoordig? Dit brengt miljoenen naar de hel. Alle man spreekt en doet zo. Trouwens de weg is breed, en de poort is wijd die ten verderve leidt en velen gaan daardoor ten verderve.

2. Ja, als men vanbinnen anders is dan men naar buiten vertoont. Dit is immers de allergrootste geveinsdheid en leugen. Als hier lasteraars van vromen zijn, die hen menigmaal beschuldigen van valsheid en geveinsdheid, zie hier dan slechts uw eigen beleefdheid die u aan uw medewereldling betoont. En hoe is uw gedrag bij de vromen, als u er nu en dan fatsoenshalve bij moet zijn? Is uw vriendelijkheid dan van harte, of leeft er wat anders vanbinnen? En in de kerk, vrienden, hoe is het daar? U ziet wel eens naar die of die vromen, of zij u wel zien, en dan wilt u wel dat zij van u denken dat u nergens dichterbij bent dan bij het Woord. O, dat zal wel leugen zijn. Uw hart zal wel degelijk buiten de kerk zijn, u zult wel denken wat u deze avond gaat doen, waar te gaan, of wie te ontvangen, of hoe u deze of gene tijdelijke zaak gaat aanpakken. Ondertussen spreekt de predikant dat dierbare Woord, en waar bent u? Maar u wilt het niet weten, nog veel minder zeggen. Wel, gelooft u nog niet dat al uw godsdienst leugen is? Liegt u niet tegen uw Doop? Voor God en mensen hebt u in uw Doop beloofd dat, als u jaren van onderscheid had, u de wereld zou verlaten, uw oude natuur doden en in een nieuw Godzalig leven wandelen. Is dat waar geworden? Vrienden, ja, dit hebt u voor uw kind beloofd. En als dat kind eens door des Heeren Geest van zijn gevaar, van het verderf dat in de wereld is door zijn zonden, en van het eeuwige gevaar dat boven zijn hoofd hangt, overtuigd wordt, dan komt direct verzet in uw huis tegen zulk een kind, daar verzet zich ieder met kracht tegen. Men houdt hem van de vromen, en de vromen van hem af, waar hun ziel bij leven zou, en zo verdrukt men ze. Ja, zulk een kind in zulk een huis krijgt dan een hel op aarde. Doet u zo niet, leugenachtig mens? Ja vrienden, wat is dat, zo vijandig in uw huis of in uw hart gesteld? Daar luidt de klok van het Avondmaal, en daar bent u aan de eerste tafel, of al vroeg om toch niet te laat te komen. Daar vertoont u zich met een bedaard wezen, alsof u nooit iets vijandigs tegen Gods werk in uw huis gedaan had. U vertoont zich alsof u het met God, met Zijn werk in de ziel en met Zijn volk eens was. Ja, menigeen vertoont daar een deftigheid, en betuigt daar voor God en de wereld, maar het is leugen, dat hij van alles af gaat, en God tot zijn God en Gods volk tot zijn volk kiest. Dat hij het met die arme, slechte menigte houdt. Vrienden, is het waarheid of is het leugen? O, het is de grootste geveinsdheid en een ingewortelde leugen in uw hart. Wilde u het maar zien!

3. Ook als men zijn eeuwige staat op leugen neerzet, en er een eeuwigheid op inwacht. Dat rusten op lengen, is dat geen liggen in het midden van de leugen. O mens, op welke zekere waarheid gaat u naar de eeuwigheid? Waarop zult u uw ziel uitblazen? Ik vraag niet, welke verzekeringen hebt u? O neen, onverzekerd kan men zalig worden, maar welke werkzaamheden tussen God en uw ziel kent u die uw ziel herkent als u ze hoort noemen, ook al blijft u bekommerd over de oprechtheid van dat werk? Wel mens, u kent geen werkzaamheden tussen de Heere Jezus en uw ziel, en dat kennen wèl de allerduisterste en onverzekerde vromen. Waarop rust u dan, en waarop waagt u een eeuwigheid? Zal ik het u eens zeggen?

Ik weet het maar al te goed, vrienden, waar een natuurlijk mens op rust.

- a. Hij rust op een mengsel van verwarde, donkere gedachten. Maar het is geen genadewerk, waarvan hij enig begrip heeft, of waarvan hij de oorzaak verstaat. Ach, dat ieder eens recht uitsprak wat zijn hart maakte van de genade van de wedergeboorte, van de oefeningen van het geloof, van de gemeenschapsoefening met God en Christus, van het dadelijk ingaan in het verbond der genade. Vrienden, u zou wonderlijke dingen horen. Dwalingen, ja niet weinig ketterijen.
- b. Op losse verbeeldingen. Menigeen meent dat zijn hart goed is, al weet hij dat hij vele werkzaamheden van Gods volk niet kent. En dus meent hij dat hij in zijn godsdienst beter gesteld is dan vele anderen. Dat is een voorname rust, daar groeit zijn hoop, en zijn verwachting wordt er sterk op.
- c. Op de vromen en hun omgang met hen. Of op een vrome vader of moeder, op voorouders of anderen. Ook op grote daden die zulken gedaan hebben.
- d. Op Gods barmhartigheid, terwijl men buiten Christus staat.
- e. Hierop ook, dat er zulk een grote menigte van groten en kleinen, leraars en anderen zijn die zijn zoals hij is, en op goede gedachten die deze of gene van hem heeft.
- f. Ja ook op een zucht die eens in zijn hart opklimt, en op zijn ongegronde uitroep in het eenzame: "O mijn God." Zelfs op een sterfbed: "O God! Wees mij, arme zondaar, genadig." Maar wie zal zeggen wat dan de vijand al in de hand stopt.
- g. Op verandering: vroeger zeer goddeloos, nu getrouw, ordelijk kerks. Een zeer groot onderscheid tussen vroeger en nu, het is geen wonder dat hij daarop rust.
- h. Op tegenspoeden, armoede en ellende hier. Hij zegt: dat moet men ook al hebben, dat hij ongelijk moet lijden, dat hij zijn zin niet krijgt, en daarom dat men niet tweemaal zal lijden.
- i. Op vermenigvuldiging van lezen, bidden, kerk en avondmaalgaan, op zijn Doop, op zijn aalmoezen, al is zo iemands bidden niet anders dan het lezen van legenden door een roomse.
- j. Ja, wat zijn tienduizenden verslaat, op zijn kennis en licht in de letter van de waarheid, op zijn licht in sommige bevindingen of ook in consciëntieovertuigingen die hij ooit gehad heeft, op beroeringen en helse benauwdheden daaronder en dat het nu stiller is. En dat houdt de arme man voor zijn tijd van verandering.
- k. Nog meer, ook op Jezus. Te weten op zijn belijdenis en zeggen dat Jezus de enige Naam is onder de ganse hemel door welke men moet zalig worden. En op die sterke verbeelding dat Jezus zijn Zaligmaker ook is, zonder dat hij ooit met Hem gehandeld en overeengekomen is, zoals men doet met een Borg.
- l. Menigeen ook op de zuiverheid van de leer der waarheid, waarvoor hij staat en strijdt tegen dwaalgeesten. Hij beschermt met kracht Gods dag, en hij is zelf de grootste sabbatschender, en kan het niet verdragen dat zijn zonden hem onder het oog worden gebracht, en rust daarop, en zinkt daarmee in de hel.

m. En tenslotte, ontvangt hem eens de een of andere rust als hij wat benauwd wordt, dan grijpt hij wat anders aan, en rust daarop dat hij liet nog krijgen zal. En zo rust de mens op zijn blindheid.

3. Eindelijk, o mens, is het geen leugen op leugen, ja is het geen weefsel van leugen? Is er wel iets in de Bijbel waarmee het overeenstemt, dat een goede grond zou zijn? Is het wonder dat u zich nooit bedaarde bij de Bijbel durft neerleggen, en dat u nooit met die werken tot het licht en tot verstandige vromen durft komen? O, u hoeft het zwarte merk niet ver te zoeken!

Zo iemand staat dus in oorlog met de grote God. Maar dit kan men niet zien wegens geestelijke dood en blindheid. Mocht u het hieruit dan eens besluiten: Omdat u alle dagen opnieuw de oorlog verklaart. Alle dagen kiest u partij, ja alle dagen gaat u over naar de zijde van de vijand, altijd houdt u het met het leger dat verbonden is tegen de Almachtige, want alle dagen bent u het eens met de wereld, met de duivel en zijn haat tegen God, tegen zijn werk in het hart, en tegen zijn kinderen, en ook eens met uw hart en met uw boos bedenken wat het hart oplevert. O mens, wie zal het uithouden tegen God? God zal het eens winnen, en u zult het u eens deerlijk beklagen. Wie heeft zich ooit tegen God verhard, en vrede gehad? (Job 9:4).

Mens, overvloed van vrede en waarheid hebt u echter nodig voor uw dood. U moet het hebben, en hoe komt u ertoe, hoe wordt u nog hersteld? O, het is verre van u om uw weg in dezen te richten, welke voornemens er van binnen ook opkomen.

1. Als u er ooit toekomt, zal het een werk van God moeten zijn. God zal het u uit Zijn vrijmachtige, eeuwige voornemen moeten openbaren. Jezus' verworven Geest zal het doen moeten, alle eigen kracht en geweld is hier te licht. Het zien van uw natuurlijke afgescheidenheid van God, van die gevestigde kloof, zal waarheid moeten worden. Ja, al uw schulden zult u op Jezus moeten overdragen; Zijn ganse borgtochtelijke gehoorzaamheid zal op uw rekening moeten komen. Die dingen geschieden niet ongemerkt, niet in een verbeelding of droom, niet met blote woorden of belijdenis. Dat werk van vereniging en overgang met en in Christus, is geen praten, maar zal waarheid moeten worden. En daaruit zal dan kunnen vloeien die vrede met God vanbinnen, ja met al wat buiten God is. De overvloed van vrede vloeit uit het aandeel aan een overvloedige gerechtigheid, en dat moet waarheid zijn.

2. Tenslotte, wat is het groot dat u nog leeft onder de aanbidding van die overvloed van vrede en waarheid. Duizenden missen dat al, maar u bent er nog. O, zoek toch de Heere terwijl Hij te vinden is, en roep Hem aan terwijl Hij nabij is. Weldra kan het te laat zijn.

C. Volk des Heeren, als men eens nagaat hoeveel duizenden valse rusten er zijn buiten Christus' komst in de Geest tot de ziel, en hoe u immers diezelfde man of vrouw van nature was als alle anderen, maar dat God u echter bewaard heeft voor zelfbedrog. Vrienden, wat is waarheid in het binnenste en waarachtige vrede met God oneindig hoger te schatten dan alle hoogten van wijsheid en boven alles wat in de wereld is.

1. Dit is het, wat de Heere aan Zijn kinderen in het Sacrament van het Heilig Avondmaal verzegelt. Niet alleen die zalige vrede met God, vloeiende uit het waarachtige komen met een gebroken hart tot een gekruiste en gebroken Christus dat wonderwel bijeen past, maar ook Gods waarheid, getrouwheid en onveranderlijke eeuwigheid in Zijn verbond en belofte. Kon u het maar zien, u vindt er overvloed en volkomenheden van in het Sacrament. Openden wij onze mond maar, ja vloeiden wij maar toe tot dat goed. Het is daar maar: "Eet vrienden, drinkt, ja wordt dronken, o liefste" (Hoogl. 5:1).

2. Bijzonder is deze belofte gericht aan duistere en bestreden zielen onder Gods volk,

die soms veel te doen hebben met de oprechtheid van hun hart, staat en werk. En die menigmaal in veel vrees leven, omdat hun vrede van binnen menigmaal van zo korte duur is, en soms ook bij een gestalte. Zij vragen dan wel eens of ze geen bestendige vrede zouden hebben als hun werk waarheid was. Maar als de Heere eens zal opstaan en de duisterheid van Zijn volk opklaren, zal het ook gaan als hier in deze belofte. Het zal ook een daarstellen zijn van licht uit duister, en wie onzer weet hoe onverwacht? Het zal ook een zeer snel werk zijn in het hart. Ja, de Heere God zal het openbaren, of u het waardig bent of niet, of u het er naar gemaakt hebt of niet, of u het gezocht hebt of niet. Vijftig jaar zoeken telt zij dan niet, dan is het een soeverein, vrijmachtig, zalig werk van God, zonder aanmerking van iets in hen. Dit hebben duistere zielen die het om de Heere Jezus en om deze vrede en waarheid in Hem te doen is, op des Heeren bestemde tijd te wachten.

3. Ondertussen, volk des Heeren, zoek toch in het oog te krijgen en behouden wat het is dat u steeds hindert, en wat uw vrede verstoort als hij uitspruiten zou. Het kan het volgende wel zijn:

- a. Bedroeven van de Heilige Geest, of ontrouw aan Zijn licht en plicht, door het aankleven aan de zonde en dwalingen. Of ook door ontevredenheid over de weg waarlangs de Heere de ziel wil leiden. O, daar is geen vrede bij te vinden.
- b. Rust en vredestorende zonden. Hierdoor versta ik geen dagelijkse struikelingen en ook geen zonden waarover men oprechtheid voelt om haar te bestrijden, die storen deze vrede zozeer niet. Maar ik versta hierdoor, die men voelt zonden te zijn en waarover men niet oprecht is. En dat hindert grotelijks.
- c. Toegeven in het ongeloof en wettische verkeerdheden, dat is zeer tot oneer en ongenoegen van de Heere Jezus, alsof Hij het met de ziel niet meende, of alsof Hij niet genoegzaam was, of alsof er wat aan Hem tekortschoot.
- d. Wereldsgezindheid en ongelijkvormigheid. Waar die al post vat, wijkt de Heere Jezus met Zijn vrede. Want wat samenvoeging heeft Christus toch met Belial?
- e. Liefdeloosheid aangaande Gods knechten. Hoe zwaar neemt een koning het op als zijn gezalfden niet behoorlijk geëerbiedigd worden. Johannes zegt in 1 Joh. 4:6: “Die God kent, hoort ons; die God niet kent, hoort ons niet. Hieruit kennen wij den Geest der waarheid, en den Geest der dwaling.”
- f. Ook het gehoorgeven aan vreemde stemmen, die in te laten als de inwerpingen van onze vijand, de vorst der duisternis. Dan raakt men daardoor aan het redeneren, in plaats van met die stemmen en pijlen naar boven te vluchten, waar men bewaring te wachten heeft, en vrede bij behouden zou.

Ja tenslotte, zoek toch in het oog te houden wat deze vrede bevordert.

1. Nederig van hart te leven, niet hoog van ogen, noch verheven van hart te zijn. Met een kruimel genade tevreden zijn, die te begeren en hoog te schatten. Veel indruk te hebben van zijn onwaardigheid bij het minste dat men geniet, dan wordt het minste in het geestelijke of tijdelijke aan de ziel hoog en wonderbaarlijk. En daar vloeit ook uit voort dat zalig blijven bij de eenvoudigheid die in Jezus is.

2. Zich recht gedragen onder de kastijdingen, dan veel toevallen aan de Heere en staan om het einde Gods van die roede te verkrijgen. Niet struikelen en tegenwerken, niet schreeuwen over de plagen, maar klagen over de zonden wanneer die onder de roede zwaar worden. En dan, zo lezen wij in Jer. 31: 20, gedraagt Zich God omtrent zulken, als omtrent zonen.

3. Tenslotte, zich veel onbepaald overgeven met zijn geestelijke en tijdelijke stand aan de Heere Jezus en aan Zijn leiding, welke weg Hem behaagt om de ziel tot de heerlijkheid te brengen. O vrienden, dit maakt alleen licht. Dit wordt met vrede van

binnen gekroond. Dit alleen is de Bijbelse weg, dat onze vrede nog eens wordt als een rivier, en de waarheid als de golven van de zee. Och, dat de Heere het openbare! Amen, het zij zo!

16. De verlossing en herstel van Juda en Israël, een beeld der geestelijke bevrijding

En Ik zal de gevangenis van Juda en de gevangenis van Israël wenden, en zal ze bouwen als in het eerste (Jer. 33:7).

Dit woord staat in verband met vers 6, aangaande de voorzegging van Israëls verlossing en herstelling. Hierin ontmoet ons een voorzegging van Israëls herstelling of genezing. We kunnen in het laatste gedeelte van vers 6 zien waarin die in volle kracht zou bestaan: God zou hun openbaren overvloed van vrede en waarheid. En dan, in vers 7, zien we een voorzegging van de trappen waarlangs de Heere hun herstelling tot haar volkomenheid zou brengen. Namelijk de Heere zou de gevangenis wenden van Juda uit Babel, en de gevangenis van Israël uit Assyrië, en hen bouwen als in het eerste.

Woorden volgens welke wij naar de gelegenheid van de tijd wat wensen te spreken. Mocht het de een of ander onder ons dienen, teneinde zijn geestelijke gevangenis door de goede hand van God ontsloten mocht worden, en hij met het vrijgekochte volk eens vrij uitgaan mocht. En ook ten einde velen van des Heeren volk tot hun eerste liefde, teerheid, en eerste werken mochten wederkeren. Ons tekstgedeelte is dus genomen uit Jer. 33:7: *En Ik zal de gevangenis van Juda en de gevangenis van Israël wenden, en zal ze bouwen als in het eerste.*” We behandelen hierin twee hoofddelen:

- I. De beloften waarlangs de Heere Israëls herstelling tot zijn volkomenheid zou brengen. Namelijk, *de Heere belooft de gevangenis van Juda, en de gevangenis van Israël te wenden, en hen te zullen bouwen als in het eerste.*
- II. En dan haar geschiktheid ten opzichte van onze gemeenten en bijzondere stand, opdat wij uit de vertroosting van deze Schrift enige hoop scheppen mochten.

Wat betreft de voorwerpen van deze belofte. Wij hebben daarover al eerder bij het verhandelen van het eerste gedeelte van vers 6 gezien, dat zij eigenlijk zijn Juda en Benjamin, met de overgeblevenen van Israël, namelijk de tien stammen, zoals deze samen door Nebukadnézar naar Babel gevankelijk zouden worden weggevoerd.

Wij zien nu eerst hoe het met deze voorwerpen gesteld was. Hierover zagen wij toen al dat om hun zonden en afgoderij, om hun verwerping van de waarschuwingen van Gods knechten, en om hun verharding, allerlei oordelen van God op hen gerust hadden. Samaria was reeds veroverd, en de tien stammen waren reeds naar Assyrië door Salmanasser weggevoerd, en over Juda met zijn inwoners waren de bedreigingen van God zwaar. Het vonnis was reeds geveld: zij moesten naar Babel. God zou het woord van de profeten snellijk doen komen. Daarbij waren er nog zware tijden over hen te wachten uit de gestalten en indrukken van de profeten, en uit de natuur van sommige beloften Gods, die de profeet voor hun redding kreeg. En dus was de Heere zeer verbolgen over hen.

Onder dit alles blijkt ons echter dat de meesten gerust en zorgeloos waren. En dat maar weinig zuchtenden het ter harte genomen hebben, en op de onveranderlijke getrouwheid van God zijn blijven zien. Gaan we nu over tot onze eerste hoofdgedachte:

I. De beloften waarlangs de Heere Israëls herstelling tot zijn volkomenheid zou brengen. Namelijk, *de Heere belooft de gevangenis van Juda, en de gevangenis van Israël te wenden, en hen te zullen bouwen als in het eerste.*

Aangaande de beloften zelf, daarin zien we enige dingen vooraf, namelijk,

A. Wij menen dat het zeer bedenkelijk is, of deze belofte niet verder ziet dan op de wederkering uit Babel. De redenen hiervoor schijnen:

- a. De uitdrukkelijke belofte Gods in dit vers, namelijk, niet alleen wegens het wenden van de gevangenis van Juda uit Babel, maar ook wegens die van Israël, namelijk de tien stammen, die reeds naar Assyrië weggevoerd waren. Het is wel waar, dat er volgens Jer. 3:14, enige weinigen terug zijn gekomen, die volgens 2 Kron. 35:17, 18, onder Juda hun toevlucht hadden genomen, en daar gebleven waren. Zo leest men ook van Zacharias en Elisabeth ten tijde van Christus, die uit Levi, Luk. 1 : 5, Anna de profetes, die uit Aser, en bijgevolg uit de tien stammen waren. Maar echter schijnt het zo - ten minste men vindt mijns wetens geen uitdrukkelijk gewag in de Bijbel, - dat de meesten van de tien stammen uit Assyrië ooit zijn teruggekeerd. Evenwel is de belofte hier uitdrukkelijk aan de tien stammen, én aan Juda.
- b. Ook de uitdrukkelijke belofte Gods in dit vers, namelijk, dat de Heere Juda en Israël bouwen zou als in het eerste, *of meerder dan in den beginne*. Nu weet elk, dat na hun wederkering uit Babel, zij nooit genoten hebben, hetgeen zij onder Salomo gehad hebben. Bijgevolg zou men dit bouwen in een geestelijke zin voornamelijk kunnen opvatten, wanneer - volgens Zach. 2:1, 13 en 8:3-8, - de stad herbouwd en dorpsgewijze bewoond zoude worden, en dat knechtjes en meisjes weer zouden spelen op de straten. Vergelijk hiermee nu eens dit teksthofdstuk van vs. 8-16. Daar vindt u dezelfde beloften, en tegelijk dat dit plaats zou hebben in de dagen van de Spruite Davids, de Heere hun Gerechtigheid. In die dagen zou Juda verlost worden, en Jeruzalem zeker wonen.

Dat dit op hun geestelijke verlossing *in het laatste der dagen* zou kunnen zien, hetwelk alle lichamelijke verlossingen insluit, schijnt ons uit Jer. 30 : 18 -21, waar gij dezelfde belofte vindt als bij Zacharia, en hier in ons teksthofdstuk. Daar wordt in het vierentwintigste vers bijgevoegd, *dat in het laatste der dagen hierop zou gelet worden*. Wien het lust, kan hierover nazien de kanttekening op Jer. 30:18. Hierop volgt aanstonds die belofte in het eerste vers van Jeremia 31: *Te dien zelfden tijde zal Ik allen geslachten Israëls tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.*

- c. Behalve, (zoals het ons toeschijnt) weet ik niet, wanneer die grote belofte, als in het negende vers van dit hofdstuk, zijn vervulling gehad zou hebben, waar God zegt: *en het zal Mij zijn tot een vrolijke naam, tot een roem, en tot een sieraad, bij alle heidenen der aarde, die al het goede zullen horen, dat Ik hun doe; en zij zullen vrezende en beroerd zijn over al het goede, en over al den vrede, dien Ik hun beschik*. Want wij lezen, dat Juda (nadat zij omtrent vierenzeventig jaren in Babel geweest, en door Kores verlost waren, volgens 2 Kron. 36, en met Ezra naar Jeruzalem wedergekeerd waren, volgens Ezra 7,) dezelfde boze weg insloegen als tevoren. Zij verbasterden weer de godsdienst, en vermengden zich weer in huwelijken met vreemde volkeren, en verachtten weer de boden Gods. Zij verwierpen de raad en de waarschuwingen van Gods boden. De Heere zond opnieuw Zijn knechten, zelfs een Nehemia, een vorst, volgens Neh. 13:18, die hen dus aansprak: “Deden uw vaders niet also? en God bracht al dit kwaad over ons, en over deze stad, en gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israël.” En meer andere Profeten, waaronder ook Maleachi was, volgens Mal. 1:6, 7. Daarop zendt God Zijn Eigen Zoon. Hem

versmiden zij, ja zij rustten net voor zij Hem van het leven beroofd hadden, met vervloeking van zichzelf en hun kinderen. Niettegenstaande de Heere Jezus, met medelijden aangedaan, weende over hen en hun stad, volgens Luk. 19: 42. Dit werd achtervolgd door een zwaar oordeel, namelijk, omtrent zeventig jaar na Christus' geboorte, zijn zij door de Romeinen onder het beleid van Titus Vespasianus, uit Kanaän verjaagd, en in velerlei gevangenissen overal zó verstrooid, dat hun nageslachten als ballingen op aarde tot heden toe omzwerven. Behalve die in de verwoesting van stad en tempel zó gruwzaam zijn behandeld, gelijk Josefus daar veel van zegt. Onder andere, dat bijzonder was in de heilige Voorzienigheid, dat het leger der Romeinen zich daar neerzette, namelijk, aan de afgang van de Olijfberg waar Jezus over Jeruzalem geweend had.

O vrienden, mochten wij, die als van buitenaf en tegen de natuur zijn ingeënt, uit de handelingen Gods met deze natuurlijke takken wat leren en toezien dat God ons land ook met spare! Hun gevangenis heeft al zeventien eeuwen geduurd, en daar zitten zij nog ontbloot, en onder zware zonden en straffen.

2. Vooraf zeggen wij ook met een woord, dat wij menen dat deze belofte gepaard met het laatste lid van het vorige zesde vers, eigenlijk hetzelfde uitdrukt, wat in het eerste lid van vers 6 op een verbloemde wijze was beloofd. Want

a. De belofte: *Ik zal henlieden genezen*, is toch hetzelfde als de belofte, *Ik zal hun overvloed van vrede en waarheid openbaren*, omdat de volle genezing in die dingen bestaat, als wij in het vorige gezien hebben.

b. Daarbij is *het rijzen van de gezondheid en genezing hetzelfde met het wenden der gevangenis, en met het bouwen als in het eerste*, omdat die dingen de middelen en trappen behelzen, langs welke de Heere Israëls herstelling tot die volkomenheid zou brengen. In welke verbloemde spreekwijze, vergeleken met onze tekst,

- het oprijzen en uitwerpen van het kwaad als door trekpleisters tot uitzuivering, kan te verstaan geven, het wenden van Israëls en Juda's gevangenis.

- En het oprijzen of voortkomen van het goede vlees als door heelpleisters, tot heling en genezing, kan te verstaan geven, het wedergebouwd te worden als in het eerste.

B. Slaan wij nu gade de belofte zelf, waarin ons te letten staat,

1. Op de inhoud, of het *onderwerp* van deze belofte, behelzende:

a. De afwending van het kwaad, namelijk, *het wenden van Juda's en Israëls gevangenis*. Hierdoor zou kunnen worden verstaan:

(1) Het gevangennemen van degenen, die Israël gevangen hielden. In die zin komt de spreekwijze voor in Ps. 68:19. *Gij hebt de gevangenis gevangen gevoerd*, vergeleken met Ef. 4:8. Dan zou de zin zijn, dat gans Israël eens zegepralen zou in de verheerlijkte Messias, over zonde, dood, verdoemenis, duivel, en over al zijn werk, volgens Col. 2:15 Joh. 16 : 33 en Rom. 8: 36-39.

(2) Maar dit dunkt mij het klaarste, dat men versta, (als velen willen) door de gevangenis:

? de gevangenen zélf, namelijk hier het Israëls Gods. Volgens de kracht van het woord, vergeleken met 2 Kron. 28:5 en Num. 31:12 waar het ook zo vertaald wordt; uitdrukkende een zeer grote aantal gevangenen.

? En dan verstaan wij door het wenden der gevangenis, het doen wederkeren van de gevangenen, of ook het wederaannemen, volgens Jer. 3:14, 18. "Ik heb u getrouwd, (zegt God) en Ik al u aannemen, twee uit een stad, één uit een geslacht, en ik zal u brengen te Sion."

b. De toediening van het goede, namelijk, het bouwen van Juda en Israël, als in het eerste. Versta hiermee:

(1) Door *het bouwen van Juda en Israël*, het herstel van gans Israël, en de toediening van allerlei zegen in de Messias, volgens Ps. 28:5, Jer. 9 en 24:6, als een optimmeren, in tegenstelling van een afbreken en niet bouwen. Zo wordt Israël bij een huis vergeleken, Hebr. 3 : 5, waarvan David een voorbeeldig huisvader was, welke Davids *hut* of *tabernakel* wordt genoemd, die vervallen was, en die de Heere weder opbouwen en oprichten zou, volgens Hand. 15:16, vergeleken Amos 9:11, 12.

(2) En versta dan door het bouwen van Juda en Israël *als in het eerste, zoveel als vanouds*, volgens Amos 9:1.2, Ik zal Davids vervallen hut bouwen, als in de dagen vanouds; of, als in den beginne; namelijk:

- a. De Heere had hen in de aanvang, toen Hij hen trouwen zou, wonderlijk gebouwd, als onder Farao's dwingelandij, volgens Hand. 7:17. O, in het midden van hun druk in Egypte, vermenigvuldigden zij zeer, en werden toen al een groot volk.
- b. Wonderlijk heeft God hen in het eerste tot een afzonderlijke kerk gebouwd, door hen uit te voeren uit dat diensthuis. God verdelgde de Egyptenaren in de Rode Zee, en leidde Israël met tekenen en wonderen voort. Ja bracht alles ten onder wat tegen hen opkwam, zodat zij op een wonderlijke wijze, door de Jordaan, het beloofde land introkken.
- c. Ja niet minder wonderlijk bouwde God hen in Kanaän, als God Zijn hand toonde in menige volkeren, ja allermachtigste vijanden, voor Israëls gerucht te doen beven en sidderen, en die dus in hun hand te geven, volgens Deut. 2: 25 en 11:2.
- d. Zeer gezegend bouwde God hen vervolgens onder de Richteren, blijkende uit dat boek. O, als zij God vertoornden, nam de Heere menigmaal hun Richter weg, en bracht hen in de uiterste engten! Maar weer vernederd wordende over hun zonden en belijdenis doende, vergaf de Heere hun zonden, en gaf hun weer een Richter die voor hun aangezicht in- en uitging en die hun twistzaak bij de vijanden twistte. En God was weer met hen.
- e. Toen zij met die regeringsvorm niet tevreden waren en om een koning riepen, gaf God hun een koning in Zijn toorn, volgens Hos.13. Toch bleek de goedertieren leiding van God wonderlijk tot hun opbouwning, namelijk dat zij David kregen, die de oorlogen des Heeren heeft gevoerd, die al hun vijanden heeft overwonnen en ten onder gebracht, die ook strekte tot een voorbeeld van de toekomstige Messias, hun Vorst, en van Zijn overwinning over al hun geestelijke en tijdelijke vijanden.
- f. Daarna bouwde de Heere hen onder Salomo tot een koninkrijk des vredes, der stilte en der gerustheid. Een koning aan wie al de koninkrijken geschenken brachten en hem dienden al de dagen van zijn leven, zodat Juda en Israël zeker woonden, een ieder onder zijn wijnstok en vijgenboom, hun tot voorbeeld van het vreedrijk van hun vorst Messias in het laatste der dagen.
- g. Doe daar nog eens bij, hoe menig Israëliet heeft de Heere God onder al zijn druk in Egypte, en vervolgens, al gebouwd tot een geestelijk huis, die met het oog op Messias hun oorlogen zullen gevoerd hebben, en die hun overwinningen in Hem alleen zochten, en die dus op Hem en Zijn overwinning aan het kruis, als de enige verdienende oorzaak van hun overwinningen, en van hun voorspoed, alleen zagen en zich grondden.

En zo vrienden, zal de Heere Israëls nageslachten in het laatste der dagen weer in hun land brengen, en hen bouwen als in het eerste.

(3) Tenslotte, versta door dit bouwen als in het eerste ook, naar de kracht van het woord: meer dan in den beginne. Zo komt het voor in Deut. 18:15, als daar gesproken wordt

van een Profeet als Mozes, Die de Heere verwekken zou. Dat is te zeggen: meerder en groter dan Mozes. Dus ook hier kan men het verstaan van een bouwen *meer dan in den beginne*. Namelijk zij zouden *in het laatste der dagen* in en uitwendig gebouwd worden, meer dan hun oprichting in den beginne. Ja, zij zouden gebouwd worden zonder weer ingekort of afgebroken te worden. Integendeel, hun rijk onder David zou een heerlijk, ja een eeuwig rijk zijn. En dus zou dit bouwen boven hun eerste begin, eindigen in een eeuwig zegepralende overwinning in heerlijkheid. En zo zal God het met hen, volgens Ezech. 36:11, beter maken dan in hun begin. Daarom schijnt ons toe dat van Juda's en Israëls geestelijke oprichting hier ook gesproken wordt, en daarin meerder dan in den beginne.

- a. Omdat Israël na zijn wederkering uit Babel nooit genoten heeft die hoogte van voorspoed die het onder Sálomo had. En als gevolg daarvan is het in dat deel nooit gebouwd als in het eerste.
- b. Omdat wij duidelijk lezen in Jer. 16:14 en 15, dat de dagen komen zouden dat er niet meer gezegd zou worden: “Zo waarachtig als de Heere leeft, Die Israël uit Egypte heeft opgevoerd, maar zo waarachtig als de Heere leeft Die Israël heeft opgevoerd uit het land van het noorden en uit al de landen waarheen Hij ze verdreven land.” Zo ver zou die laatste oprichting al hun vorige verlossingen overtreffen, dat die eerste als het ware vergeten zou worden, en dat zij de Heere de eeuwige roem geven zouden vanwege die laatste, verbazende herstelling.

Wij vinden aangetekend van Sebastianus Smith in zijn verklaring over Jeremia, dat hij zegt: ‘Het Joodse volk is eertijds uit Babel verlost, opdat het de komst van Messias zou verwachten, en door Hem tot een heilige Kerk Gods gebouwd zou worden.’ Paulus, in Rom. 11:3336, zinkt er bij weg over Gods weg met Israël, als hij uitroept: “O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen. Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?” En hij eindigt met alles in de Heere.

Zien wij nu dat God zegt: “*Ik zal dat doen. Ik zal de gevangenis van Juda en Israël wenden, en ik zal ze bouwen als in het eerste.*”

1. Uit het vorige, uit vers 4, bleek ons al dat het Jehovah, de God van Israël is, Die hier spreekt. Ik, Jehovah, de God Israëls. Dit duidt aan dat Hij het doen zal als de Jehovah, de Onveranderlijke, Getrouwe, de Waarmaker en Vervuller van Zijn Woord en beloften. Ja, als de Drie-enige God des eeds en des Verbonds, Wiens trouw door het ongeloof van Zijn volk niet wordt tenietgedaan.

2. Een gevolg hiervan is dat zij die in banden en gevangenis zijn, volstrekt hebben af te zien van alle eigengerechtigheid, van hun kracht, van hun wijsheid, en ook van alle aangewende en zelfs geoorloofde middelen. Namelijk om daar verwachting van te hebben. En ook van alle donkerheid der tijden en onwaarschijnlijkheden naar de mens. Maar dat zij daarbij alleen moesten zien in het geloof op de Heere, Hem de ere gevende met belijdenis van zonden, dat Hij alleen de machtige Jakobs is, de Algenoegzame in Zijn Zoon, ja de wonderdoende God, Die Zich verheerlijken wil in wonderen.

3. Hieruit blijkt dat het geloof der gevangenen, vooral als God het donker maakte, dient op te wassen, wetende dat het Jehovah, de God Israëls is, Die het beloofd heeft en Wiens weg het gewoonlijk is uit duisternis licht te scheppen, ook wanneer men het niet verwacht, tot zijn Eigen grootheid. De Heere zegt immers tot Zijn volk: “Zie, Ik zal dit doen.” Dit betekent:

- a. Dat de Heere Israël langs trappen herstellen zou tot die staat van overvloed, vrede en

waarheid. Gods zou eerst hun gevangenis, en wel die van Juda, vooraf wenden, en dan zou God hen bouwen als in het eerste.

- b. Dat Gods vinger dit werk doen zou. Het zou buiten bereik van enig schepsel zijn. Het zou zeer onwaarschijnlijk zijn; ook zou het er niet op aankomen hoe donker het er uitzag. De grote God zou dan wonderlijk en wonderbaarlijk handelen, en als de tijd er was zouden zij maar stil hebben te zijn en te zien op het heil des Heeren.
- c. Dat het zeer plotseling en onverwacht geschieden zou. Het zou maar een wenden, een omwending, een verandering van de rechterhand des Allerhoogsten zijn.
- d. Ook zou dit werk, als God het doen zou, alle ogen en harten naar zich toetrekken, zoals blijkt uit het vervolg van dit hoofdstuk.
- e. En dus, tenslotte, duidt dit in volle kracht aan, dat de Heere, de God Israëls, de Vervuiler zou zijn van al Zijn beloften over Juda en Israël, en van Zijn bedreigingen over hun vijanden. O, op Gods tijd zou Bel gekromd worden, volgens Jes. 44: 1, en het rijk van Babel ondergaan.

Gaan we thans over tot onze tweede hoofdzaak:

II. Haar geschiktheid ten opzichte van onze gemeenten en bijzondere stand, opdat wij uit de vertroosting van deze Schrift enige hoop scheppen mochten

Alle mensen zijn van nature geestelijke gevangenen, in de gevangenis van de natuurstaat en dus in de strik des duivels, en worden door hem gevangen gehouden naar zijn wil. Volgens 2 Tim. 2:26 in de gevangenis der zonden, zodat hij door de banden van zijn zonden vastgehouden wordt. En dat niet alleen, maar hij houdt zijn banden zelf vast. Hij is in de gevangenis van de wereld en moet die dienen, hij is in de gevangenis van veroordelen tegen God, Zijn volk en Zijn werk in het hart. Hij is ook in een gevangenis van de wet, door de verbreking van het werkverbond. Volgens Gal. 3:23 wordt ieder door de wet in bewaring gesteld, tot het Voorwerp van het geloof, de Heere Jezus, tot zijn ziel nadert om hem te verlossen. In deze gevangenis is ieder van ons van nature, of hij het weet, gelooft en ter harte neemt, of niet.

Zie nu eens enige redenen waarom dit alles een gevangenis genoemd mag worden.

1. Omdat het een bewaarplaats is voor schuldigen. Niet alleen dat daar koperen deuren en ijzeren grendels zijn, volgens Ps. 107, maar daar is een sterk gewapende die de gevangenen nog bindt, volgens Jes. 49:25. En het is opmerkelijk dat Jezus aan Zijn knechten de sleutels van het Koninkrijk der hemelen geeft, en daarbij voegt: “En zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn” (Matth. 16:19).
2. Omdat het er gewoonlijk donker en akelig is. Er ontbreekt licht. Bij de minste beweging van de Rechter is het er zeer benauwd. Als er eens benauwde oordelen vallen, of zware onweders gehoord worden, gebeurt het wel dat het geweten van binnen in het aangezicht vliegt, en sommigen wel eens doet uitroepen: “Bergen valt op ons, en heuvelen bedekt ons voor het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van de toom des Lams” (Openb. 6:16).
3. Omdat er geen ontslag kan komen, dan van hogerhand. Niemand kan zichzelf noch zijn broeder immermeer verlossen, volgens Ps. 49. Niemand kan dit zelf ontlopen. Het kan niet anders dan langs de weg van voldoening aan de gerechtigheid, en wel alleen door een ander die voor de gevangenen in de plaats treedt en instaat, tot de laatste kwadrantpenning is betaald, anders moet hij naar de buitenste duisternis.
4. Omdat allen daar ter dood gevangen zitten. Het vonnis is al geveld, het wachten alleen maar op de uitvoering volgens de last van de Rechter.
5. Omdat het een geheel afgescheiden plaats is van alle vrijgelatenen en ook van alle

voorrechten. Hij geniet niets in de gunst van zijn Rechter. Zelfs zijn tijdelijk brood dat hem daar toegeworpen wordt, eet hij niet met een goed hart.

6. Ook omdat het een zeer onveilige plaats is. Hij is nooit enige tijd zeker. Als het de tijd van de Rechter is, wordt hij uitgebracht om loon naar werken te ontvangen. Dit in tegenstelling tot Gods vrijgelaten volk, die genieten volgens Jes. 32:18, een woonplaats des vredes, een welverzekerde woning, een stille en geruste plaats, maar daarbuiten hagelt het en daar is niemand zeker.
7. Omdat het gewoonlijk zoals een langdurige gevangenis, gepaard gaat met een harde dienstbaarheid. Ze worden overgegeven aan harde heren, die zichzelf doen dienen. O, geen hardere heren, geen hardere dienst dan de dienst van de duivel, van de wereld en van de zonde. Ze gaan dagelijks, volgens Ezech. 34:27, onder disselbomen huns juks, die God alleen kan verbreken.
8. Tenslotte, omdat men, zoals in een gevangenis, ook hier allerlei soorten van gevangenen heeft. Allen zien er wel vuil, lelijk, ja veelal afschuwelijk uit. Daarom moeten degenen die ooit vrijgelatenen worden, direct gewassen worden, hun vuile lompen worden uitgetogen en zij krijgen andere of wisselklederen. Maar het onderscheid is groot. In een gevangenis hebt u zulken die vrolijk, zorgeloos en lichtzinnig zijn. Die zeggen met daden: Laat ons eten, en laat ons drinken, want morgen sterven wij. Zij weten niet beter of het hoort zo. Ja, zij weten niet wat vrijheid is, omdat zij met ouders en voorouders, met vrienden en bekenden in die gevangenis geboren zijn. Een menigte van dien, zoals gevangenen eigen is, brengt hun tijd door met het verzinnen van leugens, om zichzelf vrij te pleiten van schuld, ja om hun rechters, indien het mogelijk was, te misleiden en te bedriegen. O, kon u het maar zien, mens, al gelooft u het niet! Hierdoor stemt u toe dat u in een gevangenis bent. Velen, die iets van hun ongelukkige staat schijnen te begrijpen, die zeer benauwd zijn en gedurig proberen . uit te breken, die overal openingen en spleten maken, ja die geen werk te zwaar is als zij maar ontvluchten konden, haken naar vrijheid. Wel mens, als u er zo eens uitraakte, denkt u dat iemand dan op vrije voeten gaan kan? Dan hebt u direct de bloedwreker weer op de hielen. Niemand is recht vrij, dan alleen die de Rechter vrij verklaart en vrij laat uitgaan.
Maar de besten zijn zulken die niet willen uitbreken. Onder hen zijn velen moedeloos. Die zeggen: "O, ik kom er nooit uit." Velen, die de duivel grote vrees, wanhoop, ja schrik op schrik aanjaagt. Ja, de verstandigste is degene, die een advocaat buiten zich zoekt naar het genoegen van de Rechter, om zijn zaak te behandelen. Die leeft in diepe ootmoed wegens zijn feilen en doet belijdenis voor zijn Rechter, zoals in Job 9:15: "Mijn Rechter zal ik om genade bidden."

Aangaande de zekere beloften van de vrijmaking en herstelling, slaan wij nu gade hoe het met gevangenen toegaat vóór het wenden van hun gevangenis.

1. Ik heb al gezegd dat de mens, die God voornemens is te redden uit de banden van zijn natuurstaat, zijn diepere ongeluk recht bevat en ter harte neemt, zodat hij het als het grootste wonder ziet wanneer hij ooit verlost zal worden.
2. Zulk een ziet en voelt bij Goddelijk licht zijn onmacht. Hij raakt aan het eind met zijn redeneringen en aan het eind met zijn eigen middelen. Hij wordt radeloos. Hij gaat treuren, zuchten, bidden en tot God roepen, wetende dat zijn redding van hogerhand moet komen, en dat bij God alle dingen mogelijk zijn. Wie weet, God mocht van Zijn kant een weg openen, en hem Zijn voorzienige hand in genade doen ontmoeten. O, dat bidden sterkt en maakt hem aanhoudende.
3. Zulk een heeft nergens rust in. Al zijn rust vergaat hem. Al zet u hem een tafel voor met alles, al biedt u hem de grootste rijkdom en staat van de wereld aan, hij voelt zich

een man des doods. En dat weegt hem. Ja, al willen zijn medegevangenen hem allerlei soorten van vermaak en uitspanningen aandoen, o, die man begrijpt zijn zielsgevaar en eeuwig onheil. Dan acht men alle dingen maar schade en drek (Fil. 3:8) en dan weigert men met Mozes een zoon van farao's dochter te worden, en verkiest men liever met Gods volk kwalijk gehandeld te worden (Hebr. 11:24, 25). Wat waren die drieduizend verslagen in hun hart, al de lust verging hun (Hand. 16:30). En de stokbewaarder schreeuwde het uit: "Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Zo deed ook de tollenaar in Lukas 18. Ja, wilde u zulken vermaken met genoegens, met lekker eten en drinken, o, dat komt niet overeen met zulk een inwendige toestand. Het is hun om heel wat anders te doen.

4. Zulk een raakt bij tijden zeer dicht bij de gevolgen van zijn gevangenis, bij de korthed van zijn tijd, bij de grootheid van het werk en bij zijn naderen met grote schreden ten verderve.

5. Zulk een raakt veel bij de oorzaken waardoor hij in dat onheil geraakt is. Ja, hij verlangt zeer dat er buiten hem en buiten de gevangenis, in de vierschaar van de grote Rechter over die oorzaken mocht worden gehandeld, en dat er daartoe een Ander Zich mocht openbaren.

6. Tenslotte, zulk een arme gevangene wordt die wijsheid geschonken, (al houden zijn medegevangenen dit voor dwaasheid) namelijk hij breidt zijn schuld voor zijn Rechter zeer uit, en belijdt en verzwart ze. Uitvoerig verklaart hij zijn grote Rechter rechtvaardig en vrij, en hij billijkt Hem als Hij het vonnis liefde uit te voeren. Zo leeft hij dagelijks en vindt het daarbij goed, bij het toevallen aan zijn Rechter. Daarbij verzoekt hij bij de Rechter zelfs (en dat is wijsheid om een Voorspraak, om een Advocaat Die de Rechter welbehagelijk is. O, zulk een geeft zich met zijn gehele zaak geheel en al over aan zulk een Voorspraak. Het is hem genoeg dat zijn Voorspraak de Rechter welbehagelijk is, en ondertussen blijft hijzelf maar nederig werken, en alles zoeken in de weg van belijdenis van zijn misdaden en in het verootmoedigen. O zielen, die hier wat van hebt, er ligt wel degelijk wat achter zulk een gegeven handelwijze.

Slaan wij nu gade wat er geschiedt als God de gevangenis wendt, namelijk als volgens Psalm 102 *de tijd om genadig te zijn, de bestemde tijd, daar is.*

1. Dan raakt doorgaans zulk een en anderen met hem aan het aanhoudend bidden. De vromen, de vrijgekochten, vinden zulk een gevangene in hun gebed voor de troon en hebben er toegang mee. Ze zijn met hem in arbeid en baren hem met smart. O, het is een droevig teken als iemand uit het gebed van de vromen zich wegzondigt.

2. Ook kan het gebeuren dat het eerst nog wel donkerder wordt voor de ziel dan het ooit geweest is. Te weten door de laatste kracht van de vorst der duisternis, die niet stilzit als het zo nabijkomt, en wel door allerlei ongekende listen en werktuigen.

3. Maar dan gebeurt het wel dat zulk een het opgeeft en uitschreeuwt: "Nu is het met mij gedaan, ik kan niet meer bidden, de Heere is van mij geweken, nu heb ik niets meer dan mijn natuurstaat. Mijn hart is immers zo boos als ooit tevoren, de Rechter zal naar mij niet horen, mijn hart is niet recht met Hem en voor Hem." Maar dan gebeurt het wel dat zulk een in zijn gevangenis snellijk een licht omschijnt. Dat God de Vader, in en om Zijn Zoon, de Voorspraak, deze ellendige uit zijn drek opneemt, ja hem helpt in het aanbreken van de morgenstond.

4. Dan gebruikt de Heere hiertoe wel boden. De Rechter heeft Zijn rijksgezanten, engelen der gemeente genoemd (Openb. 2). Die krijgen last om met hun sleutelen het Koninkrijk der hemelen te openen, om die gevangene zijn ketenen te ontbinden. Ja, om die grote deuren van de gevangenis te openen en om aan die ziel vrijheid te verkondigen en uit te roepen. Het was een engel, die de ijzeren poort des nachts opende, toen Petrus

er uitkwam. Lees Hand. 12: Toen het het donkerste werd, en het op de uitvoering van het doodvonnis aankwam, ziet een engel des Heeren stond daar en een licht scheen in de woning, en de engel deed zich door Petrus volgen, door alle wachten en door de ijzeren poort heen. Petrus was zo verrukt en weggevoerd, dat hij niet wist dat het waarachtig was wat aan hem geschiedde. Maar van achteren kreeg hij er licht in. Toen hij tot zichzelf gekomen was, zei hij: “Nu weet ik waarachtiglijk dat de Heere Zijn engel heeft gezonden.” Evenzo gaat het in deze weg van de redding ook wel toe.

5. Ja, als God dat doet, dan opent Hij ook het gesloten hart. Daar schijnt licht in. Het machtige ongelooft wordt gebroken. Het gaat zulk een als Lydia en zoals het bij de vrijmaking van de stokbewaarder ging.

6. En tenslotte, dan gaan zij het wonder roemen en aanbidden. Dan gaan ze verkondigen de deugden Desgenen, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Dan zien zij wat er gebeurd is. O, zulk een monster! Mij, de voornaamste der zondaren is genade bewezen, opdat de Heere al de rijkdom van Zijn lankmoedigheid aan mij zou ten koste leggen en verheerlijken. Dan is het: “O, hoe kan het zijn, hoe heeft de Heere mij kunnen dragen.” Dan eens: “Wie zou dat ooit gedacht hebben!” Dan eens: “Ik had de eeuwige dood verdiend en krijg het eeuwige leven! O, wat zal ik U vergelden?” Ja, dan wilden zij aan het werk voor de Heere met al hun kleine kracht. Ze willen meehelpen, ze willen God dienen, eeuwig en ten koste van alles. Hieraan kunt u de ware vrijgemaakte kennen, aan de lust die zij daartoe hebben, en aan hun overgave voor de naam en de zaak van de Heere Jezus. Zij willen daartoe gebouwd worden, dat is hun heersende lust.

Slaan wij tenslotte nog gade wat God vervolgens aan Zijn kinderen doet, *wanneer de Heere hen bouwt als in het eerste*. Maar vooraf moeten wij weten:

1. Dat des Heeren kinderen na hun vrijmaking zeer ver kunnen afdwalen, en in de gevangenis raken. Zelfs zo, dat zij geruime tijd niet meer weten wat het is een vrij man te zijn door het bloed van Gods Zoon. O, ze kunnen zo van hun wacht afraken en in slaap vallen door de verleiding en het verderf dat in de wereld is. Zulken kunnen onder zonden, verdorvenheden, wereldse gewoonten, dwaalleringen en andere verzoeken zo verstrikt worden dat de schuldeisers, ja de vorst der duisternis door God Zelf op hen losgelaten worden, die hen aantasten en weer als het ware in de gevangenis werpen. Dan ziet het er weer droevig uit. Dan wordt het tijd om aan de Heere te vragen: “Doe mij weten, waarom Gij met mij twist”, en om zich te onderzoeken en te doorzoeken.

2. Ja, dat Gods volk moet terechtkomen langs dezelfde weg waarlangs zij ooit in hun eerste tijd tot zichzelf, tot vernedering en tot God gebracht zijn. O, dan zijn Gods kinderen dezelfde onmachtigen, onwilligen, ja dezelfde afkerigen en bozen, naar hun verdorven deel, als ooit tevoren.

3. En dan tenslotte, is dit het rechte bewijs van hun waarachtige redding en verlossing en dat de Heere hun gevangenis gewend heeft. Te weten, dat de Heere hen weer bouwt als in het eerste, en dat zij weer begeerten vinden om voor God te werken. En dat wel zoals in het eerste, of soms nog meerder dan in het eerste.

Daarom, als God Zijn kinderen bouwt en zij lust krijgen om mee te bouwen als in het eerste:

1. Dan legt hun Borg en de Voorspraak Zijn Geesteshand weer opnieuw aan hun hart. Dit zijn geen optochten die men wel eens krijgt en die natuurlijke mensen ook wel krijgen. Maar aan Gods volk wordt vervuld, volgens Jes. 37:31: “Zij zullen wederom nederwaarts wortelen schieten.” Ja, zij krijgen opnieuw licht in de hoge weg van verzoening met God en van verlossing. Jezus breekt hun ongelooft, en zij oefenen weer

gemeenschap met Christus, en in Hem met een Drie-enig God. Christus wordt hun zoet aan hun ziel, en al wat Hij gedaan heeft is volgens Hoogl. 1:13 hun weer als een bijblijvend bundeltje mirre.

2. Dan zijn zij weer vol liefde, zoals in het eerste. Zoals die vrouw, Lukas 7: 38, die met de olie haar hart uitgoot. Vele wateren konden dat niet blussen. Dan brandt het hart, gelijk bij de Emmaüsgangers. Ja, bidden en danken gaan dan vanzelf. Het hart loopt over vanwege de grote dingen die de Heere doet.

3. Dan wilden zij de Heere nawandelen, zelfs in woestijnen en onbezaaide landen. Dan kunnen ze weer tegen moeilijkheden. Zo was het in het eerste: daar wagen zij naam, achting, fatsoen, ja hun leven aan. Wil de wereld hun naam verwerpen, wil vader en moeder hen hinderen, terughouden en schade aanbrengen? Volgens Ps. 45 verlaten zij volk en vaders huis, en kunnen wel eens blij zijn dat zij verwaardigd worden om Jezus' wil smaadheid te lijden.

4. Dan komt die eerste teerheid weer boven. Dan kunnen zij geen zonden dulden, er is dan geen zwaarder zaak dan tegen God te zondigen. Wanneer zondigen en lijden tegenover elkaar stonden, zouden zij met de drie jongelingen de vurige oven, en met Daniël de kuil der leeuwen in plaats van de zonden kiezen.

5. Dan zijn zij, zoals in het eerste, bijzonder gezet op hun eenzaamheid, omdat zij God daar vinden. O, dat overtreft alles wat men in de wereld ooit genieten kan!

Betreffende nu de lust van hun ziel om voor de Heere wat te doen en om hun hand te lenen aan Gods huis, en om dus mede te bouwen zoals in het eerste.

1. Dit is doorgaans een langzaam werk, waarin niet veel voorspoed schijnt. Hier is bijzonder nodig, volgens 2 Thess. 3:5, de liefde Gods en de lijdzaamheid van Christus, ja lijdzaamheid in de hoop. O, wat ging er ten tijde van Ezra, in Ezra 8, al om. En hoeveel gebeden ten tijde ook van Nehemía. Ja, welke middelen werden er gebruikt, wat werden er veel brieven geschreven.

2. Ja, het is voor het vlees geen gemakkelijk, maar wel eens een smartelijk werk. Gods huis bouwen gaat zo gemakkelijk niet als in Salomo's dagen. Het is gewoonlijk als in het bouwen van de tweede tempel. Dan werden zij bespot, dan viel de vijand erop aan en hinderde de voortgang. Dan weer lezen wij in Hagg. 1:4 dat sommigen hun eigen huis gingen bouwen, wat zeer smartelijk was voor degenen die lust hadden om Gods huis te bouwen. Dan weer onttrokken sommigen hun hulp. Ja vrienden, wat had Nehemia een smart onder dit bouwen. O, wat kreeg die man veel te doen, en zijn handen vol met het schenden van de sabbat. Ziet u wel hoe moeilijk het is een vervallene op te richten?

Toepassing

Zie eens, vrienden, wat een voorrecht is het voor een land of stad, als God in zeer benauwde tijden zulke mannen verwekt, al was het maar een enkele man Gods, die zit te treuren wanneer de wereld zich verblijdt. Een man die werk heeft met de grote beloften van God en daaruit hoop scheidt, wanneer vrees de goddelozen aangrijpt als een wervelwind. O, waar zijn zij? Ja, mochten wij zo hoog schatten die er nog zijn. Maar om tot onszelf te komen:

A. *O, gevangen mens in uw natuurstaat*, die rondom gebonden zit in een donkere kerker, met uitgestoken ogen zodat u er niets van ziet. U hoeft in die staat niet te blijven als u het niet wilt; God wil uw dood niet.

Wilt u daarvan bewijzen? O mens, God zweert het in Ezech. 33: 11: "Zo waarachtig als

Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve.” God toont het bij de stukken. Hij laat u nog leven, anders was u al weg. God zendt Zijn boden tot u engelen der gemeente, met sleutelen om te openen en te ontbinden. Ja, de Heere zet de deur open naar Christus. De Rechter Zelf geeft u een Voorspraak aan de hand die Hem welgevallig is, gepast naar uw toestand. Hij wilde u om niet dienen, en dat met de belofte dat al wie het bij Hem zoekt en tot Hem komt, niet zal uitgeworpen worden. O, een ieder die in Hem gelooft, komt niet in de verdoemenis, maar zal het eeuwige leven vinden. Daarom is het hoog tijd uw hart op uw wegen te zetten.

B. Dan nog een woord tot u *die wat ziet van die gebonden staat, en wat werken en begeerte hebt naar redding en verlossing.*

1. Rust niet in uw arme zoeken en begeren. Dat zou u de dood doen.
2. Zoek uzelf niet vrij te maken of zelf uit te breken. U mocht komen zover het kwam, maar u zou niet vrij zijn. De bloedwreker achtervolgt zulken.
3. Zoek uw vrijmaking buiten uzelf in Christus, Die er van de Vader toe gesteld is. Zoek met Hem te onderhandelen. Zijn Geest moet u dit leren, teneinde Hij uw zaken overneme en bepleite. Geef het dan aan Hem en Zijn beleid over. Gedraag u maar als ellendigen in de gevangenis, met treuren en wenen, en toevallen aan en vrij verklaren van uw Rechter. Uw zaak mag hopeloos schijnen, maar op Zijn tijd zal Hij, volgens Jes. 49, de sterk gewapende binden, en de machtige zijn vangst ontnemen en u zult ontkomen. Dat kan zeer plotseling gebeuren. O, als uw gevangenis gewend wordt, zal het zijn als waterstromen uit het zuiden.

C, Kinderen van God, *aanvankelijk vrijgemaakten.*

1. U, die opnieuw verstrikt en nu als in een donkere gevangenis zit. Ach, houdt het daar niet. “Kom bij Mij”, zegt Jezus, “van den Libanon af, van de woningen der leeuwinnen.” O, het is wat te zeggen van zulk een hoge geboorte te zijn, zulk een hoge heerlijkheden te wachten te hebben en nu zo laag te leven. Mocht God uw ogen openen zoals in het eerste.

2. Dan nog een woord tot u *die uitzierende bent naar vrijmaking en opbouwning zoals in het eerste.* U, gebonden die daar hoopt:

- a. Houdt u toch dicht bij de wijnstok Christus. Door nauwere vereniging en gemeenschap wordt men in Hem geworteld, en dus opgebouwd.
- b. Zoek ook uw staat op te maken en vast te houden. Werp uw vrijmoedigheid niet weg, want dat is geen weg tot vernedering en om droefheid naar God te krijgen. U zou ook met een belangrijke brief zo niet handelen en die maar weggooien. Als het werk in waarheid was, zou u zich dan niet grotelijks bezondigen, en verharding en moedeloosheid over u halen? U kunt niet gruwelijk genoeg denken en spreken over de boosheid van uw hart, maar als u aan het andere komt, o laat Gods werk stil tot God het belooft op te klaren, en tast het niet aan. Klaag liever uw bekommelingen aan de Heere.
- c. Wees niet al te zeer verslagen als zich in het bouwen zwarigheden opdoen. Het bouwen van stad en tempel ging ook niet zonder vijanden, maar u hebt God met u: Hij zal u helpen.
- d. Oordeel niet dat de Heere niet met u aan het werk zou zijn om te bouwen, omdat u zo groot en hoog niet bent als anderen en zulke stappen niet doet. In het natuurlijke ligt de ene steen veel hoger en sierlijker dan de andere. U kunt in duisternis, storm en onweer niet zien, veel minder in oordelen. Dan moet alle werk stilstaan en moet men

- op rustige tijden wachten, en dan kan er weer een steen gelegd worden.
- e. Houdt u ook bij het gezelschap van de opgebouwdens in Christus. Waak tegen onnodige omgang met anderen, vooral met vijanden van de leer der waarheid.
 - f. Zoek ook vatbaar te blijven voor getrouwe en gedurige ontdekkende behandelingen. Die hier de rechte smaak van heeft, zal zeggen: Dan krijg ik eerst recht werk met Jezus. David hield dit voor weldadigheid en als olie op zijn hoofd, Ps. 141. En als men eens wat hard behandeld wordt, ga dan niet twisten maar bedenk dat men tevoren veel zachtere behandelingen heeft tegengestaan en dat de Heere nu daarin Zijn hand heeft.

O vrienden, wier sterkte in Jehovah, de God van Israël is, en in wier harten de gebaande wegen zijn, en die dus ook bouwers en medewerkers zijt voor de Heere. Nog een woord tot uw onderrichting:

1. Houdt toch een hand aan land en Kerk, hoe donker het er ook uitziet. U weet dat geen ding voor de Heere te wonderlijk is.
2. Weet ook dat het hier gaat zoals met Israël voor hun uittocht uit Egypte: toen de tijd van redding naderde, werden hun lasten verzwaaard en verdubbeld. Het werd donkerder dan ooit. Dit zijn dan de middelen dat het geween van een volk tot God opgaat. En dat hoort God. Dan is de redding nabij. Zie dit mede ten tijde van de boze Haman. Toen alle man meende dat het met Gods volk gedaan was, was het Gods tijd. Op hun roepen en schreeuwen uit de benauwdheid, hielp God ze bij het aanbreken van de dageraad.
3. Wanneer de vromen in een land als een enig man aan het bidden raken, verwacht dan licht uit duister. Daniël had zulke klare beloften dat na zeventig jaarweken het algemene heil van Gods volk en van de algemene geestelijke verlossing van de kerk, van het begin tot aan het einde der wereld, door de vorst Messias zou worden aangebracht. Maar toen de tijd naderde, liet die man het er niet bij. Nee, hij raakte met Gods volk aan het bidden. Zo ook ten tijde van Nehemia, ook die raakte met Gods volk aan het bidden. Daarom, als de bidders opkomen, is de begeerde zaak te wachten.

Eindelijk, volk des Heeren, tot uw bemoediging:

1. Het heil is te wachten, hoe onwaarschijnlijk het ook is. God maakt het donker omdat Hij Zich in wonderen wil verheerlijken. Dat is Gods weg. O, het staat in God boek geschreven, geen ding zal er feilen, Jes. 34:16. De Heere brengt het licht voort uit de duisternis.
2. Ten laatste, vrienden! Zou het heil van ons land niet te wachten zijn? Jezus heeft immers Nederland voor het Zijne gekocht en verlost, en wat heeft Hij er een eigendom in! Hij zit als Nederlands Voorspraak ter rechterhand Zijns Vaders, en heeft de opkomst van het land en van Zijn Kerk door Zijn bloed verworven. Die dus maar geloof heeft, die heeft het reeds. *Alle dingen zijn mogelijk bij degenen, die gelooft, Markus 9:23.* De Heere lere en leide Zijn volk in die zalige en vaste geloofsweg. Amen, het zij zo!